

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΥΡΟΒΑΡΟΜΕΤΡΑ (1974-2014)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΤΤΗ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΛΙΩΡΑΣ

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 14385/1
Ημερ. Εισ.: 23-06-2017
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΜΧΠΠΑ
2015
ΚΟΤ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση αυτής της πτυχιακής υλοποιήθηκε με την υποστήριξη ενός αριθμού ανθρώπων στους οποίους θα ήθελα να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου. Κατ' αρχάς θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Δημήτρη Καλλιώρα για την δημιουργική καθοδήγηση στο σύνολο της διαδικασίας και την εύλικρινή μέριμνα που έδειξε. Στη συνέχεια, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή κ. Γεώργιο Πετράκο για τον κομβικό ρόλο που είχε στο θεματικό προσανατολισμό αυτής της διπλωματικής εργασίας. Η διαμόρφωση της προβληματικής δεν θα μπορούσε να έχει ολοκληρωθεί με την ίδια επιτυχία χωρίς την πολύτιμη βοήθεια των καθηγητριών Μαρί-Νοέλ Ντυκέν και Μαρίας Τσιάπα. Τέλος, μα δίχως λιγότερη ευγνωμοσύνη, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου Λεονάρδο Κόττη και Ασημίνα Κούτλα, καθώς και τις συναδέλφους και φίλες Βάσια Φραγκάκη, Νίκη Αποστολοπούλου-Μανιάτη, Εύη Κλήμου, Μαρία Τζιράκη, Γεωργία Λιγνού και Αφροδίτη Καλτσά.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διαχρονική εξέλιξη της υποστήριξης στην ευρωπαϊκή ενοποίηση είναι άρρηκτα δεμένη με τα οικονομικά πλεονεκτήματα, που η συμμετοχή σ' αυτή, μπορεί να αποφέρει. Πάνω σε αυτή τη συνθήκη διαμορφώθηκε η ευρωπαϊκή σφαίρα της κοινής γνώμης μέσα από τα Ευρωβαρόμετρα. Ανάμεσα στην εξέλιξη των μακροοικονομικών δεικτών για την ανάπτυξη και στο πως οι πολίτες βιώνουν της μεταβολές τους υπάρχει ένα χάσμα. Οι αντιθέσεις αυτές οι οποίες οξύνονται σε περιόδους κρίσης, με έμφαση στην περίοδο 2008-2014, έχουν δημιουργήσει υποχώρηση της εμπιστοσύνης και υποστήριξης τόσο στους ευρωπαϊκούς θεσμούς όσο και σε πολιτικούς θεσμούς και κόμματα σε εθνική κλίμακα. Ωστόσο, η επακόλουθη εθνική αναδίπλωση πολλών χωρών εκφράζεται στην ενδυνάμωση των ευρωσκεπτικιστικών πολιτικών δυνάμεων. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στο να συμβάλει στη διαδικασία διερεύνησης της φύσης της λαϊκής υποστήριξης στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, μέσα από τη βάση δεδομένων και το ερμηνευτικό υπόβαθρο που δημιουργείται.

Λέξεις Κλειδιά: Ευρωβαρόμετρα, ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, υποστήριξη, κρίση

ABSTRACT

The diachronic evolution of supporting European integration is tightly bonded to the economic advantages, the participation in this support can bring. In this framework, the European sphere of public opinion was formed through the Eurobarometer. Between the evolution of macroeconomic indicators on development and how people experience the changes of them, there is a gap. Contrasts accentuated in times of crisis, emphasizing on the period 2008-2014, have caused a decline in trust and support as far as the European institutions is concerned, as well as in political institutions and parties on a national scale. However, subsequent national folding of many countries is expressed through the empowerment of eurosceptic political forces. This paper aims to contribute to the process of investigating the nature of popular support in European integration, through the database and interpretive background generated.

Key Words: Eurobarometers, european integration, support, crises

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	2
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
2. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ	5
2.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΒΡΟΜΑΡΟΜΕΤΡΩΝ	5
2.2 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	7
2.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	12
3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	14
3.1 ΚΑΘΙΕΡΩΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	14
3.1.1 ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΦΕΛΟΥΣ	16
3.1.2 ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	21
3.1.3 ΔΕΙΚΤΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ	29
3.1.4 ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	33
3.2 Η ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΓΙΑ ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΟΣ (Euro-Dynamometer)	38
3.3 Η ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	41
3.4 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ	46
3.5 Η ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΤΗ ΖΩΗ	48
3.6 ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ: ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	50
3.6.1 Η ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ	51
3.6.2 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	53
3.6.3 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ	55
3.6.4 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ	56
3.6.5 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	59
3.7 Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ	60
3.7.1 Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ	60
3.7.2 Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΑ ΜΜΕ	63
3.7.3 Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΟΥΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ	63
3.8 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	65
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	67
5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	72
6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ	75
7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΑΡΤΩΝ	151

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια ένα δυναμικό κύμα ευρωσκεπτικισμού έχει παρουσιαστεί, με διαφορετική ένταση, στο σύνολο της Ε.Ε.. Η ευρωπαϊκή οικονομία και η πολιτική ολοκλήρωση λέγεται ότι έχουν περιορίσει την εθνική κυριαρχία των κρατών-μελών, έχουν αποδυναμώσει το κράτος πρόνοιας, έχουν οδηγήσει στην αύξηση του ανταγωνισμού στην αγορά εργασίας και πιέζουν για ελαστικοποίηση. Στους σκοπούς αυτής της εργασίας δεν είναι να συμβάλει στη συζήτηση αυτή καθ' αυτή, αλλά να εκτιμήσει κατά πόσον οι ευρωπαίοι πολίτες ανταποκρίνονται στις αυξημένες ανισότητες στο εσωτερικό των κοινωνιών τους, κατηγορώντας την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση για τη διεύρυνση του χάσματος μεταξύ πλουσίων και φτωχών στη χώρα τους, και κατά συνέπεια, με την ανάπτυξη ευρωσκεπτικιστών στάσεων.

Η πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης χαρακτηρίζεται, στο βαθμό που μπορεί να διακριθεί σε δύο περιόδους, από την ιδεολογική ηγεμονία στην εκάστοτε περίοδο όπως αυτή όρισε το κυρίαρχο μοντέλο ανάπτυξης. Έτσι, η κενυσιανή περίοδος του φορντικού τύπου καπιταλισμού αντικαταστάθηκε βήμα προς βήμα από μία «νέα, πιο επιθετική διάταξη, η οποία είναι κατά βάση νεοφιλελεύθερη, δηλαδή προς όφελος μιας διευρυμένης και πιο εντατικής ανταγωνιστικότητας στην αγορά, καθώς και μονεταριστικών μέτρων για την καταπολέμηση του πληθωρισμού και μέτρων λιτότητας" (Bieling, 2003). Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την οικονομία, τη δημοσιονομική διάρθρωση και την κοινωνική συνοχή καθορίστηκε από ένα πλαίσιο ανάπτυξης οριοθετημένο από την έννοια της οικονομικής μεγέθυνσης. Αυτή τη στιγμή, το αυξανόμενο κύμα ευρωσκεπτικισμού, θέτει υπό αμφισβήτηση το κατά πόσο οι στόχοι της κοινωνικής ευημερίας και συνοχής είναι δυνατό τελικά να επιτευχθούν μέσα σ' αυτά τα πλαίσια.

Στην παρούσα εργασία, πραγματοποιήθηκε μια συστηματική δουλειά, ώστε να συγκεντρωθεί η μέγιστη δυνατή πληροφορία που εμπεριέχεται στα ευρωβαρόμετρα. Μελετήθηκαν τα Ευρωβαρόμετρα από το 1974 έως το 2014 (2 για κάθε χρονιά), κωδικοποιήθηκαν τα κύρια συμπεράσματα για τις τάσεις στις αντιλήψεις των ευρωπαίων πολιτών όπως αυτές μεταβάλλονταν ανά δεκαετία, καθώς και τα βασικά θεωρητικά μοντέλα στα οποία έχουν αναφορά κάποιες επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις. Στόχος αυτής της διαδικασίας ήταν η συλλογή όλων των επαναλαμβανόμενων, για πάνω από 10 χρονιές, ερωτήσεων στα ευρωβαρόμετρα.

Η διαθέσιμη βιβλιογραφία, στην οποία γίνεται χρήση των εμπειρικών αποτελεσμάτων των Ευρωβαρομέτρων, είναι σχετικά σύγχρονη και αρκετά πλούσια. Ωστόσο, η δουλειά που έχει γίνει για να προσδιοριστεί μια συνολική αφήγηση που προκύπτει από τα Ευρωβαρόμετρα, γι' αυτό που μπορεί να χαρακτηριστεί ευρωπαϊκή δημόσια σφαίρα, είναι περιορισμένη. Γι' αυτή την διαδικασία, δημιουργήθηκε μια βάση δεδομένων ικανή να χαρτογραφήσει κυρίαρχες αντιλήψεις και τάσεις που διαμορφώνονται αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη.

Η διάρθρωση των κεφαλαίων είναι απλή. Στο δεύτερο κεφάλαιο προσδιορίζεται το γενικό θεωρητικό πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα περιλαμβάνει μια συνοπτική περιγραφή των Ευρωβαρομέτρων και της διάρθρωσης τους, μια επισκόπηση της υφιστάμενης βιβλιογραφίας και ένα πίνακα με σημαντικά ιστορικά γεγονότα τόσο στην παγκόσμια ιστορία όσο και στην ιστορία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων της περιγραφικής ανάλυσης στους δείκτες που συγκεντρώθηκαν. Οι πίνακες, καθώς και οι βοηθητικοί χάρτες, για την εξαγωγή συμπερασμάτων χάρτες, βρίσκονται στο παράρτημα. Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά τα συμπεράσματα.

2. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ

2.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΥΡΩΒΑΡΟΜΕΤΡΩΝ

Οι πρώτες επιστημονικές έρευνες της κοινής γνώμης που αφορούν την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης εντοπίζουν την προέλευσή τους πίσω στη μεταπολεμική εποχή. Για την περίοδο 1947-53, υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από τις δημοσκοπήσεις του Gallup Group. Ο Οργανισμός Πληροφοριών των Ηνωμένων Πολιτειών (USIA) ξεκίνησε τη διεξαγωγή έρευνας κατά τη δεκαετία του 1950 και του 1960, για τη στάση του πληθυσμού σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Ωστόσο, τα προηγούμενα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, είχαν ήδη εφαρμόσει τα μέσα της έρευνα κοινής γνώμης (βλέπε Inglehart, Rabier και Reif, 1987).

Η έρευνα κοινής γνώμης αρχικά, χρησιμοποιήθηκε με συστηματικό τρόπο στις αρχές του 1970 στη βάση των λεγόμενων «Ερευνών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας», δημοσκοπήσεις που διεξήχθησαν από το 1970-1973 σχετικά με τις αντιλήψεις απέναντι στην Κοινή Αγορά. Αυτές οι ερωτήσεις κοινής γνώμης διαμόρφωσαν τη βάση για τις έρευνες του Ευρωβαρομέτρου, οι οποίες διεξάγονται κάθε άνοιξη και φθινόπωρο από το 1974 σε όλες τις χώρες της αρχικής κοινότητας.

Τα Ευρωβαρόμετρα, ως σύνθεση για τις πρώτες δύο δεκαετίες, συγκροτήθηκαν με μια αρχική ενότητα πάνω στην γενική αντίληψη των Ευρωπαίων πολιτών (mood of Europeans) όπως αυτή μπορούσε να χαρτογραφηθεί με τη χρήση διάφορων κοινωνικοπολιτικών δεικτών. Ο βασικός κορμός των κεφαλαίων αφορούσε ερωτήσεις για την ικανοποίηση της ζωής που διέπουν και τη λειτουργία της δημοκρατίας στη χώρα του και αργότερα εντός της ένωσης. Στην ίδια ενότητα, περιλαμβάνονταν οι προσδοκίες των ερωτηθέντων για την επόμενη χρονιά, η πολιτική αντίληψη των Ευρωπαίων, η αγωνία για τη διεξαγωγή ενός 3^{ου} Παγκόσμιου Πολέμου, κ.α..

Η δεύτερη σταθερή ενότητα, αφορούσε τις στάσεις και τις αντιλήψεις για την Ευρώπη και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ο βασικός κορμός ερωτήσεων περιλάμβανε την υποστήριξη προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση, την αντίδραση σε ενδεχόμενη διάλυση, τη στάση των πολιτών πάνω στην υποστήριξη και στην κατανόηση μεταξύ των χωρών. Στην ίδια ενότητα, ανά περιόδους περιλήφθηκαν ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν για περιορισμένο χρονικό εύρος, με κοινό παρανομαστή όπως τη διερεύνηση της συγκρότησης της ευρωπαϊκής ταυτότητας και τα περιθώρια μιας υπερεθνικής διακυβέρνησης (εθνική/κοινή δράση ανά τομέα). Σ' αυτή την κατεύθυνση, περιλαμβάνονταν ερωτήσεις ή ολόκληρες ενότητες για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Στα επόμενα χρόνια, τα Ευρωβαρόμετρα εμπλουτίζονταν σταδιακά με περισσότερες θεματικές και κεφάλαια σχετικά με τις σημαντικότερες πολιτικές της Ε.Ε. (ΚΑΠ, Ευρώπη 2020, κ.α.), τις διευρύνσεις, το επίπεδο ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με τα ζητήματα και τους θεσμούς της ένωσης. Τα Ευρωβαρόμετρα στα 40 χρόνια ύπαρξής τους, καταγράφοντας τις αντιλήψεις περίπου 300.000 πολιτών σε 150 δημόσιες εκθέσεις ετησίως, προσφέρει μια μοναδική βάση δεδομένων για την παρατήρηση της 'ευρωπαϊκής κοινής γνώμης'.

Ωστόσο, με εξαίρεση τους 4 καθιερωμένους δείκτες που θα αναλυθούν σε επόμενο κεφάλαιο, οι ερωτήσεις δεν συνηθίζουν να επαναλαμβάνονται ως επί το πλείστον για μεγάλο χρονικό διάστημα (>10 έτη), ή να διατηρούν σταθερή διατύπωση για την πτυχή που καταγράφουν. Αυτή η μεθοδολογία γίνεται καλύτερα κατανοητή εάν αναλογιστεί κανείς στο διττό σκοπό που δημιούργησε τις συνθήκες για την ύπαρξη τους με τις πρωτοβουλίες που οδήγησαν στην θεσμοθέτηση ενός οργάνου της έρευνας κοινής γνώμης.

Η απόφαση για τη δημιουργία ενός τακτικού μηχανισμού μέτρησης της κοινής γνώμης, προήλθε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 1973. Η καθοδήγηση της υλοποίησης των Ευρωβαρομέτρων ανήκει στην Επιτροπή, αλλά η ώθηση για συστηματική έρευνα κοινής γνώμης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα προέρχεται στην πραγματικότητα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Κοινοβούλιο χρειάζεται ένα feed-back των τάσεων των αντιλήψεων των πολιτών, ώστε να προχωρά στην υλοποίηση του σχεδίου της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Τα ευρωβαρόμετρα όχι μόνο παρατηρούν μια υπάρχουσα πραγματικότητα εκ των υστέρων, αλλά στην προσπάθεια τους να τη μετρήσουν ταυτοχρόνως, μεταβάλλουν αυτή την πραγματικότητα.

Έτσι, κατά τη διάρκεια της διερεύνησης του σχεδίου της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, τα Ευρωβαρόμετρα το έχουν ταυτοχρόνως σταθεροποιήσει. Πέρα από την προτεινόμενη έννοια των Ευρωβαρόμετρων, οι αντιλήψεις του πληθυσμού (οι οποίες εμφανίζονται ως "κοινή γνώμη" στα Ευρωβαρόμετρα) είναι δηλαδή όχι κάτι που απλώς περιορίζεται στη διαπίστωση, αλλά μάλλον μια «ποσότητα» που πρόκειται να δημιουργηθεί συγχρόνως και να μεταβληθεί μέσα από μια κατευθυνόμενη πολιτική (πληροφοριών), απόλυτος στόχος της οποίας είναι η υποστήριξη των προσπαθειών για ολοκλήρωση. (Felix Keller, 1997)

2.2 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η σειρά έρευνας του Ευρωβαρόμετρου είναι ένα από τα πρώτα έργα της συνεχούς διακρατικής παρακολούθησης της κοινής γνώμης. Στο πολιτικό πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του εβδομήντα, ως πηγή πληροφοριών για τους φορείς χάραξης πολιτικής στις Βρυξέλλες, αλλά σχεδόν αμέσως έγινε μια πλούσια και πολύτιμη πηγή δεδομένων για τις κοινωνικές επιστήμες, ψάχνοντας για μια βαθύτερη κατανόηση των εν εξελίξει πολιτικών και κοινωνικών διεργασιών. Γι' αυτό το λόγο, ένα μεγάλο μέρος της υφιστάμενης βιβλιογραφίας, στην οποία έχουν χρησιμοποιηθεί τα εμπειρικά αποτελέσματα των Ευρωβαρομέτρων, έχει προκύψει για τις ανάγκες των φορέων της Ε.Ε. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κ.α.) να υποστηρίζουν την πολιτική τους.

Το περιεχόμενο των Ευρωβαρομέτρων, μέσα από ένα πλούσιο και διευρυμένο φάσμα θεματικών που έχει ήδη περιγραφεί, έχει επιτρέψει την δημιουργία μιας πλούσιας βιβλιογραφίας. Η διαθέσιμη βιβλιογραφία μελετά τόσο τις κυρίαρχες τάσεις αντιλήψεων των Ευρωπαίων πολιτών, όσο και πιο εξειδικευμένα ζητήματα που κατά καιρούς βρέθηκαν μέσα στα Ευρωβαρόμετρα (περιβαλλοντικά ζητήματα, χρήση Internet,

εγκληματικότητα, κ.α.). Έτσι, το υλικό αυτό έρχεται σταδιακά να συγκροτήσει την ευρωπαϊκή δημόσια σφαίρα. Η βιβλιογραφία για την Ευρωπαϊκή κοινή γνώμη, στην οποία εστιάζει το παρόν κεφάλαιο, έχει ως κύριο αντικείμενο διερεύνησης τον καθορισμό των παραγόντων που ωθούν τους πολίτες να τάσσονται υπέρ ή κατά της Ευρωπαϊκής ενοποίησης είτε σε ατομικό είτε σε συλλογικό επίπεδο.

Οι πρώτες αναλύσεις που έγιναν έδωσαν ιδιαίτερο βάρος στο πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον που αναπτύχθηκε μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο Inglehart, από τους συνιδρυτές των Ευρωβαρομέτρων, στη "Σιωπηλή επανάσταση" διατύπωσε την πεποίθηση πως το σύστημα αξιών των Δυτικοευρωπαίων είχε μετασχηματιστεί με τρόπο που να ευνοεί την υποστήριξη προς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η πρόσβαση στην εκπαίδευση υψηλότερης βαθμίδας από μεγαλύτερη μερίδα του πληθυσμού, η κοινωνικοποίηση της πληροφόρησης (γνωστική κινητοποίηση) και η γενικευμένη κοινωνική ευημερία οδήγησαν στην κυριάρχηση των μετα-υλιστικών αξιών (post-materialist values). Αυτές ενόησαν το ενδιαφέρον σε αφηρημένες έννοιες και σκοπούς (όπως η Ευρωπαϊκή ενοποίηση). Το πολιτικό πλαίσιο της εποχής, όπου ο παραδοσιακός εθνικισμός θεωρείται πλέον επικίνδυνος, συμβάλλει σ' αυτή την κατεύθυνση. Η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε για τη Γαλλία, την Ολλανδία και τη Δυτική Γερμανία με στοιχεία του 1960. Αν και τα στοιχεία αυτά δεν συγκαταλέγονται στα δεδομένα των Ευρωβαρομέτρων, στα οποία αναφέρεται η παρούσα εργασία, θεωρήθηκε σημαντικό να αναφερθεί αφού πάνω σ' αυτή βασίστηκαν πολλές μεταγενέστερες σημαντικές αναλύσεις.

Στα επόμενα χρόνια τα στοιχεία των Ευρωβαρομέτρων θα χρησιμοποιηθούν εκ νέου από άλλους ερευνητές για να επιβεβαιώσουν ή να αμφισβητήσουν τμήματα της παραπάνω ανάλυσης. Η παραπάνω ανάλυση που υποστηρίζει τον αυξημένο βαθμό "Ευρωπαϊκότητας" (Europeanization) των νεότερων γενεών, σε σχέση με τους γηραιότερους, δεν επιβεβαιώθηκε για άλλα κράτη μέλη πέραν των ιδρυτικών έξι (Σιακίδου, 2009). Χρησιμοποιώντας στοιχεία για την περίοδο 1973-1988, για τη Βρετανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και τη Δυτική Γερμανία, ο Janssen (1991) θα διαπιστώσει ότι οι διαφορές ανάμεσα στα κράτη δεν μπορούν να δικαιολογηθούν εξετάζοντας τη διαφοροποίηση στο σύστημα αξιών και τη γνωστική κινητοποίηση του Inglehart. Οι υποστηρικτές μετα-υλιστικών αξιών, εμφανίζονται πιο θετική στην Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, όχι όμως λόγω του διαφορετικού συστήματος αξιών αλλά λόγω του υψηλότερου επιπέδου εκπαίδευσης και επιμόρφωσης.

Το θεωρητικό πλαίσιο που δημιουργήθηκε, πάνω στην μελέτη των αξιών του νεωτερικού δυτικού κόσμου, έδωσε χώρο για την αμφισβήτηση πολλών θεωρητικών αξιώσεων πάνω στην ταυτότητα του σύγχρονου πολίτη. Για παράδειγμα, οι Deflem και Pampel (1996) αναγνωρίζοντας κάποιες διαφορές στην υποστήριξη των χωρών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, οι οποίες παραμένουν σταθερές στο χρόνο παρ' όλη τη σύγκλιση σε κοινωνικοδημογραφικά και αξιακά χαρακτηριστικά, διερευνούν τη συνεχή σημασία της εθνικής ταυτότητας. Στην μελέτη χρησιμοποιούνται δεδομένα από τα Ευρωβαρόμετρα (1982, 1986, 1989, 1992) για τις πρώτες 12 χώρες-μέλη. Τελικά, οι εθνικές διαφορές εμφανίζονται πιο σημαντικές από τις ατομικές (κοινωνικοδημογραφικά, ιδεολογικά χαρακτηριστικά). Ωστόσο, η επίδραση των ιδεολογικών μεταβλητών πολιτικού προσανατολισμού είναι πιο έντονη από αυτή των αξιακών προτεραιοτήτων. Στα ατομικά χαρακτηριστικά των υποστηρικτών επικρατεί ένας παράδοξος συνδυασμός. Η πλειοψηφία ανήκει στη δεξιά πολιτική κλίμακα και είναι υποστηρικτές μετα-υλιστικών αξιών, γεγονός που αποδίδεται στο χαρακτήρα του νεοφιλελευθερισμού. Ένα αναπάντεχο εύρημα είναι πως το αίσθημα ευθύνης των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων, για μια πιο διευρυμένη Κοινότητα, υπερτερεί των κοσμοπολίτικων προσανατολισμών των νέων ανθρώπων.

Ένα άλλο μεγάλο κομμάτι της βιβλιογραφίας βασίζεται στο γεγονός ότι η υποστήριξη στην ευρωπαϊκή ενοποίηση συνδέεται με τα οικονομικά οφέλη που απορρέουν, στη χώρα και στο άτομο, από τη συμμετοχή του στο Ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Χρησιμοποιώντας στοιχεία των Ευρωβαρομέτρων για την περίοδο 1994-1997 για τις 12 χώρες-μέλη της τότε ΕΟΚ που θα προσχωρούσαν στην μονεταριστική ένωση οι Kaltenthaler και Anderson (1999) προσπαθούν να διερευνήσουν τους παράγοντες στήριξης των πολιτών στο παραπάνω εγχείρημα. Από την πλευρά των ωφελμιστικών θεωριών, τα ευρήματα δείχνουν πως χώρες που έχουν βιώσει υψηλά επίπεδα πληθωρισμού και ανεργίας είναι πιο υποστηρικτικές στην υιοθέτηση κοινού νομίσματος. Επιπλέον, η μεταβλητή του εμπορίου σε χώρες με Ευρωπαϊκές συνεργασίες είναι σημαντική στην ίδια κατεύθυνση. Από πλευράς εσωτερικής πολιτικής, οι χώρες με μακροχρόνια ιστορία ανεξαρτησίας έχουν λιγότερους υποστηρικτές. Τέλος, φάνηκε πως οι χώρες που έχουν περισσότερα χρόνια συμμετοχής στους Ευρωπαϊκούς θεσμούς έχουν θετικότερη στάση από τις πρόσφατα ενταγμένες χώρες.

Αν και οι μακροοικονομικές δυνάμεις, όπως αναφέρθηκε ενδεικτικά και προηγουμένως, επηρεάζουν διαχρονικά την υποστήριξη των πολιτών η εποχή μετά το

Μάαστριχτ αλλάζει τα δεδομένα. Σύμφωνα με τους Eichenberg και Dalton (2007), σε ανάλυση για την περίοδο 1973-2004, οι άμεσες συνέπειες της ΟΝΕ ως προϋπολογισμός λιτότητας στη μεταβατική περίοδο, αίρει φόβους για περικοπές σε κυβερνητικά προγράμματα. Η συνάρτηση της υποστήριξης με την μεγέθυνση του ενδοευρωπαϊκού εμπορίου και της σταθερότητας των τιμών διαταράσσεται. Το ενδιαφέρον των πολιτών μετατοπίζεται από το φόβο των δημοσιονομικών επιπτώσεων και επικεντρώνεται σε τομείς όπως η κοινωνική ασφάλιση, η παιδεία, η υγεία, ο πολιτισμός. Όπως προοικονομούν οι ερευνητές, εάν προχωρήσει η ενσωμάτωση τους το ευρωπαϊκό οικοδόμημα θα αντιμετωπίσει ουσιαστική αντίσταση από τους πολίτες.

Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η σχέση πολιτών και εθνικού πλούτου στην θεσμική υποστήριξη, έχει νόημα να προσδιοριστεί πως οι επιδράσεις της μακροοικονομίας διαφοροποιούνται ανάλογα με τις συνθήκες ευημερίας των ατόμων (Friedrichsen, Zahn 2014). Οι πλουσιότεροι και απασχολούμενοι πολίτες τείνουν να είναι περισσότερο ικανοποιημένοι, με τη λειτουργία της δημοκρατίας στη χώρα τους, απ' ότι οι φτωχότεροι και άνεργοι. Πιο συγκεκριμένα, η οικονομική μεγέθυνση (growth) χάνει τη σημασία της όταν εισέρχεται το εισόδημα, στο μοντέλο των παραπάνω ερευνητών. Αντίστοιχα, ο πληθωρισμός εμφανίζεται σημαντικός μόνο όταν υπεισέρχεται ο δείκτης εισοδήματος. Επιπλέον, η ανεργία εμφανίζεται να έχει σχεδόν τη διπλάσια ισχύ απ' ότι η οικονομική μεγέθυνση. Η παρούσα μελέτη χρησιμοποίησε στοιχεία από τα Ευρωβαρόμετρα Mannheim (1970-2002) και από τα Standard Ευρωβαρόμετρα (2002-2010) για 16 χώρες.

Όπως έχει προκύψει από έρευνες της τελευταίας δεκαετίας υπάρχει μια σημαντική σχέση μεταξύ ευημερίας και εμπιστοσύνης στους εθνικούς και ευρωπαϊκούς θεσμούς. Αλλαγές στις ατομικές προσωπικές συνθήκες των πολιτών έχουν αντίκτυπο στην εμπιστοσύνη τους σε θεσμούς. Σύμφωνα με τον Hudson (2006) οι άνεργοι πολίτες τείνουν να έχουν λιγότερη εμπιστοσύνη, όχι μόνο στους κατά βάση οικονομικούς θεσμούς (κυβέρνηση, ΕΚΤ), αλλά και στους νομικούς θεσμούς και την αστυνομία. Η σχέση της εμπιστοσύνης με την ευημερία διερευνήθηκαν για τις 15 χώρες-μέλη, με σχετικούς δείκτες από τα Ευρωβαρόμετρα ως το 2004 και κοινωνικοοικονομικούς δείκτες.

Νεότερες έρευνες η ανάκαμψη του Ευρωπαϊκού ΑΕΠ το 2011 δεν φαίνεται να έχει κάποια σημαντική συνεισφορά στην αναβίωση της εμπιστοσύνης των πολιτών στην Ε.Ε. και τους θεσμούς της. Όπως υποστηρίζεται λοιπόν από τους ερευνητές (Radu,

Negrea-Busuioc, Bargaonu, 2014), αυτό υποδεικνύει το χάσμα μεταξύ της πραγματικότητας που υποβάλλεται από τους οικονομικούς δείκτες και της πραγματικότητας που βιώνουν οι πολίτες. Το 2012 εμφανίζονται δύο νέες τάσεις μεταξύ των χωρών μελών. Η μια αφορά τις νεοεισαχθέντες χώρες της Ανατολικής διεύρυνσης, των οποίων ο αρχικός ενθουσιασμός φαίνεται να βάλλεται, αφού οι προσδοκίες που έτρεφαν για την συμμετοχή τους εντός της Ε.Ε. δεν φαίνεται να εκπληρώνονται. Το δεύτερο αφορά συνήθως σκεπτικές χώρες (Γαλλία, Αυστρία, Σκανδιναβικές) των οποίων η στάση συντίθεται από ευρωσκεπτικιστικές αντιλήψεις και αισιοδοξία ότι η φωνή τους ακούγεται εντός της Ε.Ε..

Η δραματική υποχώρηση της οικονομίας συνδέεται με την περιστασιακή αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στους εθνικούς θεσμούς. Η παραδοχή αυτή υπογραμμίζεται από τους ερευνητές (Roth, Felicitas Nowak-Lehmann D. and Otter, 2011), στο βαθμό που η εθνική αναδίπλωση αίρει εμπόδια στην υποστήριξη της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τις 27 χώρες-μέλη. Σημαντικό στοιχείο των αποτελεσμάτων είναι η ειδική σημασία του δημοσίου χρέους, που υπερβαίνει το ΑΕΠ, στην εμπιστοσύνη. Συμπεραίνουν λοιπόν, πως οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει πρώτα να λύσουν την κρίση της ευρωζώνης και να βοηθήσουν τις περιφερειακές χώρες να μειώσουν τα επίπεδα του χρέους τους και να αυξήσουν τα ποσοστά απασχόλησής τους.

Πίνακας 2.1: Συγκεντρωτική παρουσίαση βιβλιογραφίας

Έτος έκδοσης	Τίτλος	Ερευνητές
1977 (Princeton University Press)	The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics	Ronald Inglehart
1991 (British Journal of Political Science)	Postmaterialism, Cognitive Mobilization and Public Support for European Integration	Janssen J.I.H.
1995 (European Journal of Political Research)	Understanding variation in public support for European Integration	Gabel, Matthew, and Harvey D. Palmer
1996 (Social Forces, University of	The Myth of Postnational Identity: Popular Support for European Unification	Mathieu Deflem, Fred. C. Pampel

North Carolina Press)		
1999 (SUNY-Binghamton)	Europeans and Their Money: Explaining Public Support for the Common European Currency.	Kaltenthaler, Karl and Christopher Anderson
2006 (Kyklos, 59)	Institutional Trust and Subjective Well-Being across the EU	Hudson J.
2007 (Acta Politica, Palgrave Journals)	Post-Maastricht Blues: The Transformation of Citizen Support for European Integration, 1973-2004	Richard C. Eichenberg and Russell J. Dalton
2014 (Elsevier B.V.)	Political support in hard times: Do people care about national welfare?	Jana Friedrichsen , Philipp Zahn
2014 (Romanian Journal of Communication and Public Relations)	The Rise of Euroscepticism in Times of Crisis. Evidence from the 2008–2013 Eurobarometers	Radu L., Negrea-Busuioac E., Bargaoanu A.
2011 (CEPS)	Has the financial crisis shattered citizens' trust in national and European institutions? Evidence from the EU member states, 1999-2010	Felix Roth, Felicitas Nowak-Lehmann D. and Thlomas Otter

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

2.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Το χρονικό εύρος που είναι διαθέσιμο, δίνει τη δυνατότητα συσχέτισης με ιδιαίτερα ιστορικά γεγονότα και κομβικούς σταθμούς στην πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης, ώστε να προσδιοριστεί η ένταση των μεταβολών που αυτές επέφεραν στην ευρωπαϊκή κοινή γνώμη. Μέσα σ' αυτό διάστημα, μεσολάβησαν κρίσεις, πόλεμοι και ιστορικές πολιτικές μεταβολές στον Ευρωπαϊκό χώρο, οι οποίες δεν μπορεί παρά να δημιουργούν βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο αποτύπωμα στις αντιλήψεις των Ευρωπαίων.

Πίνακας 2.2: Ιστορικά στιγμιότυπα που επηρέασαν την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη

1973	Πρώτη διεύρυνση (Δανία, Ιρλανδία, Βρετανία) -η Γροιλανδία εγκατέλειψε το 1985
1973-74	Πρώτη πετρελαϊκή κρίση

1975	Τελειώνει ο πόλεμος του Βιετνάμ
1976	Απόφαση για απευθείας εκλογές για το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο
1979-80	Δεύτερη πετρελαϊκή κρίση, Ιρανική Επανάσταση , πρώτες εκλογές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας
1981	Δεύτερη «νότια (μέρος I)» διεύρυνση (Ελλάδα), η συρρίκνωση του παγκόσμιου εμπορίου το 1981 προκάλεσε αύξηση των τιμών των πρωτογενών πόρων
1982	Πόλεμος των Φόκλανς
1984	Οι δεύτερες Ευρωεκλογές , σχέδιο Spinnelli
1985	Συνθήκη του Σένγκεν , δημοσιεύεται από Ευρωπαϊκή Επιτροπή η Λευκή Βίβλος, με τίτλο «Ολοκλήρωση της Εσωτερικής Αγοράς»
1986	Τρίτη «νότια (μέρος II)» διεύρυνση (Πορτογαλία, Ισπανία), υπογράφεται η ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη με εφαρμογή το '87
1989	Πτώση του Τείχους, τέλος Ψυχρού Πολέμου, τρίτες ευρωεκλογές
1990-91	Πόλεμος του Κόλπου, ενοποίηση Δυτικής και Ανατολικής Γερμανίας , Κατάρρευση της ΕΣΣΔ, Πόλεμος των Φόκλαντ
1992	Συνθήκη του Μάαστριχτ, η Βοσνία κηρύσσεται ανεξάρτητη-πόλεμος
1993	Δημιουργία ενιαίας αγοράς
1994	4ες Ευρωεκλογές
1995	Τέταρτη «βόρεια (εν μέρει)» διεύρυνση (Αυστρία, Φινλανδία, Σουηδία)
1997	Συνθήκη του Άμστερνταμ
1999	Διάλυση της ενωμένης Γιουγκοσλαβίας, 5ες Ευρωεκλογές, 11 χώρες υιοθετούν το ευρώ
2001	Τρομοκρατικό χτύπημα της 11/9 (Παγκόσμιο κέντρο Εμπορίου, Πεντάγωνο, Πτήση 93 United Airlines), γεγονότα στη Γένοβα,
2002	το ευρώ ως κοινό νόμισμα για 12 χώρες της EMU
2004	Πέμπτη «ανατολική (μέρος I)» διεύρυνση: (Τσεχία, Κύπρος, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία , Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία), ευρωεκλογές, τρομοκρατικό χτύπημα της Αλ Κάιντα στο σταθμό της Μαδρίτης, υπογράφεται το Σύνταγμα στη Ρώμη, 6ες Ευρωεκλογές
2007	Πέμπτη «ανατολική (μέρος II)» διεύρυνση: (Βουλγαρία, Ρουμανία), Συνθήκη της Λισαβόνας
2008	Παγκόσμια οικονομική κρίση, η Κύπρος μπαίνει στο ευρώ
2010	Αρχίζει η Αραβική Άνοιξη (ως 2014)
2013	Έκτη «νότια (μέρος III)» διεύρυνση: (Κροατία), αρχίζει η κρίση στην Ουκρανία με την άρνηση της υπογραφής Συνθήκης με την Ε.Ε. , το 2014 μπαίνει με στρατεύματα η Ρωσία

2014	Δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία της Σκωτίας, Ευρωεκλογές, για πρώτη φορά οι πολίτες έχουν ψήφο για τον Πρόεδρο της Κομισιόν
------	---

Πηγή: <http://ec.europa.eu/>, Ιδία επεξεργασία

3. ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Σε αυτή την ενότητα αναφέρονται και αναλύονται λεπτομερώς τα δεδομένα, των δεικτών που συγκεντρώθηκαν, με γνώμονα την περιγραφική στατιστική. Η παρουσίαση των ευρημάτων γίνεται με την βοήθεια πινάκων, διαγραμματικών απεικονίσεων και χαρτών. Για να γίνει μια συγκριτική ανάλυση μεταξύ των χωρών-μελών της Ε.Ε., αντιπαραβάλλονται τα αποτελέσματα της περιγραφικής ανάλυσης τόσο ανά χώρα όσο και ανά έτος, καθώς επίσης χρησιμοποιείται και η διαχρονική εξέλιξη του μέσου όρους της ίδιας της ΕΟΚ/Ε.Ε. Στα στατιστικά στοιχεία περιλαμβάνονται η ελάχιστη και η μέγιστη τιμή, ο μέσος όρος, η διάμεσος και η τυπική απόκλιση.

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται για κάθε χώρα είναι από την ημερομηνία ένταξης τους στην ΕΟΚ/Ε.Ε. μέχρι το 2014 ή την απόσυρση της ερώτησης από τα Ευρωβαρόμετρα, ενώ σε πολλές ερωτήσεις παρουσιάζονται κενά (βλ. πίνακας 1.1). Για την παραπάνω διαδικασία χρησιμοποιήθηκαν οι απαντήσεις των ερωτήσεων που θεωρήθηκαν θετικές και ουδέτερες, όπως παρουσιάζονται στο παράρτημα. Ο λόγος για τον οποίο συμπεριλήφθηκαν οι ουδέτερες απαντήσεις, είναι η γενική παρατήρηση πως η εποχιακή δυσαρέσκεια, η μείωση δηλαδή των ποσοστών θετικών απαντήσεων, μετακυλύεται ως επί το πλείστον στις ουδέτερες απαντήσεις παρά στις αρνητικές. Η επιλογή της απάντησης «Δεν ξέρω» δεν συμπεριλήφθηκε καθόλου στην ανάλυση.

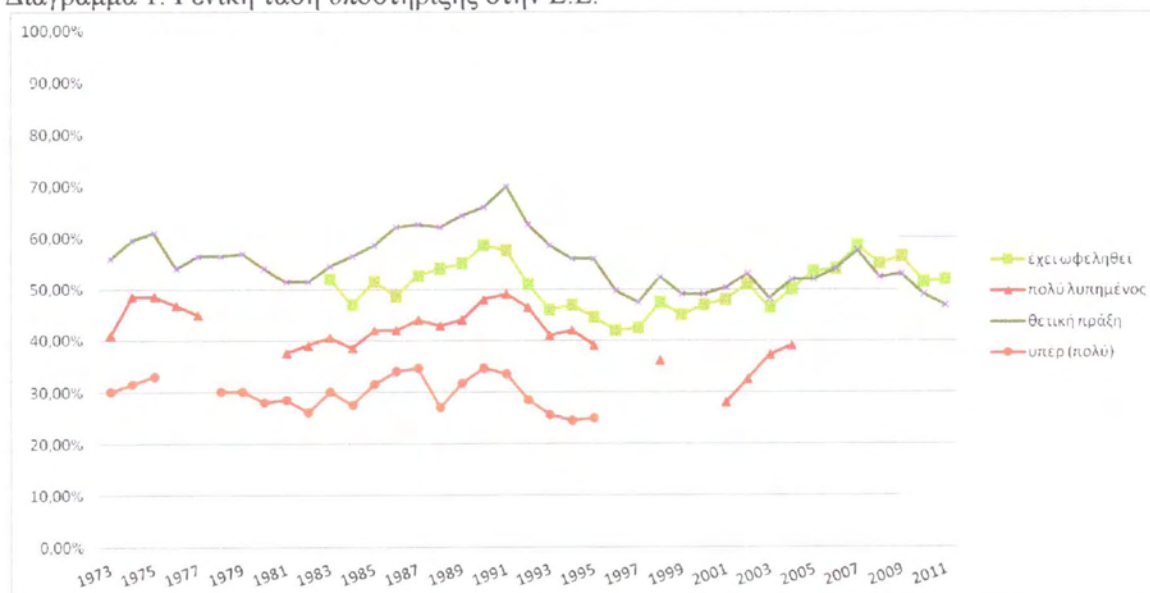
3.1 ΚΑΘΙΕΡΩΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

- Δείκτης συμμετοχής: αφορά την αποτίμηση της συμμετοχής της χώρας σε κοινή αγορά/ΕΟΚ/ΕΕ
- Δείκτης οφέλους: διερευνά την πεποίθηση για το αν η χώρα έχει ωφεληθεί από τη συμμετοχή σε ΕΕ/ΕΟΚ/κοινή αγορά
- Δείκτης ενοποίησης : υπέρ/κατά των προσπαθειών για ενοποίηση της (Δυτικής) Ευρώπης
- Δείκτης διάλυσης: διερευνά τα συναισθήματα σε ενδεχόμενη διάλυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Οι παραπάνω δείκτες, λόγω της διαχρονικής τους εμφάνισης και των συμπληρωματικών ρόλων που παίζουν μεταξύ τους στην παρατήρηση της τάσης υποστήριξης του σχεδίου της ευρωπαϊκής ενοποίησης, έχουν χαρακτηριστεί από πολλούς ερευνητές ως καθιερωμένοι. Μπορεί να γίνει μια διάκριση μεταξύ τους με βάση το μοντέλο του Easton (1965, 1975), από το οποίο προκύπτουν δύο ζεύγη. Ο David Easton διακρίνει δύο κατηγορίες υποστήριξης: τη σαφή υποστήριξη που προκύπτει από την ικανοποίηση των πολιτών όσον αφορά τις επιδόσεις του συστήματος στο να λαμβάνει τα αιτήματά τους υπόψη, και τη διάχυτη υποστήριξη που εκφράζεται όχι σε σχέση με τις επιδόσεις, αλλά με το πολιτικό σύστημα εν γένει. Μετά τους Lindberg και Scheingold, αυτές οι δύο έννοιες κατονομάστηκαν ωφελμιστική υποστήριξη και συναισθηματική υποστήριξη.

Ο Easton είδε τη νομιμοποίηση ως αλληλεπίδραση μεταξύ διάχυτης και ειδικής υποστήριξης. Είναι αυτή η αλληλεπίδραση που εξηγεί γιατί οι πολίτες υποστηρίζουν ένα πολιτικό σύστημα ακόμα και όταν (πρόσκαιρα) δεν λαμβάνουν κανέναν από τα θετικά του αποτελέσματα. Το κλειδί για το επιχείρημα του Easton είναι ο ισχυρισμός ότι η διάχυτη υποστήριξη, μέσω μιας διαδικασίας συσσώρευσης, αποτελεί ένα απόθεμα υποστήριξης (επιτρεπτική συναίνεση) για το πολιτικό σύστημα σε περιόδους χαμηλής σαφούς υποστήριξης. Αντιστρόφως, όταν η ειδική στήριξη είναι υψηλή, η διάχυτη υποστήριξη αυξάνει επίσης. (Virginia Van Ingelgom, 2014). Έτσι, οι δείκτες συμμετοχής και οφέλους συγκροτούν της ωφελμιστική πτυχή της υποστήριξης, ενώ οι δείκτες ενοποίησης και διάλυσης αντιπροσωπεύουν την συναισθηματική υποστήριξη.

Διάγραμμα 1: Γενική τάση υποστήριξης στην Ε.Ε.

Πηγή: Standaard Eurobarometer EB 1- EB 76, 1973- 2011, European Commission

Η γενική τάση υποστήριξης του Ευρωπαϊκού οικοδομήματος, όπως αυτή αρθρώνεται από τους επιμέρους δείκτες, δείχνει μια ενδυνάμωση στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980. Μέσα σε αυτή την περίοδο οι συναισθηματικοί δείκτες θα μεγιστοποιηθούν και ύστερα θα καμφθούν, χωρίς ωστόσο να συμπεριληφθούν για πολύ καιρό ακόμη στα Ευρωβαρόμετρα. Οι ωφελμιστικοί δείκτες θα μεγιστοποιηθούν το 1991, αποτελώντας μια ισχυρή βάση υποστήριξης για την Συνθήκη του Μάαστριχτ. Στη συνέχεια, η τάση υποστήριξης θα είναι πτωτική μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1990. Με τη νέα χιλιετία, η υποστήριξη φαίνεται να επανακάμπτει ως το 2007, χωρίς όμως να αποκτήσει τα επίπεδα του 1991. Για την επόμενη τριετία, μέσα στην οποία εκδηλώνεται η οικονομική κρίση, η τάση είναι πτωτική έως την απόσυρση των δεικτών το 2011.

3.1.1. ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΦΕΛΟΥΣ

Οι χώρες-μέλη σε γενική εικόνα παρουσιάζουν σταθερές τάσεις στον παρόν δείκτη για όσο συμπεριλαμβανόταν στα Ευρωβαρόμετρα. Από τα ιδρυτικά μέλη της ένωσης, οι χώρες που παρουσιάζουν την ισχυρότερη πεποίθηση διαχρονικά, ότι ωφελούνται από τη συμμετοχή της χώρας του στην Ε.Ε., είναι το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία, ενώ από τις χώρες-μέλη της πρώτης διεύρυνσης, την υψηλότερη τάση παρουσίασε διαχρονικά η Ιρλανδία. Πιο συγκεκριμένα, η θετική ανταπόκριση του Λουξεμβούργου στο δείκτη οφέλους, παρουσιάζει αξιοσημείωτη σταθερότητα με την απόσταση μεταξύ ελάχιστης και μέγιστης καταγραφής να είναι 12.50%. Για την περίοδο 1984-1987, κατέχει τη μέγιστη τιμή για την τότε ΕΟΚ. Οι πίνακες που αντιπαραβάλλονται για τον σχολιασμό αυτού του κεφαλαίου είναι οι 1.2^A και 1.2^B.

Η Ολλανδία με επίσης σταθερή και υψηλή τάση καταγράφει την μέγιστη τιμή της το 1983 (78.00%) και την ελάχιστη το 2003 (53.00%). Ωστόσο ο κύριος εκφραστής της φαινομενικής υποστήριξης που προκύπτει από αυτό τον δείκτη, για το μεγαλύτερο διάστημα είναι η Ιρλανδία. Το χαμηλότερο ποσοστό της χώρας καταγράφηκε το 1983 (56.00%), και για τις επόμενες δεκαετίες η πορεία της τάσης θα είναι προοδευτική διατηρώντας τη μέγιστη τιμή θετικής ανταπόκρισης εντός της ευρωπαϊκής κοινότητας από το 1993-2008 (εξαιρώντας το 2003) με τα ποσοστά να κυμαίνονται πάνω από 80.00%.

Με παρεμφερή χαρακτηριστικά εξελίχθηκαν και οι τάσεις των υπόλοιπων παλαιότερων χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Πιο συγκεκριμένα, η τάση της κοινής γνώμης στο Βέλγιο είχε μια διαχρονικά υψηλότερη πορεία από το μέσο όρο της ένωσης,

με εξαίρεση την περίοδο 1996-1999, μέσα στην οποία σημείωσε την κατώτατη καταγραφή της (36.00% το 1997). Για τα επόμενα χρόνια η τάση θα είναι δυναμικά ανοδική αγγίζοντας την υψηλότερη τιμή της το 2007 (74.50 %). Η πορεία και τα επίπεδα της τάσης της Γαλλία βρίσκονται πιο κοντά, από κάθε άλλο μέλος, σ' αυτά του μέσου όρου της Ε.Ε., δείχνοντας μια πιο μετριοπαθή υποστήριξη σε σχέση με τις υπόλοιπες ιδρυτικές χώρες. Η μέγιστη τιμή σημειώθηκε το 1987 (60.00%), ενώ στη συνέχεια ακολούθησε μια πτωτική περίοδος, κάτω του μέσου όρου μεταξύ 1990-1995, διάστημα στο οποίο σημειώθηκε και η κατώτατη τιμή για τη χώρα (40.00% το 1994). Από κει κι έπειτα ο δείκτης ανακάμπτει με συνεχείς αυξομειώσεις, χωρίς όμως να επιστρέψει ξανά στα επίπεδα του 1987.

Από τις ιδρυτικές χώρες-μέλη μετριοπαθέστερες, στην υποστήριξη στα πλαίσια αυτού του δείκτη, φαίνονται η Γερμανία και η Ιταλία. Η τάση της πρώτης, ακολουθώντας μια διαχρονικά σταθερή πορεία σε ελάχιστες περιόδους προσεγγίζει ή υπερβαίνει το μέσο όρο της Ε.Ε.. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 η τάση ακολουθεί αυξομειώσεις, για να εναρμονίσει την πορεία των διακυμάνσεων της με αυτή της τάσης του μέσου όρου από το 1990 κι έπειτα. Στο πρώτο μισό της δεκαετίας του 1990 η τάση υφίσταται μια συστηματική πτώση, η οποία στο δεύτερο μισό της δεκαετία σταθεροποιείται στις χαμηλότερες τιμές της, αγγίζοντας την ελάχιστη τιμή της το 1997 (33.00 %). Στη συνέχεια, η πορεία της τάσης είναι ανοδική μέχρι το 2009. Χαρακτηριστικά η ποσοστιαία αύξηση από το 2006 στο 2007 ήταν +10%, χρονιά στην οποία καταγράφει και τη μέγιστη τιμή της (57.50 %).

Η τάση της Ιταλίας από την άλλη, παρουσιάζει τις μέγιστες τιμές της κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, αγγίζοντας το 1988 το 74.00 %. Η δεκαετία του 1990 θα παρουσιάσει μια αισθητή πτώση, ανάλογη της γενικής πτώσης που υφίσταται ο μέσος όρος της Ε.Ε. εκείνη τη δεκαετία, με τις διακυμάνσεις τους να ακολουθούν παράλληλη πορεία. Ωστόσο, από το 2004 και μετά η τάση είναι εμφανώς καθοδική παρουσιάζοντας την ελάχιστη τιμή της το 2008 (39.00 %). Η συγκεκριμένη χρονιά σηματοδοτεί την έναρξη της οικονομικής κρίσης σε μια πολιτικά ασταθή περίοδο για την Ιταλία, αφού είναι και χρονιά εκλογών όπου η πολιτική εξουσία περνά σε κόμματα με αναφορά τη δεξιά τα οποία αποκρυσταλλώνουν τις κυρίαρχες ευρωσκεπτικιστικές αντιλήψεις.

Όσο αφορά τις άλλες δυο χώρες της πρώτης διεύρυνσης, τη Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, οι πορείες των τάσεων τους είναι αρκετά διαφορετικές. Η πρώτη, μετά τις διακυμάνσεις της δεκαετίας του 1980, διάστημα στο οποίο σημειώθηκε και η

κατώτατη τιμή της τάσης (43.00 % το 1984), δείχνει να ισχυροποιεί σταδιακά την θετική της ανταπόκριση στο δείκτη. Η τάση της Δανίας το 1992 βρισκόταν 19 μονάδες πάνω από το μέσο όρο, και η χαμηλής έντασης διακυμάνσεις, που ακολούθησαν το υπόλοιπο της δεκαετίας, διατήρησαν τα υψηλά επίπεδα διαφοράς της. Μετά το 2001 η τάση είναι προοδευτική αγγίζοντας το μέγιστο επίπεδο της το 2007 (78.50 %), για να ολοκληρώσει την καταγραφή της με ελαφριά πτώση η οποία όμως να υποχωρήσει του επιπέδου του 70.00%.

Το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί μια παραδοσιακά ευρωσκεπτικιστική χώρα, της οποίας η τάση βρισκόταν σε αρκετά χαμηλότερα επίπεδα από αυτά του μέσου όρου διαχρονικά. Η τιμή του δείκτη δεν ξεπέρασε το 46.00% (1990,1991), ενώ για σχεδόν τις μισές χρονιές ανάλυσης του δείκτη κατέχει το Ηνωμένο Βασίλειο εκφράζει την ελάχιστη τιμή υποστήριξης εντός της Ε.Ε.. Ωστόσο, στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990 που η πτωτική τάση είναι γενικευμένη το Ηνωμένο Βασίλειο παρουσιάζεται να ελαχιστοποιεί τη διαφορά του με το μέσο όρο. Πιο συγκεκριμένα, για την περίοδο 1994-1998 η ποσοστιαία διαφορά μεταξύ των τιμών του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ε.Ε. κυμαίνεται μεταξύ 6.50%-9.00%, ενώ χαρακτηριστικά το 2000 όταν η τάση σημειώνει την ελάχιστη τιμή της (25.00%) η διαφορά ήταν -22 μονάδες. Στην τελευταία δεκαετία ανάλυσης του δείκτη η τάση είναι καθοδική μεγαλώνοντας το χάσμα της με εκείνη του μέσου όρου, εξαιρώντας μια ανεπαίσθητη ανάκαμψη την περίοδο 2005-2007.

Από τις μεσογειακές χώρες της νότιας διεύρυνσης η πορεία των τάσεων της Ελλάδας και της Πορτογαλίας φαίνεται να συγκλίνουν περισσότερο μεταξύ τους, ενώ η Ισπανία είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες και πιο απότομες ανά περιόδους διακυμάνσεις στον παρόν δείκτη (τυπική απόκλιση 18.96%). Οι ελάχιστες τιμές των χωρών της Ιβηρικής ταυτίζονται με τη χρονιά ένταξής τους (1986), αλλά η αφετηρία από την οποία ξεκινάνε είναι πολύ διαφορετική αφού η Πορτογαλία σημείωσε αρχικά 48.50% έναντι του κατώτατου ρεκόρ του 14.50% της Ισπανίας. Ειδικότερα για τη δεύτερη, η τάση της είναι έντονα προοδευτική μέχρι το 1991 (56.50%), ωστόσο επειδή τα επίπεδα από τα οποία ξεκινάει είναι χαμηλά εκφράζει την ελάχιστη τιμή μέλους εντός Ε.Ε. όλη την περίοδο 1986-1989. Το 1991 είναι σημείο καμπής, αφού στη συνέχεια η τάση της Ισπανίας πραγματοποιεί μια κοιλιά καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας, ακολουθώντας καθοδική πορεία ως το 1995 (ελάχιστη τιμή εντός Ε.Ε. εκ νέου το 1994,1995) και ανακάμποντας μέχρι το 1999. Στην τελευταία δεκαετία η θετική ανταπόκριση της

Ισπανίας θα φτάσει το 69.50% (2004, 2007) και από το 2008 θα παρουσιάσει πτώση όπως όλες οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου.

Για ολόκληρη τη δεκαετία του 1990 Ελλάδα και Πορτογαλία θα παρουσιάζουν αυξητική τάση με αρκετές διακυμάνσεις, οι οποίες φαίνεται να εμφανίζουν μια διαφορά φάσης. Τη μέγιστη υποστήριξη τους καταγράφουν η Ελλάδα το 1990 (78.50%) και η Πορτογαλία το 1991 (82.00%). Στα επόμενα, χρόνια οι αυξομειώσεις τους θα εναλλάσσονται. Το 2000 η τάση της Ελλάδας θα περάσει πάνω από αυτή της Πορτογαλίας και οι πορείες τους θα συνεχίσουν ανάλογα, μέχρι το 2008 που θα υπάρξει εκ νέου κάθοδος και για τις δύο. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2003, χρονιά όπου το φάσμα μεταξύ των ακραίων τιμών υποστήριξης μεγάλωσε όσο ποτέ (η τυπική απόκλιση για το έτος ήταν 23.54%), η Ελλάδα εξέφραζε την μέγιστη τιμή εντός Ε.Ε..

Για τις χώρες της βόρειας διεύρυνσης (Αυστρία, Φινλανδία, Σουηδία) τα ποσοστά υποστήριξης βρισκότουσαν σε χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο της Ε.Ε., με τις τάσεις όλων ωστόσο να είναι ανοδικές ιδιαίτερα μετά το 2008, που τον υπερβαίνουν. Σταθερότερη τάση παρουσιάζει Αυστρία της οποίας η ελάχιστη (1997) με τη μέγιστη καταγραφή απέχουν μόλις 13 μονάδες (τυπική απόκλιση 3.48%). Από το 2000 η πορεία της τάσης σταθεροποιείται με θετικό πρόσημο, για να καταγράψει τη μέγιστη τιμή της το 2009 (46.50 %). Η Σουηδία εκφράζει την ελάχιστη υποστήριξη από τα μέλη της Κοινότητας ολόκληρη την περίοδο 1996-2005 (εκτός 2000) με τις τιμές να κυμαίνονται μεταξύ 18.50% (1996, 1997) και 34.00%. Το 2010 σημειώνει τη μέγιστη τιμή της (53.50%) και υπερβαίνει για πρώτη φορά το μέσο όρο της Ε.Ε.. Η τάση της Φινλανδίας ομοίως, καταγράφει την κατώτατη τιμή λίγα χρόνια μετά την ένταξη της, το 1998 (36.00 %), βρίσκεται για πρώτη φορά πάνω από το μέσο όρο το 2008 και αγγίζει την μέγιστη τιμή της την τελευταία χρονιά που ο δείκτης συμπεριλαμβάνεται στα Ευρωβαρόμετρα το 2011 (61.00 %).

Όσο αφορά τις χώρες της ανατολικής διεύρυνσης, εμφανίζουν σε μεγάλο αριθμό τις μέγιστες τιμές τους το 2007 (Σλοβενία, Λιθουανία, Πολωνία, Εσθονία, Μάλτα, Κροατία), χωρίς όμως απαραίτητα να έχουν όλες τους ιδιαίτερα υψηλές τιμές. Για παράδειγμα, υπάρχει αξιοσημείωτη διαφορά της μέγιστης τιμής της Κροατίας (45.00%) και της Λιθουανίας (81.00%). Το 2007 είναι η χρονιά που ο μέσος όρος της Ε.Ε. επανέρχεται στην ανώτατη τιμή του (58.50%), φτάνοντας για πρώτη φορά τα επίπεδα του 1990, γεγονός για το οποίο συνέβαλε οι υποστήριξη των παραπάνω χωρών. Μέγιστες τιμές παρουσίασαν το 2004 η Ουγγαρία, η Ρουμανία και η Βουλγαρία, εκ των οποίων οι

δύο τελευταίες ανήκουν στη δεύτερη ανατολική διεύρυνση (2007) και η πορεία της τάσης τους ήταν καθοδική. Ειδικότερα, η Ουγγαρία μαζί με την Κύπρο και την Κροατία, βρισκόντουσαν διαχρονικά με διαφορά κάτω από το μέσο όρο. Ελάχιστες τιμές παρουσίασε πλήθος χωρών τη χρονιά της ένταξής τους ο 2004 (Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία, Τσεχία, Εσθονία) και η Κύπρος, η πορεία της τάσης των οποίων στη συνέχεια είναι προοδευτική παρουσιάζοντας γρήγορα όμως καμπή.

Συμπερασματικά, η δεκαετία του 1980 χαρακτηρίστηκε από την ενδυνάμωση της πεποίθησης, ότι η συμμετοχή μιας χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα συνεπάγεται σημαντικά πλεονεκτήματα, στον μέχρι τότε κοινό ευρωπαϊκό χώρο. Σημαντικό υπόβαθρο, στην αντίληψη των ευρωπαίων πολιτών για το όφελος της χώρας τους, θεωρείται πως διαμόρφωσε ο φόβος για ενδεχόμενο πόλεμο ο οποίος ήταν ακόμη υπαρκτός και το αίσθημα ασφάλειας που προσέφερε η ευρωπαϊκή συμμαχία. Πιο συγκεκριμένα το 1981 το 34.00% απαντούσε θετικά στην ερώτηση για έναν ενδεχόμενο ενός παγκόσμιου πολέμου μέσα στην επόμενη δεκαετία, ενώ το 1985 το ποσοστό είχε μειωθεί στο 11.00% (Ε.24). Στις αρχές του '80 η πολιτική κατάσταση είναι οξυμένη, και αυτή η αντίληψη αναπαράγεται έντονα από τον Τύπο. Στην εξουσία έχουν έρθει η Θάτσερ στην δυτική Ευρώπη και ο Ρέικγκαν στην Αμερική, έχει μεσολαβήσει η εισβολή των Σοβιετικών στρατευμάτων στο Αφγανιστάν και η ανάπτυξη των πυραύλων Pershing II στη Δυτική Ευρώπη.

Παράλληλα, αρκετές οικονομίες παρουσίαζαν κρίση (π.χ. Ιρλανδία, Γαλλία 1981) και μετασχημάτιζαν την οικονομική τους πολιτική σε συνάρτηση με το μοντέλο που προωθούνταν στα πλαίσια της οικοδόμησης της ευρωπαϊκής οικονομίας. Το 1985 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει την περίφημη Λευκή Βίβλο, με τίτλο «Ολοκλήρωση της Εσωτερικής Αγοράς», προτείνοντας 300 μέτρα που αποσκοπούν στην διευκόλυνση της ανάπτυξης προς την κατεύθυνση της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς μέχρι το 1992, μέσω της κατάργησης των μη δασμολογικών οικονομικών φραγμών. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ) του 1987, στην οποία θεσμοθετήθηκε το πρόγραμμα της εσωτερικής αγοράς, διατυπώνονται οι στόχοι των τεσσάρων «ελευθεριών». Της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων και των ανθρώπων. Αυτή η ισχυρή πεποίθηση ανατρέπεται με σε όλη την διάρκεια της δεκαετίας του 1990, αφού επιπλέον χώρες με διαφορετικό οικονομικό και κρατικό μοντέλο εντάσσονται στη διαδικασία της ολοκλήρωσης. Οι παλαιότερες χώρες-μέλη, του εγχειρήματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, επιδεικνύουν μεγαλύτερη σταθερότητα στον

τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται πως η χώρα τους ωφελείται μέσα από τη συμμετοχή της.

Η αμφισβήτηση των χωρών της βόρειας διεύρυνσης, ερμηνεύεται από τους Eichenberg και Dalton (2007) ως η αντίθεση, που προκύπτει από πολίτες χωρών με υψηλότερες δαπάνες στο κράτος πρόνοιας, στις πτέρυγες αρχής της ΕΕ. Επίσης, ο Beaudonnet (2011) παρατήρησε μια αρνητική σχέση μεταξύ της αποτελεσματικότητας του κράτους πρόνοιας και την υποστήριξη της ΕΕ: Σε χώρες με υψηλότερη αποτελεσματικότητα στη μείωση του κινδύνου φτώχειας, η υποστήριξη για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι χαμηλότερη. Αυτά τα ευρήματα δείχνουν ότι οι πολίτες των κρατών-μελών με ισχυρά κράτη πρόνοιας φοβούνται ότι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μπορεί να αποδυναμώσει τη δική τους σύστημα κοινωνικής πρόνοιας.

Το 2007, λίγο πάνω από μια δεκαετία αργότερα, η ανατολική διεύρυνση θα επαναφέρει την τάση του δείκτη οφέλους στα μέγιστα επίπεδα του 1990. Από το 1992-1993, οι περισσότερες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης (Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχία, Σλοβακία, Σλοβενία) έχουν εγγράψει υψηλές τιμές βιομηχανική μεγέθυνσης, και μια πραγματική ανατίμηση των νομισμάτων τους, συμμετέχοντας έτσι σε μια διαδικασία κάλυψης της υστέρησης με το δυτικό τμήμα της Ευρώπης. Οι εισροές ξένων κεφαλαίων έχουν ενισχύσει την οικονομική τους ανάκαμψη και την απόκλιση τους με τις βαλκανικές χώρες (Ρουμανία και Βουλγαρία), όπου η επιτυχία της οικονομικής μετάβασης εξακολουθεί να είναι πολύ πιο αβέβαιη.

Η πολιτική της δημοσιονομικής εξοικονόμησης είναι αναπόφευκτη και οι αναλογικά επιτυχείς χώρες της ανατολικής Ευρώπης ανέλαβαν επώδυνες μεταρρυθμίσεις, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όμως, όλα αυτά ήταν περισσότερο αποδεκτά από τους πολίτες κάτω από τη σαφή προοπτική της λεγόμενης «επιστροφής στην Ευρώπη» (Welfare Wealth Work for Europe project, 2013). Το 2007 η Τσεχία, η Εσθονία, η Ουγγαρία, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Σλοβενία εντάσσονταν στην ελεύθερη συνοριακή ζώνη του Σένγκεν. Η δομική κρίση του 2008 θα προκαλέσει καμπή για τις τάσεις των μεσογειακών χωρών μελών η οποία όμως δεν θα αποτυπωθεί σε ένταση, αφού η ερώτηση αποσύρεται το 2011.

3.1.2. ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Η εικόνα που αναδύεται για κάθε χώρα μέλος είναι η εξής:

Ειδικότερα, το Βέλγιο ακολουθεί ανοδική πορεία κοντά στα επίπεδα του μέσου όρου κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970, παρουσιάζοντας μια μικρή καμπή το 1982. Από κει κι έπειτα η πορεία της τάσης είναι προοδευτική, σημειώνοντας τη μέγιστη τιμή της το 1991 (72.50%). Στην συνέχεια οι διακυμάνσεις της τάσης της χώρας εναρμονίζονται με εκείνες του μέσου όρου, σε μια εν γένει πτωτική πορεία. Μέσα στο διάστημα 1996-1999, η τάση της θετικής ανταπόκρισης θα βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο καταγράφοντας την κατώτατη τιμή της 41.50% (1997). Οι πίνακες που αντιπαραβάλλονται για το σχολιασμό αυτού του κεφαλαίου είναι οι Πίνακας 1.3.1^A-Πίνακας 1.3.2^B.

Ταυτόχρονα η εναντίωση θα σημειώνει τη μέγιστη τιμή της (19.00%). Μέσα στο ίδιο διάστημα, η τάση της ουδέτερης στάσης, η οποία εκλαμβάνεται ως μια αντίληψη αδιάφορη προς την Ευρωπαϊκή ενοποίηση, θα φτάσει τη μέγιστη τιμή της (34.50%) το 1998 και το 1999. Στα επόμενα χρόνια, η πορεία του θα ανακάμπτει παραμένοντας υψηλότερη του μέσου όρου της Ε.Ε., κορυφώνοντας εκ νέου το 2007 (72.00%) και πέφτοντας οριακά θα διατηρήσει σταθερή πορεία έως την απόσυρση του δείκτη το 2011.

Στην Γαλλία, η γενική τάση παρουσιάζεται παρόμοια με αυτή του μέσου όρου της Ε.Ε. Στη δεκαετία του 1970 η τάση της χώρας και του μέσου όρου βρίσκονται σε οριακή απόσταση, ενώ στο δεύτερο μισό παρουσιάζει πτωτική τάση παρουσιάζοντας μια από τις κατώτατες τιμές το φθινόπωρο του 1980 (48%). Την περίοδο 1976-79, επί πρωθυπουργίας του Raymond Barre η γαλλική οικονομία υπόκειται κάποιες μεταρρυθμίσεις που αφορούν τη μείωση της κρατικής παρέμβασης και το τέλος του ελέγχου τιμών. Από το 1979-1981 η Γαλλία είναι η χώρα που εκφράζει το μέγιστο ποσοστό αδιαφορίας ανάμεσα στα μέλη της Κοινότητας.

Η εκλογή Μιτεράν το 1981 θα σηματοδοτήσει μια περίοδο βραχυπρόθεσμης ευρείας συναίνεσης, μέσα στην οποία το Εθνικό Μέτωπο (National Front) ενδυναμώνεται σαν πολιτική δύναμη, εθνικοποιώντας το τραπεζικό και ασφαλιστικό σύστημα. Την περίοδο 1986-1989 η πολιτική κατεύθυνση της οικονομίας αντιστρέφεται ξανά, με εντατικές ιδιωτικοποιήσεις και ολική κατάργηση του ελέγχου τιμών πυροδοτώντας των εσωτερικό ανταγωνισμό. Μέσα σ' αυτό το διάστημα η θετική τάση στην υποστήριξη ανέκαμψε, σημειώνοντας τη μέγιστη τιμή της τη χρονιά που εφαρμόστηκε η Ευρωπαϊκή Πράξη το 1987 (73.00%), τη στιγμή που η αδιάφορη στάση στη Γαλλία είχε ελαχιστοποιηθεί (17.50%).

Για την δεκαετία που ακολουθεί, μπορεί να ισχυριστεί κανείς, πως η Γαλλία «προηγείται» χρονικά της γενικής τάσης, σύμφωνα με το μοτίβο διακύμανσης που ακολουθεί ο μέσος όρος, εικόνα που αποτυπώνεται και στο Βέλγιο. Το 1990 η τάση της Γαλλίας πέφτει κάτω από το μέσο όρο χωρίς να τον υπερβεί ξανά και εναρμονίζεται με τις διακυμάνσεις του γενικού κλίματος. Το δημοψήφισμα για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, το οποίο καταψηφίστηκε με 54,67% από τους γάλλους πολίτες, πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 2005. Έτσι, το φθινόπωρο του ίδιου έτους η υποστήριξη σημειώνει 46%, ενώ το ποσοστό αδιαφορίας σημειώνει την μέγιστη τιμή του (36%). Η εναντίωση είχε διαχρονικά μια αυξητική πορεία που οδήγησε στη μέγιστη τιμή της το καλοκαίρι του 2010 (24%), χρονιά που η θετική ανταπόκριση στη συμμετοχή στην Ε.Ε. ήταν χαμηλότερη από ποτέ (44.00%).

Η Γερμανία σε γενικές γραμμές, προσεγγίζει την τάση του μέσου όρου της Ε.Ε. με σχετικά πτωτική τάση μέσα στη δεκαετία του 1970. Η δεκαετία του 1980 χαρακτηρίζεται από διακυμάνσεις (τυπική απόκλιση 11.48%). Το 1991, έναν χρόνο μετά την ενοποίηση στη Γερμανία, αποτελεί τη χρονιά της μέγιστης θετικής υποστήριξης, η οποία και ταυτίζεται με τα επίπεδα του μέσου όρου (70.00 %), καθώς και της ελάχιστης ουδέτερης (17.50 %). Από εκεί κι έπειτα, η τάση υποστήριξης σημειώνει καμπή, για να καταγράψει την ελάχιστη τιμή της το 1997 (37.00 %). Η Γερμανία φαίνεται να τηρεί την πιο αδιάφορη στάση από τα μέλη της ένωσης απέναντι στην Ευρωπαϊκή ενοποίηση το 1996 και το 1997 (37.00%). Στη συνέχεια εναρμονίζεται με τη γενική τάση, για να παρουσιάσει μια σημαντική αλλά βραχυπρόθεσμη ανάκαμψη την περίοδο 2005-2009.

Στην Ιταλία η τάση υποστήριξης μέχρι και το πέρας της δεκαετίας του 1990 διατηρήθηκε αρκετά ισχυρή και κατά πολύ υψηλότερη του μέσου όρου. Την περίοδο 1973-1975 εξέφραζε τη μέγιστη υποστήριξη (79.50%) στην Κοινότητα, ενώ την ίδια περίοδο το ποσοστό αδιαφορίας ήταν ελάχιστο (10.00%). Οι διακυμάνσεις που παρουσίασε σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 είναι όμοιες του μέσου όρου, χωρίς όμως να κυμανθούν κάτω από την τιμή του 60%. Το 2006 η τάση της Ιταλίας τέμνεται με την τάση του μέσου όρου, κι από εκείνο το σημείο η τάση του δείκτη είναι απότομα καθοδική (τυπική απόκλιση 14.89%). Έτσι, ενώ περισσότεροι από ποτέ είναι ουδέτεροι στην Ιταλία (37.00%) μια χρονιά πριν, το 2008 που η οικονομική κρίση γίνεται γεγονός μόλις το 39.50% των Ιταλών θεωρεί τη συμμετοχή του στην Ε.Ε. θετική πράξη.

Οι πορείες των τάσεων σε Λουξεμβούργο και Ολλανδία, διανύουν μια σταθερή πορεία και εναλλάσσονται σε υψηλότερα επίπεδα υποστήριξης της συμμετοχής της

χώρας τους στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Πιο συγκεκριμένα, η τάση του δείκτη συμμετοχής στο Λουξεμβούργο εκκινεί το 1973 με την κατώτατη τιμή του σε υποστήριξη (67.00 %) και τη μέγιστη σε αδιαφορία (22.00 %). Ομοίως στην Ολλανδία οι ακραίες τιμές της θετικής και της ουδέτερης τάσης ήταν 63.00 % και 20.00 %, αντίστοιχα. Από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1970 μέχρι και το 1996 οι δύο χώρες θα εναλλάσσονται ως ο κυρίαρχος εκφραστής υποστήριξης της συμμετοχής στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η τάση του Λουξεμβούργου καταγράφει τη μέγιστη τιμή της το 1979 (84.50%), έναντι της ελάχιστης αδιαφορίας την ίδια χρονιά (11.00 %). Ομοίως ισχύει για τις ακραίες τιμές της Ολλανδία το 1991, με τη θετική τάση στο 88.50 % και την ουδέτερη στο 7.00 %, αντίστοιχα. Το Λουξεμβούργο ηγείται της έκφρασης υποστήριξης τέλος, για το διάστημα 2003-2011, εκτός του 2008. Η Ολλανδία, αν και πιο κοντά στο μέσο όρο, αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και το 2005, με την καταψήφιση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος με 61,54% να έχει προηγηθεί, τα επίπεδα υποστήριξης το φθινόπωρο που ακολούθησε παρέμειναν υψηλά (70%).

Συνεχίζοντας με τις χώρες της πρώτης διεύρυνσης, η τάση της Δανίας εξελισσόταν μετριοπαθώς κάτω από το μέσο όρο, με σαφή όμως επιρροή στις διακυμάνσεις. Την περίοδο 1974-1977 και στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980 θα εκφράζει την πιο αδύναμη υποστήριξη της συμμετοχής στην Ευρωπαϊκή ενοποίηση ανάμεσα στις χώρες-μέλη. Για πρώτη φορά, το 1990 λίγο πάνω από τους μισούς Δανούς θα θεωρούν ότι ωφελούνται με τη συμμετοχή τους στην Κοινότητα και λιγότεροι από ποτέ θα δηλώνουν ουδέτεροι (17.50%). Από το 1997 η θετική τάση θα ταυτιστεί με το μέσο όρο και για την επόμενη δεκαετία θα συνεχίσει μια ανοδική παράλληλη πορεία. Αξίζει να σημειωθεί πως ακόμη και το 1992 που οι Δανοί πολίτες απέρριψαν με δημοψήφισμα τη Συνθήκη του Μάαστριχτ η υποστήριξη της συμμετοχής της χώρας τους στην Ε.Ε. ήταν σαφής (62.00%), όπως και το 2000 όταν καταψήφισαν την υιοθέτηση του ευρώ (53.00%). Ωστόσο η Δανία με άλλες βόρειες χώρες την ίδια χρονιά περνούσε κρίση του τραπεζικού της συστήματος.

Η τάση της Ιρλανδίας χαρακτηρίζεται από την πιο απότομη διακύμανση, όπως επιβεβαιώνει η τυπική απόκλιση (15.65%). Η πτώση, στα πλαίσια της οποίας κατέγραψε την κατώτατη τιμή της (43.50 %) το 1982, κάνει σχήμα κοιλιάς αφού για το υπόλοιπο της δεκαετίας η τάση είναι ανοδική, υπερβαίνοντας το μέσο όρο το 1988 η τάση υποστήριξης περνά πάνω από το μέσο όρο. Η ανοδική πορεία της τάσης θα την οδηγήσει στη μέγιστη τιμή της το 1997 (81.50 %) και για τα επόμενα δύο χρόνια θα αποτελεί την

κυρίαρχη έκφραση στην Ε.Ε. Σημειώνεται πως η υποστήριξη, ακόμη και το 2001 και 2008 με την καταψήφιση μέσω δημοψηφίσματος των Συνθηκών της Νίκαιας και της Λισαβόνας, παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα (75.33% και 70.00% αντίστοιχα).

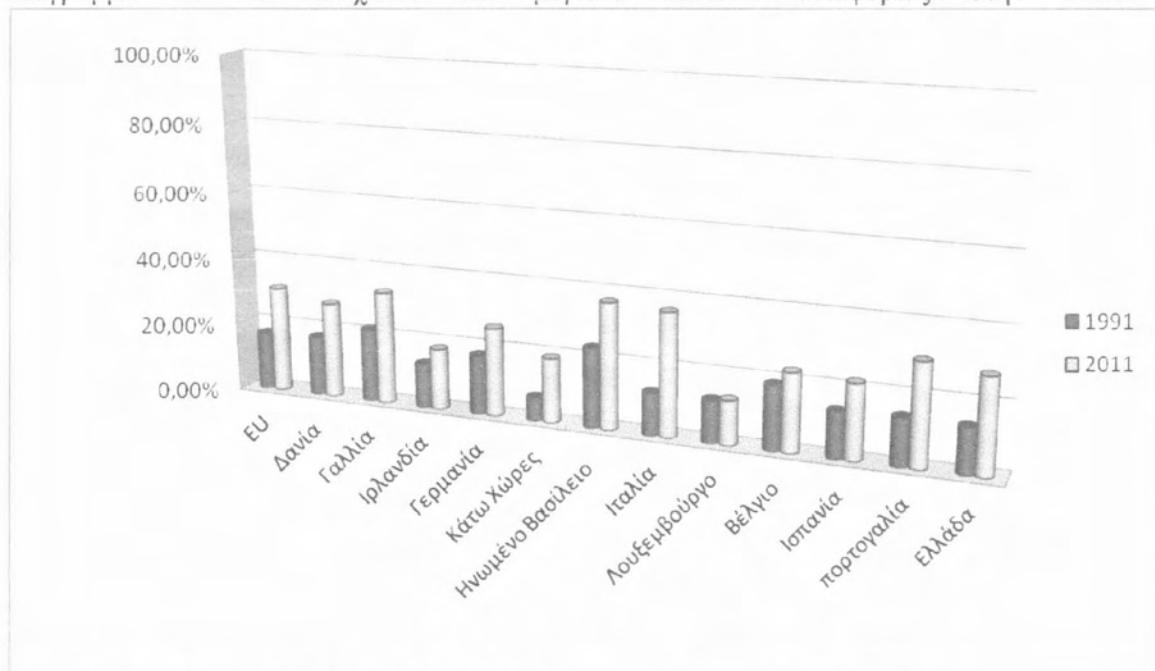
Όσο για την τάση στη Βρετανία, διατηρώντας παράλληλη πορεία των διακυμάνσεων της με αυτή του μέσου όρου, διατήρησε ένα σταθερά μεγάλο χάσμα σε κατώτερα επίπεδα. Το 1980 που για τις περισσότερες χώρες, η τάση υποστήριξης ανέκαμπτε, στη Βρετανία ήταν η ελάχιστη (23.50%). Την περίοδο 1979-1982 συνέβαινε το αντίστροφο με τα επίπεδα εναντίωσης να κυμαίνονται μεταξύ 40-49%. Τα επίπεδα αδιαφορίας κυμαίνοντας βέβαια, ελαφρώς πιο ψηλά από το μέσο όρο, με οριακές τιμές μεταξύ 18-37%.

Σ' αυτό το διάστημα η πορεία της Βρετανία μπαίνει σε μια νέα ιστορική φάση με την εκλογή της Θάτσερ. Το οικονομικό πρόγραμμα της κυβέρνησης περιλαμβάνει ιδιωτικοποιήσεις, μονεταριστικά μέτρα και η ανεργία το 1982 έχει επιστρέψει στα επίπεδα των αρχών του 1930. Την ίδια χρονιά η Βρετανία κερδίζει τον Πόλεμο των Φώκλαντ και η Θάτσερ επανεκλέγεται. Το 1991 παρουσιάζει τη μέγιστη τιμή της (57.00 %), και στη συνέχεια η θετική υποστήριξη μειώνεται συνεχώς, αποτελώντας την πιο αδύναμη έκφραση την περίοδο 1999-2002. Έτσι το 2011 η τάση θα πλησιάζει την ελάχιστη τιμή της (26.00%), με το ποσοστό αδιαφορίας στα υψηλότερα επίπεδα του (37.00 %).

Οι μεσογειακές χώρες της νότιας διεύρυνσης (Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία) σε γενικές γραμμές ακολουθούν το μοτίβο της πορείας του μέσου όρου, με άνοδο στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και καμπή στις αρχές του 1990 που συνοδεύεται με πτωτική πορεία ως το δεύτερο μισό. Ωστόσο οι διακυμάνσεις των τάσεων είναι ισχυρότερης έντασης και ιδιαίτερα απότομες μέχρι εκείνη την περίοδο γεγονός που επιβεβαιώνει και η υψηλή τυπική απόκλιση (14.83%, 12.49% και 17.20% αντίστοιχα). Η θετική τάση της Ελλάδας είναι επιφυλακτική ως την περίοδο 1988-1990 στην οποία θα αυξηθεί απότομα, καταγράφοντας τη μέγιστη τιμή της το 1990 (75.00 %). Μέσα σ' αυτό το διάστημα τα επίπεδα αδιαφορίας θα είναι ελάχιστα (10.67%). Στο δεύτερο μισό της δεκαετία του 1990 η τάση έχει καθοδική πορεία, όπως και στις άλλες δύο μεσογειακές χώρες. Από το 2008 η τάση υποστήριξης κινείται ξανά κάτω από το μέσο όρο, ενώ τα επίπεδα αδιαφορίας μεγιστοποιούνται (42.50%) μέχρι την απόσυρση του δείκτη, χρονιά στην οποία η Ελλάδα θα καταγράψει την ελάχιστη τιμή της (38.00 %).

Οι τάσεις της Ισπανίας και της Πορτογαλίας δεν παρουσιάζουν καμία αξιοσημείωτη διαφοροποίηση, τουλάχιστον μέχρι το 2005 που το χάσμα μεταξύ τους μεγαλώνει αφού η δεύτερη μειώνεται σταδιακά προσεγγίζοντας τα επίπεδα του μέσου όρου. Η τάση της Πορτογαλίας εκκινεί από πολύ χαμηλότερα επίπεδα, αποτελώντας την περίοδο 1981-1984 (23.50%) την ελάχιστη έκφραση υποστήριξης ανάμεσα στα μέλη. Μέχρι το 1991 οι δύο τάσεις υποστήριξης έχουν εναρμονιστεί μεταξύ τους και βρίσκονται στη μέγιστη τιμή τους (75.50% και 78.00 % αντίστοιχα). Η γενικευμένη πτώση του πρώτου μισού της δεκαετίας του 1990 καταρρακώνει προσωρινά τις τάσεις των δύο χωρών, σε σχέση με την Ελλάδα. Η τάσεις των τριών μεσογειακών χωρών θα εναρμονιστούν σε συμπεριφορά με την κάθοδο που ακολουθεί το 2008, με την Πορτογαλία και την Ελλάδα να βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο, αρκετά χαμηλότερα από την Ισπανία.

Διάγραμμα 2: Τα ελάχιστα και μέγιστα επίπεδα αδιαφορίας στην Ε.Ε.15

Πηγή: Standard Eurobarometer EB 35- EB 76, 1991- 2011, European Commission

Πριν προχωρήσει η ανάλυση της συμπεριφοράς των τάσεων των μελών της Ε.Ε. στις χώρες της Βόρειας και Ανατολικής διεύρυνσης, ένα σαφές κοινό χαρακτηριστικό παρουσιάζεται στα παλαιότερα μέλη. Η θετική και η ουδέτερη στάση του δείκτη συμμετοχής παρουσιάζουν μια αντιστρόφως ανάλογη σχέση, που γίνεται καλύτερα αντιληπτή σε περιόδους που η έκφραση υποστήριξης ή αμφιβολίας είναι σαφής (διάγραμμα 2). Η τάση του μέσου όρου της ΟΝΕ/Ε.Ε. παρουσίασε την μέγιστη τιμή του στην υποστήριξη το 1991 και την ελάχιστη το 2011, χρονιές που η συνθήκη ίσχυε αντίστροφα για την τάση της αδιαφορίας.

Τη μεγαλύτερη διαφορά στην αύξηση της ουδέτερης στάσης, παρουσίασαν οι χώρες της νότιας διεύρυνσης, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, με το Λουξεμβούργο και την Ιρλανδία στον αντίποδα αφού η διαφορά τους είναι αμελητέα. Παρατηρείται λοιπόν, πως η μείωση της υποστήριξης σε δεδομένες χρονικές περιόδους δεν συνοδεύεται από ανάλογη αύξηση της αντίθεσης προς την Ευρωπαϊκή ενοποίηση, αλλά από ένα συνδυασμό εντονότερης αντίθεσης και μεγαλύτερης αδιαφορίας.

Οι χώρες της βόρειας διεύρυνσης έχουν σταθερές γενικά τάσεις, των οποίων οι διακυμάνσεις φαίνεται να ακολουθούν το μέσο όρο με κάποια καθυστέρηση σε διάφορες περιόδους. Αυτό φαίνεται περισσότερο, στην κοιλιά των αρχών της δεκαετίας του 1990 που για τις βόρειες χώρες γίνεται στο δεύτερο μισό. Η τάση ης Αυστρίας και της Σουηδίας βρίσκεται στα κατώτατα επίπεδα της το 1997 (με 30.50% και 28.50% αντίστοιχα). Η Φινλανδία ωστόσο, για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από την περίοδο που ήταν υποψήφιο μέλος, τα κατώτατα επίπεδα τα παρουσιάζει το 1993 (32.00%), αφού μέχρι το 1995 η τιμή θα έχει αυξηθεί 19 μονάδες. Αρχικά η Φινλανδία και στη συνέχεια η Σουηδία, για την περίοδο 1993-1998 θα αποτελούν την ελάχιστη έκφραση σαφούς υποστήριξης εντός Ε.Ε.. Η Αυστρία, η Σουηδία και η Φινλανδία θα παρουσιάζουν μέγιστες τιμές το 2007 (41.50 %), 2008 (56.50 %), 2009 (51.50 %) αντίστοιχα, λίγα χρόνια μετά το μέσο όρο δηλαδή.

Οι χώρες τις ανατολικής διεύρυνσης από την άλλη παρουσίασαν σχεδόν εξ ολοκλήρου μέγιστη καταγραφή στην τάση υποστήριξης της συμμετοχής το 2004 και στη επόμενα χρόνια μειώνονται συστηματικά για να παρουσιάσουν τις ελάχιστες τιμές τους σταδιακά μέχρι το 2010. Αξίζει να σημειωθεί πως η σχέση μεταξύ θετικής και ουδέτερης στάσης επιβεβαιώνεται και στις μεταγενέστερα ενταγμένες χώρες για τις παραπάνω χρονιές. Χαμηλές τάσεις επί της αρχής παρουσιάζουν οι Ουγγαρία, Λεττονία και Κροατία, των οποίων η θετική υποστήριξη των πολιτών δεν θα υπερβεί το 50.00% καμία χρονιά.

Συμπερασματικά, ολόκληρη η δεκαετία του 1980 χαρακτηρίζεται από προοδευτική τάση της υποστήριξης που κορυφώνεται στις αρχές της δεκαετίας του 1990, περίοδος που αποτελεί σημείο καμπής για τις περισσότερες χώρες. Για πολλές χώρες μέσα σ' αυτή τη δεκαετία, που στην πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης συμβαδίζει με την προετοιμασία για τη συνθήκη του Μάαστριχτ, τα οικονομικά τους μοντέλα θα μετασχηματιστούν μέσα σε έντονο πολιτικό κλίμα αμφισβήτησης στο εσωτερικό τους.

Η Πορτογαλία και η Ισπανία ήδη από το 1983, θα αρχίσουν να λαμβάνουν μέτρα προσαρμογής τους, ενώ η δεύτερη θα εφαρμόσει την ίδια περίοδο σκληρά μέτρα λιτότητας. Η Πορτογαλία θα διατηρήσει σε χαμηλά επίπεδα την ανεργίας της ανεβάζοντας τον πληθωρισμό της, ενώ η Ισπανία το αντίστροφο. Η ανισότητα του εισοδήματος ανά νοικοκυριό θα μειωθεί και στις δύο χώρες, ενώ ταυτόχρονα θα αυξηθούν εισόδημα εργασίας (labor income) και ο βαθμός ανισότητας στα επίπεδα μισθού. Από τα παραπάνω, συμπεραίνουμε πώς οι ενέργειες για αύξηση της ανταγωνιστικότητας των πρόσφατα ενταγμένων χωρών συνδέονται με την εσωτερική υποτίμηση. Το 1988 η Ισπανία θα βιώσει μια από τις ισχυρότερες και νικηφόρες προσωρινά απεργίες της, που αφορούσε τις μεταρρυθμίσεις της κυβέρνησης σχετικά με την φιλελευθεροποίηση της αγοράς και της προσωρινής και ευέλικτης εργασίας για τους νέους.

Την ίδια περίοδο η Ελλάδα, η οποία όλο το προηγούμενο διάστημα προσαρμογής εφάρμοξε ένα περισσότερο κεϋνσιανό μοντέλο, θα βιώνει έντονη πολιτική αστάθεια. Την περίοδο 1989-90 στην οποία η υποστήριξη της αυξήθηκε αισθητά, στην Ελλάδα το πολιτικό και οικονομικό σκάνδαλο, σχετικά με τον έλεγχο Μ.Μ.Ε. και τραπεζών, της πρώην κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ ταρακουνούσε την κοινή γνώμη. Το επόμενο διάστημα θα προκύψει αρχικά αδυναμία σύστασης κυβέρνησης, οικουμενική κυβέρνηση των κομμάτων με αναφορά στη δεξιά και την αριστερά στη συνέχεια, και το 1990 με τη νίκη της δεξιάς θα ξεκινήσουν ανάλογες «εξυγιαντικές» μεταρρυθμίσεις και ιδιωτικοποιήσεις.

Την ίδια περίοδο (1986-1988), η κατάσταση στις παλαιότερες χώρες διαφοροποιείται περισσότερο, όπως για παράδειγμα η Γαλλία η οποία εκείνη την εποχή μέσα από τη στρατηγική της αναθέρμανσης της οικονομίας και μια οικονομική διαχείριση με έντονη την κρατική παρέμβαση, προσπαθεί να τερματίσει τον κύκλο της οικονομικής στασιμότητας στον οποίο βρισκόταν. Η υποστήριξη της εκείνη την εποχή μειώνεται πέφτοντας κάτω από το μέσο όρο για πρώτη φορά το 1990. Στο Ηνωμένο Βασίλειο έχει δημιουργηθεί ένα αρκετά κοινωνικά γειωμένο κίνημα ενάντια στον κατά κεφαλή φόρο (flat rate poll tax) που προωθεί η νέα κυβέρνηση, και αναγκάζεται προσωρινά να υποχωρήσει.

Η συγκριτική μελέτη των χωρών διαχρονικά, δείχνει πώς σε περιόδους που ασκήθηκαν επώδυνες κοινωνικά πολιτικές το επίπεδο εναντίωσης δεν αυξήθηκε. Με αναφορά στην περίοδο που αναλύθηκε εκτεταμένα παραπάνω, προκύπτει το ερώτημα εάν σε περιόδους εσωτερικής αστάθειας, η τάση υποστήριξης σ' έναν ευρύτερο

σηματισμό, σε έναν εξωτερικό εγγυητή, είναι προοδευτική. Επιπλέον, την περίοδο 2008-2011 στην οποία η υπέρβαση της οικονομικής κρίσης αντιμετωπίζεται με λιτότητα η πτώση είναι αισθητή (χάρτες 2γ, 2δ).

Ωστόσο, δεν θεωρείται πως ανταποκρίνεται στο κύμα ευρωσκεπτικισμού που ισχυροποιήθηκε την ίδια περίοδο και αποτυπώθηκε στις εκλογές που ακολούθησαν σε εθνικό επίπεδο χωρών και σε ευρωπαϊκό. Απαιτείται λοιπόν, μια διερεύνηση των παραγόντων που ισχυροποίησαν μια τέτοια τάση εντός της Ε.Ε., υπερβαίνοντας το πρίσμα του οικονομικού οφέλους. Η ανάλυση των δεικτών που ακολουθεί δίνει μια πιο ενδελεχή περιγραφή της αντίληψης που διαμορφώνεται σχετικά με την ποιότητα ζωής και την έννοια της διακυβέρνησης στην πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση.

3.1.3 ΔΕΙΚΤΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ

Η ερώτηση, από την οποία προκύπτει ο παρόν δείκτης, είναι διατυπωμένη με τη μορφή μιας μη ρεαλιστικής υπόθεσης, ωστόσο θεωρείται ότι μπορεί να απεικονίσει την ένταση της υποστήριξης των ευρωπαίων πολιτών. Η γενική εικόνα της τάσης του μέσου όρου (EU15) θα μπορούσε να χαρακτηριστεί μετριοπαθείς, αφού η σαφής αρνητική αντίδραση στην απρόσμενη διάλυση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος δεν χαρακτήρισε πάνω από τους μισούς πολίτες (26.00%-49.00%). Στα δεδομένα υπάρχουν επτά κενές χρονιές, στις οποίες η ερώτηση δεν είχε συμπεριληφθεί στα Ευρωβαρόμετρα, οι οποίες δημιουργούν ασυνέχειες στα τέλη της περιόδου 1978-80, 1996-2000. Η γενική τάση υποστήριξης είναι διαχρονικά σχετικά σταθερή (τυπική απόκλιση 9.76%), επιτρέποντας ωστόσο σε κάποιες περιόδους διακυμάνσεων στην πορεία του να ξεχωρίσουν. Η εναντίωση, όσοι δηλώνουν πολύ ανακουφισμένοι από το ενδεχόμενο διάλυσης δηλαδή, είναι ιδιαίτερα χαμηλό (6.50%-14.80%) και χωρίς διακυμάνσεις στο χρόνο. Οι πίνακες που αντιπαραβάλλονται για το σχολιασμό αυτού του κεφαλαίου είναι οι Πίνακας 1.4.1^A- Πίνακας 1.4.2^B.

Παρατηρείται μια αισθητή καμπή της υποστήριξης των χωρών το 1974, χρονιά στην οποία κάποιες από τις παλαιότερες χώρες μέλη θα ενδυναμώσουν αισθητά την υποστήριξη τους καταγράφοντας τη μέγιστη τιμή τους (Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο). Στη συνέχεια οι τάσεις των χωρών αρχίζουν να έχουν καθοδική πορεία, η οποία γίνεται αισθητή το 1981. Μέσα στην προηγούμενη τριετία, για την οποία δεν υπάρχουν στοιχεία, όλες οι μέχρι τότε χώρες μέλη έχουν υποστεί πτώση στην τάση τους. Τα πρώτα χρόνια που ακολουθούν (1981-1984) η θετική ανταπόκριση στον παρόν δείκτη, συνοδεύεται και

από υψηλή ουδέτερη στάση, δείχνοντας επιφυλακτικότητα ή και διχασμό σε κάποιες χώρες.

Ενώ, η δεκαετία του 1980 χαρακτηρίζεται από μικρής έντασης διακυμάνσεις, φαίνεται να δίνουν μια προοδευτική εξέλιξη στην πορεία της τάσης, θωρακίζοντας έτσι την υψηλή υποστήριξη που απαιτούσε η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Η επόμενη έντονη καμπή της τάσης υποστήριξης εμφανίζεται στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με μεγαλύτερη ένταση στις χώρες της μεσογειακής διεύρυνσης για να ακολουθήσει μια περίοδος υποχώρησης στο δεύτερο μισό για την οποία δεν υπάρχουν στοιχεία. Αυτή η υποχώρηση οδηγεί το μέσο όρο στην ελάχιστη τιμή του το 2001 (28.00%). Μέχρι το 2004 η πορεία της τάσης κάνει κοιλιά οδηγώντας αρκετές χώρες σε μέγιστες τιμές εναντίωσης στο ενδεχόμενο διάλυσης της Ε.Ε., καθώς και σε υψηλή ουδέτερη στάση.

Η δυναμική των τάσεων δυσαρέσκειας απέναντι σε μια ενδεχόμενη διάλυση της ΕΟΚ, στις ιδρυτικές χώρες μέλη, διαμορφώθηκε μέσα στη δεκαετία του 1970 χωρίς να αποκλίνει ιδιαίτερα από αυτά όρια στις επόμενες δύο δεκαετίες. Πιο συγκεκριμένα, το 1974 θα εκφράσει για πρώτη φορά τη μέγιστη υποστήριξη ανάμεσα στις χώρες (71.50%), και θα διατηρήσει αυτό το χαρακτηριστικό μέχρι την απόσυρση του δείκτη. Εξαιρείται η περίοδος 1990-1992, στην οποία τη θέση του θερμότερου εκφραστή υποστήριξης φαίνεται να έχει η Ιταλία, της οποίας η μέγιστη καταγραφή έγινε επίσης το 1974 (62.50 %). Χαρακτηριστικό για την ταχύτητα με την οποία διαμορφώθηκε αυτό το κλίμα, είναι οι ελάχιστες τιμές του Λουξεμβούργου (36.00 %) και της Ιταλίας (35.00 %) μόλις τρία χρόνια πριν, το 1971. Οι διακυμάνσεις στις τάσεις των δύο χωρών είναι εξαιρετικά όμοιες με αυτές του μέσου όρου.

Η τάση του Βελγίου ξεκινάει από χαμηλότερα επίπεδα το 1971 (25.00 %), εκφράζοντας εκείνη και την επόμενη χρονιά την ελάχιστη υποστήριξη μεταξύ των χωρών, ενώ στη συνέχεια αυξάνεται αρκετά βραχυπρόθεσμο ωστόσο. Το 1981 η πτώση του Βελγίου, στα προηγούμενα τρία κενά χρόνια, θα είναι η δυναμικότερη μεταξύ των χωρών-μελών (-18.50%). Αν και η δεκαετία του 1980 θα είναι αυξητική για την υποστήριξη, το Βέλγιο δεν θα ξεπεράσει το μέσο όρο παρά το 2004, χρονιά στην οποία σημειώνει την ανώτατη καταγραφή του (48.00 %). Είναι η χώρα η οποία εξέφραζε την μέγιστη ουδετερότητα το μεγαλύτερο μέρος της δεκαετίας του 1980.

Υψηλή υποστήριξη με πιο ακανόνιστες διακυμάνσεις παρουσιάζουν η Γαλλία, η Γερμανία και η Ολλανδία. Πιο συγκεκριμένα, η Γαλλία θα διαμορφώσει τα μέγιστα

επίπεδα της (53.00 %) το 1974-75, κοντά στα οποία θα επανέλθει προοδευτικά το 1988. Η πτώση από εκεί έπειτα θα είναι συστηματική και το 2001 η τιμή της υποστήριξης θα είναι ελάχιστη (28.00 %), ταυτιζόμενη με το μέσο όρο. Η Γερμανία εκκινώντας με την ελάχιστη τιμή της (52.00%) το 1971, θα αποτελεί για τα επόμενα δύο χρόνια την πιο μετριοπαθή σε υποστήριξη χώρα στην Κοινότητα, καθώς και τη χώρα με τα μέγιστα ποσοστά ουδετερότητας (24.00%), για την ίδια περίοδο. Την αντίστροφη σχέση μεταξύ υποστήριξης και ουδετερότητας θα εμφανίσει το 2001, με ποσοστό 30.00% και 40.00% αντίστοιχα. Η τάση της Ολλανδίας με σαφώς ομαλότερη πορεία, θα διαμορφώσει τη μέγιστη τιμή της το 1977 (59.00%), ωστόσο στα επόμενα τρία χρόνια θα έχει πάλι μειωθεί αισθητά (10.50%). Θα ακολουθήσει τις διακυμάνσεις του μέσου όρου, με σταθερά μεγαλύτερα ποσοστά από αυτόν, σημειώνοντας κατώτατα επίπεδα το 2001 (34.00 %).

Όσο αφορά τις χώρες της πρώτης διεύρυνσης, τη σταθερότερη πορεία υποστήριξης εμφανίζει η τάση του Ηνωμένου Βασιλείου σε ουσιαστική απόσταση κάτω από το μέσο όρο, ενώ η ουδέτερη στάση εμφανίστηκε να εξελίσσεται προοδευτικά. Το 1975, έχοντας αυξήσει απότομα (+13.00%) τα ποσοστά υποστήριξης, καταγράφεται η μέγιστη τιμή για τη χώρα (40.50 %). Το 1981 θα έχει επιστρέψει πολύ κοντά στα επίπεδα του 1973 και ολόκληρη δεκαετία του 1980 θα χαρακτηριστεί από ιδιαίτερα χαμηλή στήριξη και υψηλή αδιαφορία. Πιο συγκεκριμένα, το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί τον εκφραστή της ελάχιστης υποστήριξης μεταξύ των χωρών από το 1981-1992, εξαιρουμένων των ετών 1984-85 και 1989 που στη θέση του βρίσκεται η Δανία. Το 1993 και το 2004, χρονιές που η γενική υποστήριξη είναι υψηλή, η ουδέτερη στάση μεγιστοποιείται (47.00%). Η ελάχιστη τιμή της υποστήριξης (16.00 %) καταγράφεται το 2001.

Οι τάσεις της Δανίας και της Ιρλανδίας, αν και σε διαφορετικά επίπεδα, παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα στις διακυμάνσεις. Ειδικότερα για την πρώτη, αποτελούσε τον πιο αδύναμο υποστηρικτή της Κοινότητας την περίοδο 1974-1977, στην οποία η ουδέτερη στάση ήταν επίσης ελάχιστη (24.00 %). Το πρώτο μισό της δεκαετίας του 1980 σχηματίζει μια κοιλιά στην υποστήριξη, σημειώνοντας την ελάχιστη καταγραφή για τη Δανία το 1985 (21.50 %). Στη συνέχεια, η τάση ανακάμπτει αγγίζοντας τα ποσοστά του μέσου όρου το 1995. Στο διάστημα που τα στοιχεία είναι κενά, η υποστήριξη αυξάνεται, τόσο ώστε το 2001 να έχει υπερβεί το μέσο όρο, και το 2003 να καταγράφει τη μέγιστη τιμή της (44.50 %). Το 2004 τα επίπεδα αδιαφορίας θα

αυξηθούν, σχεδόν δέκα μονάδες από την περασμένη χρονιά, καταγράφοντας τη μέγιστη τιμή τους (36.00 %).

Η τάση της Ιρλανδίας από την άλλη είχε παραδοσιακά υψηλότερα επίπεδα υποστήριξης από τις άλλες χώρες που εντάχθηκαν στην πρώτη διεύρυνση. Η χαμηλότερη τιμή υποστήριξης καταγράφεται το 1983 (31.50%) και ακολουθεί συστηματική αύξηση με την τάση να υπερβαίνει αυτή του μέσου όρου το 1987. Η αυξητική πορεία συνεχίζεται ως το 1994, χρονιά της μέγιστης καταγραφής (58.50 %). Από κει κι έπειτα η πορεία της τάσης θα είναι ελαφρώς πτωτική, χωρίς ιδιαίτερες διακυμάνσεις ακόμη και το 2001 που με δημοψήφισμα οι Ιρλανδοί απορρίπτουν η Συνθήκη της Νίκαιας. Το αρνητικό αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος ανατρέπεται ωστόσο, την επόμενη χρονιά. Για τα επόμενα χρόνια η πορεία της τάσης είναι ανοδική.

Οι τάσεις των χωρών της νότιας διεύρυνσης παρουσιάζουν έντονες διακυμάνσεις, με εντονότερη αυτή της Ελλάδας (τυπική απόκλιση 11.37%). Η ελάχιστη καταγραφή της ταυτίζεται με τη χρονιά ένταξης της (23.50 %), ενώ εξελίσσεται προοδευτικά σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 σημειώνοντας την μέγιστη τιμή της το 1990 (59.50 %). Την ίδια χρονιά τα επίπεδα ουδετερότητας ήταν τα πιο χαμηλά μεταξύ των χωρών και διαχρονικά για την Ελλάδα (21.50 %) . Η θετική τάση κάμπτεται και μειώνεται συστηματικά, ενώ η ουδέτερη αυξάνεται ως τη μέγιστη τιμή της το 2001 (51.00 %). Για την Πορτογαλία η τάση υποστήριξης εκκινώντας από την ελάχιστη τιμή της το 1985 (25.00 %) θα αυξομειώνεται με έντονη διακύμανση ακολουθώντας ωστόσο, το σχήμα της γενικής τάσης.

Η δεκαετία του 1990 χαρακτηρίζεται από αύξηση της ουδέτερης στάσης, σημειώνοντας μέγιστη τιμή το 1994 (55.00 %). Η γενικευμένη αύξηση της περιόδου 2001-2004 θα είναι εντυπωσιακή για την Πορτογαλία, υπερβαίνοντας κατά πολύ το μέσο όρο και οδηγώντας στη μέγιστη τιμή υποστήριξης το 2004 (53.00 %). Η τάση υποστήριξης της Ισπανίας ακολουθεί όμοια πορεία, σε επαφή με την τάση του μέσου όρου ως το 1990. Το 1991 η υποστήριξη σημειώνει τη μέγιστη καταγραφή της (52.50 %) και στη συνέχεια υποχωρεί. Το 2001 έχει ελαχιστοποιηθεί (20.00 %), ενώ για τα επίπεδα αδιαφορίας ισχύει το αντίστροφο (59.00 %). Για την περίοδο 2001-2004 η Ισπανία θα εκφράζει τα μέγιστα επίπεδα αδιαφορίας εντός της Ε.Ε..

Όσο αφορά τις χώρες της βόρειας διεύρυνσης, εξαιτίας του χρονικού εύρους της ερώτησης, δεν επαρκούν τα στοιχεία για να σχολιαστεί η συμπεριφορά της στο δεύτερο

μισό της δεκαετίας του 1990. Για την περίοδο 2001-2004 οι τάσεις υποστήριξης είναι προοδευτικές, αν και κατά πολύ κατώτερες του μέσου όρου. Μέγιστες τιμές παρουσιάζουν το 2003 η Σουηδία (36.00%) και η Αυστρία (26.40%), με την πρώτη να μειώνεται ελαφρώς μέχρι την επόμενη χρονιά. Η Φινλανδία μεγιστοποιεί την υποστήριξη της το 2004 (32.00%). Η συμπεριφορά της τάσης της ουδέτερης στάσης μειώνεται και αυξάνεται μέσα σ' αυτό το σύντομο χρονικό διάστημα, με τα επίπεδα τιμών να είναι μεγαλύτερα από αυτά της υποστήριξης (42.00%-45.00%).

Συμπερασματικά, η γενική εικόνα της τάσης υποστήριξης μέσα από την εναντίωση σε μια ενδεχόμενη διάλυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας φαίνεται να ακολουθεί, με κάποιες διαφοροποιήσεις, το σχήμα των υπόλοιπων παραδοσιακών δεικτών υποστήριξης. Η μετριοπαθής υποστήριξη διαταράσσεται θετικά το 1974, χρονιά οικονομικής ύφεσης εξαιτίας της πετρελαϊκής κρίσης. Την ίδια χρονιά, αποφασίζεται η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, με σκοπό την ενίσχυση των φτωχών περιφερειών από τις πιο αναπτυγμένες. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η παρατήρηση πως η αντιστρόφως ανάλογη σχέση θετικής και ουδέτερης απάντησης δεν επιβεβαιώνεται σε αυτό το δείκτη. Οι ακραίες τιμές των δύο τάσεων είναι στα ίδια επίπεδα για τις περισσότερες χώρες και εξελίσσονται παράλληλα με πιο σαφή τρόπο στο πρώτο μισό της δεκαετίας του 1980 και την περίοδο 2001-2004.

Μέσα στην πρώτη χρονική περίοδο, που προαναφέρθηκε, στις περισσότερες από αυτές τις χώρες πραγματοποιούνταν οι θεμελιώδεις μετασχηματισμοί για το στόχο της ευρωπαϊκής σύγκλισης. Το 1984 απορρίπτεται το σχέδιο Spinelli, για μια ομοσπονδιακή ουμανιστική Ευρώπη, ώστε δύο χρόνια αργότερα η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη να σφραγίσει με το περιεχόμενό της την αντίληψη για την ευρωπαϊκή ενοποίηση. Η περίοδος 2000-2001 χαρακτηρίστηκε από οικονομική ύφεση στις αναπτυγμένες χώρες τις Ε.Ε. εγκαινιάζοντας μέτρα λιτότητας, μεγαλύτερης έντασης στη Γαλλία και στη Γερμανία. Την επόμενη χρονιά δημιουργείται η ευρωζώνη, ενώ το 2004 η πρώτη ανατολική διεύρυνση επιβεβαιώνει την ισχύ του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

3.1.4 ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η ερώτηση από την οποία προκύπτει ο παρόν δείκτης δεν περιλαμβάνει ουδέτερη απάντηση, ωστόσο η θετική ανταπόκριση συναρθρώνεται από δύο, διαφορετικής έντασης, απαντήσεις. Η απάντηση που δηλώνει (πολύ) υπέρ της ενοποίησης της Δυτικής Ευρώπης γίνεται αντιληπτή ως υψηλής έντασης υποστήριξης, ενώ οι (σε κάποιο βαθμό) υποστηρικτές θεωρούνται πιο μετριοπαθείς. Το χρονικό εύρος στο οποίο διατίθενται

στοιχεία, επιτρέπουν μια ανάλυση της Ευρώπης των δώδεκα χωρών. Οι χρονιές 1976-77 είναι κενές, αφού η ερώτηση δεν είχε συμπεριληφθεί στα Ευρωβαρόμετρα. Το ζήτημα της ευρωπαϊκής ενοποίησης τέθηκε κατά καιρούς στα Ευρωβαρόμετρα μέσα από πολύμορφες διατυπώσεις, οι οποίες επιτρέπουν να συμπληρωθούν κάποια κενά για την ερμηνεία, αλλά όχι μια μεγάλη συνεκτική περίοδο παρατήρησης. Οι πίνακες που αντιπαραβάλλονται για το σχολιασμό αυτού του κεφαλαίου είναι οι Πίνακας 1.5.1^A-Πίνακας 1.5.2^B.

Το Λουξεμβούργο ανήκει στις χώρες με ισχυρή συνολική τάση υποστήριξη. Η έντονη υποστήριξη των αρχών του της δεκαετίας του 1970 έχουν βραχυπρόθεσμη ισχύ, αφού τα επίπεδα το 1978 είναι αρκετά χαμηλά (-16.50% στη διετία που προηγήθηκε). Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980 η συστηματική υποχώρηση της τάσης την οδηγεί για πρώτη φορά ο 1989 σε χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο, τα ελάχιστα που θα καταγράψει (25.00 %). Το Λουξεμβούργο για τις χρονιές 1974-75, 1979-81, 1983, 1985, 1988, 1994, 1995 θα αποτελεί τον κυρίαρχο εκφραστή της υψηλής εντάσεως υποστήριξης, σημειώνοντας την τελευταία χρονιά τη μέγιστη καταγραφή του (50.00 %). Η τάση της μετριοπαθούς υποστήριξης εξελίχθηκε σε παρόμοια επίπεδα, μέσα σε μικρότερο φάσμα ακραίων τιμών (33.00%-49.50 %), χωρίς έντονη διακύμανση (τυπική απόκλιση 4.87%).

Μέσα στη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 οι τάσεις έντονης υποστήριξης της Γερμανίας, η οποία ξεκινά από τα υψηλότερα επίπεδα που θα καταγράψει μόλις το 1973 (49.00 %) μειώνεται και της Ιταλίας αυξάνεται, αν και σε υψηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο. Από κει κι έπειτα, οι διακυμάνσεις των τάσεων και των δύο είναι εξαιρετικά εναρμονισμένες με αυτές του μέσου όρους. Το πρώτο μισό της δεκαετίας του 1980 οι τάσεις των δυο χωρών-μελών ταυτίζονται μεταξύ τους, αφού η τάση της Ιταλίας έχει αντιστραφεί στο βαθμό να σημειώσει το 1984 την ελάχιστη τιμή της (30.00%). Μέσα στην επόμενη τριετία οι τάσεις των δύο χωρών θα πραγματοποιήσουν καμπή με αυτή της Γερμανίας να προηγείται και στη συνέχεια να ταυτίζεται με το μέσο όρο της ΕΟΚ. Η πτώση της έντονης υποστήριξης της τελευταίας θα οδηγήσει το 1993 στην καταγραφή της ελάχιστης τιμής της (24.00%). Ως την απόσυρση της ερώτησης, η έντονη τάση Γερμανίας θα εφάπτεται του μέσου όρου, με σημειακές πολύ μικρές διαφοροποιήσεις.

Η πρώτη καμπή της Ιταλίας, ακολουθεί τα υψηλά επίπεδα του 1987, συμπίπτει με τη χρονιά στην οποία πραγματοποιήθηκαν πέντε κρίσιμα δημοψηφίσματα. Αφορούσαν την πυρηνική ενέργεια, κρίσιμο ζήτημα υπερεθνικής εμβέλειας, και ζητήματα

δικαιοσύνης. Μέσα σ' αυτά η κατάργηση ενός συμβουλίου που υποκαθιστούσε τη συνήθη ποινική δίωξη υπουργών, το οποίο είχε θετικό αποτέλεσμα. Η τελευταία καμπή για την έντονη τάση της Ιταλίας θα σημειωθεί το 1990, χρονιά μέγιστης καταγραφής της (45.00 %). Στη συνέχεια, αν και σε σαφώς υψηλότερα επίπεδα από το μέσο, θα μειώνεται συστηματικά. Η μετριοπαθής υποστήριξη, εμφανίζοντας αντιστρόφως ανάλογη σχέση και στις δύο, θα μεγιστοποιηθεί για την τάση της Ιταλίας το 1994 (53.00 %).

Η έντονη τάση υποστήριξης στην Ολλανδία εξελίχθηκε σε υψηλότερα επίπεδα από ο μέσο όρο αρχικά, σημειώνοντας τη μέγιστη τιμή της το 1978 (37.00 %). Στη συνέχεια υποχωρεί και εναρμονίζεται, με μικρές αποκλίσεις, με την τάση του μέσου όρου ως το 1988. Στη συνέχεια, μειώνεται συστηματικά συστηματικά και το 1994 αυτή η εκδοχή της υποστήριξης θα καταγράψει την ελάχιστη τιμή της (20.50 %). Τα επίπεδα μέσα στα οποία εξελίχθηκε διαχρονικά η μετριοπαθής υποστήριξη ήταν υψηλότερα και στο ίδιο σχήμα, χωρίς διακυμάνσεις. Η προοδευτική αύξηση της τάσης μεγιστοποιήθηκε ομοίως το 1994 (55.00 %).

Από την άλλη, η έντονη υποστήριξη της Γαλλίας αρχικά κυμάνθηκε σε αρκετά χαμηλά επίπεδα καταγράφοντας το 1980 την ελάχιστη τιμή της (18.00 %). Στη συνέχεια, ακολουθεί μια περίοδος συνεχούς αύξησης της τάσης οδηγώντας το 1987 στη μέγιστη τιμή της (36.50 %). Μέσα σ' αυτή την περίοδο τα επίπεδα της τάσης βρίσκονται πολύ κοντά σε αυτά του μέσου όρου. Η πτώση που θα επακολουθήσει θα φέρει την τάση της Γαλλίας να εφάπτεται στην τάση της Ολλανδίας και εξελίσσεται όμοια, για την περίοδο 1990-1995. Τα επίπεδα της μετριοπαθούς υποστήριξης είναι υψηλότερα του μέσου όρου και οι ακραίες τιμές δεν παρουσιάζουν μεγάλη διαφορά (45.00 %-55.00 %). Εκφράζει τη μέγιστη τιμή αυτής της εκδοχής υποστήριξης για την περίοδο 1973-1988 (εκτός 1986).

Η τάση υποστήριξης του Βελγίου παρουσιάζει όμοιο σχήμα στο χρόνο με τις προηγούμενες χώρες. Η αυξητική τάση της έντονης υποστήριξης που χαρακτήρισε τη δεκαετία του 1980 μεγιστοποιείται το 1987 (30.50 %) και στη συνέχεια κάμπτεται και προσεγγίζει τις τάσεις της Γαλλίας και της Ολλανδίας. Ομοίως, η έντονη υποστήριξη ελαχιστοποιείται το 1994 (16.50 %). Η μετριοπαθής υποστήριξη, διαχρονικά κυμάνθηκε σε υψηλότερα από το μέσο όρο επίπεδα, χωρίς να αποκλίνει από την περιγραφή για τις αντίστοιχες τάσεις της Γαλλίας και της Ολλανδίας. Η αυξητική πορεία της τάσης, καθιστά μέγιστη την τιμή αυτής της εκδοχής υποστήριξης για το διάστημα 1989-1995, με μέγιστη τιμή για το Βέλγιο το 1995 (58.00 %).

Οι τάσεις υποστήριξης των χωρών της πρώτης διεύρυνσης εξελίσσονται εν γένει σε χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο. Η υποστήριξη υψηλής έντασης στη Δανία διατηρεί ελάχιστα επίπεδα, παρουσιάζοντας αυξητική πορεία μόνο στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990, περίοδο εντός της οποίας θα καταγράψει τη μέγιστη τιμή της μόλις στο 25.50 % (1991). Αυτή η εκδοχή υποστήριξης στη Δανία είχε καταγράψει την ελάχιστη τιμή της το 1984 (9.50 %), εκφράζοντας ωστόσο την ελάχιστη έντονη υποστήριξη ανάμεσα στα μέλη για το σύνολο της περιόδου 1974-1992. Τις υπόλοιπες χρονιές στις οποίες πραγματοποιείται η ερώτηση, το Ηνωμένο Βασίλειο θα εκφράζει την ελάχιστη έντονη υποστήριξη. Την εντονότερη αύξηση θα την παρουσιάσει στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και το 1990-1991, αγγίζοντας τα μέγιστα επίπεδα του 1985 (27.00 %). Στη συνέχεια, η πτώση οδηγεί εκ νέου το 1995, στα ελάχιστα επίπεδα του 1973 (14.00 %).

Η έντονη τάση της Ιρλανδίας παρουσιάζει μεγαλύτερη διακύμανση (διπλάσια τυπική απόκλιση) και θα κυμανθεί σε μεγαλύτερο φάσμα ακραίων τιμή. Η απότομη αυξητική τάση της, θα υπερβεί για πρώτη φορά αυτή του μέσου όρου το 1990 και ένα χρόνο αργότερα θα καταγράψει την μέγιστη τιμή της (42.50 %) και με μια απότομη μείωση εκ νέου θα παραμείνει σταθερή ως την απόσυρση της ερώτησης. Η μετριοπαθείς υποστήριξη είναι γενικά σε χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο και για τις τρεις χώρες, ωστόσο κυμαίνονται σε υψηλότερες τιμές από την έντονη υποστήριξη. Η τάση στην Ιρλανδία ακολουθεί τις διακυμάνσεις του μέσου όρου, το Ηνωμένο Βασίλειο έχει ιδιαίτερα σταθερή πορεία, ενώ της Δανίας είναι αυξητική.

Οι τάσεις υποστήριξης των χωρών της νότιας διεύρυνσης, αν και στο ίδιο μοτίβο μεταβολής στο χρόνο, στην εκδοχή υψηλής έντασης έχουν σαφώς υψηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο και στην μετριοπαθή κατώτερα ακόμη και από τις χώρες της πρώτης διεύρυνσης. Οι ελάχιστες τιμές της έντονης υποστήριξης, στην Ελλάδα (30.00%) και την Πορτογαλία (19.50%), καταγράφηκαν πριν την ένταξη τους (1983, 1981), με την πρώτη σε υψηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο και τη δεύτερη σε χαμηλότερα. Οι τάσεις των δύο χωρών στη συνέχεια θα πραγματοποιήσουν ένα άλμα προοδευτικής πορείας που θα κορυφωθεί στη μέγιστη τιμή του το 1990. Ωστόσο, η ένταση της διακύμανσης της Πορτογαλίας θα είναι πολύ ισχυρότερη (τυπική απόκλιση 11.13%) και σε υψηλότερα επίπεδα (56.50 %) από της Ελλάδας (52.00 %). Η πτώση που θα ακολουθήσει ως το 1995 θα είναι ισχυρότερη για την Πορτογαλία, χωρίς να τοποθετήσει τις τάσεις κάτω από το μέσο.

Από την άλλη, η έντονη τάση της Ισπανίας κυμάνθηκε πάνω από τα επίπεδα του μέσου όρου, με όμοιες διακυμάνσεις. Ωστόσο, αντίθετα με τις δύο προηγούμενες, η ίδια παρουσιάζει τη μέγιστη τιμή της πριν την ένταξη (48.00%) και την ελάχιστη το 1994 (23.00 %). Η μετριοπαθής στάση έχει αυξητική πορεία για όλες τις χώρες κάτω από το μέσο όρο ωστόσο. Με την ελάχιστη μεταξύ των τριών να φαίνεται στην Πορτογαλία και την πιο ισχυρή στην Ισπανία, η οποία υπερβαίνει το μέσο το 1992 (τυπική απόκλιση 12.17%).

Συμπερασματικά, οι χώρες μέλη που αποτέλεσαν τον πυρήνα της ΕΚΑΧ, παρουσιάζουν όπως είναι λογικό ισχυρότερες διακυμάνσεις στις τάσεις της υψηλής εντάσεως υποστήριξης, ενώ οι τάσεις της μετριοπαθούς υποστήριξης εξελίσσονται ομαλότερα σε ένα μικρότερο χάσμα υψηλότερων ακραίων τιμών. Οι μετριοπαθείς τάσεις των υπόλοιπων χωρών-μελών εξελίσσονται όλες αυξητικά. Ωστόσο, τα επίπεδα από τα οποία εκκινούν οι τάσεις των χωρών της νότιας διεύρυνσης και της Δανίας είναι πολύ χαμηλότερα από το μέσο όρο, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο και Η Ιρλανδία βρίσκονται σε κατώτερα επίπεδα αλλά τον προσεγγίζουν. Οι τάσεις των χωρών της νότιας διεύρυνσης μεταβάλλονται διαχρονικά σε υψηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο, σε αντίθεση με τα μέλη της πρώτη διεύρυνσης των οποίων η έντονη υποστήριξη περιλαμβάνει αρκετά χαμηλότερες τιμές.

Το 1975 στην ερώτηση «εάν είστε υπέρ, κατά ή αδιάφοροι με την ενοποίηση της Ευρώπης» στο Ε.4 σημειώνεται πώς επτά στους δέκα Ευρωπαίους πολίτες τοποθετούνται υπέρ της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Αυτή η υποστήριξη ανήκει κατά το ήμισυ στην υψηλής έντασης και η άλλη μισή στη μετριοπαθή. Στις εντονότερες τάσεις υποστήριξης ανήκουν αυτή του Λουξεμβούργου (86.00%), ακολουθούν της Γαλλίας και της Ιταλίας (77.00%) και η Γερμανία (74.00%). Σ' αυτό το σημείο αφού, οι ιδρυτικές χώρες της ΕΚΑΧ όπως αναλύθηκε παραπάνω, παρουσιάζουν διαφορετική συμπεριφορά στην υποστήριξη αξίζει να παρατεθούν κάποια στοιχεία για το περιεχόμενο της.

Την ίδια χρονιά το 67.00% των ερωτηθέντων υποστήριζε πως η Κοινή Αγορά έχει προσφέρει περισσότερες επιλογές στους καταναλωτές και το 58.00% πως βελτίωσε την πώληση βιομηχανικών προϊόντων στο εξωτερικό και ως εκ τούτου βοήθησε στην βελτίωση των εθνικών προϊόντων. Υψηλά ποσοστά είχαν οι χώρες που προαναφέρθηκαν, το Βέλγιο ήταν ουδέτερο, ενώ Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο και Δανία είχαν χαμηλά επίπεδα (2.00%-22.00%). Η ενοποίησης της Ευρώπης θεμελιωνόταν εκείνη την εποχή, όπως αντανακλούν και οι διατυπώσεις των σχετικών ερωτήσεων στα Ευρωβαρόμετρα,

ως το όραμα για έναν ενιαίο χώρο διευρυσμένων οικονομικών ευκαιριών, με έμφαση στη βιομηχανική ανάπτυξη.

Την επόμενη χρονιά, το 1976 επικυρώνεται η απόφαση για απευθείας εκλογές για το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο. Η γενική εικόνα ενδυνάμωσης της υποστήριξης, όπως προκύπτει και από τους τρεις προηγούμενους δείκτες, για τη δεκαετία του 1980 επιβεβαιώνεται. Το 1987 για την έντονη τάση υποστήριξης, ανάμεσα μόνο στις ιδρυτικές χώρες, η ελάχιστη με τη μέγιστη τιμή θα έχουν μόλις δέκα μονάδες διαφοράς αναδεικνύοντας ένα συμπαγές σχήμα υποστήριξης. Μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ και στο έκρυθμο κλίμα της διάλυσης της Γιουγκοσλαβίας, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ισχυροποιεί την εικόνα της αναγνωρίζοντας την ανεξαρτητοποίηση της Βοσνίας και λίγο αργότερα της Σλοβενίας.

Το 1994 οι εκδοχές υποστήριξης βρίσκονται στις ακραίες τους τιμές, με την μέγιστη μετριοπαθή να είναι διπλάσια από την ελάχιστη έντονη υποστήριξη. Εκείνη η χρονιά συμπίπτει με τη διεξαγωγή των τέταρτων Ευρωεκλογών. Επιπλέον, την ίδια χρονιά το πλειοψηφικό κόμμα των Χριστιανοδημοκρατών στη Γερμανία (CDU/CSU) εκδίδει ένα κείμενο ενόψει της διακυβερνητικής διάσκεψης (Intergovernmental Conference) του 1996. Σ' αυτό το κείμενο, διακηρύσσει την ανάγκη για ομοσπονδοποίηση της Ε.Ε. με την ανάγκη ευρωπαϊκού επιπέδου διακυβέρνηση σε κάποιους τομείς πολιτικής.

Σε ερώτηση του Ευρωβαρομέτρου της ίδιας χρονιάς (E.42) οι χώρες τοποθετούνται στα πλαίσια της συζήτησης για την Ευρώπη των δύο ταχυτήτων εάν θεωρούν πως είναι έτοιμες να εντείνουν την ανάπτυξη μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής. Οι ιδρυτικές χώρες τοποθετούνται θετικά με τις τιμές τους να κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα (65.00%-81.00%). Στην αντίληψη μιας Ευρώπης δύο ταχυτήτων το 45.00% των πολιτών δήλωνε κατά, σε άλλη ερώτηση του ίδιου τεύχους.

3.2 Η ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΓΙΑ ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΟΣ (Euro-Dynamometer)

Σε αυτή την κατηγορία, τα Ευρωβαρόμετρα εντάσσουν, το 1990 στο περιεχόμενο τους, δύο νέες ερωτήσεις για τη διερεύνηση της αντίληψης των πολιτών για την ευρωπαϊκή ενοποίηση. Ζητείται από τους ερωτηθέντες να απαντήσουν πώς αντιλαμβάνονται την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, επιλέγοντας από μια ψυχομετρική κλίμακα από το ένα ως το επτά. Δίνεται μια κάρτα η οποία απεικονίζει μαύρα ανθρωπάκια εν κινήσει πάνω από κάθε αριθμό. Ο αριθμός ένα αντιστοιχεί στην

στασιμότητα και ο αριθμός επτά στην πλέον δυνατή ταχύτητα. Με αυτό τον τρόπο, εξετάζεται τόσο η προσλαμβάνουσα αντίληψη (current speed) για την δυναμική με την οποία εξελίσσεται η ευρωπαϊκή ενοποίηση, όσο και η επιθυμητή ταχύτητα ενοποίησης (wanted speed).

Για τους δείκτες που προκύπτουν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία ως το 2013, με κενές τις χρονιές 2009-2011. Η θετική απάντηση αντιστοιχήθηκε με τον αριθμό επτά και ως ουδέτερη ο αριθμός τέσσερα (μεσαία ταχύτητα). Για την ερώτηση της υφιστάμενης ταχύτητας δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί «θετική» απάντηση, για την αντίληψη που διαμορφώνουν οι πολίτες για την ταχύτητα της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Ωστόσο, θεωρώντας την επιλογή του αριθμού επτά ως τέτοια γίνεται δυνατή η σύγκριση του χάσματος μεταξύ υφιστάμενης και επιθυμητής ταχύτητας, μεταξύ των χωρών (χάρτης 2ε). Οι πίνακες που αντιπαραβάλλονται για το σχολιασμό αυτού του κεφαλαίου είναι οι Πίνακας 1.6.1^A-Πίνακας 1.7.2^B.

Όσο αφορά το συγκριτικό υπόβαθρο που προσφέρει η υφιστάμενη ταχύτητα, Παρατηρείται γενικά πως οι ερωτηθέντες τείνουν να αποφεύγουν την επιλογή των ακραίων τιμών σε μια κλίμακα. Χαρακτηριστικά η μέγιστη τιμή που θα σημειωθεί μεταξύ των χωρών διαχρονικά είναι 16.00%, στη Μάλτα το 2004. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όλο και μικρότερο ποσοστό αντιλαμβανόταν πως η Ευρωπαϊκή Κοινότητα εξελισσόταν με τη μέγιστη δυνατή ταχύτητα. Το 1997 φαίνεται η τάση να αντιστρέφεται σε όλες τις χώρες, εκτός της Γαλλίας και της Ολλανδίας.

Τη χρονιά εκείνη υπογράφεται η Συνθήκη του Άμστερνταμ, το «νέο Σύνταγμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης» όπως το χαρακτηρίζει ο διεθνής Τύπος, ενώ παράλληλα αρχίζουν οι διαπραγματεύσεις για την Ανατολική διεύρυνση, επιβεβαιώνοντας την ισχύ του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Γενικά, οι ακραίες τιμές του μέσου όρου της Ε.Ε. κυμάνθηκαν σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα (2.00 %-5.00 %), με προοδευτική εξέλιξη στο χρόνο ως το 2008. Το 2012 όλες οι χώρες παρουσιάζονται αισθητά μειωμένες, με εξαίρεση τη Φινλανδία (+1.00%), η οποία την επόμενη χρονιά θα επανέλθει στην ελάχιστη τιμή της (3.00%).

Η δυναμικότερη τάση επιθυμίας για ταχύτερη δυνατή ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, παρουσιάζεται στις μεσογειακές χώρες-μέλη, ενώ με μικρότερο διαθέσιμο δείγμα δυναμική μπορεί να χαρακτηριστεί η τάση τμήματος της Ανατολικής Ευρώπης με πιο έντονη έκφραση στις Βαλκανικές χώρες. Οι χώρες που φαίνεται να παρουσιάζουν το

μεγαλύτερο χάσμα (0.24-0.32) μεταξύ της επιθυμητής τους ταχύτητας για ενοποίηση σε σχέση με αυτή που αντιλαμβάνονται πως υφίσταται, είναι η Πορτογαλία, η Ελλάδα, η Ρουμανία και η Πολωνία. Οι ίδιες χώρες αντιλαμβάνονται σε υψηλότερο επίπεδο από το μέσο όρο ότι η πορεία της Κοινότητας εξελίσσεται με μεσαία ταχύτητα. Στην περίοδο 1991-2007 στην Ελλάδα παρουσιαζόταν η μέγιστη έκφραση επιθυμίας, ενώ η μέγιστη τιμή της τάσης το 2005 (46.00%) είναι η μεγαλύτερη καταγεγραμμένη ανάμεσα στα μέλη.

Ωστόσο, σε όλη την περίοδο της κρίσης, θα μειωθεί συστηματικά σε αντίθεση με τις υπόλοιπες μεσογειακές χώρες. Η επιθυμία για μεσαία ταχύτητα κυμαίνεται προοδευτικά σε χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο διαχρονικά (6.00%-11.00%), δείχνοντας πως η μετριοπαθής αντίληψη ήταν περιορισμένη μέχρι το 2008. Το 2004, χρονιά υπογραφής της Συνθήκης της Λισσαβόνας, καταγράφεται μέγιστης επιθυμίας στην Πορτογαλία (36.50%), την μόλις ενταγμένη Πολωνία (33.00%), ενώ ο ενθουσιασμός της ένταξης αποτυπώνεται και στη Ρουμανία το 2008 (35.00%).

Σχετικά μεγάλο θεωρείται το χάσμα που παρουσιάζεται στην Ισπανία, την Ιταλία, τη Μάλτα, τη Βουλγαρία, τη Σλοβακία, την Ουγγαρία, τη Λιθουανία και την Κύπρο (0.14-0.23). Οι δύο πρώτες μεσογειακές χώρες κυμαίνονται σε παρόμοια επίπεδα τιμών (12.00%-30.00%) με την Ιταλία να φαίνεται πιο ενθουσιώδης στο σύνολο της δεκαετίας του 1990. Η πιο διστακτική στάση που επιλέγει τη μεσαία ταχύτητα ενοποίησης είναι χαμηλότερη του μέσου όρου και στις δύο χώρες. Οι χώρες της Ανατολικής διεύρυνσης παρουσιάζουν μεγαλύτερο ενθουσιασμό είτε τη χρονιά της ένταξης τους είτε μέχρι το 2008. Ωστόσο, παραμένουν σε γενικά υψηλά ή και μέγιστα επίπεδα (Κύπρος, Σλοβακία, Ουγγαρία), με εξαίρεση τη Μάλτα και τη Λιθουανία, ακόμη και τη διετία 2012-2013.

Ικανοποιημένοι με την υπάρχουσα ταχύτητα ευρωπαϊκής σύγκλισης φαίνεται να είναι οι πολίτες στη Φινλανδία, την Δανία και την Εσθονία που το χάσμα παρουσιάζεται ελάχιστο (0.00-0.03). Η Δανία και η Φινλανδία θα εκφράζουν εναλλάξ τα ελάχιστα επίπεδα επιθυμίας για την ταχύτερη δυνατή εξέλιξη της ευρωπαϊκής πορείας διαχρονικά. Η διστακτικότερη στάση που επιθυμεί μιας μεσαίας ταχύτητας εξέλιξη αγγίζει σχεδόν το 1/3 των ερωτηθέντων (19.50%-30.00%) σ' αυτές τις χώρες. Το ίδιο σχόλιο ισχύει και για την Σουηδία, Αυστρία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Γερμανία, Βέλγιο, Ολλανδία και Λουξεμβούργο (0.04-0.08). Η μερίδα των πολιτών που επιθυμεί την ταχύτερη δυνατή ενοποίηση είναι χαμηλότερο του μέσου όρου σε αυτές τις χώρες.

Από τα παραπάνω μέλη, οι χώρες της ΕΚΑΧ και της πρώτης διεύρυνσης, όπως έχει αναλυθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο (3.1.4 ενοποίηση της Δυτικής Ευρώπης), υποστήριζαν ένθερμα την περαιτέρω ενοποίηση στις αρχές του 1990, περίοδο μέσα στην οποία οι περισσότερες σημείωσαν τα μέγιστα επίπεδα επιθυμίας για την ταχύτερη δυνατή ενοποίηση. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τα δεδομένα αντιστοιχούν σε μια μικρή μερίδα των ερωτηθέντων διαχρονικά (26.00%-38.00%). Η γενική εικόνα είναι πως οι Ευρωπαίοι πολίτες θα ήθελαν μιας μεσαίας ταχύτητας εξέλιξης της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Μεγαλύτερο επιθυμία για ταχύτερη ενοποίηση φαίνεται να παρουσιάζουν οι χώρες τις Μεσογείου και οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

3.3. Η ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Στον παρόν δείκτη εξετάζεται η αντίληψη των Ευρωπαίων πολιτών για την αποτελεσματικότητα με την οποία λειτουργεί η δημοκρατία στη χώρα τους. Η κοινή γνώμη αξιολογεί την απόδοση της τρέχουσας κυβέρνησης και του πολιτικού συστήματος. Σε μακρά περίοδο επηρεάζεται έντονα από τα πολιτιστικά πρότυπα που προσιδιάζουν κάθε χώρα, ενώ σε σύντομο χρονικό διάστημα επηρεάζεται από μεγάλα γεγονότα στην εθνική πολιτική ζωή (αποτυχίες, επιτυχίες, κρίσεις, εκλογές, αλλαγές στην κυβέρνηση, κ.α.) όπως αυτά αναφέρονται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Το εύρος παρατήρησης το οποίο επιτρέπουν τα στοιχεία, αφορά την Ε.Ε. των δεκαπέντε για την περίοδο 1973-2004, με τέσσερις κενές χρονιές (1974-5, 2002-3). Στην παρούσα ερώτηση η θετική απάντηση διορθώνεται σε δύο διαφορετικής έντασης εκφράσεις (υποσημείωση), ενώ ουδέτερη τοποθέτηση δεν περιλαμβάνεται. Οι πίνακες που αντιπαραβάλλονται για το σχολιασμό αυτού του κεφαλαίου είναι οι Πίνακας 1.11.1^A-Πίνακας 1.11.2^B.

Η έντονη έκφραση ικανοποίησης κυμαίνεται σε χαμηλά αλλά σταθερά επίπεδα (7.00%-15.00%), ενώ η συγκρατημένη ικανοποίηση μπόρεσε να εκφράσει διαχρονικά ένα μεγαλύτερο τμήμα των πολιτών, διαχρονικά πλειοψηφικό. Όπως φαίνεται από την τυπική απόκλιση κάθε χώρας-μέλους, η συγκρατημένη ικανοποίηση παρουσιάζει γενικά μεγαλύτερες διακυμάνσεις από την έντονη. Το 1993 η συνολική ικανοποίηση βρίσκεται στα κατώτατα επίπεδα της και αντιστοιχεί σε λιγότερους από τους μισούς Ευρωπαίους πολίτες (42.50%). Ωστόσο στις περισσότερες χώρες η ικανοποίηση τους ελαχιστοποιήθηκε το 1997. Η μεγιστοποίηση της συνολικής ικανοποίησης του μέσου όρου της Ε.Ε. το 2000, αναδύει την εικόνα πως επτά στους δέκα ευρωπαίων πολιτών να δηλώνει πως ζει σε ικανοποιητικά πλαίσια λειτουργίας της δημοκρατίας στις χώρες τους

(77.00%). Η τάση της ελαφριάς δυσαρέσκειας (not very satisfied) έχει αντιστρόφως ανάλογη σχέση με αυτή της συγκρατημένης ικανοποίησης.

Ανάμεσα στις χώρες-μέλη, η Ιταλία και η Δανία έχουν διαχρονικά τα χαμηλότερα συνολικά επίπεδα ικανοποίησης με τη δημοκρατία. Η Ιταλία την περίοδο 1973-1984 κατέχει τους λιγότερους έντονα ικανοποιημένους πολίτες, με τη λειτουργία της δημοκρατίας στη χώρα τους, συνθήκη που ισχύει και για τους πιο συγκρατημένους για σχεδόν την ίδια περίοδο. Η συνολική ικανοποίηση με τη δημοκρατία δεν θα εκφράσει πάνω από το ένα τρίτο των Ιταλών πολιτών, παρά μόνο το 2000, χρονιά που οι τιμές μεγιστοποιούνται απότομα στις περισσότερες χώρες. Ως προς την ιστορική ιδιαιτερότητα που μπορεί να παρουσιάζεται στην περίπτωση της Ιταλίας, η αντίληψη των πολιτών για τη δημοκρατία μετασχηματίζεται έντονα μέσα στη δεκαετία του 1970, μέσα από το πρίσμα της πολιτικής αμφισβήτησης του κινήματος της Ιταλικής αυτονομίας. Επιπλέον, το εκλογικό σύστημα της Ιταλίας υφίσταται ριζικές αλλαγές την περίοδο 1991-1993 μέσα από δύο δημοψηφίσματα και ριζική αλλαγή της νομοθεσίας. Από κει κι έπειτα, οι κυβερνήσεις στην Ιταλία θα έχουν το χαρακτήρα συνεργασίας μεταξύ κομμάτων με ιδεολογική πόλωση.

Όσο αφορά τη Δανία, Είναι αξιοσημείωτο πως η έντονη ικανοποίηση με τη δημοκρατία είναι μηδενική για όλη την περίοδο 1986-2001. Μέσα σε αυτό το διάστημα η συγκρατημένη ικανοποίηση θα έχει μια έντονα πτωτική πορεία η οποία θα σταθεροποιηθεί σε χαμηλά επίπεδα ως το 2000, στο βαθμό που οι ικανοποιημένοι με τα επίπεδα της δημοκρατίας πολίτες να μην ξεπερνούν τους δύο στους δέκα συνολικά. Το ζήτημα του εκδημοκρατισμού τίθεται σε δημόσιο διάλογο με αφορμή την απόφαση του Κοινοβουλίου της Δανίας να δρομολογήσει μιας μεγάλης κλίμακας μελέτη με ανεξάρτητους ερευνητές (An Analysis of Democracy and Power), της οποίας τα αποτελέσματα δημοσιοποιούνται το 2003. Ο εκδημοκρατισμός της Δανίας, σε γενικές γραμμές εξελίσσεται καλύτερα από ότι αναμενόταν (OECD Economic Surveys: Denmark 2003). Μετά το 2000 οι τάσεις φαίνεται να αποκτούν αυξητική πορεία η οποία, το 2004 θα μεγιστοποιήσει απότομα την συνολική ικανοποίηση με τη δημοκρατία (91.00%).

Αντίστροφη ήταν η εξέλιξη της έντονης τάσης για την Ελλάδα, της οποίας η μέγιστη καταγραφή (24.00%) συμπίπτει χρονικά με την ένταξη της στην ΕΟΚ. Σύμφωνα με δημοσκόπηση, που διεξήγαγε το 2007 η Public Issue για την εφημερίδα Καθημερινή, με θέμα «Η ελληνική κοινή γνώμη απέναντι στην ιστορία της Μεταπολίτευσης, 1974-

2007», η πλειοψηφία θεωρούσε τις βουλευτικές εκλογές του 1981 ως τις σημαντικότερες μεταπολιτευτικά. Μέσα στο ομαλότερο κλίμα μεταπολιτευτικά, με νέο εκλογικό νόμο, ο διεθνής Τύπος αναφέρεται σε εκείνες τις εκλογές ως ένα "πρότυπο γνησιότητας και ειλικρίνειας της εκφράσεως του Ελληνικού Λαού". Τα χαμηλότερα ποσοστά αυτής της εκδοχής ικανοποίησης παρατηρούνται κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Η συγκρατημένη ικανοποίηση έχει γενικά ανοδική τάση, στα πλαίσια του μέσου όρου, η οποία οδηγεί το 2004 τους μισούς πολίτες να δηλώνουν αρκετά ικανοποιημένοι με τη δημοκρατία στην Ελλάδα.

Οι τάσεις της Ισπανίας (11.79%) και της Πορτογαλίας (17.68%) παρουσιάζουν τις εντονότερες διακυμάνσεις, γεγονός που γίνεται περισσότερο αισθητό στην συγκρατημένη ικανοποίηση η οποία αφορά μεγαλύτερη μερίδα των ερωτηθέντων. Οι έντονες αυξομειώσεις που παρατηρούνται είναι εύλογες, αφού και οι δύο χώρες έβγαιναν από δύο πολύχρονες δικτατορίες. Πιο συγκεκριμένα ο ενθουσιασμός του δεύτερου μισού της δεκαετίας του 1980, αντιστρέφεται στην τάση της Πορτογαλίας η οποία μειώνεται συστηματικά την περίοδο 1992-1998. Αν και οι δύο χώρες της Ιβηρικής είχαν καταφέρει να μειώσουν την εισοδηματική ανισότητα νοικοκυριού τη δεκαετία του 1980, η Πορτογαλία θα παρουσιάσει εκ νέου μεγάλη αύξηση στις αρχές του 1990.

Από τις χώρες-μέλη της ΕΚΑΧ το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία παρουσιάζουν διαχρονικά τα μεγαλύτερα επίπεδα ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας στη χώρα τους. Το Λουξεμβούργο αποτελεί τον κύριο εκφραστή έντονης ικανοποίησης για μια μεγάλη περίοδο (1973-79, 1988-95, 1998, 2001), ενώ η συγκρατημένη ικανοποίηση έχει διαχρονικά αυξητική τάση ως το 2004 (62.00%). Στην Ολλανδία η τάση εξελίσσεται προοδευτικά στο χρόνο και την περίοδο 1995-1998 παρουσιάζει τη μέγιστη έκφραση συγκρατημένης ικανοποίησης μεταξύ των χωρών. Συνεχίζοντας στο ίδιο μοτίβο, στην μέγιστη έκφραση της το 2000, εννιά στους δέκα Ολλανδούς δήλωνε ικανοποιημένος με τη λειτουργία της δημοκρατίας στη χώρα του. Το Βέλγιο γενικά παρουσιάζει μέτρια επίπεδα ικανοποίησης μεγαλύτερα του μέσου όρου για το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Εξαιρείται μια πτωτική περίοδος στα τέλη του 1970 και μια απότομη κοιλιά στην τάση την περίοδο 1996-97 (-13.50%), όπου θα σημειώσει την κατώτατη τιμή του (27.00%). Στη συνέχεια, θα ανακάμψει απότομα για να μεγιστοποιηθεί, όπως οι περισσότερες χώρες της Δυτικής Ευρώπης, το 2000 (80.00%).

Η τάση ικανοποίησης της Γερμανίας εκκινεί από υψηλά ποσοστά, με τη μέγιστη καταγραφή της το 1979 (80.00%) και μειώνεται συστηματικά από το 1989. Ακόμη και

με τη μεσολάβηση της ενοποίησης η δεκαετία του 1990 θα είναι πτωτική για τη Γερμανία, με μια αισθητή και βραχυπρόθεσμη αύξηση το 2000. Η τάση θα παρουσιάσει μια κοιλιά τις χρονιές 1996-97. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ για την συγκεκριμένη περίοδο, στη Γερμανία συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες η φορολογική επιβάρυνση του εργατικού εισοδήματος ήταν υψηλότερη, ενώ η φορολογική επιβάρυνση του κεφαλαιουχικού εισοδήματος χαμηλότερη. Η Επιτροπή Μεταρρύθμισης Φόρου Εισοδήματος με Υπουργό Οικονομικών τον Waigel παρουσίασε στις αρχές 1997 προτάσεις αναμόρφωσης της υφιστάμενης κατάστασης, οι οποίες όμως τέθηκαν σε πλήρη εφαρμογή το 1999.

Η ικανοποίηση με τη δημοκρατία στη Γαλλία εξελίχθηκε μετριοπαθώς από το 1973 έως το τέλος της δεκαετίας του 1980. Σε αυτό το διάστημα το 1982 είναι η μοναδική χρονιά που οι μισοί Γάλλοι πολίτες δήλωναν ικανοποιημένοι με τη λειτουργία της δημοκρατίας στη χώρα τους, ύστερα από μια σημαντική αύξηση στη τάση σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά (+17.00%). Η παρούσα διακύμανση οφείλεται στην εκλογή του Mitterand και του σοσιαλιστικού κόμματος (Parti socialiste) στην εξουσία για πρώτη φορά μετά από ένα τέταρτο του αιώνα ηγεμονίας της δεξιάς πολιτικής πτέρυγας. Από την επόμενη χρονιά θα υπάρξει αισθητή πτώση και η συνολική τάση θα παραμείνει χαμηλότερης του μέσου όρου ως το 1994. Μέσα σε αυτό το διάστημα η πληθωριστική κρίση του 1983 θα οδηγήσει σε μεταρρυθμιστικές επιλογές με προσανατολισμό την αγορά (π.χ. προώθηση της μερικής απασχόλησης) ενώ από την άλλη θα αποτελέσει αντίπαλο δέος απέναντι στο Θατσερικό μοντέλο της μεγέθυνσης μέσω της υποτίμησης που εδραιώνεται την ίδια περίοδο. το 1982 ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Πολιτισμού διπλασιάστηκε. Τη μέγιστη ικανοποίηση θα παρουσιάσει, όπως οι περισσότερες χώρες το 2000 (78.00%).

Στο Ηνωμένο Βασίλειο οι πολίτες κρατούν γενικά μια πιο μετριοπαθή στάση στην έκφραση ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας στο βαθμό που διαχρονικά οι ικανοποιημένοι πολίτες να είναι λίγο παραπάνω από τους μισούς. Επιπλέον, καμία από τις δυο εκφράσεις ικανοποίησης δεν παρουσιάζει έντονη διακύμανση. Το Θατσερικό μοντέλο αύξησης της οικονομικής μεγέθυνσης μέσω της υποτίμησης της εργασίας, επικύρωσε την κυριαρχία του μέσω της καταστολής σε διάφορες περιπτώσεις (π.χ. απεργία ανθρακωρύχων, απεργία πείνας Ιρλανδών ρεπουμπλικάνων, κ.α.). Ωστόσο, τέτοιες χρονιές δεν αντιστοιχούν με αξιοσημείωτες διακυμάνσεις στην ικανοποίηση με τη δημοκρατία των πολιτών.

Η Ιρλανδία παρουσιάζει διαχρονικά σχετικά υψηλά συνολικά επίπεδα ικανοποίησης με τη δημοκρατία (44.00%-88.00%). Εξαιρείται μια μικρή περίοδος των αρχών της δεκαετίας του 1980, από κει κι έπειτα όμως η τάση είναι αυξητική. Το 1987 είχε κερδίσει στην Ιρλανδία το Fianna Fail και στα επόμενα χρόνια η κυρίαρχη πολιτική θα περιλαμβάνει εντατική μείωση κρατικών δαπανών, αύξηση της φορολογίας και αναδιαρθρώσεις στις εργασιακές συμβάσεις. Στο βαθμό λοιπόν, που η κοινωνική συναίνεση φαίνεται υψηλότερη, σε σχέση με άλλες χώρες που ακολούθησαν παρόμοιες πολιτικές αξίζει να αναλυθεί παραπάνω ο μηχανισμός συναίνεσης (social partnership) που εφάρμοσε το Ιρλανδικό κράτος εκείνη την εποχή.

Οι «κοινωνικοί εταίροι» που συμμετέχουν στη συμφωνία με τις κυβερνήσεις είναι κύριες εργοδοτικές ομάδες (Irish Business) και η Συνομοσπονδία Εργοδοτών (IBEC), η Ομοσπονδία της Κατασκευαστικής Βιομηχανίας και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις (μέλη του Ιρλανδικού Κογκρέσου των συνδικάτων). Με αυτό το μηχανισμό εισάγεται ένα νέο μοντέλο συγκεντρωτικής μισθολογικής διαπραγμάτευσης, για την οποία η μισθοδοσία είναι στοιχείο πλέον, που αφορά την ανταγωνιστικότητα της χώρας και διακυβεύεται ως τέτοιο. Με αυτό τον τρόπο η φιλελευθεροποίηση της Ιρλανδικής οικονομίας διευκολύνθηκε, μέσω της κοινωνικής συναίνεσης που προσέφερε ο μηχανισμός (χαρακτηριστικό πρώτο παράδειγμα το «Πρόγραμμα Εθνικής Ανάκαμψης» 1987-1990).

Οι χώρες της βόρειας διεύρυνσης παρουσιάζουν μεγαλύτερη του μέσου όρου ικανοποίηση με τη δημοκρατία και για τις δύο υφιστάμενες εκφράσεις. Η συνολική εικόνα που αναδύεται είναι πως περίπου δύο στους τρεις πολίτες αυτών των χωρών δηλώνουν ικανοποιημένοι με τη λειτουργία της δημοκρατίας στις χώρες τους. Η τάση για τη Σουηδία και τη Φινλανδία εξελίσσεται προοδευτικά στο χρόνο, ενώ η συγκρατημένη τάση της Αυστρίας είναι ιδιαίτερα σταθερή και κυμαίνεται σε μικρό εύρος τιμών (50.00-55.00%). Οι παραπάνω χώρες διέθεταν ένα σοσιαλδημοκρατικού τύπου κράτος πρόνοιας, το οποίο συντόνισε στον παρελθόν τις μακροοικονομικές του πολιτικές με τις μισθολογικές διαπραγματεύσεις, πετυχαίνοντας την πλήρη απασχόληση και εξαιρετικά επίπεδα μισθολογικής ισότητας.

Τέλος, παρατηρείται πως την περίοδο 1979-1981 οι τάσεις όλων των χωρών-μελών της ΕΚΑΧ, εκτός του Λουξεμβούργου, παρουσιάζουν μια αισθητή κοιλιά στην πορεία τους. Με βάση τα παραπάνω, η συμπεριφορά της γενικής τάση είναι αποτέλεσμα των συνεπειών της ύφεσης που βίωσαν οι χώρες της Ευρώπης τη συγκεκριμένη τριετία,

η οποία θεωρείται μια από τις σοβαρότερες περιόδους στασιμοληθωρισμού. Μέσα σε αυτό το διάστημα σε πολλές χώρες της τότε ΕΟΚ, οι οποίες είχαν ήδη εγκαταλείψει το Κενσιανό οικονομικό μοντέλο, εφαρμόστηκαν πολιτικές λιτότητας, ιδιωτικοποιήσεις και άλλα μέτρα που συνιστούσαν στάδια προς τη φιλελευθεροποίηση της αγοράς εργασίας.

Μπορούμε να συμπεράνουμε λοιπόν, πως η αντίληψη της δημοκρατίας σχετίζεται σ' ένα βαθμό με τις οικονομικές επιδόσεις ενός κράτους. Ωστόσο οι χώρες -μέλη που συνδυάζουν υψηλών τιμών ικανοποίηση και σταθερή στο χρόνο τάση, είναι αυτά που διαθέτουν ισχυρά κράτη πρόνοιας. Το ερώτημα που προκύπτει για τη συνέχεια, είναι πως τα επίπεδα δημοκρατίας σε μια χώρα μπορεί να επηρεάζουν τα αντανεκλαστικά των πολιτών σε μια υπερεθνική βαθμίδα διακυβέρνησης.

3.4 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Μέσα στα Ευρωβαρόμετρα συμπεριλαμβάνονταν ερωτήσεις σχετικά με την ύπαρξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ήδη από το 1974. Το 1979 πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) και στα Ευρωβαρόμετρα εκείνης της χρονιάς περιλαμβάνονταν ειδικού τύπου σχετικά κεφάλαια. Οι ερωτήσεις είναι άμεσα συνυφασμένες με τη σημασία του για την εξέλιξη της ευρωπαϊκής ενοποίησης και θέτουν τα δυναμικά πλαίσια μέσα στα οποία θα καθοριστεί ο ρόλος του. Το 11ο Ευρωβαρόμετρο διεξήχθη κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της καμπάνιας εν όψη εκλογών σε κάθε κράτος-μέλος, ενώ το 12ο Ευρωβαρόμετρο διεξήχθη μόλις λίγους μήνες μετά τις πρώτες Ευρωεκλογές.

Το πρώτο, εμπεριέχει ερωτήσεις σχετικές με το στίγμα και την εντύπωση που δημιούργησαν οι καμπάνιες στην εκάστοτε χώρα, καθώς και την αποτελεσματικότητά τους. Στην δεύτερη ενότητα, επαναλαμβάνονται ερωτήσεις σχετικά με την στάση που αναμένουν οι πολίτες από τους ευρωβουλευτές τους (εθνικό/υπερεθνικό συμφέρον), ενώ τέλος γίνονται κάποιες παραδοσιακές ερωτήσεις που αφορούν την αποτίμηση της συμμετοχής της χώρας τους στην Κοινότητα, την τάση για μετατροπή σε Ένωση, και την επιτάχυνση ή όχι αυτής της διαδικασίας (ενοποίηση).

Στο φθινοπωρινό Ευρωβαρόμετρο, περιλαμβάνονται ερωτήσεις (μεταξύ αυτών και νέες) σχετικά με την ενημέρωση για τις εκλογές, τις εντυπώσεις από τα debate, και τις αντιλήψεις για το ρόλο που αναμένεται να έχει. Η δεύτερη ενότητα επαναλαμβάνεται αυτούσια με του προηγούμενου Ευρωβαρομέτρου, προσθέτοντας δυο ερωτήσεις για τους φόβους και τις προσδοκίες των ερωτηθέντων για το Κοινοβούλιο. Για τα επόμενα χρόνια,

αν και πολλές ερωτήσεις θα επαναληφθούν μεμονωμένα, μόνο δύο ερωτήσεις θα πραγματοποιούνται σταθερά για πάνω από μια δεκαετία.

Η μια ερώτηση αφορά την προσλαμβάνουσα σημασία του ΕΚ με δύο διαφορετικής έντασης θετικές απαντήσεις (πολύ σημαντική, σημαντική) και η δεύτερη την επιθυμητή σημασία του. Η διάρθρωση των απαντήσεων σ' αυτή την ερώτηση αφορά τους πολίτες που επιθυμούν έναν πιο σημαντικό ρόλο και αυτούς που επιθυμούν η σημασία του ΕΚ να παραμείνει ίδια. Το χρονικό εύρος που πραγματοποιούνται οι δύο ερωτήσεις είναι η περίοδος 1983-2000 και αφορά την Ε.Ε. των 15 χωρών μελών. Οι πίνακες που αντιπαραβάλλονται για το σχολιασμό αυτού του κεφαλαίου είναι οι Πίνακας 1.9.1^A-Πίνακας 1.10.2^B.

Οι Ευρωπαίοι πολίτες που αντιλαμβάνονταν τη σημασία του ΕΚ ως πολύ σημαντική είναι κατά μέσο όρο λίγο παραπάνω από ένας στους δέκα. Στην Ιρλανδία και στην Ελλάδα αυτοί οι πολίτες φαίνεται να είναι διπλάσιοι, ωστόσο τα επίπεδα παραμένουν ιδιαίτερα χαμηλά. Στον αντίποδα βρίσκεται τάση της Ολλανδίας με διαχρονικά τα χαμηλότερα επίπεδα (6.56%). Ο μέσος όρος παρουσιάζει πτωτική πορεία την περίοδο 1995-1998, η οποία φαίνεται σε μεγάλο βαθμό να οφείλεται στις μόλις ενταγμένες χώρες της βόρειας διεύρυνσης και στη Δανία.

Η εξέλιξη της τάσης των πολιτών που αντιλαμβάνονταν τη σημασία του ΕΚ ως σημαντική είναι αυξητική στο χρόνο. Το 2000 οι μισοί περίπου Ευρωπαίοι πολίτες συμμερίζονται αυτή την αντίληψη, ενώ αρκετές χώρες κατέγραφαν τη μέγιστη τιμή της τάσης τους (Ιταλία, Γαλλία, Δανία, Φινλανδία, Αυστρία) ή βρίσκονταν σε παρόμοια επίπεδα. Τα μέγιστα επίπεδα αυτής της τάσης συμπίπτουν χρονικά με τη μέγιστη τιμή της τάσης των πολιτών που επιθυμούν η σημασία του ΕΚ να παραμείνει ίδια (23.00%). Από την άλλη, η χρονιά που η τάση των πολιτών που αντιλαμβάνονταν το ΕΚ ως πολύ σημαντικό, συμπίπτει με την ελάχιστη τιμή του μέσου όρου της τάσης όσων επιθυμούσαν να αυξηθεί η σημασία του.

Η τάση των πολιτών που επιθυμούσαν το ΕΚ να γίνει πιο σημαντικό στη ζωή τους είναι πλειοψηφική. Αν και το 1991 αυτή η δήλωση αφορούσε πάνω από τους μισούς Ευρωπαίους πολίτες, οκτώ χρόνια μετά μόλις δύο στους πέντε θα συμμερίζονταν αυτή την άποψη. Οι χώρες που κατά μέσο όρο φαίνονται πιο ενθουσιώδης είναι η Ιταλία (66.44%), η Ελλάδα (60.85%) και η Ολλανδία (54.11%). Στον αντίποδα βρίσκονται οι τάσεις της Δανίας (24.43%) και οι χώρες της βόρειας διεύρυνσης (3/10 και λίγο περισσότεροι

πολίτες). Η τάση στο Ηνωμένο Βασίλειο εμφανίζεται εξίσου μετριοπαθείς και σταθερή στο χρόνο.

Συμπερασματικά, η δεκαετία του 1990 ενδυνάμωσε την αντίληψη των Ευρωπαίων για το σημαντικό ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ωστόσο, στη πλειοψηφία των χωρών, μετά το 1991 και για την επόμενη δεκαετία, φαίνεται να οξύνεται μια επιφυλακτικότητα για τις αυξημένες αρμοδιότητες που το ΕΚ μπορεί να αποκτήσει. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί πως το Ευρωβαρόμετρο τα τελευταία 40 χρόνια λειτούργησε συμπληρωματικά με όρους καμπάνιας που αφορούσε την ενημέρωση και την εξοικείωση των ερωτηθέντων με το ΕΚ.

3.5 Η ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΤΗ ΖΩΗ

Η ερώτηση από την οποία προέκυψε ο παρόν δείκτης διερευνά τα επίπεδα ικανοποίησης, των Ευρωπαίων πολιτών, με τη ζωή που διέπουν. Η ερώτηση παρουσιάζεται διαχρονικά σε όλα τα Ευρωβαρόμετρα (1973-2014), προσφέροντας στοιχεία και για τις 28 χώρες της ένωσης. Η διάρθρωση των θετικών απαντήσεων περιλαμβάνει δύο διαφορετικής έντασης: "πολύ ικανοποιημένος" και "αρκετά ικανοποιημένος". Η διατύπωση της ερώτησης είναι αρκετά γενική και το περιεχόμενο της έννοιας που προσεγγίζει (ευτυχία) εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από προσωπικές παραμέτρους στη ζωή ενός ατόμου. Ωστόσο, όπως προκύπτει εύλογα περίοδοι οικονομικής ή πολιτικής κρίσης δημιουργούν ανασφάλεια στους πολίτες, η οποία αποτυπώνεται σε τέτοιου είδους δείκτες. Οι πίνακες που αντιπαραβάλλονται για το σχολιασμό αυτού του κεφαλαίου είναι οι Πίνακας 1.8.1^A-Πίνακας 1.8.2^B.

Η συνολική εικόνα που αναδύεται από τα στοιχεία είναι πως κατά μέσο όρο πάνω από επτά στους δέκα Ευρωπαίους πολίτες (77.60%) δηλώνει ικανοποιημένος με τη ζωή του, με το ένα τέταρτο εξ αυτών να το αντιλαμβάνεται με ισχυρότερη ένταση. Για την πλειοψηφία των χωρών με υψηλά διαχρονικά επίπεδα, η συνολική ικανοποίηση δεν παρουσιάζει σημαντικές μεταβολές, με τα ποσοστά να μετακυλίνουν σε ορισμένες περιόδους από την έντονη στη συγκρατημένη ικανοποίηση και το αντίστροφο. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν οι χώρες της Βόρειας διεύρυνσης, των οποίων τα αθροισμένα συνολικά επίπεδα έχουν προοδευτική τάση. Οι τάσεις στη Σουηδία (93.00%-97.00%), τη Φινλανδία (88.00%-94.50%) και την Αυστρία (80.00%-90.00%) βρισκόντουσαν στην μέγιστη τιμή τους το 2014.

Όμοια συμπεριφορά παρουσιάζουν και οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης με τα μεγαλύτερα επίπεδα "ευτυχισμένων πολιτών", με κυρίαρχη τη Δανία, την Ολλανδία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο. Η Δανία εκφράζει την μέγιστη έντονη ικανοποίηση μεταξύ των χωρών (43.00%-71.00%) για την περίοδο 1974-2014 και την ελάχιστη συγκρατημένη (26.50%-46.00%) σχεδόν για την ίδια περίοδο. Ακολουθεί η Ολλανδία με εννιά στους δέκα πολίτες της ικανοποιημένους, οι μισοί σχεδόν εκ των οποίων δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι (43.65%), καταγράφοντας την μέγιστη τιμή μέσου σε αυτή την εκδοχή ικανοποίησης. Σε ανάλογα επίπεδα κυμαίνονται οι τάσεις του Βελγίου, με το μέσο της συγκρατημένης ικανοποίησης (56.26%) να είναι διπλάσιος της έντονης, και του Λουξεμβούργου με τους ενθουσιώδης να υπερτερούν. Απότομη πτώση παρουσιάζουν οι παραπάνω χώρες, εκτός του Λουξεμβούργου, το 2002 που η τιμές τους υποδιπλασιάζονται για να επανέλθουν από την επόμενη χρονιά στα αρχικά τους επίπεδα.

Αρκετά υψηλά συνολικά επίπεδα παρουσιάζει κατά μέσο όρο το Ηνωμένο Βασίλειο (85.57%) με πάνω από τους μισούς πολίτες να εκφράζονται με τη συγκρατημένη ικανοποίηση διαχρονικά. Η τάση της Γερμανίας αν και υψηλή μειώθηκε συστηματικά στο σύνολο της δεκαετίας του 1990-2000 (-17.50%), ενώ από το 2008 αυξάνεται για να μεγιστοποιηθεί το 2014. Η τάση στη Γαλλία βρίσκεται σε λίγο χαμηλότερα επίπεδα με λιγότερους από δύο στους δέκα Γάλλους διαχρονικά να εκφράζονται με ενθουσιασμό (14.34%). Σημαντικά γεγονότα της πολιτική και οικονομικής ιστορία της αποτυπώνονται στην τάση του δείκτη. Ύστερα από μια αύξηση το 1981-82, η κρίση του 1983 θα προκαλέσει μείωση των επιπέδων ικανοποίησης για την επόμενη πενταετία. Ομοίως με προηγούμενως, το 2002 είναι χρονιά που οι τάσεις των παραπάνω χωρών πραγματοποιούν, μια απότομη αλλά βραχυπρόθεσμη, πτώση στα επίπεδα τους.

Η συνολική ικανοποίηση των πολιτών στην Ιρλανδία, παρουσιάζεται διαχρονικά υψηλή. Η συνεχόμενη μείωση της περιόδου 1982-1988, σχετίζεται με την κρίση που περνούσε η χώρα εκείνη την εποχή, η οποία συνοδεύτηκε από υψηλά επίπεδα ανεργίας και ισχυρές μεταναστευτικές ροές. Εκ νέου παρόμοια μείωση παρουσιάστηκε την περίοδο της οικονομικής κρίσης 2008-2013, στην οποία η Ιρλανδία ήταν η πρώτη χώρα της ευρωζώνης που μπήκε σε ύφεση η οποία συνοδεύτηκε με πολιτικές λιτότητας. Την ίδια συμπεριφορά φαίνεται να παρουσιάζει και η Ιταλία για τη συγκεκριμένη περίοδο (-13.00%), η οποία ωστόσο κατά μέσο όρο είχε διαχρονικά πολύ χαμηλά επίπεδα

εnthousiōdēs ikanoποιήσης (10.91%). Συγκρατημένα ikanoποιημένοι κατά μέσο όρο δηλώνουν περίπου οι μισοί πολίτες (57.80%).

Όσο αφορά τις χώρες της νότια διεύρυνσης, σε αρκετά χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο της Ε.Ε. βρίσκονται οι συνολικές τάσεις, κατά μέσο όρο, της Ελλάδας (56.36%) και της Πορτογαλίας (59.90%). Αν και σε διαφορετικά επίπεδα οι διακυμάνσεις της Ελλάδας είναι όμοιες με αυτές της Ισπανίας (77.44%). Οι τάσεις των παραπάνω χωρών μειώνονται συστηματικά την περίοδο 2008-2012, γεγονός που σχετίζεται με τις πολιτικές λιτότητας που εφαρμόστηκαν με αφορμή την οικονομική κρίση, στις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου. Απότομη πτώση, όπως όλες οι χώρες-μέλη της τότε Ε.Ε., πραγματοποιούν το 2002.

Διαφορετική συμπεριφορά παρουσιάζουν οι χώρες της Ανατολικής διεύρυνσης, οι περισσότερες εκ των οποίων έχουν αυξητική τάση ikanoποίησης με τη ζωή τους. Έτσι το 2014 η Βουλγαρία, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Πολωνία και η Ρουμανία καταγράφουν τη μέγιστη τιμή τους. Από αυτές εξαιρετικά χαμηλά είναι τα επίπεδα στη Βουλγαρία, όπου διαχρονικά λιγότεροι από τους μισούς πολίτες δηλώνουν "ευτυχείς", τη Ρουμανία και την Ουγγαρία. Ιδιαίτερα υψηλά είναι τα επίπεδα των τάσεων της Τσεχίας, της Μάλτας και της Σλοβενίας. Η οικονομική κρίση της Κύπρου την περίοδο 2012-2013 αποτυπώνεται με μείωση των επιπέδων ikanoποίησης (-10.00%).

Συμπερασματικά, οι χώρες με ισχυρά κράτη πρόνοιας (Σκανδιναβικές χώρες, Ολλανδία) παρουσιάζονται να έχουν τα υψηλότερα επίπεδα ikanoποιημένων με τη ζωή τους πολιτών, ενώ επιδεικνύουν μεγάλη σταθερότητα στο χρόνο. Οι χώρες στις οποίες η οικονομική κρίση εκφράστηκε με κρίση χρέους (Ευρωπαϊκός Νότος, Ιρλανδία) και εφαρμόστηκαν πολιτικές λιτότητας από το 2008 παρουσιάζουν πτώση στα επίπεδα ikanoποίησης. Τέλος, παρά τη γενικευμένη οικονομική κρίση και τις πολιτικές προσαρμογής που εφαρμόστηκαν στα νεοεισαχθέντα κράτη της Ανατολικής Ευρώπης η τάση τους είναι αυξητική. Αυτό είναι λογικό, στο βαθμό που τα κράτη της πρώην ΕΣΣΔ βίωσαν μια ισχυρή αστάθεια και αποδιοργάνωση του κρατικού τους μοντέλου μετά την κατάρρευση. Έτσι, η πρόσφατη ένταξη τους στην Ε.Ε. ερμηνεύεται αισιόδοξα από την πλειοψηφία των πολιτών.

3.6 ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ: ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ

Στον παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται οι προσδοκίες των Ευρωπαίων πολιτών γύρω από μια σειρά θεματικών που αφορούν εν μέρει την γενική κατάσταση στη χώρα

τους, αλλά και την προσωπική τους κατάσταση. Η διατύπωση της ερώτησης είναι: "Ποιες είναι οι προσδοκίες σας για τους επόμενους δώδεκα μήνες: όσο αφορά i) τη ζωή σας γενικά (Πίνακας 1.12.1^A- Πίνακας 1.12.2^B) ii) την οικονομική κατάσταση στη χώρα σας (Πίνακας 1.13.1^A- Πίνακας 1.13.2^B) iii) την προσωπική εργασιακή σας κατάσταση (Πίνακας 1.14.1^A- Πίνακας 1.14.2^B) iv) την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού σας (Πίνακας 1.15.1^A- Πίνακας 1.15.2^B) v) την απασχόληση στη χώρα σας'(Πίνακας 1.16.1^A- Πίνακας 1.16.2^B) .

Οι απαντήσεις διαρθρώνονται ως εξής: καλύτερα, χειρότερα, το ίδιο, δεν ξέρω. Στην παρούσα μελέτη λαμβάνονται υπ' όψη η θετική και η ουδέτερη απάντηση. Οι θεματικές είναι σχετικές μεταξύ τους (οικονομική κατάσταση, απασχόληση) επιτρέποντας έτσι, μια συγκριτική ανάλυση των χωρών που δημιουργούν τις συνθήκες για να αναπτυχθεί αισιόδοξη στάση γι' αυτά τα ζητήματα. Η βραχυπρόθεσμη προοπτική, που εξετάζει η ερώτηση, είναι λογικό να έχει υψηλά ποσοστά ουδετερότητας. Το χρονικό εύρος των στοιχείων είναι η περίοδος 1995-2014 και περιλαμβάνει την Ε.Ε. των 28 χωρών.

3.6.1 Η ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

Η παρούσα ερώτηση θεωρείται πιο προσωπική από αυτή της ικανοποίησης με τη ζωή (κεφ. 3.5), με αποτέλεσμα να έχει πιο ασταθή αποτελέσματα. Τα τελευταία στοιχεία που υπάρχουν δείχνουν πως το 2014 μόλις ένας στους πέντε Ευρωπαίους πολίτες στεκόταν αισιόδοξος απέναντι στη ζωή του. Τα επίπεδα του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας παρέμειναν αξιοσημείωτα σταθερά την πρώτη δεκαετία, ενώ από το 2006 μειώνονται συστηματικά ώσπου το 2012 ελαχιστοποιούνται (22.50%). Στην επόμενη διετία αν και η τάση θα είναι αυξητική, οι τιμές δεν θα επανέλθουν κοντά στα μέγιστα επίπεδα τους (34.50%). Την αντίληψη πως η ζωή τους την επόμενη χρονιά θα είναι ίδια με την προηγούμενη, διατυπώνουν διαχρονικά περίπου οι μισοί πολίτες χωρίς ιδιαίτερες διακυμάνσεις (50.00%-58.50%).

Οι χώρες με τους πιο αισιόδοξους πολίτες φαίνεται να είναι, κατά μέσο όρο, η Σουηδία (43.61%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (39.86%). Οι οριακές τους τιμές δεν έχουν μεγάλη απόκλιση, γεγονός που φαίνεται και τις διακυμάνσεις τους. Η τάση στη Σουηδία είναι εξαιρετικά σταθερή (2.83%), ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο (5.02%) η τάση πραγματοποιεί κάποιες πιο έντονες διακυμάνσεις μετά το 2008. Το 2008 ήταν η χρονιά που οι τάσεις τους είχαν μεγιστοποιηθεί και περίπου οι μισοί τους πολίτες δήλωνα

αισιόδοξοι για το μέλλον. Η τάση της ουδέτερης στάσης διατηρείται γενικά σε σταθερά επίπεδα που αντιστοιχούν περίπου στους μισούς πολίτες.

Όμοια συμπεριφορά με την τάση αισιοδοξίας του μέσου όρου της Ε.Ε., εμφανίζουν το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία. Σε Δανία και Γαλλία οι ελάχιστοι αισιόδοξοι πολίτες καταγράφηκαν μέσα στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990. Με τη νέα χιλιετία οι τάσεις γίνονται προοδευτικές και το 2006, στις δύο παραπάνω χώρες, μεγιστοποιούνται ώστε τέσσερις στους δέκα πολίτες να δηλώνουν αισιόδοξοι. Η αισιόδοξη τάση στην Ιρλανδία κυμαίνεται σε υψηλότερα του μέσου όρου επίπεδα και αυξάνεται συστηματικά από το 2001, για να μεγιστοποιηθεί πέντε χρόνια αργότερα (48.00%). Στη συνέχεια θα μειώνεται συστηματικά ως την ελάχιστη καταγραφή της το 2011 (19.00%). Η ανάκαμψη της μέσα στη διετία 2012-2014 είναι σημαντική (+20.00%). Η διαχρονική εξέλιξη της ουδέτερης στάσης, για το μέλλον, είναι προοδευτική και μεγιστοποιείται το 2011 (61.00%).

Η Ελλάδα και η Πορτογαλία παρουσιάζουν μεγάλο χάσμα μεταξύ των ακραίων τιμών τους και μια διαχρονικά πτωτική πορεία. Στην Ελλάδα οι αισιόδοξοι πολίτες αυξάνονταν μέχρι το 1999 (44.00%). Την περίοδο 2007-2011 μειώθηκαν με εξαιρετικά εντατικό ρυθμό (διακύμανση: 11.40%). Το 2012 μόλις ένας στους δέκα Έλληνες ένιωθε αισιόδοξος για τη ζωή του. Με ουδέτερη στάση εκφράζονται κατά μέσο όρο τέσσερις στους δέκα πολίτες. Η Ελλάδα εκφράζει την χώρα με την ελάχιστη καταγραφή πολιτών αυτής της κατηγορίας για το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (1995-2003 και 2011-2013). Η τάση στην Πορτογαλία παρουσίασε συστηματική μείωση την τελευταία δεκαετία και ελαχιστοποιείται για τη διετία 2011-2012 (9.00%). Μέσα σ' αυτή την περίοδο εξέφρασε την χώρα με τους λιγότερους αισιόδοξους πολίτες για αρκετές χρονιές (2005, 2008, 2009, 2011, 2012, 2013). Την τελευταία διετία, ομοίως με την Ελλάδα, οι τιμές της διπλασιάστηκαν χωρίς ωστόσο να αντανakλούν σημαντική μερίδα πολιτών.

Σχετικά όμοια συμπεριφορά φαίνεται να παρουσιάζουν και οι άλλες δύο χώρες που συγκαταλέγονται στον Ευρωπαϊκό Νότο. Στην Ισπανία οι αισιόδοξοι πολίτες δεν ξεπέρασαν τους τέσσερις στους δέκα (1999, 2005, 2007) και παρέμειναν κοντά σ' αυτά τα επίπεδα ως το 2008. Από την επόμενη χρονιά μειώνονται εντατικά για να ελαχιστοποιηθούν το 2012 (19.50%). Την ουδέτερη στάση συμερίζονταν διαχρονικά τουλάχιστον οι μισοί πολίτες. Η τάση των αισιόδοξων πολιτών στην Ιταλία καταγράφει τα μέγιστα επίπεδα της ήδη από το 1998 (44.00%) και στη συνέχεια μειώνεται κατ' εξακολούθηση, ώσπου ελαχιστοποιείται το 2012 (16.00%). Η αύξηση που θα

ακολουθήσει την επόμενη διετία είναι αμελητέα (+6.00%). Η ουδέτερη στάση θα υπερβεί το μέσο όρο το 2009 και θα μεγιστοποιηθεί μια πενταετία αργότερα (57.00%).

Σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, κατώτερα του μέσου όρου, βρίσκονται οι τάσεις αισιοδοξίας σε Γερμανία (19.39%) και Αυστρία (20.62%). Οι δύο παραπάνω χώρες έχουν τις ελάχιστες διακυμάνσεις ανάμεσα στα μέλη της Ε.Ε. (1.88% και 1.76% αντίστοιχα). Στις ίδιες χώρες, κατά μέσο όρο, παρουσιάζονται οι περισσότεροι πολίτες με ουδέτερη στάση για το μέλλον τους (63,21% και 64,20% αντίστοιχα). Η τάση της τελευταίας κατηγορίας, εξελίσσεται προοδευτικά με την πάροδο του χρόνου. Από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης εξίσου χαμηλά επίπεδα αισιοδοξίας, κατά μέσο όρο, καταγράφουν η Βουλγαρία (20.00%), η Ουγγαρία (19.86%) και η Τσεχία (20.36%).

Όσο αφορά τις υπόλοιπες χώρες της Ανατολικής διεύρυνσης, όλες παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα επίπεδα αισιόδοξων πολιτών μέσα στην τριετία που ακολουθεί την ένταξή τους. Το 2014 σε υψηλότερα του μέσου όρου επίπεδα, θα βρίσκονται η Εσθονία, η Λιθουανία, η Λεττονία, η Μάλτα και η Ρουμανία. Η ουδέτερη στάση, στις περισσότερες πρόσφατα ενταγμένες χώρες, φαίνεται να αντιπροσωπεύει ολοένα περισσότερους πολίτες. Περίπου πάνω από τους μισούς πολίτες σ' αυτές τις χώρες θεωρούν ότι η ζωή τους θα παραμείνει σε γενικές γραμμές ίδια με την προηγούμενη χρονιά, γεγονός που δείχνει ο αρχίζουν να αισθάνονται μεγαλύτερη σταθερότητα.

Συμπερασματικά, φαίνεται πως η οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2008 διατάραξε την προοπτική με την οποία οι Ευρωπαίοι πολίτες αντιλαμβάνονται το μέλλον τους. Η πλειοψηφία των ελάχιστων καταγραφών, της τάσης των αισιόδοξων, παρουσιάζεται το 2012. Εντατική μείωση εμφανίζουν οι χώρες που αντιμετώπισαν κρίση χρέους, επιβεβαιώνοντας τα συμπεράσματα του δείκτη ικανοποίησης με τη ζωή (κεφ. 3.5). Από το 2013 η τάση των αισιόδοξων φαίνεται να ανακάμπτει ελαφρώς, ενώ η τάση της ουδέτερης στάσης βρίσκεται στα μέγιστα επίπεδα της σε αρκετές χώρες μέσα στην επόμενη χρονιά.

3.6.2 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Η αντίληψη των πολιτών, για την εξέλιξη της οικονομίας της χώρας τους, έχει διαχρονικά χαμηλά επίπεδα αισιοδοξίας στις περισσότερες χώρες. Οι μεταβολές που πραγματοποιούνται και στις δύο τάσεις είναι απότομες και σημαντικές σε επίπεδο τιμών. Ο μέσος όρος της Ε.Ε. ελαχιστοποιήθηκε το 2008 τόσο για τους αισιόδοξους (15.50%) όσο και για τους ουδέτερους (31.00%). Ωστόσο, η μέγιστη καταγραφή στην τάση

αισιοδοξίας γίνεται μόλις την επόμενη χρονιά (26.50%). Τα συναισθήματα λοιπόν, των πολιτών για την έκβαση της οικονομίας στη χώρα τους είναι ευμετάβλητα και επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τον Τύπο.

Η γενική εικόνα που προκύπτει για το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990 είναι μια αυξητική τάση και στις δύο εκδοχές αντίληψης. Μέσα σ' αυτό το διάστημα όλες οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, η Ιρλανδία (52.00%) και η Φινλανδία (38.00%) θα καταγράψουν τη μέγιστη τιμή αισιόδοξων πολιτών, για την τάση τους. Την περίοδο που τρεις στους δέκα πολίτες του Νότου πίστευε πως η οικονομία τη χώρας του θα βελτιωθεί, σε αναπτυγμένα κράτη (Γαλλία, Δανία, Γερμανία, Ολλανδία, Αυστρία) μόλις ένας στους δέκα συμμεριζόταν αυτή την αντίληψη. Οι πολίτες, που αντιλαμβάνονταν την οικονομία της χώρας τους ως σταθερή, αυξήθηκαν συστηματικά. Οι χώρες στις οποίες συμμερίζονταν, αυτή την αντίληψη, πάνω από τους μισούς πολίτες έως τότε, είναι η Δανία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία και η Αυστρία.

Η ύφεση των αρχών του 2000 έγινε αισθητή κυρίως στις αναπτυγμένες χώρες. Το 2002, χρονιά στην οποία οι χώρες της μονεταριστικής ένωσης υιοθετούν στην πράξη το ευρώ, το διεθνή Τύπο απασχολεί μια μεγάλη χρηματιστηριακή ύφεση (the internet bubble busting). Μέσα στο διάστημα αυτής της τριετίας και οι δύο τάσεις μειώνονται σε όλες τις χώρες. Η πενταετία που θα ακολουθήσει μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια περίοδος σχετικής οικονομικής ευημερίας. Η γενική τάση είναι αυξητική, γεγονός στο οποίο επιδρά η ένταξη των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες βλέπουν αισιόδοξα την οικονομική τους πορεία μέσα στην ένωση. Η πλειοψηφία αυτών των χωρών μέχρι το 2007 θα έχουν καταγράψει τις μέγιστες τιμές τους στην τάση αισιόδοξίας, υπερβαίνοντας τα επίπεδα του μέσου όρου της Ε.Ε.

Το 2008 μετά την χρεωκοπία της Lehman Brothers, η δημοσιοποίηση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης από τον Τύπο δημιουργεί ένα αίσθημα τρομοκρατίας και ανασφάλειας σε όλες τις χώρες. Ενδεικτικό είναι άρθρο της Guardian, στο τέλος του ίδιου έτους, το οποίο συνοψίζει τις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις που ακολούθησαν με τον τίτλο " Η κατάρρευση των τραπεζών: τρεις εβδομάδες που άλλαξαν τον κόσμο". Ένας μεγάλος αριθμός χωρών θα καταγράψει τις ελάχιστες τιμές του και για τις δύο τάσεις, πραγματοποιώντας απότομη και μεγάλης έντασης μείωση. Από την επόμενη χρονιά η τάση θα επανακάμψει, ενώ στις χώρες με σταθερές οικονομίες θα υπερβεί την τιμή πριν το 2008.

Στην επόμενη τριετία οι αισιόδοξοι πολίτες θα μειώνονται στις περισσότερες χώρες, ενώ η τάση της ουδέτερης στάσης θα πραγματοποιεί καμπή. Μεγαλύτερης έντασης θα είναι στην Πορτογαλία (6.00%) και την Ελλάδα (6.50%) το 2011 και στην Ισπανία (14.00%), την Ιρλανδία (14.50%) και την Ιταλία (16.50) το 2012. Στις παραπάνω χώρες η οικονομική κρίση παρουσίασε το πιο έντονο αντίκτυπο, σε επίπεδο κοινωνικής ευημερίας. Την τελευταία διετία 2013-14 παρουσιάζεται μια προοδευτική στροφή της γενικής τάσης, με εξαίρεση τη Γαλλία. Επιπλέον, οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, με εξαίρεση την Σλοβενία, την Εσθονία και την Κροατία, καταγράφουν τις μέγιστες τιμές τους στην ουδέτερη τάση. Έτσι, φαίνεται πως οι περισσότερες χώρες, με επίκεντρο τις πρόσφατα ενταγμένες, κερδίζουν ξανά ένα αίσθημα σταθεροποίησης της οικονομίας τους.

3.6.3 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

Η αντίληψη των πολιτών, για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, είναι συνάρτηση παραγόντων όπως η οικονομική κατάσταση της χώρας, τα επίπεδα και το κυρίαρχο καθεστώς απασχόλησης (π.χ. επισφάλεια), κ.α.. Έτσι, φαίνεται λογικό το γεγονός πως η διαχρονική συμπεριφορά της γενικής τάσης συμπίπτει με αυτή των προηγούμενων δεικτών. Όπως δείχνει ο μέσος όρος της Ε.Ε. το επίπεδο τιμών για την τάση αισιόδοξίας είναι γενικά χαμηλό (18.00%-27.00%), ενώ το χάσμα των οριακών τιμών της τάσης της ουδέτερης στάσης είναι μικρό (51.00%-61.50%).

Πιο συγκεκριμένα, στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990 οι αισιόδοξοι πολίτες αυξάνονται σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εκτός της Δανίας και του Λουξεμβούργου. Η συντριπτική πλειοψηφία των χωρών θα καταγράψει τη μέγιστη τιμή της μέσα σε αυτό διάστημα. Κυρίαρχες χώρες, με περίπου δύο στους πέντε πολίτες αισιόδοξους, είναι η Σουηδία (39.00%), η Ιρλανδία (38.00%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (35.00%). Στον αντίποδα βρίσκονται η Αυστρία και η Γερμανία οι οποίες έχουν διαχρονικά χαμηλά ποσοστά και μικρή διακύμανση (1.90% και 2.13% αντίστοιχα). Για πάνω από μια δεκαετία (1995-2006) η Γερμανία θα εκφράζει τη χώρα με τους λιγότερους αισιόδοξους πολίτες.

Στις χώρες που παρουσίασαν τις πιο έντονες διακυμάνσεις ανήκουν η Ελλάδα (8.37%), η Πορτογαλία (7.23%) και η Ιρλανδία (8.97%). Οι παραπάνω χώρες παρουσίασαν διαχρονικά πτωτική τάση και την περίοδο 2009-2012 λιγότεροι από έναν πολίτη στους δέκα δήλωνε αισιόδοξος για το μέλλον. Όμοια συμπεριφορά παρουσίασε διαχρονικά και η Ιταλία. Η ανάκαμψη που ακολουθεί την επόμενη διετία είναι αμελητέα,

με εξαίρεση την Ιρλανδία. Από το 2013 μεγάλο μέρος του Τύπου αναφέρεται στην "διάσωση" της Ιρλανδικής οικονομίας, γεγονός που έχει επιδράσει στην αύξηση της αισιοδοξίας των Ιρλανδών (+18.50%).

Από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης σε χαμηλότερα διαχρονικά επίπεδα κυμάνθηκαν η Κύπρος (5.00%-17.00%), η Ουγγαρία (11.00%-21.00%) και η Τσεχία (8.50%-22.00%). Μόλις ένας στους πέντε πολίτες δήλωνε αισιόδοξος για την μελλοντική κατάσταση του νοικοκυριού του. Σε όμοια επίπεδα κυμαίνεται και η τάση της Βουλγαρίας (12.50%-20.00%), ενώ οι πορείες των παραπάνω τάσεων είναι πρωτικές στο χρόνο. Στις χώρες με μεγάλο χάσμα ακραίων τιμών και έντονη διακύμανση, ξεχωρίζουν η Λιθουανία και η Ρουμανία.

Στις χώρες που τα πλειοψηφικά κομμάτια των πολιτών υποστήριζαν διαχρονικά πως η κατάσταση του νοικοκυριού τους θα παραμείνει ίδια, συγκαταλέγονται η Φινλανδία, η Αυστρία και η Γερμανία. Η εξέλιξη της τάσης τους είναι αυξητική στο χρόνο και αγγίζει τους τέσσερις στους πέντε πολίτες. Η πλειοψηφία των ελάχιστων καταγραφών, στη τάση της ουδέτερης στάσης, πραγματοποιείται το 2008 (χάρτης 2στ). Από την άλλη, η πλειοψηφία των μέγιστων πραγματοποιήθηκε το 2014 (χάρτης 2ζ), μεγάλο μέρος εκ των οποίων προέρχεται από της χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Συμπερασματικά, φαίνεται το σχήμα που προέκυψε στην τάση για την οικονομική κατάσταση της χώρας (βλ. 3.6.3) να επιβεβαιώνεται και στον παρόν δείκτη. Οι χρονικές περίοδοι οικονομικής ύφεσης/κρίσης αποτυπώνονται με πρωτική τάση και των δύο εκδοχών αντίληψης. Οι χώρες που παρουσίασαν εντονότερες διακυμάνσεις, κυρίως μέσα στην περίοδο 2008-2012, είναι χώρες στις οποίες το χάσμα της οικονομικής ανισότητας μεγάλωσε.

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για το 2013, στην Ελλάδα (23.1 %), τη Ρουμανία (22.4 %), τη Βουλγαρία (21.0 %), τη Λιθουανία (20.6 %) και την Ισπανία (20.4 %), το ένα πέμπτο ή και περισσότερο του πληθυσμού βρίσκεται στα όρια της φτώχειας (at-risk-of-poverty). Μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. το μερίδιο του εισοδήματος που αναλογεί στο πλουσιότερο 10.00% του πληθυσμού ήταν μεγαλύτερο στην Πορτογαλία και την Λεττονία (27.00%).

3.6.4 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ

Το ζήτημα της απασχόλησης είναι λογικό ότι επηρεάζεται από τα επίπεδα ανεργίας σε κάθε χώρα. Ωστόσο, η γενική διατύπωση της ερώτησης είναι πιθανό να

επιτρέπει στο δείκτη να επηρεάζεται από τυχόν εργασιακές μεταρρυθμίσεις που μετασχηματίζουν δραστικά το καθεστώς απασχόλησης σε μια χώρα. Η γενική εικόνα που προσφέρει ο μέσος όρος της Ε.Ε., δείχνει πως η αισιόδοξη στάση κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα διαχρονικά (15.60%-28.50%). Η μέγιστη καταγραφή έγινε το 2007, ενώ κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης η τάση δεν επανήλθε ξανά σε παρόμοια επίπεδα. Η τάση, των πολιτών που βλέπουν το μέλλον της απασχόλησης σταθερό, κυμαίνεται σ' ένα ευρύτερο φάσμα ακραίων τιμών. Αν και οι διακυμάνσεις ακολουθούν το χρονικό μοντέλο των υπόλοιπων δεικτών (μείωση σε περιόδους ύφεσης), το 2014 βρίσκεται στα μέγιστα επίπεδα της (44.00%).

Οι χώρες με τα υψηλότερα επίπεδα αισιόδοξων πολιτών (δύο στους πέντε ή και λιγότερο) την περίοδο 1995-1999 είναι η Δανία, η Φινλανδία, η Ιρλανδία, η Ολλανδία και η Σουηδία. Από κει κι έπειτα πτωτική θα είναι η εξέλιξη της Δανίας (13.00%) και της Ιρλανδίας (8.00%) ως την ελάχιστη καταγραφή τους το 2008. Από την επόμενη χρονιά ωστόσο, η Δανία θα ανακάμψει απότομα (+17.50%) σε σχέση με την Ιρλανδία που θα διατηρήσει χαμηλές τιμές, ώσπου το 2014 οι μισοί περίπου πολίτες αυτών των χωρών θα δηλώνουν αισιόδοξοι για την εξέλιξη της απασχόλησης στο επόμενο έτος. Η Φινλανδία θα μειωθεί συστηματικά και περίπου ένας στους πέντε πολίτες θα φαίνεται αισιόδοξος. Απότομη πτώση θα πραγματοποιήσει η τάση της Ολλανδίας το 2012 (9.00%), αλλά από την επόμενη χρονιά θα επανέλθει στα επίπεδα του μέσου όρου της (28.73%).

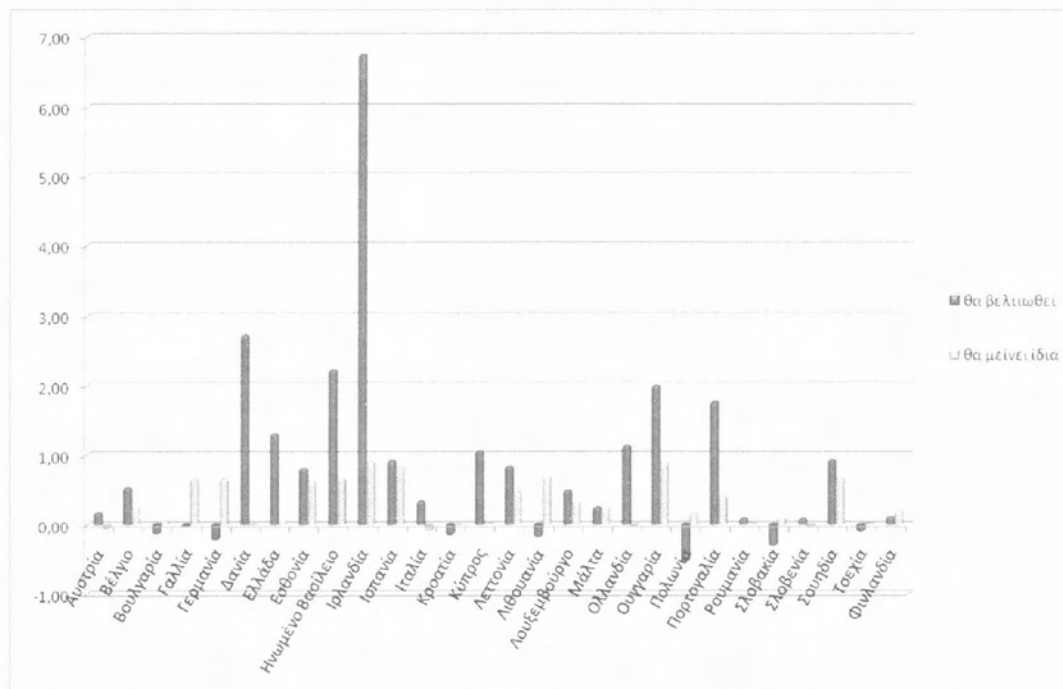
Σε ελάχιστα επίπεδα βρίσκεται το 1996 η τάση αισιοδοξίας της Γαλλίας (9.00%), της Γερμανίας (8.00%) και της Αυστρίας (9.00%). Η εξέλιξη των τάσεων τους είναι όμοια και μεγιστοποιείται το 2007, με περίπου το ένα τρίτο των ερωτηθέντων να δηλώνουν αισιόδοξοι. Το 2014 οι τάσεις των παραπάνω χωρών θα έχουν υποδιπλασιαστεί, η Αυστρία ωστόσο θα υπερβαίνει το μέσο όρο της (19.50%). Σε χαμηλότερα επίπεδα κυμάνθηκαν οι τάσεις της Ελλάδας και της Πορτογαλίας μετά το 2000, που η εξέλιξη τους είναι πτωτική. Από το 2008 θα και μετά οι τάσεις, με διακυμάνσεις, θα ελαχιστοποιούνται (6.00%). Στον αντίποδα, για την περίοδο 2012-2014, βρίσκονται οι τάσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, της Σουηδίας και της Ιταλίας που εξελίσσονται προοδευτικά.

Όσο αφορά τις χώρες της Ανατολικής διεύρυνσης, πλειοψηφικά μεγιστοποιούνται το 2007. Σε υψηλότερα επίπεδα (περισσότεροι από δύο στους πέντε πολίτες) βρίσκονται οι τάσεις της Εσθονίας, της Λιθουανίας και της Πολωνίας. Ωστόσο, οι τάσεις τους θα ελαχιστοποιηθούν σύντομα. Οι περισσότερες χώρες κυμαίνονται

διαχρονικά σε χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο τους. Εξαίρεση αποτελεί η τάση της Μάλτας, η οποία εξελίσσεται προοδευτικά και μεγιστοποιείται το 2014 (41.50%). Οι αισιόδοξοι πολίτες στην Κύπρο διαχρονικά ήταν πολύ λιγότεροι από ένας στους πέντε, ωστόσο το 2014 διπλασιάστηκαν.

Η τάση των πολιτών που αντιλαμβάνεται το βραχυπρόθεσμο μέλλον της απασχόλησης ως σταθερό στην Ε.Ε., μειώνεται τις αναμενόμενες χρονιές οικονομικής αστάθειας (2000-2003, 2008, 2012). Οι χώρες που ο μέσος όρος του υπερβαίνει αισθητά αυτόν της Ε.Ε. (44.00%), είναι η Δανία (60.50%), η Γερμανία και η Λεττονία (58.00%). Οι τάσεις των δύο τελευταίων είναι αυξητική, ώστε το 2014 να αντιστοιχεί σε τρεις στους πέντε πολίτες. Οι χώρες που βρίσκονται στον αντίποδα, είναι η Ελλάδα (37.00%), η Πορτογαλία (39.50%), η Ιταλία και η Ρουμανία (38.50%). Οι τάσεις των χωρών της Νότιας Ευρώπης είναι πτωτική, ενώ στη Ρουμανία μεγιστοποιείται το 2014.

Διάγραμμα 3: Η μεταβολή των προσδοκιών στην απασχόληση (2008-2014)

Πηγή: Standaard Eurobarometer EB 69- EB 82, 2008- 2014, European Commission

Συμπερασματικά, οι τάση αισιοδοξίας φαίνεται να μειώνεται στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. Η μείωση αυτή είναι πιο έντονη στις χώρες που αντιμετώπισαν σοβαρή οικονομική αστάθεια την τελευταία επταετία (Ελλάδα, Πορτογαλία, Κύπρος, κ.α.) και κορυφώνεται ως το 2012. Στην πλειοψηφία των χωρών φαίνεται πως μέχρι το 2014 η αισιοδοξία έχει επανακάμψει υπερβαίνοντας τα επίπεδα του 2008 (διάγραμμα 3). Τ Οι αναπτυγμένες χώρες της Δυτικής Ευρώπης καθώς και οι Βόρειες (με εξαίρεση την

Αυστρία), διατηρούνται στο μέσο όρο. Οι χώρες της Ανατολικής διεύρυνσης έχουν αυξητική τάση στο χρόνο στην ουδέτερη στάση.

3.6.5 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών, σε όλες χώρες της Ε.Ε., πιστεύει πως η προσωπική του εργασιακή κατάσταση θα παραμείνει ίδια την επόμενη χρονιά. Οι ακραίες τιμές των στις παρούσες τάσεις δεν παρουσιάζουν κάποιο συγκεκριμένο μοτίβο. Τα επίπεδα των τιμών στην τάση των πολιτών που δηλώνουν αισιόδοξοι, είναι χαμηλά και σχεδόν ίδια με αυτά που κυμάνθηκε η απασχόληση. Ο μέσος όρος της Ε.Ε. κατέγραψε τη μέγιστη τιμή του (24.00%) την περίοδο 1999-2001, ενώ η ελάχιστη τιμή (16.50%) καταγράφηκε στο βάθεμα της οικονομικής κρίσης, το 2012.

Η Σουηδία (26.34%) και η Εσθονία (26.00%) παρουσιάζονται να είναι, κατά μέσο όρο, οι χώρες με τους πιο αισιόδοξους διαχρονικά πολίτες. Καμία χώρα δεν θα εμφανίσει πάνω από τρεις στους δέκα πολίτες αισιόδοξους, με την τον μέλλον της εργασιακής τους κατάστασης, σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή. Σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα (περίπου 11.00%) βρίσκονται η Τσεχία, η Ουγγαρία και η Κύπρος. Η τελευταία θα σημειώσει την ελάχιστη τιμή που έχει καταγραφεί (3.50%), στην κορύφωση της οικονομικής της κρίσης, το 2013. Για τη χρονική διάρκεια, για την οποία διατήρησαν επίπεδα τιμών κοντά στα ελάχιστα τους, ξεχωρίζουν η Ελλάδα και η Πορτογαλία (2010-2013).

Τα επίπεδα του μέσου όρου στην τάση της ουδέτερης στάσης, είναι σε θέση να προσδιορίσουν τις χώρες που διαχρονικά παρουσίασαν τα μεγαλύτερα επίπεδα αισθήματος σταθερότητας στους πολίτες, όσο αφορά το εργασιακό τους μέλλον. Στη Φινλανδία, τη Δανία και τη Σλοβενία περίπου επτά στους δέκα πολίτες πίστευαν ότι η εργασιακή τους κατάσταση θα παραμείνει ίδια με πέρσι. Οι μοναδικές χώρες που βρέθηκαν λιγότεροι από τους μισούς πολίτες να υποστηρίζουν κάτι τέτοιο, είναι η Ελλάδα (2001-2003, 2010-2013) και χώρες από την Ανατολική Ευρώπη.

Πιο συγκεκριμένα, οι παραπάνω χώρες προσδιορίζονται από το συνδυασμό χαμηλού μέσου όρου και υψηλότερης διακύμανσης. Σ' αυτήν την κατηγορία ανήκουν η Μάλτα (11.85%), η Λεττονία (6.42%) και η Λιθουανία (7.86%). Σε διαχρονικά χαμηλότερες τιμές κυμάνθηκε και η Ρουμανία (31.50%-42.00%). Οι τάσεις των παραπάνω χωρών ωστόσο, ήταν προοδευτικές. Σχετικά υψηλή διακύμανση παρουσίασε η Κύπρος (6.47%), η οποία είχε πτωτική τάση στο χρόνο.

3.7 Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ

Στο παρόν κεφάλαιο διερευνάται η εμπιστοσύνη των πολιτών σε διάφορους εθνικούς και υπερεθνικούς θεσμούς. Η διατύπωση της ερώτησης είναι η εξής: "Θα ήθελα να σας κάνω μια ερώτηση σχετικά με το πόση εμπιστοσύνη έχετε σε ορισμένους θεσμούς. Για κάθε ένα από τους ακόλουθους θεσμούς, σας παρακαλώ πείτε μου αν τείνετε να τον εμπιστευέστε ή τείνετε να μην το εμπιστεύεστε;". Οι θεσμοί που αποτελούν αντικείμενο διερεύνησης ποικίλουν και μπορούν να ομαδοποιηθούν σε πολιτικούς (το εθνικό Κοινοβούλιο, η εθνική κυβέρνηση, τα πολιτικά κόμματα, τα Ηνωμένα Έθνη)- Πίνακες :1.17^A-1.20^B, σε ευρωπαϊκούς (η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Κομισιόν, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα)-Πίνακες :1.23^A-1.26^B και σε αυτούς που συγκαταλέγονται στα ΜΜΕ (η τηλεόραση και το ραδιόφωνο)- Πίνακες :1.21^A-1.22^B. Το χρονικό εύρος των δύο πρώτων υποκεφαλαίων αφορά δεκαετία, ενώ η εμπιστοσύνη στους Ευρωπαϊκούς θεσμούς συμπεριλαμβάνεται στις ερωτήσεις των Ευρωβαρομέτρων τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Έτσι, η γεωγραφική κάλυψη των στοιχείων αφορά την Ε.Ε. των 28 χωρών.

3.7.1 Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ

Η τελευταία δεκαετία δείχνει πως η εμπιστοσύνη των πολιτών σε ευρύτερους πολιτικούς θεσμούς (κόμματα, εθνικό κοινοβούλιο) είναι ιδιαίτερα χαμηλή. Ωστόσο, την ίδια στιγμή η εμπιστοσύνη στις κυβερνήσεις φαίνεται να είναι πολύ πιο ισχυρή. Λιγότεροι από έναν στους πέντε Ευρωπαίους την τελευταία δεκαετία δηλώνει εμπιστοσύνη στο θεσμό των πολιτικών κομμάτων. Το 2007 δύο στους πέντε Ευρωπαίους πολίτες δήλωνε πως εμπιστεύεται το εθνικό του κοινοβούλιο, ενώ πάνω από τους μισούς δήλωνε στήριξη στην κυβέρνηση. Η κοινοβουλευτική εμπιστοσύνη αν και χαμηλή, αποτελεί τη μέγιστη καταγεγραμμένη, αφού η περίοδος της οικονομικής κρίσης θα έχει αρνητική επίδραση (-10.00%).

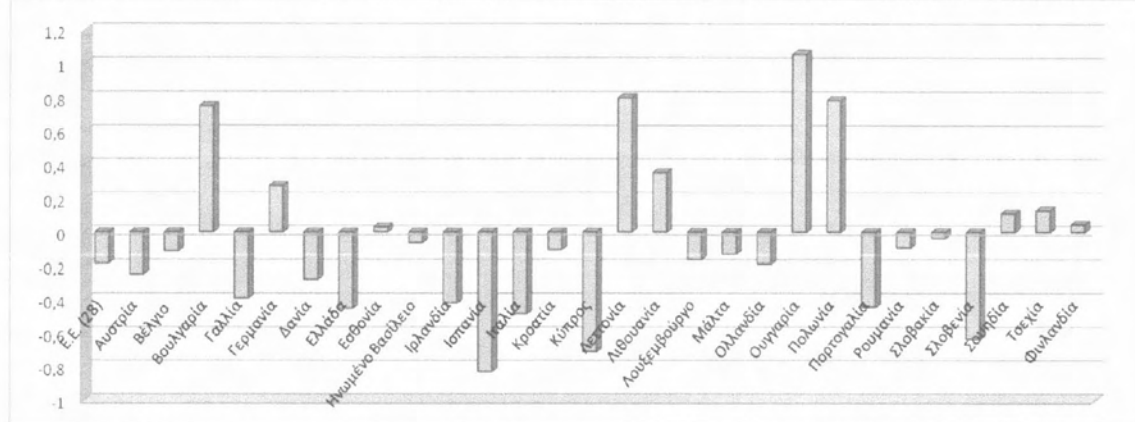
Οι χώρες που φαίνεται να ξεχωρίζουν, υπερβαίνοντας διαχρονικά τα επίπεδα του μέσου όρου, είναι οι χώρες με ισχυρή κοινοβουλευτική παράδοση μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Πιο συγκεκριμένα, τα υψηλότερα διαχρονικά επίπεδα εμπιστοσύνης στα πολιτικά κόμματα και το εθνικό κοινοβούλιο φαίνεται να ταυτίζονται. Η μοναδική χώρα στην οποία τουλάχιστον οι μισοί πολίτες δηλώνουν πως εμπιστεύονται το θεσμό των πολιτικών κομμάτων, είναι η Δανία (2008,2009). Τη στιγμή που κατά μέσο όρο δύο στους πέντε πολίτες εμπιστεύεται τα κόμματα, επτά στους δέκα δηλώνει εμπιστοσύνη στο θεσμό του κοινοβουλίου.

Όσο αφορά το θεσμό των πολιτικών κομμάτων ακολουθούν η Ολλανδία (36.28%) και το Λουξεμβούργο (34.13%). Στις χώρες της Βόρειας διεύρυνσης κατά μέσο όρο τρεις στους δέκα πολίτες δηλώνουν εμπιστοσύνη στα πολιτικά κόμματα, με τις τάσεις να εξελίσσονται προοδευτικά στο χρόνο. Η τάση εμπιστοσύνης στο εθνικό κοινοβούλιο υπερβαίνει τους μισούς πολίτες στις παραπάνω χώρες. Υψηλότερη εμφανίζεται στη Φινλανδία και τη Σουηδία (62.00%). Με περίπου το 1/3 των ερωτηθέντων να δηλώνουν υποστήριξη σε προοδευτικές τάσεις παρουσιάζονται η Μάλτα και το Βέλγιο. Σαφώς αυξητική τάση παρουσιάζει η Γερμανία, όπου το 2014 το 1/4 των πολιτών να εμπιστεύεται τα κόμματα και τους μισούς το κοινοβούλιο.

Τα χαμηλότερα επίπεδα εντός Ε.Ε. παρουσιάζουν ο Ευρωπαϊκός Νότος και οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Το 2013 μόλις το 1/10 των πολιτών στην Πορτογαλία θα δήλωνε εμπιστοσύνη στο θεσμό των κομμάτων, ενώ ακόμη λιγότεροι θα είναι οι πολίτες σε Ελλάδα (4.00%), Ισπανία (5.50%), Ιταλία (7.00%). Ελάχιστα μεγαλύτερα θα είναι τα επίπεδα εμπιστοσύνης, των πολιτών στο κοινοβούλιο στις παραπάνω χώρες, των οποίων οι τάσεις εξελίσσονται πτωτικά στο ίδιο μοτίβο. Αυτό ισχύει για την περίοδο μετά το 2007, αφού οι τιμές εκκίνησης της τάσης ήταν πολύ μεγαλύτερη στην αυγή της χιλιετίας. Η μείωση που σημειώθηκε μέσα σε μια δεκαετία στην Ελλάδα (-46.00%) και τις χώρες της Ιβηρικής (-39.00%) είναι τεράστια.

Ανάμεσα στις πιο πρόσφατα ενταγμένες χώρες το μοτίβο των δύο τάσεων, αν και σε διαφορετικά επίπεδα, φαίνεται να ταυτίζεται. Το 2007 οι τάσεις στην Εσθονία μεγιστοποιούνται, με έναν στους πέντε πολίτες να εμπιστεύεται τα κόμματα και τους μισούς το κοινοβούλιο. Τα χαμηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης στα κόμματα εμφανίζουν η Λεττονία (6.64%) και η Λιθουανία (9.50%). Οι τάσεις στη Σλοβενία το 2013 ελαχιστοποιούνται (5.00%), ενώ με εξαίρεση την Ουγγαρία και τη Μάλτα οι τάσεις των υπόλοιπων χωρών είναι πτωτικές. Μέσα στην περίοδο της κρίσης σχεδόν οι μισοί πολίτες έχασαν την εμπιστοσύνη τους στο κοινοβούλιο (-47.50%).

Διάγραμμα 4.: Η μεταβολή της εμπιστοσύνης στα πολιτικά κόμματα (2008-2004)

Πηγή: Standard Eurobarometer EB 70- EB 82, 2008- 2014, European Commission

Η εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση αντιπροσωπεύει την εμπιστοσύνη των πολιτών στις δράσεις της "κυβέρνηση να κάνει ό, τι είναι σωστό και αντιληπτά δίκαιο" (Easton, 1965). Εξαρτάται από την αντιστοιχία μεταξύ των προτιμήσεων των πολιτών, την ερμηνεία τους δηλαδή για το τι είναι σωστό, τι δίκαιο και τι άδικο, καθώς και την προσλαμβάνουσα αντίληψη της πραγματικής λειτουργία της κυβέρνησης (Bouckaert και Van de Walle, 2003). Από τη στιγμή όμως, που η αντίληψη αυτή διαφέρει σε κάθε άτομο, είναι δυνατό να ομογενοποιηθεί σε κριτήρια αφενός με το αν η φύση μιας κυβέρνησης αντιστοιχεί με την ιδεολογική ηγεμονία στην κοινωνία και αφετέρου με τις επιδόσεις που μπορούν να γίνουν άμεσα αντιληπτές.

Μέχρι τώρα έχει προκύψει το συμπέρασμα πως η οικονομική κρίση έχει πλήξει την εμπιστοσύνη των πολιτών στους πολιτικούς θεσμούς. Αυτό φαίνεται περισσότερο στις χώρες που η κρίση του δημόσιου χρέους εισήγαγε στο δημόσια σφαίρα το ζήτημα της πολιτικής διαφθοράς. Σ' αυτές τις χώρες παρουσιάστηκε έντονη αρνητική μεταβολή στην εμπιστοσύνη των πολιτών στα κόμματα την περίοδο 2008-2014 (διάγραμμα). Ωστόσο, η εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων πολιτών στις κυβερνήσεις τους μεγιστοποιήθηκε το 2013 (71.50%). Ειδικότερα στις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, οι τάσεις των χωρών είναι προοδευτικές και οι διακυμάνσεις τους οι μεγαλύτερες. Πιο συγκεκριμένα, το 2012 στην Ελλάδα εννιά στους δέκα πολίτες εμπιστευόταν την κυβέρνηση. Σε αντίστοιχα μέγιστα επίπεδα, βρίσκεται την ίδια περίοδο η Ιταλία (82.00%) και ένα χρόνο αργότερα η Ιβηρική.

Οι χώρες στις οποίες η κοινοβουλευτική εμπιστοσύνη ήταν υψηλότερη, παρουσιάζουν πιο αδύναμη υποστήριξη στο θεσμό της κυβέρνησης. Από τις παλαιότερες χώρες-μέλη αυτές στις οποίες κατά μέσο όρο λιγότεροι από τους μισούς πολίτες εμπιστευόταν τις κυβερνήσεις των χωρών τους είναι το Λουξεμβούργο (28.00%) και οι

χώρες της βόρειας διεύρυνσης (περίπου δύο στους πέντε). Στην Ανατολική Ευρώπη σε χαμηλότερα επίπεδα κινήθηκαν η Εσθονία, η Μάλτα και η Κύπρος. Η τάση της τελευταίας παρουσιάζει υψηλή διακύμανση (17.24%) και προοδευτική εξέλιξη. Στις υπόλοιπες χώρες οι κυβερνήσεις φαίνεται να είχαν διαχρονικά την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας, με τα επίπεδα να βρίσκονται κοντά στις μέγιστες τιμές τους το 2014.

Τέλος, στο παρόν κεφάλαιο περιλαμβάνεται η εμπιστοσύνη στο θεσμό των Ηνωμένων Εθνών. Περίπου οι μισοί Ευρωπαίοι πολίτες δηλώνουν εμπιστοσύνη, ωστόσο η τάση είναι πτωτική στο χρόνο. Ξεχωρίζουν η Σουηδία, η Φινλανδία και η Δανία όπου επτά στους δέκα πολίτες δηλώνουν εμπιστοσύνη. Στον αντίποδα βρίσκονται η Ελλάδα και η Κύπρος με μόλις τρεις στους δέκα πολίτες να δηλώνουν εμπιστοσύνη στο θεσμό. Οι υπόλοιπες χώρες κυμαίνονται κοντά στα επίπεδα του μέσου όρου.

3.7.2 Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΑ ΜΜΕ

Από τα διαθέσιμα στοιχεία της τελευταίας δεκαετίας, οι Ευρωπαίοι πολίτες φαίνεται να δείχνουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στο ραδιόφωνο συγκριτικά με την τηλεόραση, παρ' όλο που η τελευταία είναι πιο διαδεδομένη σε χρήση. Οι χρονιές ελαχιστοποίησης και μεγιστοποίησης των δύο τάσεων φαίνεται να ταυτίζονται. Το 2007 περίπου έξι στους δέκα Ευρωπαίους δήλωνε εμπιστοσύνη στα παραπάνω ΜΜΕ, ενώ τη διετία 2012-13 μόλις οι μισοί εμπιστεύονταν το ραδιόφωνο (54.00%) και λίγο λιγότεροι την τηλεόραση (48.00%). Οι διακυμάνσεις και των δύο τάσεων είναι ιδιαίτερα χαμηλές σε όλες τις χώρες.

Οι χώρες στις οποίες η μείωση της εμπιστοσύνης στα ΜΜΕ ήταν σφοδρή και διαχρονικά χαμηλή είναι η Ελλάδα και η Ισπανία. Το 2013 λιγότεροι από έναν στους πέντε Έλληνες δηλώνει πως εμπιστεύεται την τηλεόραση και λίγο περισσότεροι (28.00%) το ραδιόφωνο. Στην Ισπανία λιγότεροι από το ένα τρίτο των ερωτηθέντων εμπιστεύεται τα ΜΜΕ. Επιφυλακτική στάση με την τηλεόραση φαίνεται να κρατάνε διαχρονικά οι πολίτες στη Γαλλία και την Ιταλία (τέσσερις στους δέκα πολίτες). Από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης σε αντίστοιχα επίπεδα εμπιστοσύνης βρίσκεται η τάση της Κροατίας.

3.7.3 Η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΣΤΟΥΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ

Τα στοιχεία του Ευρωβαρομέτρου δείχνουν μια άνοδο του ευρωσκεπτικισμού, κυρίως τα τελευταία χρόνια που ακολούθησαν την οικονομική κρίση. Η εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων πολιτών, στους υπό διερεύνηση θεσμούς της Ε.Ε. αλλά και στην ίδια, κατέγραψε τα μέγιστα επίπεδα της το 2007. Εκείνη την περίοδο οι μισοί πολίτες της Ε.Ε.

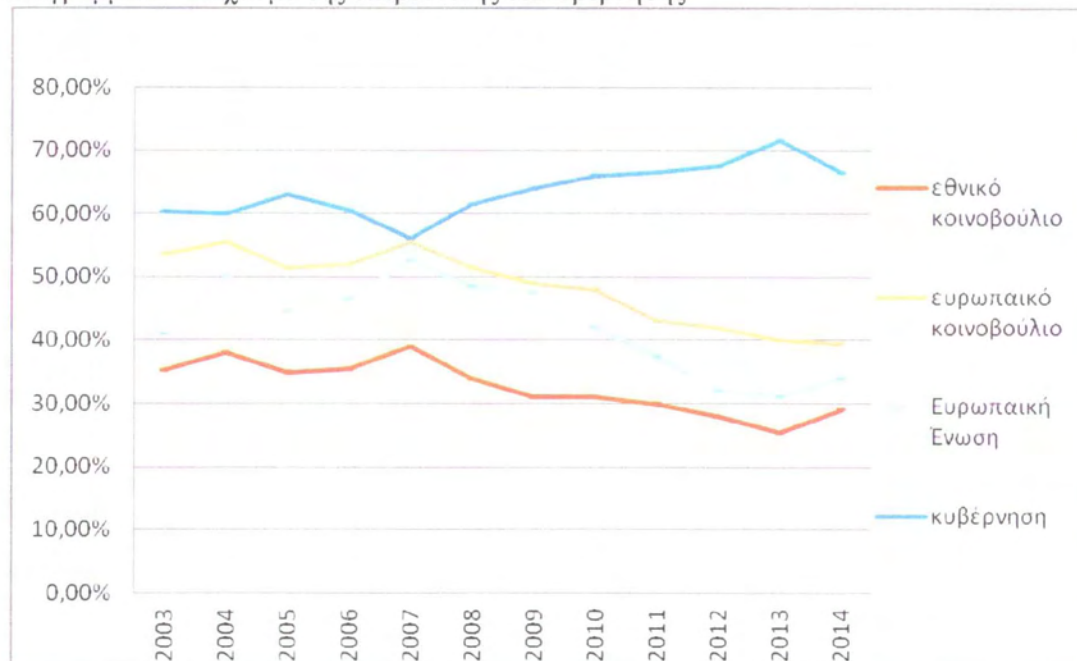
δήλωναν εμπιστοσύνη στην Ε.Ε. και στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ). Στη συνέχεια, οι τάσεις των παραπάνω θεσμών θα είναι πτωτικές ως το 2014.

Το 2014 η μείωση των τάσεων της εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (-16.00%), την ΕΚΤ (-17.50%) και το ΕΚ (-16.00%) θα είναι έντονη. Οι τάσεις των χωρών εξελίχθηκαν στο ίδιο μοτίβο. Πιο συγκεκριμένα, το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί μια παραδοσιακά σκεπτική χώρα απέναντι στους θεσμούς της Ε.Ε., με κατά μέσο όρο λιγότερους από τρεις στους δέκα πολίτες να δηλώνουν εμπιστοσύνη. Ο Ευρωπαϊκός Νότος και η Κύπρος παρουσιάζουν ένα έντονο φαινόμενο αμφισβήτησης με το χρόνο. Πιο έντονα, παρουσιάζεται σε Ελλάδα και Ισπανία όπου λιγότεροι από έναν στους πέντε πολίτες εμπιστεύεται τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς. Η Κύπρος η οποία υπέστη σημαντική μείωση (-16.50%) όταν εκδηλώθηκε η κρίση της (2012-13) βρίσκεται στα ίδια επίπεδα.

Από τις χώρες του παλαιότερου πυρήνα της ΕΟΚ, οι τάσεις της Γαλλίας και της Γερμανίας είναι πτωτικές. Το γεγονός ότι εξελίσσονται σε χαμηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο δείχνει μεγαλύτερο σκεπτικισμό απέναντι στους θεσμούς της Ε.Ε. αλλά και την ίδια. Την υψηλότερη διαχρονικά εμπιστοσύνη στους θεσμούς δείχνουν Βέλγιο και Λουξεμβούργο. Από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η Τσεχία, η Πολωνία, η Κροατία και η Σλοβενία παρουσιάζουν μεγαλύτερο σκεπτικισμό και πτωτική εξέλιξη στις τάσεις τους.

Στο παρακάτω διάγραμμα γίνεται δυνατή η παρατήρηση του χάσματος που υπάρχει ανάμεσα στην εμπιστοσύνη των πολιτών για τους εθνικούς και τους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Αξίζει να σημειωθεί πως τα επίπεδα εμπιστοσύνης του μέσου όρου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ήταν διαχρονικά μεγαλύτερα από αυτά στο εθνικό. Ο περιορισμός του μεταξύ τους χάσματος, είναι αποτέλεσμα της συστηματικής μείωσης της εμπιστοσύνης των Ευρωπαίων στο ΕΚ(χάρτες 2.θ, 2.ι), την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Είναι σημαντικό πως το 2007 οι Ευρωπαίοι αισθάνονταν σχεδόν την ίδια εμπιστοσύνη για το ΕΚ και τις κυβερνήσεις τους. Οι τάσεις εμπιστοσύνης στην Ε.Ε. και την κυβέρνηση φαίνεται να είναι αντιστρόφως ανάλογη.

Διάγραμμα 5: Το χάσμα της υπερεθνικής διακυβέρνησης

Πηγή: Standaard Eurobarometer EB 59- EB 82, 2003- 2014, European Comission

Μεγαλύτερο χάσμα φαίνεται να έχουν οι Σκανδιναβικές χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι πολίτες εμπιστεύονται περισσότερο το εθνικό τους κοινοβούλιο. Για την Σουηδία και την Αυστρία αυτό το χάσμα μεγαλώνει μέσα στην περίοδο 2007-2013, ενώ για το Ηνωμένο Βασίλειο μικραίνει. Σε όλες τις χώρες της ανατολικής διεύρυνσης το επίπεδο εμπιστοσύνης στα εθνικά τους κοινοβούλια είναι πολύ μικρό, με αποτέλεσμα να υπάρχει ένα μεγάλο χάσμα.

Την περίοδο που η εμπιστοσύνη στην Ε.Ε. βρισκόταν στη μέγιστη τιμή της, στο Βέλγιο, την Ισπανία, την Αυστρία, τη Φινλανδία και την Εσθονία η εμπιστοσύνη των πολιτών υπερέβαινε εκείνης για την κυβέρνηση. Το αντίστροφο συνέβαινε σε Ηνωμένο Βασίλειο, Κύπρο και Ολλανδία. Μέχρι το 2013 αλλαγή συμπεριφοράς θα παρατηρηθεί σε Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία και Πορτογαλία όπου η υπεροχή, της εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση έναντι της Ε.Ε. (χάρτης 2.ιβ), είναι η κυρίαρχη τάση μέσα στην κρίση.

3.8 Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα της ερώτησης "Στο κοντινό μέλλον βλέπετε τον εαυτό σας ως (Εθνικότητα) μόνο, (εθνική) και ευρωπαϊκή ταυτότητα, ευρωπαϊκή και (εθνική), (ευρωπαϊκή) μόνο". Η ερώτηση αυτή συμπεριλήφθηκε στα Ευρωβαρόμετρα την περίοδο 1992-2005, 2010, 2013-14 και αφορά την Ευρώπη των δεκαπέντε. Από τη διάρθρωση των πέντε δυνητικών απαντήσεων ως θετικές εκλήφθηκαν

η (ευρωπαϊκή) μόνο και η ευρωπαϊκή και (εθνική) ταυτότητα. Για το σχολιασμό του παρόντος κεφαλαίου αντιπαραβάλλονται οι εξής Πίνακες: 1.27^A -1.28^B.

Ο παρόν δείκτης προσδιορίζει εάν οι πολίτες πιστεύουν πως έχουν μοναδικές πολιτικές ταυτότητες (εθνικές ή Ευρωπαϊκές) και εξετάζει εάν θεωρούν πως η αφοσίωση στη χώρα τους και στο αναδύμενο Ευρωπαϊκό πολίτευμα είναι ανταγωνιστική ή συμπληρωματική (J. Citrin, J. Sides 2004). Η μερίδα των Ευρωπαίων πολιτών που είναι έτοιμη να εγκαταλείψει την εθνική της ταυτότητα έναντι μιας Ευρωπαϊκής είναι αμελητέα διαχρονικά (3.86%).

Στη μοναδική χώρα που έστω και ένας στους πέντε πολίτες δηλώνει πως θα μπορούσε στο μέλλον να δει τον εαυτό του αποκλειστικά με την Ευρωπαϊκή ταυτότητα είναι το Λουξεμβούργο (1999). Το ίδιο ισχύει και για την τάση της μεικτής ταυτότητας, με πρωτεύουσα την Ευρωπαϊκή, στην οποία περίπου ένας στους δέκα πολίτες στο Λουξεμβούργο την υποστηρίζει. Στα ίδια επίπεδα θα βρεθεί περιστασιακά η Γαλλία (1994), το Βέλγιο και η Γερμανία την ίδια χρονιά (14.00%).

Σ' αυτό το σημείο αξίζει να παρατεθούν μερικά στοιχεία από το Ευρωβαρόμετρο 17 (1982) που αφορούν μια ερώτηση¹ που διερευνούσε τα επίπεδα εθνικής υπερηφάνειας των τότε χωρών μελών της ΕΟΚ. Πάνω από επτά στους δέκα Ευρωπαίους δήλωνε περήφανος για την εθνική του καταγωγή. Στην Ελλάδα το 76.00% των πολιτών δήλωνε πολύ περήφανο. Ακολουθούν οι Ιρλανδοί όπου πάνω από οκτώ στους δέκα δήλωνε περήφανο με την πλειοψηφία να το δηλώνει έντονα (55.00%). Ακολουθούν το Ηνωμένο Βασίλειο και το Λουξεμβούργο, με ανάλογες τιμές. Τα χαμηλότερα επίπεδα εμφανίζουν η Γερμανία και το Βέλγιο (περίπου οι μισοί πολίτες).

Τα παραπάνω στοιχεία μπορούν εν μέρη να δικαιολογηθούν από ιδιαίτερους ιστορικούς λόγους όπως η περίπτωση της Ιρλανδίας, από ιστορικά συμβάντα της χρονικής περιόδου που διενεργήθηκε η έρευνα (το Ηνωμένο Βασίλειο μόλις είχε κερδίσει τον πόλεμο στα Φοκλαντς), κ.α. Ωστόσο, δεν μπορεί να παραγνωριστεί το γεγονός πως πέρα από την οικονομική υποβάθμιση, η εθνική υπερηφάνεια αποτελεί έναν παράγοντα ενδυνάμωσης του ευρωσκεπτικισμού. Αυτή η πεποίθηση αντανάκλασε στην

¹ Θα λέγατε πως είστε πολύ περήφανος, αρκετά περήφανος, όχι περήφανος, καθόλου περήφανος να είστε (εθνικότητα) ; (E 17)

εθνικιστική/πατριωτική φύση των ευρωσκεπτικιστικών κομμάτων τα οποία κερδίζουν έδαφος τα τελευταία χρόνια.

Επιπλέον, τρομοκρατικές επιθέσεις στα τέλη της δεκαετίας του 1990 και στα μέσα του 2000 (2001, 2004, 2005) που συνέβησαν στον ευρωπαϊκό χώρο, είναι πιθανό να επηρέασαν την κοινή γνώμη. Αυτά τα γεγονότα θεωρούνται σχετικά στο βαθμό που μετέβαλαν τον πολιτικό λόγο και το λόγο των ΜΜΕ στη δημόσια σφαίρα, πιο emphaticά στις θρησκευτικές και εθνικές ταυτότητες. Αυτό είχε πιθανόν, ως αποτέλεσμα να ενταθεί ένα ανταγωνιστικό αίσθημα απειλής της πολιτιστικής και εθνικής ταυτότητας στους πολίτες.

Επιπλέον, αν και αμελητέα στις χώρες του νότου το 2010, 2013-14 παρουσιάζεται μείωση έως και εκμηδένιση της επιθυμίας για μια Ευρωπαϊκή ταυτότητα. Αυτές είναι οι χώρες που όπως φάνηκε προηγουμένως η αμφισβήτηση του Ευρωπαϊκού οικοδομήματος εντάθηκε στα χρόνια της οικονομικής κρίσης. Εδώ ενδεχομένως έχει παίξει σημαντικό ρόλο ο «εθνικισμός του αντιπερισπασμού» στη ρητορική της πολιτικής σφαίρας: «όταν η οικονομική ανισότητα σε μια χώρα είναι μεγαλύτερη, το κράτος είναι πιθανό να προσπαθήσει να δημιουργήσει περισσότερο εθνικισμό μεταξύ των πολιτών του, έτσι ώστε να αποσπάσει την προσοχή τους από τις αποκλίνουσες συνθήκες». (Solt, 2011) Αυτός ο εθνικισμός θα μπορούσε επίσης να στραφεί εναντίον της ΕΕ.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι παραδοσιακοί δείκτες υποστήριξης ακολουθούν το ίδιο μοτίβο διακυμάνσεων στο χρόνο, επιτρέποντας να προσδιοριστούν συγκεκριμένες χρονικές φάσεις στην τάση της γενικής υποστήριξης. Στην ιστορική πορεία της υποστήριξης στην ευρωπαϊκή ενοποίηση μπορούν να διακριθούν δύο φάσεις, με αναφορά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Οι περίοδοι οικονομικής κρίσης αποτυπώνονται με καμπές στην τάση υποστήριξης. Η μετριοπαθής και σκεπτική τάση της δεκαετίας του 1970 εξελίσσεται στους απόηχους των πετρελαϊκών κρίσεων. Το 1979-81 οι χώρες της Ευρώπης βίωναν μια από τις σοβαρότερες περιόδους στασιμοληθωρισμού.

Η περίοδος που εκκινεί στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980 και το διάστημα που ακολουθεί χαρακτηρίζεται από την ενδυνάμωση της λαϊκής υποστήριξης στην περεταίρω διεύρυνση της Κοινότητας και στην ισχυροποίηση της θεσμικής της υπόστασης. Η ενοποίησης της Ευρώπης θεμελιωνόταν εκείνη την εποχή, όπως αντανakλούν και οι διατυπώσεις των σχετικών ερωτήσεων στα Ευρωβαρόμετρα, ως το

όραμα για έναν ενιαίο χώρο διευρυμένων οικονομικών ευκαιριών, με έμφαση στη βιομηχανική ανάπτυξη. Υπάρχει μια σύνδεση μεταξύ υποστήριξης της συμμετοχής και οφέλους που απορρέει από οικονομικά πλεονεκτήματα. Από την άλλη η μείωση της υποστήριξης της συμμετοχής σε δεδομένες χρονικές περιόδους δεν συνοδεύεται από ανάλογη αύξηση της εναντίωσης, αλλά από ένα συνδυασμό εντονότερης αντίθεσης και μεγαλύτερης αδιαφορίας.

Πιο ένθερμοι υποστηρικτές της ταχύτερης ευρωπαϊκής ενοποίησης φαίνεται να είναι οι πιο πρόσφατα ενταγμένες χώρες του Νότιου και του Ανατολικού τμήματος της Ε.Ε., οι οποίες ως επί το πλείστον χαρακτηρίζονται από πιο αδύναμες οικονομίες. Στις χώρες που η παρατήρηση αυτή ισχύει πιο έντονα είναι η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ρουμανία και η Πολωνία. Οι χώρες της Ανατολικής διεύρυνσης, με έμφαση σ' εκείνες της Κεντρικής Ευρώπης, την περίοδο 2004-2007 θα επαναφέρουν την τάση υποστήριξης στα επίπεδα της δεκαετίας του 1990. Η αντιστροφή της συμπεριφοράς αυτής μετά το 2009 είναι πιο έντονη στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Ουγγαρία, την Βουλγαρία και τη Λεττονία.

Οι τάσεις των χωρών της βόρειας διεύρυνσης χαρακτηρίζονται από μια σκεπτική διαχρονικά στάση, απέναντι στο πόσο ωφελούνται από τη συμμετοχή των χωρών τους στην Ε.Ε., χωρίς ωστόσο να αμφισβητούν τη συμμετοχής τους σ' αυτή. Σε χώρες με υψηλότερη αποτελεσματικότητα στη μείωση του κινδύνου φτώχειας, η υποστήριξη για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι χαμηλότερη. Αυτά τα ευρήματα δείχνουν ότι οι πολίτες των κρατών-μελών με ισχυρά κράτη πρόνοιας φοβούνται ότι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μπορεί να αποδυναμώσει το δικό τους σύστημα κοινωνικής πρόνοιας (Beaudonnet, 2011).

Από τις χώρες-μέλη, εκείνες που διαθέτουν ένα πιο ισχυρό προνοιακό κράτος (Σκανδιναβικές, Ολλανδία), συνδυάζουν υψηλών τιμών τάση ικανοποίησης με τη ζωή τους, η οποία χαρακτηρίζεται από μεγάλη σταθερότητα στο χρόνο. Αντίθετα, οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου και η Ιρλανδία παρουσιάζουν πτωτικές τάσεις μετά το 2008, γεγονός που αποδίδεται σ' ένα γενικευμένο κλίμα ανασφάλειας και δυσαρέσκειας που επικράτησε στις χώρες που αντιμετώπισαν κρίση χρέους (ανεργία, αποτελέσματα πολιτικών λιτότητας, κ.α.).

Μέσα στο ίδιο διάστημα η τάση ικανοποίησης με τη δημοκρατία είναι αυξητική ως το 2000 στις χώρες της ΕΟΚ. Η περίοδος ύφεσης του 1979-1981 αποτυπώνεται με

κατακόρυφη πτώση των τάσεων όλων των χωρών, εκτός του Λουξεμβούργου. Αυξητική διαχρονικά τάση ικανοποίησης παρουσίασαν οι Σκανδιναβικές χώρες και η Ολλανδία. Μπορούμε να συμπεράνουμε λοιπόν, πως η αντίληψη της δημοκρατίας σχετίζεται σ' ένα βαθμό με τις οικονομικές επιδόσεις ενός κράτους. Στον παρόν δείκτη οι τάσεις των περισσότερων χωρών πραγματοποιούν απότομα διακυμάνσεις. Στο σύνολο τους, περίπου οι μισοί Ευρωπαίοι είναι ικανοποιημένοι με τα επίπεδα δημοκρατίας στη χώρα τους. Από αυτούς λίγο λιγότεροι είναι στην Ελλάδα και τη Γαλλία, ενώ στη Δανία και την Ιταλία διαχρονικά ένα αρκετά μειοψηφικό κομμάτι πολιτών δηλώνει ικανοποιημένο.

Όσο αφορά την υποστήριξη στους θεσμούς της Ε.Ε., στην περίοδο της πρώτης φάσης που προαναφέρθηκε, ολοένα και μεγαλύτερο κομμάτι των Ευρωπαίων πολιτών, δηλώνει πως επιθυμεί ένα Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που να διαδραματίζει ένα σημαντικότερο ρόλο στη ζωή τους. Αν και το 1991 αυτή η δήλωση αφορούσε πάνω από τους μισούς Ευρωπαίους πολίτες, το 2000 μόλις δύο στους πέντε θα συμεριζόταν αυτή την άποψη. Παράλληλα, ο δείκτης εμπιστοσύνης στο ΕΚ δείχνει πως, στη πλειοψηφία των χωρών μετά το 1991 και για την επόμενη δεκαετία, οξύνεται μια επιφυλακτικότητα για τις αυξημένες αρμοδιότητες που το ΕΚ μπορεί να αποκτήσει.

Στην περίοδο μέχρι το 2004 τα στοιχεία επιτρέπουν να συμπεράνουμε πως μέσα στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δεν έχει σημειωθεί κάποια αξιοσημείωτη αλλαγή στην ισχύ του δεσμού των πολιτών με την εθνική τους ταυτότητα. Οι πολίτες των 15 παλαιότερων χωρών-μελών, για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, αδυνατούν όχι μόνο να αντιληφθούν μια Ευρωπαϊκή ταυτότητα συμπληρωματική της εθνικής τους, αλλά η συντριπτική πλειοψηφία την αντιλαμβάνεται ως ανταγωνιστική. Αυτή η συνθήκη ευνοεί τα κύματα εθνικής αναδίπλωσης που παρουσιάστηκαν αργότερα σε πολλές χώρες που το πολιτικό κόστος, των χειρισμών που έγιναν για την υπέρβαση της κρίσης, είναι μεγάλο.

Μέσα στην πρώτη πενταετία της κρίσης μόλις ένας στους πέντε Ευρωπαίους του Νότου (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία) έμεινε αισιόδοξος για το προσεχές μέλλον της οικονομίας της χώρας του και της οικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού του. Από την άλλη, τη σημαντικότερη βελτίωση και στις δύο τάσεις παρουσιάζει η Ιρλανδία και χώρες με πιο σταθερές οικονομίες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ολλανδία, το Βέλγιο και η Δανία. Οι πολίτες που θεωρούν πως οι δύο παραπάνω πτυχές θα μείνουν ίδιες αυξάνονται ως το 2014. Βελτιωμένη είναι και η τάση αισιοδοξίας για την οικονομία. Ωστόσο, σε αρκετές από τις παραπάνω χώρες οι πολίτες που αισιοδοξούν για την

κατάσταση του νοικοκυριού τους μειώνονται (Λιθουανία, Αυστρία, Φινλανδία, Βουλγαρία, Σλοβενία, Γερμανία, Φινλανδία). Η βελτίωση των οικονομικών δεικτών φαίνεται λοιπόν, πως έχει διαφορά με την οικονομική πραγματικότητα που μπορεί να βιώνει ένας πολίτης.

Όσο αφορά τις προσδοκίες των πολιτών για την απασχόληση και την προσωπική κατάσταση το νοικοκυριού τους, οι αισιόδοξοι πολίτες μειώνονται μέχρι το 2012. Στην επόμενη διετία τα επίπεδα του μέσου όρου θα έχουν επανέλθει κοντά στις μέγιστες τιμές τους, αφού η αισιοδοξία ανακάμπτει σε πολλές χώρες. Οι πολίτες που πιστεύουν πως η εργασιακή τους κατάσταση θα παραμείνει ίδια, όντας πλειοψηφικοί διαχρονικά, αυξάνονται ακόμη περισσότερο ως το 2014. Όμοια συμπεριφορά παρουσιάζει και η τάση της απασχόλησης που προσδοκεί σταθερότητα. Τα επίπεδα ανεργίας της Ε.Ε. έχουν αρχίσει να υποχωρούν μετά το 2013, με έμφαση κυρίως στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Αυτό μπορεί εν μέρει να δικαιολογεί την βελτίωση του δείκτη, ωστόσο για μια μεγάλη μερίδα χωρών μπορεί να σημαίνει διάψευση των προσδοκιών των πολιτών τους.

Μεγαλύτερο χάσμα στην εμπιστοσύνη των πολιτών στην υπερεθνική διακυβέρνηση της Ε.Ε. φαίνεται να έχουν οι Σκανδιναβικές χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι πολίτες εμπιστεύονται περισσότερο το εθνικό τους κοινοβούλιο. Για την Σουηδία και την Αυστρία αυτό το χάσμα μεγαλώνει μέσα στην περίοδο 2007-2013, ενώ για το Ηνωμένο Βασίλειο που είναι ένα παραδοσιακά ευρωσκεπτικιστικό μέλος μικραίνει. Ενώ υψηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης στους πολιτικούς θεσμούς παρουσιάζονται σε χώρες με ισχυρή κοινοβουλευτική παράδοση, σε όλες τις χώρες της ανατολικής διεύρυνσης το επίπεδο εμπιστοσύνης στους εθνικούς πολιτικούς θεσμούς είναι πολύ μικρό. Μέχρι το 2013 αλλαγή συμπεριφοράς θα παρατηρηθεί σε Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία και Πορτογαλία όπου η υπεροχή, της εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση έναντι της Ε.Ε., είναι η κυρίαρχη τάση μέσα στην κρίση.

Όσο αφορά την εμπιστοσύνη στα πολιτικά κόμματα, τα χαμηλότερα επίπεδα εντός Ε.Ε. παρουσιάζουν ο Ευρωπαϊκός Νότος και οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Το 2013 μόλις το 1/10 των πολιτών και λιγότεροι δήλωνε εμπιστοσύνη στο θεσμό των κομμάτων σε Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία και Ιταλία. Στις χώρες, που η κρίση του δημόσιου χρέους εισήγαγε στο δημόσια σφαίρα το ζήτημα της πολιτικής διαφθοράς (Νότος, Ιρλανδία, Κύπρος) παρουσιάστηκε έντονη αρνητική μεταβολή στην εμπιστοσύνη των πολιτών στα κόμματα την περίοδο 2008-2014. Οι χώρες της

Ανατολικής Ευρώπης και ειδικά οι Βαλκανικές, παρουσίασαν διαχρονικά χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης.

Η πληροφορία που συγκεντρώθηκε για την εξέλιξη και τις παρούσες τάσεις που κυριαρχούν στην υποστήριξη των πολιτών, δείχνει ότι οι πολίτες ανησυχούν ολοένα και περισσότερο ότι η διαδικασία ολοκλήρωσης επηρεάζει την ζωή τους πιο άμεσα απ' ότι συνέβαινε στο παρελθόν. Το παραπάνω φαινόμενο παρουσιάζεται με μεγαλύτερη ένταση στην περιοχή της ευρωζώνης. Έτσι, τα πρότυπα στήριξης πρέπει τώρα να λάβουν υπόψη τις πιο ειδικές πολιτικές προτιμήσεις των πολιτών και των πολιτικών συνασπισμών που περιβάλλουν το κράτος πρόνοιας, πιο συγκεκριμένα (Sinnott, 1995; Dalton and Eichenberg, 1998).

Η διαδικασία αυτή σηματοδοτεί μακράς διάρκειας πολιτικό κόστος της οικονομικής κρίσης και πιο συγκεκριμένα αυτής της ευρωζώνης. Η ανησυχία απέναντι στο σχέδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, συνοδεύεται με πτώση των επιπέδων εμπιστοσύνης στα εθνικά κοινοβούλια. Επιπλέον, η αυξανόμενη αποξένωση των πολιτών απέναντι στους πολιτικούς τους εκπροσώπους θα μπορούσε να οδηγήσει στην εκλογή πιο λαϊκιστικών κυβερνήσεων (Lachman, 2010). Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο οι τέσσερις κύριες ομάδες υπέρ της ΕΕ εξακολουθούν να ελέγχουν περίπου το 70% των εδρών σε σύγκριση με 80% το 2009.

Αν και η στήριξη των πολιτών των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης ήταν ενθουσιώδης στις ευρωεκλογές του 2004, η πλειοψηφία των αντιπροσώπων των νεοεισαχθέντων χωρών της Ανατολικής Ευρώπης προσαρτήθηκαν στην κεντροδεξιά πολιτική ομάδα EPP-ED, αφού ευρωσκεπτικιστικά κόμματα πραγματοποίησαν σημαντικές νίκες σε Πολωνία, Λεττονία, Σλοβενία και Τσεχία. Μετά το 2009 η τάση υποστήριξης στις ανατολικές χώρες αρχίζει να γίνεται μετριοπαθέστερη. Το ενδεχόμενο διάψευσης των προσδοκιών, για βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου μέσα από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, θα δημιουργήσει νέες δυναμικές στο επόμενο διάστημα σ' αυτό το τμήμα της Ε.Ε..

Η πολιτική πραγματικότητα στην Ε.Ε. μετασχηματίζεται ολοένα και πιο γρήγορα τα τελευταία χρόνια, ενώ η φύση και η δυναμική της λαϊκής υποστήριξης, καθορίζουν τον πολιτικό συσχετισμό στους εθνικούς και ευρωπαϊκούς τους θεσμούς. Είναι λοιπόν, ενδιαφέρον στην παρούσα συγκυρία να εκτιμηθεί κατά πόσο οι συνολικές στρατηγικές επιλογές πολιτικής εντός της Ε.Ε. τα τελευταία χρόνια είναι σε θέση να εκπληρώσει με

θετικό πρόσημο το στόχο της κοινωνικής συνοχής στις χώρες μέλη. Τα δεδομένα που δίνονται στον παρόντα χρόνο, είναι ιδιαίτερα χρήσιμα ως υπόβαθρο σ' αυτή την διερεύνηση. Τα εργαλεία της οικονομετρίας, με τη χρήση διάφορων μακροοικονομικών δεικτών και σύνθετων δεικτών ευημερίας, μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο μια επόμενης εργασίας.

Στατιστικές μέθοδοι (factor/fuzzy analysis), τεχνικές (σύγκλισης-απόκλισης β', γ') και μέθοδοι χωρικής ανάλυσης (π.χ. cluster analysis) μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία, στην χαρτογράφηση των δυναμικών υποστήριξης ή αμφισβήτησης που αναπτύσσονται μέσα στον ευρωπαϊκό χώρο. Η σύνθεση των διαθέσιμων βάσεων δεδομένων πάνω σε αναπτυξιακούς δείκτες, δείκτες διακυβέρνησης, ευημερίας κτλ, επιτρέπει διερεύνηση για τον προσδιορισμό των παραγόντων που δυναμιτίζουν τις υφιστάμενες τάσεις.

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Γκάνου Α. (2010) «*Η εξέλιξη των σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Δυτικών Βαλκανίων από το 1989 μέχρι σήμερα*», Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά, Πειραιάς

Κούστα Ε., Σταμάτη Α. (2012) «*Αναδιαρθρώσεις στην Ελλάδα*», Τετράδια του ΙΝΕ

Χυτοπούλου-Παππά Ε. (2013) «*Η Ευρωπαϊκή Πορεία των Χωρών των Δυτικών Βαλκανίων*» Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά, Αθήνα

Public Issue «*Η ελληνική κοινή γνώμη απέναντι στην ιστορία της Μεταπολίτευσης, 1974-2007*», Ποσοτική Έρευνα, 2007

Ξενόγλωσση

Blondel J., Sinnott, R., Svensson, P. (1998) “*People and Parliament in the European Union: Participation, Democracy and Legitimacy*”, Oxford: Clarendon Press

Bradley J., Petrakos G. and Traistaru J. (2004) “*Integration, growth and cohesion in an enlarged European Union*”, Springer, New York.

Daussin-Benichou J., Sala M. (2013) “*Why did the unemployment rate keep on falling in Germany after 2007?*”, INSEE

Διαθέσιμο στο:

http://www.insee.fr/en/indicateurs/analys_conj/archives/march203_d1.pdf

(Προσβάσιμη στις 07/06/2015)

Deflem M., Fred. C. Pampel (1996) *“The Myth of Postnational Identity: Popular Support for European Unification, Social Forces”*, University of North Carolina Press

Eichenberg R.C., J.R. Dalton (2007) *“Post-Maastricht Blues: The Transformation of Citizen Support for European Integration, 1973-2004”*, Acta Politica, Palgrave Journals

Eurostat *“Research findings - Social Situation Monitor - Income inequality in EU countries”*

Διαθέσιμο στο:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1050&intPageId=1870&langId=en>

(Προσβάσιμη στις 18/06/2015)

Eurostat, Unemployment rates, seasonally adjusted, July 2015

Διαθέσιμο στο <http://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2014/02/files/meleti37.pdf>

(Προσβάσιμη στις 04/09/2015)

Flickinger R., Studlar D., Bennett S. (1999), *“The Economic Role of Government and the EU and Turnout in European Elections”*, Sixth Biennial International Conference of European Community Studies Association, Pittsburgh

Friedrichsen J., Zahn Ph. (2014) *“Political support in hard times: Do people care about national welfare?”*, Elsevier B.V.

Gabel, Matthew, and Harvey D. Palmer (1995) *“Understanding variation in public support for European Integration”*, European Journal of Political Research

Gabel M. (1999) *“Divided Opinion, Common Currency: The Political-Economy of Public Support for EMU”* Paper, University of Kentucky

Hermann S., Thomassen J. (1999) *“Political Representation and Legitimacy in the European Union”*, Oxford University Press Inc., New York

Hudson R. (2003), *“European Integration and New Forms of Uneven Development”*, University of Durham, UK

Hudson J. (2006) *“Institutional Trust and Subjective Well-Being across the EU”*, Kyklos, 59

Hudson D., vanHeerde-Hudson J. (2012) *“A Multilevel Analysis of Public Support For Development Across the EU 1995-2012”* Department of Political Science, London

ICPSR Eurobarometer Survey Series Διαθέσιμο στο:

<http://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/ICPSR/series/00026> (Προσβάσιμη στις

04/03/2015)

Inglehart R. (1977) *“The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics”*, Princeton University Press

- International Labour Organization (2013) *“Working Conditions Law Report 2012”*, International Labour Office, Geneva
- Janssen J.I.H. (1991) *“Postmaterialism, Cognitive Mobilization and Public Support for European Integration”*, British Journal of Political Science
- Kaltenthaler, Karl and Anderson (1999) *“Europeans and Their Money: Explaining Public Support for the Common European Currency”*, SUNY-Binghamton
- Keller F. (1997) *“A Virtual nation? Public Opinion Research and European Integration”*, Discussion paper of the colloquium “A Virtual Nation””, University of Zurich
- Kincaid R., Lee W., Jaeger A. Drees B., Merz W(1997) *“Staff Country Reports”* International Monetary Fund No. 97/101
- Kuhn T., van Elsas E., Hakhverdian A., van der Brug W. (2013). *“An ever wider gap in an ever closer Union. Rising inequalities and euroscepticism in 12 West European democracies, 1976-2008”*. AIAS, GINI Discussion Paper 91.
- Lubbers M., Scheepers P. (2007) *“Explanations of political Euroscepticism at the Individual, Regional and national Levels”*, European Societies, 9:4, 643-669, DOI
- Monastiriotis V. και Πετράκος Γ. (2010) 'Twenty Years of Economic Transition in the Balkans: transition failures and development challenges', Southeastern Europe
- Petrakos G., Kotios A. Chionis D. (2003) *“International and Monetary Aspects of Transition in Southeastern Europe”*, Volos University Press, Volos.
- Ritzen J., Zimmermann K. (2014) *“Euroskepticism in th Crisis: More Mood than Economy”*, Discussion Paper Series No. 8001: IZA, Germany
- Romanian Journal of Communication and Public Relations (2014) *“The Rise of Euroscepticism in Times of Crisis.”*, Evidence from the 2008–2013 Eurobarometers
- Roth F., Felicitas Nowak-Lehmann D., Otter T. (2011) *“Has the financial crisis shattered citizens’ trust in national and European institutions?”* Evidence from the EU member states CEPS
- Sachs J., Wyplos C. (1986) *“The Economic Consequences of President Mitterrand”*, JSTOR: Great Britain
 Διαθέσιμο στο
http://graduateinstitute.ch/files/live/sites/iheid/files/sites/international_economics/shared/international_economics/prof_websites/wyplosz/Papers/Mitterrand%20Sachs%20Wyplosz.pdf (Προσβάσιμη στις 17/06/2015)
- The economist (2014) *“The impact of the rise of anti-establishment parties, in Europe and abroad”*

Διαθέσιμο στο <http://www.economist.com/news/europe/21603034-impact-rise-anti-establishment-parties-europe-and-abroad-euro-sceptic-union> (Προσβάσιμη στις 01/04/2015)

Wessels B. (1997) «*Tendencies of Integration and Disintegration in the European Parliament*», University of Cologne

Wilde P., Michailidou A., Trenz H. J. (2013) “*Contesting Europe Exploring Euroscepticism in Online Media Coverage*” Lightning Source, Britain

Διαδίκτιο

<http://www.gesis.org/>

http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm

<http://ec.europa.eu/eurostat> Eurostat

6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Περιεχόμενα Παραρτήματος Πινάκων

Πίνακας 1.2 ^A : Βαθμός οφέλους από τη συμμετοχή στην ΕΕ: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	80
Πίνακας 1.2 ^B : Βαθμός οφέλους από τη συμμετοχή στην ΕΕ: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	82
Πίνακας 1.3.1 ^A : βαθμός ικανοποίησης από την συμμετοχή στην Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	84
Πίνακας 1.3.1 ^B : βαθμός ικανοποίησης από την συμμετοχή στην Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	86
Πίνακας 1.3.2 ^A : βαθμός ικανοποίησης από την συμμετοχή στην Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	88
Πίνακας 1.3.2 ^B : βαθμός ικανοποίησης από την συμμετοχή στην Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	90
Πίνακας 1.4.1 ^A : βαθμός δυσαρέσκειας από το ενδεχόμενο διάλυσης της Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	91
Πίνακας 1.4.1 ^B : βαθμός δυσαρέσκειας από το ενδεχόμενο διάλυσης της Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	93
Πίνακας 1.4.2 ^A : βαθμός δυσαρέσκειας από το ενδεχόμενο διάλυσης της Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	93
Πίνακας 1.4.2 ^B : βαθμός δυσαρέσκειας από το ενδεχόμενο διάλυσης της Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	94
Πίνακας 1.5.1 ^A : βαθμός υποστήριξης στην ενοποίησης της Δυτικής Ευρώπης: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	95

Πίνακας 1.5.1 ^B : βαθμός υποστήριξης στην ενοποίησης της Δυτικής Ευρώπης: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	96
Πίνακας 1.5.2 ^A : βαθμός υποστήριξης στην ενοποίησης της Δυτικής Ευρώπης: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	97
Πίνακας 1.5.2 ^B : βαθμός υποστήριξης στην ενοποίησης της Δυτικής Ευρώπης: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	97
Πίνακας 1.6.1 ^A : αντιληπτή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης :θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	98
Πίνακας 1.6.1 ^B : αντιληπτή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης :θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	99
Πίνακας 1.6.2 ^A : αντιληπτή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης :θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	100
Πίνακας 1.6.2 ^B : αντιληπτή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης :θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	101
Πίνακας 1.7.1 ^A : επιθυμητή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης :θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	101
Πίνακας 1.7.1 ^B : επιθυμητή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης :θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	102
Πίνακας 1.7.2 ^A : επιθυμητή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης :θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	103
Πίνακας 1.7.2 ^B : επιθυμητή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης :θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	104
Πίνακας 1.8.1 ^A : επίπεδα ικανοποίησης πολιτών με τη ζωή τους: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	105
Πίνακας 1.8.1 ^B : επίπεδα ικανοποίησης πολιτών με τη ζωή τους: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	106
Πίνακας 1.8.2 ^A : επίπεδα ικανοποίησης πολιτών με τη ζωή τους: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	106
Πίνακας 1.8.2 ^B : επίπεδα ικανοποίησης πολιτών με τη ζωή τους: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	108
Πίνακας 1.9.1 ^A : αντιληπτή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	108
Πίνακας 1.9.1 ^B : αντιληπτή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	109
Πίνακας 1.9.2 ^A : αντιληπτή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	109
Πίνακας 1.9.2 ^B : αντιληπτή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	110
Πίνακας 1.10.1 ^A : επιθυμητή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	111

Πίνακας 1.10.1 ^B : επιθυμητή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	111
Πίνακας 1.10.2 ^A : επιθυμητή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	112
Πίνακας 1.10.2 ^B : επιθυμητή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	112
Πίνακας 1.11.1 ^A : ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	113
Πίνακας 1.11.1 ^B : ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	114
Πίνακας 1.11.2 ^A : ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	115
Πίνακας 1.11.2 ^B : ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	116
Πίνακας 1.12.1 ^A : προσδοκία για την ζωή γενικά το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	117
Πίνακας 1.12.1 ^B : προσδοκία για την ζωή γενικά το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	117
Πίνακας 1.12.2 ^A : προσδοκία για την ζωή γενικά το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	118
Πίνακας 1.12.2 ^B : προσδοκία για την ζωή γενικά το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	119
Πίνακας 1.13.1 ^A : προσδοκία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	120
Πίνακας 1.13.1 ^B : προσδοκία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	120
Πίνακας 1.13.2 ^A : προσδοκία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	121
Πίνακας 1.13.2 ^B : προσδοκία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	122
Πίνακας 1.14.1 ^A : προσδοκία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	123
Πίνακας 1.14.1 ^B : προσδοκία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	124
Πίνακας 1.14.2 ^A : προσδοκία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	125
Πίνακας 1.14.2 ^B : προσδοκία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	126
Πίνακας 1.15.1 ^A : προσδοκία για την απασχόληση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	127

Πίνακας 1.15.1 ^B : προσδοκία για την απασχόληση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	128
Πίνακας 1.15.2 ^A : προσδοκία για την απασχόληση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	129
Πίνακας 1.15.2 ^B : προσδοκία για την απασχόληση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	130
Πίνακας 1.16.1 ^A : προσδοκία για την προσωπική εργασιακή κατάσταση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	131
Πίνακας 1.16.1 ^B : προσδοκία για την προσωπική εργασιακή κατάσταση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	131
Πίνακας 1.16.2 ^A : προσδοκία για την προσωπική εργασιακή κατάσταση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	132
Πίνακας 1.16.2 ^B : προσδοκία για την προσωπική εργασιακή κατάσταση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	133
Πίνακας 1.17 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στα πολιτικά κόμματα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	134
Πίνακας 1.17 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης στα πολιτικά κόμματα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	135
Πίνακας 1.18 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στο εθνικό κοινοβούλιο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	136
Πίνακας 1.18 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης στο εθνικό κοινοβούλιο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	136
Πίνακας 1.19 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	137
Πίνακας 1.19 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	137
Πίνακας 1.20 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στα Ηνωμένα Έθνη: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	138
Πίνακας 1.20 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης στα Ηνωμένα Έθνη: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	138
Πίνακας 1.21 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στην τηλεόραση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	139
Πίνακας 1.21 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης στην τηλεόραση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	140
Πίνακας 1.22 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στο ραδιόφωνο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)	140
Πίνακας 1.22 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης στο ραδιόφωνο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	141
Πίνακας 1.23 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Κομισιόν: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	142

Πίνακας 1.23 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Κομισιόν: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	142
Πίνακας 1.24 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	143
Πίνακας 1.24 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	144
Πίνακας 1.25 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στο Ευρωπαϊκή Κοινοβούλιο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	144
Πίνακας 1.25 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης στο Ευρωπαϊκή Κοινοβούλιο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	145
Πίνακας 1.26 ^A : βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	146
Πίνακας 1.26 ^B : βαθμός εμπιστοσύνης Ευρωπαϊκή Ένωση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα).....	147
Πίνακας 1.27 ^A : υποστήριξη σε μια μελλοντική ευρωπαϊκή ταυτότητα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	147
Πίνακας 1.27 ^B : υποστήριξη σε μια μελλοντική ευρωπαϊκή ταυτότητα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	148
Πίνακας 1.28 ^A : υποστήριξη σε μια μελλοντική μεικτή ταυτότητα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος).....	149
Πίνακας 1.28 ^B : υποστήριξη σε μια μελλοντική μεικτή ταυτότητα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)	150

Πίνακας 1. 1: Συγκεντρωτικός Πίνακας Παραρτήματος

κεφάλαιο αναφοράς	Ερώτηση	Εύρος θετικών/ουδέτερων απαντήσεων	Χρονοσειρά	Κενά	Χωρική έκταση
3.1	Λαμβάνοντας τα όλα υπόψη, θα λέγατε ότι (η χώρα σας) έχει αφεληθεί ή όχι από το να είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Κοινή Αγορά);	έχει αφεληθεί	1983-2011	κανένα κενό	E28
	Σε γενικές γραμμές, νομίζετε ότι η συμμετοχή (της χώρας σας) στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Κοινή Αγορά) είναι κάτι καλό / κακό / ούτε καλό ούτε κακό;	θετική πράξη, ουδέτερη πράξη	1973-2011	κανένα κενό	E28
	Αν σας έλεγαν αύριο ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Κοινή Αγορά) - Ευρωπαϊκή Ένωση - είχε διαλυθεί, θα ήσασταν πολύ λυπημένος γι' αυτό, αδιάφορος ή πολύ ανακουφισμένος;	πολύ λυπημένος, αδιάφορος	1973-77, 1981-1995, 1998, 2001-2004	πάνω από δύο έτη	E15
	Σε γενικές γραμμές, είστε υπέρ ή κατά των προσπαθειών που γίνονται για την ενοποίηση της Δυτικής Ευρώπης; Είστε ...?	υπέρ (πολύ), υπέρ (σε κάποιο βαθμό)	1973-1975, 1978-1995	έως δύο έτη	E12
3.3	Σε γενικές γραμμές, είστε πολύ ικανοποιημένοι, αρκετά ικανοποιημένοι, όχι πολύ ικανοποιημένοι ή καθόλου ικανοποιημένοι από τον τρόπο που λειτουργεί η δημοκρατία στην (χώρα σας); Θα λέγατε ότι είστε;	πολύ ικανοποιημένος, αρκετά ικανοποιημένος	1976-2001	έως δύο κενά	E15
3.5	Εργάζομαι σε πιο προσωπικά ζητήματα, στο σύνολό τους, είστε πολύ ικανοποιημένοι, αρκετά ικανοποιημένοι, όχι πολύ ικανοποιημένοι ή καθόλου ικανοποιημένοι, με τη ζωή που διέτετε;	πολύ ικανοποιημένος, αρκετά ικανοποιημένος	1973-2014 εκτός 1974, 2002	κανένα κενό	E28
3.8	Στο κοντινό μέλλον βλέπετε τον εαυτό σας ως (Εθνικότητα) μόνο, (εθνική) και ευρωπαϊκή ταυτότητα, ευρωπαϊκή και (εθνική), ευρωπαϊκή μόνο	Ευρωπαϊκή, Ευρωπαϊκή και Εθνική	1992-2005	κανένα κενό	E15
3.2	Κατά τη γνώμη σας, πώς είναι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η Ευρωπαϊκή ενοποίηση εξελίσσεται σήμερα, Παρακαλώ κοιτάξτε αυτούς τους ανθρώπους (Εμφάνιση κάρτας) N ° 1 δεν μεταβάλλεται, N ° 7 εκτελείται όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Επιλέξτε αυτό που ταιριάζει καλύτερα με την γνώμη σας για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Ευρωπαϊκή Ενοποίηση.	προχωράει όσο πιο γρήγορα γίνεται, ουδέτερη στάση	1990-2008, 2012, 2013	3 κενά	E27
	Ομοίως με την άνωθεν ερώτηση, τι ανταποκρίνεται περισσότερο σ' αυτό που θα θέλατε;	προχωράει όσο πιο γρήγορα γίνεται, ουδέτερη στάση	1990-2006, 2008, 2012, 2013	3 κενά	E27
3.6	Ποιες είναι οι προσδοκίες σας για το επόμενο έτος: 199 ... θα είναι καλύτερο, χειρότερο ή το ίδιο, όσο αφορά τη ζωή σας γενικά	θα βελτιωθεί, το ίδιο	1995-2014	κανένα κενό	E28
	Ποιες είναι οι προσδοκίες σας όταν πρόκειται για: i) την οικονομική κατάσταση (στη χώρα σας) ii) τα προσωπικά εργασιακά σας κατάσταση iii) η οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού σας iv) την απασχόληση στη χώρα σας	θα βελτιωθεί, το ίδιο			
3.4	Πόσο σημαντικό θα λέγατε ότι είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στη ζωή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στις μέρες μας; Θα λέγατε ότι είναι ...;	πολύ σημαντικό, σημαντικό	(1983-2000)	κανένα κενό	E15
	Προσωπικά θα προτιμούσατε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να διαδραματίζει πιο σημαντικό ή λιγότερο σημαντικό ρόλο από ό, τι τώρα;	περισσότερο σημαντικό, το ίδιο	1983-2000	κανένα κενό	
3.7	Θα ήθελα να σας κάνω μια ερώτηση σχετικά με το πόση εμπιστοσύνη έχετε σε ορισμένους θεσμούς. Για κάθε ένα από τους ακόλουθους θεσμούς, σας παρακαλώ πείτε μου αν τείνετε να τον εμπιστευέστε ή τείνετε να μην το εμπιστευέστε; η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Κομισιόν, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	τείνω να εμπιστεύομαι	1999-2014	κανένα κενό	E28
	Θα ήθελα να σας κάνω μια ερώτηση σχετικά με το πόση εμπιστοσύνη έχετε σε ορισμένους θεσμούς. Για κάθε ένα από τους ακόλουθους θεσμούς, σας παρακαλώ πείτε μου αν τείνετε να τον εμπιστευέστε ή τείνετε να μην το εμπιστευέστε; το (εθνικό) Κοινοβούλιο, την (εθνική) κυβέρνηση, τα πολιτικά κόμματα, τα Ηνωμένα Έθνη, την τηλεόραση, το ραδιόφωνο	τείνω να εμπιστεύομαι	2004-2014	κανένα κενό	E28

Πηγή: Stadard Eurobarometer, European Comission/ Ιδία επεξεργασία

Πίνακας 1.2^Α: Βαθμός οφέλους από τη συμμετοχή στην ΕΕ: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1983	32.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	78.00 % (Ολλανδία)	56,60%	55,00%	14,06%

1984	32.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	72.50 % (Λουξεμβούργο)	52,05%	48,50%	12,27%
1985	32.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	71.00 % (Λουξεμβούργο)	54,85%	53,50%	12,07%
1986	14.50 % (Ισπανία)	72.5% (Λουξεμβούργο)	54,33%	56,75%	16,38%
1987	17.33% (Ισπανία)	76.00 % (Λουξεμβούργο)	57,39%	59,33%	15,64%
1988	25.50 % (Ισπανία)	76.50 % (Ιρλανδία)	58,42%	61,25%	13,91%
1989	36.33% (Ισπανία)	77.67% (Ιρλανδία)	60,67%	62,83%	12,52%
1990	46.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	82.00 % (Ιρλανδία)	65,38%	67,50%	10,67%
1991	46.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	82.00 % (Πορτογαλία)	65,92%	66,50%	11,68%
1992	38.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	80.00 % (Πορτογαλία)	61,29%	64,25%	14,39%
1993	35.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	81.00 % (Ιρλανδία)	57,88%	59,00%	15,35%
1994	35.50 % (Ισπανία)	84.50 % (Ιρλανδία)	57,58%	58,50%	15,69%
1995	36.25% (Ισπανία)	85.00 % (Ιρλανδία)	55,79%	56,13%	15,93%
1996	18.50 % (Σουηδία)	85.5% (Ιρλανδία)	49,23%	42,50%	18,01%
1997	18.50 % (Σουηδία)	87.50 % (Ιρλανδία)	49,93%	43,50%	18,96%
1998	23.50 % (Σουηδία)	85.00 % (Ιρλανδία)	53,53%	51,50%	17,06%
1999	25.00 % (Σουηδία)	87.00 % (Ιρλανδία)	53,10%	50,50%	17,59%
2000	25.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	85.00 % (Ιρλανδία)	54,67%	60,00%	18,56%
2001	27.67 % (Σουηδία)	86.00 % (Ιρλανδία)	54,84%	56,67%	16,76%
2002	29.00 % (Σουηδία)	86.00 % (Ιρλανδία)	56,87%	62,00%	16,24%

2003	30.30 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	75.00 % (Ελλάδα)	54,33%	48,00%	23,54%
2004	31.50 % (Σουηδία)	83.50 % (Ιρλανδία)	56,29%	55,50%	14,26%
2005	34.00 % (Σουηδία)	86.50 % (Ιρλανδία)	57,05%	56,75%	12,68%
2006	40.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	87.00 % (Ιρλανδία)	59,36%	60,50%	12,72%
2007	40.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	86.50 % (Ιρλανδία)	62,54%	66,25%	14,43%
2008	37.50 % (Ουγγαρία)	80.50 % (Ιρλανδία)	59,91%	63,75%	13,95%
2009	35.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	80.00 % (Σλοβακία)	60,21%	63,00%	13,70%
2010	31.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	78.00 % (Σλοβακία)	56,54%	54,50%	12,44%
2011	35.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	78.00 % (Ιρλανδία)	56,93%	54,00%	11,69%

*θετικές απαντήσεις: "έχει ωφεληθεί"

Πίνακας 1.2^B: Βαθμός οφέλους από τη συμμετοχή στην ΕΕ: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τοπική Απόκλιση
Αυστρία	33.50 % (1997)	46.50 % (2009)	40,20%	40,83%	3,48%
Βέλγιο	36.00 % (1997)	74.50 % (2007)	58,47%	60,50%	14,44%
Βουλγαρία	45.00 % (2008)	65.00 % (2004)	52,00%	50,00%	6,77%
Γαλλία	40.00 % (1994)	60.00 % (1987)	49,97%	50,00%	4,96%
Γερμανία	33.00 % (1997)	57.50 % (2007)	46,68%	47,75%	11,14%
Δανία	43.00 % (1984)	78.50 % (2007)	63,56%	65,25%	14,83%

Ελλάδα	44.00 % (1983)	79.00 % (1990)	66,72%	70,50%	10,33%
Εσθονία	56.00 % (2004)	79.00 % (2007)	69,38%	69,75%	9,02%
Ηνωμένο Βασίλειο	25.00 % (2000)	46.00 % (1990,1991)	36,62%	36,00%	8,43%
Ιρλανδία	56.00 % (1983)	87.50 % (1997)	79,30%	81,75%	17,00%
Ισπανία	14.50 % (1986)	69.50 % (2004, 2007)	50,18%	54,50%	18,96%
Ιταλία	39.00 % (2008)	74.00 % (1988)	55,74%	52,13%	13,78%
Κροατία	36.50 % (2009)	45.00 % (2007)	40,58%	40,25%	3,40%
Κύπρος	40.00 % (2004,2005)	52.00 % (2009)	44,13%	41,75%	4,82%
Λεττονία	37.50 % (2009)	58.500 % (2006)	49,25%	49,50%	6,99%
Λιθουανία	67.00 % (2011)	81.00 % (2007)	72,63%	71,50%	4,89%
Λουξεμβούργο	63.50 % (1996)	76.00 % (1987)	69,98%	69,50%	13,26%
Μάλτα	51.00 % (2004)	65.00 % (2007)	58,50%	58,25%	5,30%
Ολλανδία	53.60 % (2003)	78.00 % (1983)	68,17%	67,25%	13,39%
Ουγγαρία	37.00 % (2009)	48.00 % (2004)	42,31%	42,50%	4,07%
Πολωνία	55.00 % (2004)	80.50 % (2007)	70,75%	73,50%	8,41%
Πορτογαλία	48.50 % (1986)	82.00 % (1991)	66,01%	67,50%	15,24%
Ρουμανία	54.50 % (2010)	76.00 % (2004)	65,94%	67,25%	6,28%
Σλοβακία	62.00 % (2004)	80.00 % (2009)	71,81%	72,50%	6,69%
Σλοβενία	53.00 % (2011)	73.00 % (2007)	62,81%	61,75%	7,71%

Σουηδία	18.50 % (1996, 1997)	53.50 % (2010)	35,38%	31,50%	15,27%
Τσεχία	42.00 % (2004)	64.00 % (2006)	57,13%	58,25%	7,28%
Φινλανδία	36.00 % (1998)	61.00 % (2011)	46,89%	46,50%	14,12%
Ε.Ε.	42.00 % (1996)	58.50 % (1990, 2007)	50,68%	51,25%	10,45%

*θετικές απαντήσεις: "έχει ωφεληθεί"

Πίνακας 1.3.1^Α: βαθμός ικανοποίησης από την συμμετοχή στην Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1973	31.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	69.00 % (Ιταλία)	56,56%	56,56%	12,41%
1974	34.00 % (Δανία)	79.50 % (Ιταλία)	59,00%	59,00%	16,53%
1975	38.50 % (Δανία)	73.00 % (Ιταλία)	59,72%	59,72%	10,98%
1976	28.00 % (Δανία)	74.50 % (Ολλανδία)	55,50%	55,50%	15,24%
1977	33.50 % (Δανία)	78.50 % (Λουξεμβούργο)	59,33%	59,33%	16,21%
1978	34.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	80.50 % (Ολλανδία)	58,11%	58,11%	15,25%
1979	31.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	84.50 % (Λουξεμβούργο)	59,06%	59,06%	17,20%
1980	23.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	78.50 % (Λουξεμβούργο)	52,50%	52,50%	19,63%
1981	25.50 % (Πορτογαλία)	77.50 % (Λουξεμβούργο)	50,25%	50,25%	18,04%
1982	23.50 % (Πορτογαλία)	74.00 % (Ολλανδία)	49,13%	49,13%	16,39%
1983	29.00 % (Πορτογαλία)	78.50 % (Ολλανδία)	52,46%	52,46%	16,58%
1984	27.50 % (Πορτογαλία)	80.00% (Ολλανδία)	53,42%	53,42%	18,29%

1985	32.00 % (Δανία)	82.00 % (Λουξεμβούργο)	57,21%	57,21%	17,53%
1986	39.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	81.00 % (Λουξεμβούργο)	62,58%	62,58%	13,39%
1987	38.00 % (Δανία)	82.50 % (Ολλανδία)	63,63%	63,63%	14,09%
1988	42.00 % (Δανία)	78.50 % (Λουξεμβούργο)	63,46%	63,46%	12,51%
1989	43.33 % (Δανία)	82.00 % (Ολλανδία)	65,81%	65,81%	10,87%
1990	52.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	82.00 % (Ολλανδία)	68,58%	68,58%	8,96%
1991	57.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	88.50 % (Ιταλία)	73,33%	73,33%	8,71%
1992	48.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	85.00 % (Ολλανδία)	67,46%	67,46%	9,87%
1993	32.00 % (Φινλανδία)	81.50 % (Ολλανδία)	61,12%	61,12%	13,33%
1994	41.50 % (Φινλανδία)	77.00 % (Ιρλανδία, Ολλανδία)	59,31%	59,31%	12,34%
1995	37.00 % (Σουηδία)	82.00 % (Ολλανδία)	57,93%	57,93%	14,47%
1996	29.33% (Σουηδία)	76.00 % (Ιρλανδία, Ολλανδία)	51,49%	51,49%	15,62%
1997	28.50 % (Σουηδία)	81.50 % (Ιρλανδία)	51,40%	51,40%	16,77%
1998	33.5% (Σουηδία)	79.5% (Ιρλανδία)	55,00%	55,00%	14,96%
1999	30.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	79.00 % (Ιρλανδία)	54,27%	54,27%	14,98%
2000	25.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	75.00 % (Λουξεμβούργο)	53,87%	53,87%	16,38%
2001	30.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	77.00 % (Λουξεμβούργο)	54,29%	54,29%	14,25%
2002	32.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	81.00 % (Λουξεμβούργο)	57,00%	57,00%	15,40%

2003	44.00 % (Γαλλία)	76.80 % (Λουξεμβούργο)	50,00%	50,00%	17,74%
2004	30.00 % (Κροατία)	80.00 % (Λουξεμβούργο)	54,81%	54,81%	12,50%
2005	30.5% (Κροατία)	81.00 % (Λουξεμβούργο)	51,71%	51,71%	12,37%
2006	33.00 % (Κροατία)	77.50 % (Ιρλανδία)	53,91%	53,91%	11,41%
2007	32.00 % (Κροατία)	78.00 % (Ολλανδία, Λουξεμβούργο)	56,41%	56,41%	13,40%
2008	26.50 % (Κροατία)	77.50 % (Ολλανδία)	52,52%	52,52%	13,45%
2009	24.00 % (Κροατία)	76.50 % (Λουξεμβούργο)	53,03%	53,03%	13,77%
2010	26.00 % (Λεττονία)	70.00 % (Λουξεμβούργο)	48,96%	48,96%	12,32%
2011	25.00 % (Λεττονία)	72.00 % (Λουξεμβούργο)	47,29%	47,29%	12,09%

*θετικές απαντήσεις: "θετική πράξη"

Πίνακας 1.3.1^B: βαθμός ικανοποίησης από την συμμετοχή στην Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (E28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	30.50 % (1997)	41.50 % (2007)	36,24%	37,00%	9,27%
Βέλγιο	41.50 % (1997)	72.50 % (1991)	61,10%	63,00%	7,26%
Βουλγαρία	47.00 % (2010)	59.00 % (2004)	51,94%	52,25%	3,83%
Γαλλία	44.00 % (2010)	73.00 % (1987)	55,31%	54,00%	7,85%
Γερμανία	37.00 % (1997)	70.00 % (1991)	55,88%	56,50%	11,48%
Δανία	28.00 % (1976)	67.50 % (2007)	47,93%	52,00%	14,20%
Ελλάδα	38.00 % (2011)	75.00 % (1990)	56,36%	57,50%	14,83%
Εσθονία	44.50 % (2005)	63.50 % (2009)	54,31%	52,75%	6,39%
Ηνωμένο Βασίλειο	23.50 % (1980)	57.00 % (1991)	36,43%	35,00%	9,92%

Ιρλανδία	43.50 % (1983)	81.50 % (1997)	65,64%	70,25%	15,65%
Ισπανία	47.00 % (1995)	75.50 % (1991)	59,96%	60,00%	12,94%
Ιταλία	39.50 % (2008)	79.50 % (1974)	66,23%	69,25%	14,89%
Ολλανδία	63.00 % (1973)	88.50 % (1991)	75,63%	75,58%	13,30%
Κροατία	24.00 % (2009)	33.00 % (2006)	29,33%	30,25%	3,43%
Κύπρος	33.00 % (2010)	52.00 % (2004)	43,31%	44,00%	6,15%
Λεττονία	24.00 % (2009)	40.00 % (2004)	32,38%	32,50%	7,23%
Λιθουανία	48.00 % (2010)	69.00 % (2004)	57,50%	57,75%	7,16%
Λουξεμβούργο	67.00 % (1973)	84.50 % (1979)	76,11%	76,25%	12,86%
Μάλτα	41.50 % (2005)	53.00 % (2008)	47,06%	46,00%	4,59%
Ουγγαρία	31.50 % (2008)	49.00 % (2004)	38,31%	38,25%	6,16%
Πολωνία	50.00 % (2007)	69.00 % (2004)	59,00%	59,75%	6,49%
πορτογαλία	23.50 % (1982)	78.00 % (1991)	52,26%	56,50%	17,20%
Ρουμανία	55.00 % (2010)	75.00 % (2004)	63,81%	63,75%	6,37%
Σλοβακία	52.00 % (2005)	67.00 % (2009)	58,19%	58,50%	4,87%
Σλοβενία	39.00 % (2010, 2011)	57.00 % (2007)	49,13%	50,50%	7,23%
Σουηδία	28.50 % (1997)	56.50 % (2008)	42,42%	39,75%	14,13%
Τσεχία	31.00 % (2010, 2011)	51.50 % (2006)	42,31%	45,25%	7,55%
Φινλανδία	32.00 % (1993)	51.50 % (2009)	42,49%	41,50%	10,85%

ΕΕ	47.00 % (2011)	70.00 % (1991)	55,46%	54,50%	5,45%
-----------	-------------------	-------------------	--------	--------	-------

*θετικές απαντήσεις: "θετική πράξη"

Πίνακας 1.3.2^Α: βαθμός ικανοποίησης από την συμμετοχή στην Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1973	15.00 % (Ιταλία)	22.00 % (Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Λουξεμβούργο)	20,22%	21,00%	2,33%
1974	10.00 % (Ιταλία)	24.50 % (Δανία)	18,00%	19,50%	4,92%
1975	15.00 % (Ολλανδία)	27.50 % (Γερμανία)	20,83%	21,00%	4,44%
1976	14.50 % (Ολλανδία)	32.50 % (Γαλλία)	21,89%	19,50%	6,11%
1977	14.00 % (Λουξεμβούργο)	27.00 % (Δανία)	20,17%	20,00%	4,63%
1978	13.00 % (Ολλανδία)	28.50 % (Δανία)	21,11%	21,50%	5,40%
1979	11.00 % (Λουξεμβούργο)	28.33% (Γαλλία)	20,80%	23,33%	6,19%
1980	11.00 % (Πορτογαλία)	31.50 % (Γαλλία)	20,27%	20,00%	6,35%
1981	11.50% (Πορτογαλία)	32.50 % (Γαλλία)	22,58%	25,75%	6,82%
1982	15.00 % (Πορτογαλία)	33.50 % (Ελλάδα)	24,58%	26,00%	6,16%
1983	12.50 % (Ολλανδία)	29.50 % (Ελλάδα)	22,67%	22,25%	6,20%
1984	13.00 % (Ολλανδία)	32.00 % (Ελλάδα)	23,13%	23,75%	6,62%
1985	10.50 % (Ολλανδία)	28.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	21,17%	22,00%	5,98%
1986	12.50 % (Ολλανδία)	27.00 % (Ελλάδα)	20,21%	21,00%	5,10%
1987	11.00 % (Ολλανδία)	27.00 % (Δανία)	19,67%	18,50%	5,07%

1988	12.50 % (Λουξεμβούργο)	29.50 % (Γερμανία)	20,71%	20,25%	5,37%
1989	10.67% (Ελλάδα)	26.33% (Δανία)	18,28%	17,67%	5,76%
1990	10.50 % (Ολλανδία)	24.00 % (Γαλλία)	17,92%	18,75%	4,48%
1991	7.00 % (Ολλανδία)	23.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	15,42%	13,75%	4,54%
1992	8.50 % (Ολλανδία)	26.00 % (Γαλλία)	18,42%	18,50%	5,22%
1993	11.50 % (Ολλανδία)	36.00 % (Φινλανδία)	22,12%	24,50%	6,82%
1994	13.00 % (Ιρλανδία)	31.00 % (Φινλανδία)	23,81%	28,50%	6,68%
1995	11.00 % (Ολλανδία)	36.00 % (Πορτογαλία)	23,33%	24,00%	7,69%
1996	13.00 % (Ιρλανδία)	36.00 % (Γερμανία)	25,96%	28,00%	7,51%
1997	9.00% (Ιρλανδία)	37.00 % (Γερμανία)	25,47%	28,00%	8,22%
1998	10.00 % (Ιρλανδία)	35.00 % (Αυσρία)	24,90%	25,00%	7,45%
1999	10.00 % (Ιρλανδία)	34.50 % (Βέλγιο)	25,07%	27,00%	6,78%
2000	13.00 % (Ιρλανδία)	34.00 % (Φινλανδία)	24,40%	25,00%	6,73%
2001	12.67% (Ιρλανδία)	35.00 % (Φινλανδία)	25,91%	27,00%	6,50%
2002	12.00 % (Ιρλανδία)	41.00 % (Αυστρία)	26,60%	27,00%	8,59%
2003	15.20 % (Λουξεμβούργο)	42.30 % (Αυστρία)	27,33%	27,00%	11,32%
2004	13.50 % (Λουξεμβούργο)	43.00 % (Λεττονία)	28,78%	30,00%	8,31%
2005	11.50 % (Λουξεμβούργο)	45.00 % (Λεττονία)	30,78%	30,50%	9,16%
2006	13.00 % (Ιρλανδία)	45.50 % (Λεττονία)	29,41%	30,00%	7,68%
2007	12.00 % (Λουξεμβούργο)	47.00 % (Λεττονία)	27,97%	28,50%	8,88%

2008	13.50 % (Ολλανδία)	50.50 % (Λεττονία)	30,17%	31,00%	8,85%
2009	15.00 % (Λουξεμβούργο)	50.00 % (Λεττονία)	29,38%	30,00%	8,21%
2010	17.00 % (Λουξεμβούργο)	52.00 % (Λεττονία)	32,04%	31,00%	9,24%
2011	13.00 % (Λουξεμβούργο)	51.00 % (Λεττονία)	32,39%	33,00%	8,85%

*θετικές απαντήσεις: "ουδέτερη πράξη"

Πίνακας 1.3.2^B: βαθμός ικανοποίησης από την συμμετοχή στην Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	31.00 % (1995)	41.00 % (2003)	35,52%	35,00%	9,05%
Βέλγιο	16.50 % (1974)	34.50 % (1998, 1999)	23,57%	23,00%	5,80%
Βουλγαρία	26.00 % (2004)	39.00 % (2010)	32,81%	32,50%	4,80%
Γαλλία	17.50 % (1987)	35.00 % (2002)	28,07%	29,50%	6,17%
Γερμανία	17.50 % (1991)	37.00 % (1997)	27,10%	27,00%	6,12%
Δανία	17.50 % (1991)	29.50 % (1984)	23,65%	23,42%	5,16%
Ελλάδα	10.67% (1989)	42.50 % (2008)	25,78%	26,00%	8,33%
Εσθονία	28.00 % (2007)	40.50 % (2005)	35,25%	35,75%	4,57%
Ηνωμένο Βασίλειο	18.50 % (1975)	37.00 % (2011)	26,83%	27,42%	5,85%
Ιρλανδία	9.00 % (1997)	28.00 % (1982)	17,27%	15,75%	5,72%
Ισπανία	13.50 % (1991)	31.00 % (1995)	20,85%	19,75%	4,85%
Ιταλία	10.00 % (1974)	36.00 % (2007)	20,38%	18,00%	6,42%

Κροατία	33.50 % (2006)	41.00 % (2004)	37,08%	37,75%	2,89%
Κύπρος	30.00 % (2004)	39.50 % (2007)	35,50%	35,75%	3,18%
Λεττονία	43.00 % (2004)	52.00 % (2010)	48,00%	48,50%	3,31%
Λιθουανία	22.00 % (2004)	34.00 % (2010)	27,81%	27,25%	3,77%
Λουξεμβούργο	11.00 % (1979)	22.00 % (1973)	15,23%	15,00%	3,45%
Μάλτα	29.00 % (2007)	37.00 % (2011)	32,31%	30,50%	3,26%
Ολλανδία	7.00 % (1991)	20.00 % (1973)	14,37%	14,50%	3,74%
Ουγγαρία	36.00 % (2004)	45.00 % (2010)	41,63%	42,25%	3,13%
Πολωνία	22.50 % (2007)	37.00 % (2004)	30,13%	30,75%	5,13%
Πορτογαλία	11.00 % (1980)	36.00 % (1995)	22,50%	22,00%	7,32%
Ρουμανία	14.00 % (2004)	30.00 % (2010)	23,13%	22,75%	4,73%
Σλοβακία	27.50 % (2009)	40.00 % (2005)	34,00%	33,25%	3,92%
Σλοβενία	32.50 % (2008)	43.50 % (2005)	37,94%	37,50%	3,85%
Σουηδία	20.00 % (1995)	32.00 % (2002)	25,74%	25,00%	2,72%
Τσεχία	38.00 % (2006)	51.00 % (2010)	42,94%	41,75%	4,59%
Φινλανδία	26.00 % (1995)	38.00 % (2002)	32,56%	33,00%	8,08%
ΕΕ	17.00 % (1991)	31.00 % (2011)	24,84%	25,00%	3,54%

*θετικές απαντήσεις: "ουδέτερη πράξη"

Πίνακας 1.4.1^Α: βαθμός δυσaréσκειας από το ενδεχόμενο διάλυσης της Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1971	25.00 % (Βέλγιο)	52.00 % (Γερμανία)	36,50%	35,50%	9,14%
1972	32.00 % (Βέλγιο)	54.50 % (Γερμανία)	41,25%	40,50%	7,78%

1973	20.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	57.00 % (Γερμανία)	40,33%	41,00%	10,95%
1974	27.00 % (Δανία)	71.50 % (Λουξεμβούργο)	48,72%	53,00%	14,85%
1975	33.00 % (Δανία)	59.00 % (Λουξεμβούργο)	47,44%	48,50%	8,07%
1976	31.50 % (Δανία)	61.50 % (Λουξεμβούργο)	47,11%	48,25%	9,38%
1977	30.00 % (Δανία)	64.00 % (Λουξεμβούργο)	46,78%	47,00%	11,33%
1978					
1979					
1980					
1981	21.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	59.50 % (Λουξεμβούργο)	36,65%	34,75%	13,18%
1982	23.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	57.50 % (Λουξεμβούργο)	38,05%	38,50%	12,39%
1983	25.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	58.50 % (Λουξεμβούργο)	40,05%	39,00%	11,61%
1984	22.00 % (Δανία)	63.00 % (Λουξεμβούργο)	38,00%	36,50%	12,98%
1985	21.50 % (Δανία)	62.00 % (Λουξεμβούργο)	38,96%	36,75%	13,09%
1986	24.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	65.00 % (Λουξεμβούργο)	42,42%	40,25%	11,02%
1987	27.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	64.00 % (Λουξεμβούργο)	43,75%	43,75%	10,62%
1988	25.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	56.00 % (Λουξεμβούργο)	42,58%	42,50%	9,46%
1989	29.33 % (Δανία)	54.67 % (Λουξεμβούργο)	43,92%	46,50%	9,27%
1990	31.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	61.50 % (Ιταλία)	48,79%	51,00%	10,00%
1991	33.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	59.50 % (Ιταλία)	50,25%	52,00%	7,94%
1992	29.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	60.00 % (Ιταλία)	48,46%	47,50%	8,61%
1993	19.00 % (Φινλανδία)	56.50 % (Λουξεμβούργο)	42,15%	40,00%	11,55%
1994	25.00 % (Φινλανδία)	66.00 % (Λουξεμβούργο)	42,27%	42,00%	13,10%
1995	18.00 % (Σουηδία)	67.00 % (Λουξεμβούργο)	39,60%	39,00%	13,74%
1996					
1997					
1998	19.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	56.00 % (Λουξεμβούργο)	37,93%	37,00%	12,24%
1999					
2000					
2001	16.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	51.00 % (Λουξεμβούργο)	31,07%	30,00%	9,87%
2002	16.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	57.00 % (Λουξεμβούργο)	35,32%	35,95%	10,50%

2003	17.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	63.00 % (Λουξεμβούργο)	40,49%	41,90%	18,10%
2004	22.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	63.00 % (Λουξεμβούργο)	43,07%	44,00%	10,80%

θετικές απαντήσεις: "πολύ λυπημένος"

Πίνακας 1.4.1^B: βαθμός δυσαρέσκειας από το ενδεχόμενο διάλυσης της Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	25.00 % (2001)	36.00 % (2004)	30,28%	30,00%	12,85%
Βέλγιο	25.00 % (1971)	48.00 % (2004)	36,47%	36,25%	9,36%
Γαλλία	28.00 % (2001)	53.00 % (1974,1975)	43,45%	43,00%	7,22%
Γερμανία	30.00 % (2001)	57.00 % (1973)	47,12%	48,00%	6,82%
Δανία	21.50 % (1985)	44.50 % (2003)	32,94%	33,00%	6,48%
Ελλάδα	23.50 % (1981)	59.50 % (1990)	41,07%	41,65%	11,37%
Ηνωμένο Βασίλειο	16.00 % (2001)	40.50 % (1975)	25,64%	25,00%	6,03%
Ιρλανδία	31.50 % (1983)	58.50 % (1994)	46,68%	47,75%	8,48%
Ισπανία	20.00 % (2001)	52.50 % (1991)	38,55%	39,50%	8,08%
Ιταλία	35.00 % (1971)	62.50 % (1974)	48,83%	48,25%	7,81%
Λουξεμβούργο	36.00 % (1971)	71.50 % (1974)	58,60%	59,00%	7,24%
Ολλανδία	34.00 % (2001)	59.00 % (1977)	48,55%	49,50%	6,08%
Πορτογαλία	25.00 % (1985)	53.00 % (2004)	39,99%	40,75%	8,34%
Σουηδία	18.00 % (1995)	26.40 % (2003)	22,18%	21,85%	3,51%
Φινλανδία	19.00 % (1993)	32.00 % (2004)	25,83%	25,28%	4,56%
Ε.Ε.	28.00 % (2001)	49.00 % (1991)	41,72%	42,00%	9,76%

θετικές απαντήσεις: "πολύ λυπημένος"

Πίνακας 1.4.2^A: βαθμός δυσαρέσκειας από το ενδεχόμενο διάλυσης της Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1971	29.00 % (Γερμανία)	53.00 % (Βέλγιο)	41,50%	40,00%	9,52%
1972	26.50 % (Γερμανία)	48.50 % (Βέλγιο)	39,67%	39,75%	8,12%
1973	24.00 % (Γερμανία)	44.00 % (Ιταλία)	36,56%	37,00%	7,02%
1974	16.50 % (Λουξεμβούργο)	31.50 % (Βέλγιο)	25,22%	25,00%	4,68%

1975	23.00 % (Λουξεμβούργο)	36.50 % (Ιταλία)	29,56%	29,00%	4,59%
1976	24.00 % (Λουξεμβούργο)	37.25 % (Ιταλία)	30,11%	29,25%	4,85%
1977	25.00 % (Δανία)	39.00 % (Γαλλία)	30,67%	30,00%	5,41%
1978					
1979					
1980					
1981	30.50 % (Γερμανία)	51.50 % (Βέλγιο)	38,10%	36,25%	7,59%
1982	28.50 % (Δανία, Γερμανία)	48.50 % (Βέλγιο)	36,95%	35,50%	7,39%
1983	29.50 % (Γερμανία)	45.50 % (Ιρλανδία)	37,85%	40,25%	5,89%
1984	28.00 % (Λουξεμβούργο)	52.00 % (Βέλγιο)	40,25%	41,00%	7,52%
1985	29.00 % (Λουξεμβούργο)	54.00 % (Βέλγιο)	39,21%	40,00%	7,09%
1986	25.50 % (Δανία)	49.00 % (Βέλγιο)	37,08%	37,25%	7,52%
1987	28.00 % (Δανία)	45.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	36,29%	35,75%	5,69%
1988	24.00 % (Δανία)	47.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	36,63%	35,00%	6,53%
1989	27.33% (Δανία)	47.00 % (Βέλγιο)	35,08%	34,00%	6,33%
1990	21.50 % (Ελλάδα)	45.50 % (Βέλγιο)	33,38%	32,50%	7,14%
1991	28.50 % (Ιταλία)	43.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	33,54%	33,25%	5,11%
1992	27.00 % (Ιταλία)	43.00 % (Βέλγιο)	34,00%	33,75%	5,44%
1993	29.50 % (Ιταλία)	51.00 % (Βέλγιο)	38,31%	37,50%	7,57%
1994	22.50 % (Λουξεμβούργο)	55.00 % (Πορτογαλία)	38,15%	37,00%	9,07%
1995	22.00 % (Λουξεμβούργο)	52.00 % (Βέλγιο)	38,00%	38,00%	8,37%
1996					
1997					
1998	27.00 % (Λουξεμβούργο)	51.00 % (Βέλγιο)	37,47%	36,00%	6,63%
1999					
2000					
2001	33.00 % (Λουξεμβούργο)	59.00 % (Ισπανία)	43,13%	42,00%	7,28%
2002	29.80 % (Λουξεμβούργο)	53.75 % (Ισπανία)	39,58%	38,40%	7,08%
2003	26.60 % (Λουξεμβούργο)	48.50 % (Ισπανία, Βέλγιο)	35,10%	33,00%	13,99%
2004	27.00 % (Λουξεμβούργο)	48.00 % (Ισπανία)	39,33%	40,00%	6,18%

*θετικές ερωτήσεις: "αδιάφορος"

Πίνακας 1.4.2^B: βαθμός δυσαρέσκειας από το ενδεχόμενο διάλυσης της Ε.Ε.: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τοπική Απόκλιση
-------------	---------------	--------------	-------	----------	-----------------

Αυστρία	36.00 % (1995)	42.00 % (2004)	39,28%	39,00%	16,17%
Βέλγιο	31.50 % (1974)	54.00 % (1985)	45,90%	47,75%	11,01%
Γαλλία	31.50 % (1974)	52.00 % (1971)	38,96%	37,00%	4,89%
Γερμανία	24.00 % (1973)	40.00 % (2001)	30,89%	30,50%	3,72%
Δανία	24.00 % (1975)	36.00 % (2004)	29,35%	30,00%	3,41%
Ελλάδα	21.50 % (1990)	51.00 % (2001)	38,89%	39,25%	8,18%
Ηνωμένο Βασίλειο	25.00 % (1974)	47.00 % (1993, 2004)	39,94%	43,00%	6,83%
Ιρλανδία	24.50 % (1974)	45.50 % (1983)	34,46%	34,00%	4,91%
Ισπανία	33.00 % (1989)	59.00 % (2001)	42,67%	41,50%	7,91%
Ιταλία	22.50 % (1974)	47.00 % (2001)	36,36%	37,50%	6,27%
Λουξεμβούργο	16.50 % (1974)	42.00 % (1971)	28,79%	28,50%	5,20%
Ολλανδία	22.50 % (1974)	42.00 % (1995, 2001)	34,29%	33,50%	4,35%
Πορτογαλία	30.00 % (1998)	55.00 % (1994)	41,06%	40,50%	6,98%
Σουηδία	35.00 % (1995)	43.00 % (1998,2004)	39,49%	40,33%	3,72%
Φινλανδία	31.00 % (2003)	44.00 % (2004)	39,25%	40,50%	4,06%
Ε.Ε.	26.50 % (1974)	45.00 % (2001)	36,63%	37,25%	8,29%

*ουδέτερες απαντήσεις: "αδιάφορος"

Πίνακας 1.5.1^Α: βαθμός υποστήριξης στην ενοποίησης της Δυτικής Ευρώπης: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τοπική Απόκλιση
1973	14.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	49.00 % (Γερμανία)	29,00%	23,00%	12,71%
1974	16.50 % (Δανία)	47.25 % (Λουξεμβούργο)	30,00%	26,75%	11,10%
1975	16.00 % (Δανία)	47.50 % (Λουξεμβούργο)	31,00%	30,50%	10,07%
1976					
1977					
1978	15.00 % (Δανία)	37.00 % (Ολλανδία)	28,11%	28,00%	7,15%
1979	13.50 % (Δανία)	47.50 % (Λουξεμβούργο)	29,39%	25,00%	10,88%
1980	14.00 % (Δανία)	47.00 % (Λουξεμβούργο)	28,10%	27,00%	10,56%

1981	14.50 % (Δανία)	45.00 % (Λουξεμβούργο)	27,63%	25,75%	9,50%
1982	12.50 % (Δανία)	40.50 % (Ισπανία)	25,92%	25,75%	8,84%
1983	12.00 % (Δανία)	43.00 % (Λουξεμβούργο)	29,42%	29,25%	8,79%
1984	9.50 % (Δανία)	48.00 % (Ισπανία)	29,46%	30,00%	10,81%
1985	11.00 % (Δανία)	48.50 % (Λουξεμβούργο)	31,38%	31,75%	10,00%
1986	14.00 % (Δανία)	46.50 % (Λουξεμβούργο)	33,46%	35,00%	10,05%
1987	13.00 % (Δανία)	46.50 % (Πορτογαλία)	33,63%	35,00%	9,28%
1988	12.00 % (Δανία)	45.00 % (Πορτογαλία)	28,92%	29,25%	9,03%
1989	20.00 % (Δανία)	52.33% (Πορτογαλία)	32,08%	29,50%	9,67%
1990	23.00 % (Δανία)	56.50 % (Πορτογαλία)	35,58%	34,25%	11,33%
1991	22.50 % (Δανία)	47.00 % (Πορτογαλία)	33,25%	30,25%	9,39%
1992	20.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	44.50 % (Ελλάδα)	29,00%	27,00%	7,45%
1993	18.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	45.00 % (Ελλάδα)	27,33%	25,25%	8,28%
1994	16.50 % (Βέλγιο)	38.00 % (Λουξεμβούργο)	25,82%	23,00%	7,70%
1995	14.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	50.00 % (Λουξεμβούργο)	28,50%	26,50%	10,72%

θετικές απαντήσεις: "υπέρ (πολύ)"

Πίνακας 1.5.1^B: βαθμός υποστήριξης στην ενοποίησης της Δυτικής Ευρώπης: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε12)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Βέλγιο	16.50 % (1994)	30.50 % (1987)	23,57%	24,50%	3,25%
Γαλλία	18.00 % (1980)	36.50 % (1987)	26,12%	26,00%	5,12%
Γερμανία	24.00 % (1993)	49.00 % (1973)	34,25%	34,50%	6,33%
Δανία	9.50 % (1984)	25.50 % (1991)	16,71%	15,00%	4,91%
Ελλάδα	30.00 % (1983)	52.00 % (1990)	38,14%	36,50%	6,32%
Ηνωμένο Βασίλειο	14.00 % (1973, 1995)	27.00 % (1985, 1987, 1990, 1991)	21,39%	21,00%	3,98%
Ιρλανδία	15.50 % (1982)	42.50 % (1991)	25,28%	22,50%	7,13%
Ισπανία	23.00 % (1994)	48.00 % (1984)	36,77%	37,25%	6,37%
Ιταλία	30.00 % (1984)	45.00 % (1990)	36,69%	36,25%	3,98%
Λουξεμβούργο	25.00 % (1989)	50.00 % (1995)	39,58%	43,00%	8,63%
Ολλανδία	20.50 % (1994)	37.00 % (1978)	28,83%	30,00%	5,34%
Πορτογαλία	19.50 % (1981)	56.50 % (1990)	39,72%	43,00%	11,13%
Ε.Ε.	24.50 % (1994)	34.50% (1987)	29,75%	30,00%	3,15%

*θετικές απαντήσεις: "υπέρ (πολύ)"

Πίνακας 1.5.2^A: βαθμός υποστήριξης στην ενοποίησης της Δυτικής Ευρώπης: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1973	23.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	45.00 % (Γαλλία)	33,56%	33,00%	6,67%
1974	24.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	46.00 % (Γαλλία)	33,64%	34,00%	6,30%
1975	25.00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	47.00 % (Γαλλία)	33,72%	34,00%	6,73%
1976					
1977					
1978	31.00 % (Ολλανδία)	52.00 % (Γαλλία)	42,11%	42,00%	7,03%
1979	34.00 % (Δανία)	49.00 % (Γαλλία)	43,61%	45,00%	4,55%
1980	26.00 % (Ελλάδα)	54.00 % (Γαλλία)	40,30%	41,00%	8,11%
1981	9.50 % (Πορτογαλία)	55.00 % (Γαλλία)	36,50%	39,75%	12,22%
1982	12.00 % (Πορτογαλία)	54.00 % (Γαλλία)	37,50%	41,00%	12,80%
1983	15.50 % (Πορτογαλία)	50.00 % (Γαλλία)	36,21%	40,25%	11,18%
1984	17.50 % (Ισπανία)	52.00 % (Γαλλία)	39,29%	43,00%	11,94%
1985	24.50 % (Δανία)	56.50 % (Βέλγιο)	39,50%	39,75%	10,09%
1986	27.00 % (Ελλάδα)	50.50 % (Γαλλία)	39,58%	41,25%	8,51%
1987	27.50 % (Πορτογαλία)	48.00 % (Γαλλία)	38,88%	39,75%	6,90%
1988	20.50 % (Πορτογαλία)	54.00 % (Γαλλία)	43,88%	46,75%	9,88%
1989	28.00 % (Πορτογαλία)	53.67 % (Βέλγιο)	43,28%	44,17%	8,24%
1990	27.00 % (Πορτογαλία)	55.50 % (Βέλγιο)	43,00%	43,00%	8,91%
1991	32.00 % (Πορτογαλία)	56.00 % (Βέλγιο)	44,33%	44,25%	7,71%
1992	33.00 % (Πορτογαλία)	54.50 % (Βέλγιο)	45,42%	46,00%	6,90%
1993	37.00 % (Ελλάδα, Πορτογαλία)	56.00 % (Βέλγιο)	46,13%	46,50%	6,36%
1994	37.50 % (Δανία)	57.50 % (Βέλγιο)	47,95%	47,50%	6,36%
1995	33.00 % (Λουξεμβούργο)	58.00 % (Βέλγιο)	45,40%	45,50%	7,03%

*θετικές απαντήσεις: "υπέρ (σε κάποιο βαθμό)"

Πίνακας 1.5.2^B: βαθμός υποστήριξης στην ενοποίησης της Δυτικής Ευρώπης: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε12)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
-------------	---------------	--------------	-------	----------	-----------------

Βέλγιο	34.00 % (1975)	58.00 % (1995)	48,44%	49,00%	7,41%
Γαλλία	45.00 % (1973)	55.00 % (1981,1991)	51,29%	52,00%	2,94%
Γερμανία	29.00 % (1973)	48.00 % (1993)	42,04%	43,50%	4,85%
Δανία	24.50 % (1981)	43.50 % (1991)	32,67%	32,50%	5,27%
Ελλάδα	26.00 % (1980)	45.00 % (1994)	32,58%	31,25%	5,67%
Ηνωμένο Βασίλειο	23.00 % (1973)	46.00 % (1990,1995)	39,84%	42,50%	6,95%
Ιρλανδία	31.00 % (1973)	47.50 % (1994)	40,55%	40,50%	4,60%
Ισπανία	17.00 % (1983)	50.50 % (1994)	35,48%	38,83%	12,17%
Ιταλία	36.00 % (1973)	53.00 % (1994)	45,94%	46,50%	4,74%
Λουξεμβούργο	33.00 % (1973, 1985, 1995)	49.50 % (1992)	39,62%	39,50%	4,87%
Ολλανδία	30.00 % (1975)	55.00 % (1994)	46,68%	48,00%	7,45%
Πορτογαλία	9.50 % (1981)	37.00 % (1993)	24,58%	27,50%	8,26%
Ε.Ε.	33.00 % (1973)	49.00 % (1994)	43,95%	45,00%	4,26%

*θετικές απαντήσεις: "υπέρ (σε κάποιο βαθμό)"

Πίνακας 1.6.1^Α: αντιληπτή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης
:θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1990	2.00 % (Γερμανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία)	(6.00 % Δανία)	3,42%	3,00%	1,24%
1991	2.00 % (Ολλανδία)	8.50 % (Δανία)	3,63%	3,25%	1,73%
1992	2.00 % (Βέλγιο, Γαλλία, Ολλανδία)	11.00 % (Δανία)	3,83%	3,00%	2,52%
1993	1.50 % (Γαλλία)	6.00 % (Δανία)	2,75%	2,50%	1,32%
1994	0.67 % (Ολλανδία)	5.00 % (Ιρλανδία, Δανία)	2,42%	2,00%	1,40%
1995	1.00 % (Γαλλία, Ολλανδία, Αυστρία)	3.00 % (Δανία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Φινλανδία)	2,07%	2,00%	0,82%
1996	1.00 % (Ιταλία)	4.00 % (Φινλανδία)	2,39%	2,33%	0,74%
1997	1.00 % (Γαλλία, Ολλανδία, Σουηδία)	6.00 % (Βέλγιο)	3,33%	3,00%	1,68%
1998	2.00 % (Ιταλία, Ολλανδία, Σουηδία, Αυστρία)	11.00 % (Ιρλανδία, Λουξεμβούργο)	5,20%	4,00%	2,86%
1999	1.00 % (Ιταλία, Ολλανδία)	9.00 % (Ιρλανδία)	4,13%	4,00%	2,20%
2000	1.00 % (Ιταλία, Ολλανδία)	15.00 % (Ιρλανδία)	4,13%	3,00%	3,56%
2001	1.00 % (Ιταλία)	11.50 % (Ιρλανδία)	4,63%	4,50%	2,57%
2002	1.15 % (Ιταλία)	10.25 % (Ιρλανδία)	5,12%	4,90%	2,51%
2003	1.00 % (Πορτογαλία)	14.20 % (Λουξεμβούργο)	5,61%	5,90%	3,27%
2004	1.00 % (Πορτογαλία)	16.00 % (Μάλτα)	5,24%	4,50%	3,25%
2005	1.00 % (Ιταλία, Πορτογαλία, Ουγγαρία, Πολωνία)	14.00 % (Αυστρία)	5,33%	5,00%	3,55%

2006	1.00 % (Πορτογαλία, Πολωνία)	15.00 % (Μάλτα)	5,07%	4,00%	3,74%
2007	1.50 % (Ουγγαρία, Ελλάδα)	12.50 % (Μάλτα)	5,31%	4,00%	3,25%
2008	1.00 % (Ουγγαρία)	13.00 % (Λουξεμβούργο)	5,50%	5,00%	3,24%
2009					
2010					
2011					
2012	0.00 % (Ιταλία, Ουγγαρία)	6.00 % (Αυστρία)	2,00%	2,00%	1,36%
2013	1.00 % (Βέλγιο, Γαλλία, Δανία, Ιταλία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, Βουλγαρία, Τσεχία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Σλοβακία)	4.00 % (Λεττονία, Αυστρία)	1,74%	1,00%	0,94%

*θετικές απαντήσεις: "7: μέγιστη" (σε κλίμακα από 1-7)

Πίνακας 1.6.1^B: αντιληπτή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης
:θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (E27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	1.00 % (1995)	14.00 % (2005)	5,93%	4,95%	3,96%
Βέλγιο	1.00 % (2012,2013)	8.00 % (2005)	3,03%	2,50%	1,72%
Βουλγαρία	1.00 % (2012, 2013)	5.00 % (2005, 2006)	3,14%	3,00%	1,68%
Γαλλία	1.00 % (1995, 1997, 2013)	5.00 % (1998, 1999)	2,80%	3,00%	1,39%
Γερμανία	2.00 % (1990, 1993- 1995, 2012)	7.00 % (2004)	3,51%	3,00%	1,44%
Δανία	1.00 % (2013)	11.00 % (1992)	5,12%	5,00%	2,20%
Ελλάδα	1.00 % (2012, 2013)	6.00 % (2003)	3,38%	3,00%	1,46%
Εσθονία	1.00 % (2013)	6.00 % (2005)	3,50%	3,50%	1,71%
Ηνωμένο Βασίλειο	2.00 % (2013)	7.00 % (2005-2008)	4,36%	4,00%	1,66%
Ιρλανδία	2.00 % (2013)	15.00 % (2000)	7,51%	6,00%	3,91%
Ισπανία	1.00 % (2013)	8.00 % (1998, 2000, 2001, 2008)	4,52%	4,00%	2,36%
Ιταλία	0.00 % (2012)	4.00 % (1990)	1,70%	1,50%	0,94%
Κύπρος	1.00 % (2012)	6.00 % (2004)	3,93%	4,50%	1,79%
Λεττονία	4.00 % (2012, 2013)	10.00 % (2008)	6,57%	6,00%	2,23%
Λιθουανία	1.00 % (2013)	8.00 % (2008)	5,64%	7,00%	2,93%
Λουξεμβούργο	1.33 % (1994)	14.20 % (2003)	6,43%	5,00%	4,40%
Μάλτα	2.00 % (2012, 2013)	16.00 % (2004)	9,50%	10,00%	5,69%
Ολλανδία	0.67 % (1994)	5.00 % (2005)	1,93%	2,00%	0,99%
Ουγγαρία	0.00 % (2012)	2.00 % (2004, 200)	1,21%	1,00%	0,70%
Πολωνία	1.00 % (2005, 2006)	5.00 % (2008)	2,29%	2,00%	1,38%
Πορτογαλία	1.00 % (2003-2006, 2012, 2013)	4.00 % (1998, 2008)	2,34%	2,67%	1,01%
Ρουμανία	1.00 % (2012)	9.00 % (2008)	4,71%	5,00%	2,87%
Σλοβακία	1.00 % (2012, 2013)	5.00 % (2008)	2,64%	2,00%	1,55%
Σλοβενία	2.00 % (2012, 2013)	6.00 % (2006-2008)	4,29%	5,00%	1,89%

Σουηδία	1.00 % (1997, 2012, 2013)	7.00 % (2003)	2,86%	2,25%	1,80%
Τσεχία	1.00 % (2012, 2013)	9.00 % (2008)	3,86%	2,00%	3,18%
Φινλανδία	3.00 % (1995, 1999, 2008, 2013)	7.80 % (2003)	4,58%	4,50%	1,36%
Ε.Ε.	2.00 % (1993-1995, 2012, 2013)	5.00 % (2008)	3,38%	4,00%	1,02%

*θετικές απαντήσεις: "7: μέγιστη" (σε κλίμακα από 1-7)

Πίνακας 1.6.2^Α: αντιληπτή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης
:θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1990	18.00 % (Πορτογαλία)	32.00 % (Ολλανδία, Βέλγιο)	28,08%	29,00%	3,75%
1991	20.50 % (Πορτογαλία)	31.50 % (Βέλγιο)	27,21%	27,50%	2,77%
1992	22.00 % (Δανία)	31.00 % (Βέλγιο)	26,33%	26,50%	2,53%
1993	21.00 % (Γαλλία)	26.50 % (Ολλανδία)	23,25%	23,00%	1,56%
1994	21.33 % (Γαλλία)	28.67 % (Λουξεμβούργο)	25,64%	26,17%	2,53%
1995	22.00 % (Αυστρία)	30.50 % (Ολλανδία)	25,83%	26,50%	2,43%
1996	20.00 % (Βέλγιο)	32.00 % (Ολλανδία)	24,93%	24,33%	3,06%
1997	22.00 % (Βέλγιο)	33.00 % (Ολλανδία)	27,07%	27,00%	2,84%
1998	23.00 % (Πορτογαλία)	32.00 % (Ολλανδία)	27,40%	28,00%	3,02%
1999	19.00 % (Ιρλανδία)	32.00 % (Δανία, Ολλανδία)	27,27%	27,00%	3,45%
2000	17.00 % (Ιρλανδία)	33.00 % (Ολλανδία, Φινλανδία)	27,87%	28,00%	4,22%
2001	16.50 % (Ιρλανδία)	30.00 % (Δανία)	26,33%	27,50%	3,24%
2002	19.20 % (Ιρλανδία)	29.05 % (Ελλάδα)	26,10%	26,55%	2,56%
2003	21.50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	32.10 % (Ελλάδα)	25,87%	26,40%	3,06%
2004	20.00 % (Ουγγαρία)	38.00 % (Σλοβενία)	27,87%	28,50%	3,96%
2005	20.00 % (Ιρλανδία)	31.00 % (Δανία, Γαλλία, Σλοβενία)	26,52%	27,00%	2,76%
2006	16.00 % (Ιρλανδία)	35.00 % (Εσθονία)	26,74%	27,00%	4,78%
2007	17.00 % (Γερμανία)	33.00 % (Βέλγιο)	26,15%	27,50%	4,50%
2008	17.00 % (Μάλτα)	33.00 % (Βέλγιο, Γαλλία)	25,62%	25,50%	4,86%
2009					
2010					
2011					
2012	15.00 % (Πορτογαλία)	34.00 % (Δανία)	24,56%	26,00%	5,02%
2013	13.00 % (2013)	32.00 % (1990)	24,07%	24,00%	4,98%

*θετικές απαντήσεις: "4: μεσαία" (σε κλίμακα από 1-7)

Πίνακας 1.6.2^B: αντιληπτή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης
:θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	20.00 % (2006)	30.00 % (1999, 2000)	24,77%	24,60%	3,26%
Βέλγιο	20.00 % (1996)	33.00 % (2006, 2008)	27,75%	28,70%	3,97%
Βουλγαρία	22.00 % (2008)	29.00 % (2013)	24,79%	24,00%	2,45%
Γαλλία	21.00 % (1993)	33.00 % (2008)	27,29%	27,50%	3,35%
Γερμανία	23.00 % (1993)	29.00 % (1990)	26,78%	27,00%	1,54%
Δανία	22.00 % (1992)	34.00 % (2012)	28,90%	29,00%	3,09%
Ελλάδα	18.00 % (2012)	32.10 % (2003)	26,31%	26,50%	3,26%
Εσθονία	28.00 % (2005)	35.00 % (2006)	30,86%	30,00%	2,54%
Ηνωμένο Βασίλειο	20.00 % (2013)	29.00 % (1990)	25,02%	25,00%	2,38%
Ιρλανδία	16.00 % (2006, 2012)	31.00 % (1997)	21,89%	21,50%	4,44%
Ισπανία	14.00 % (2013)	29.00 % (1997)	24,09%	25,00%	3,57%
Ιταλία	21.00 % (2008)	30.00 % (1998, 1999)	26,00%	26,00%	2,88%
Κύπρος	13.00 % (2013)	29.00 % (2005, 2006)	24,43%	26,00%	5,65%
Λεττονία	24.00 % (2004)	31.00 % (2006)	26,57%	26,00%	2,37%
Λιθουανία	24.00 % (2004, 2006)	30.00 % (2013)	25,64%	25,00%	2,17%
Λουξεμβούργο	21.50 % (1993)	30.00 % (2000, 2004)	26,22%	26,00%	2,44%
Μάλτα	17.00 % (2008)	33.00 % (2012)	23,57%	23,00%	5,16%
Ολλανδία	23.00 % (2013)	33.00 % (2000)	29,53%	29,50%	2,49%
Ουγγαρία	19.00 % (2012)	29.00 % (2008)	24,14%	25,00%	3,67%
Πολωνία	28.00 % (2012)	33.00 % (2006)	30,36%	30,00%	1,84%
Πορτογαλία	15.00 % (2012, 2013)	31.00 % (2000)	23,00%	23,00%	4,32%
Ρουμανία	18.00 % (2008)	26.00 % (2004)	21,64%	20,50%	3,06%
Σλοβακία	20.00 % (2013)	31.00 % (2006)	26,86%	29,00%	4,34%
Σλοβενία	23.00 % (2013)	38.00 % (2004)	28,71%	28,00%	4,96%
Σουηδία	23.50 % (1995)	32.00 % (2012)	26,95%	26,80%	2,58%
Τσεχία	19.00 % (2012)	29.00 % (2004)	26,21%	28,00%	4,02%
Φινλανδία	25.00 % (2012)	33.00 % (2000)	28,57%	28,00%	2,72%
Ε.Ε.	23.00 % (2013)	29.00 % (1990)	26,28%	26,35%	1,53%

*θετικές απαντήσεις: "4: μεσαία" (σε κλίμακα από 1-7)

Πίνακας 1.7.1^A: επιθυμητή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης
:θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1990	8.00 % (Λουξεμβούργο)	31.00 % (Ιταλία)	16,92%	15,00%	7,23%
1991	7.50 % (Δανία)	33.00 % (Ελλάδα)	18,25%	15,75%	8,68%

1992	5.00 % (Δανία)	42.00 % (Ελλάδα)	19,58%	15,00%	10,78%
1993	7.50 % (Δανία)	29.50 % (Ελλάδα)	17,33%	14,25%	7,09%
1994	5.33 % (Δανία)	32.00 % (Ελλάδα)	17,64%	14,33%	9,01%
1995	4.50 % (Φινλανδία)	33.50 % (Ελλάδα)	16,13%	14,00%	8,84%
1996	3.33 % (Φινλανδία)	31.67 % (Ιταλία)	15,18%	13,33%	9,35%
1997	3.00 % (Φινλανδία)	33.00 % (Ελλάδα)	14,78%	11,00%	9,48%
1998	3.00 % (Φινλανδία)	40.00 % (Ελλάδα)	14,60%	12,00%	10,21%
1999	2.00 % (Φινλανδία)	31.00 % (Πορτογαλία)	14,13%	12,00%	9,10%
2000	4.00 % (Φινλανδία)	37.00 % (Ελλάδα)	13,87%	10,00%	9,78%
2001	3.50 % (Φινλανδία)	36.00 % (Ελλάδα)	14,10%	11,50%	9,59%
2002	3.85 % (Φινλανδία)	38.40 % (Ελλάδα)	14,07%	11,05%	9,66%
2003	4.20 % (Φινλανδία)	40.80 % (Ελλάδα)	14,04%	12,40%	9,88%
2004	4.00 % (Φινλανδία, Δανία)	45.00 % (Ελλάδα)	18,69%	16,50%	11,04%
2005	4.00 % (Δανία, Ολλανδία, Φινλανδία, Εσθονία)	46.00 % (Ελλάδα)	15,85%	14,00%	10,17%
2006	3.00 % (Φινλανδία)	40.00 % (Ελλάδα)	16,33%	16,00%	9,52%
2007	3.00 % (Φινλανδία)	36.50 % (Ελλάδα)	15,96%	15,50%	8,79%
2008	3.00 % (Φινλανδία)	35.00 % (Ρουμανία)	15,59%	13,00%	8,55%
2009					
2010					
2011					
2012	6.00 % (Δανία, Σουηδία, Φινλανδία)	32.00 % (Ελλάδα)	16,19%	16,00%	8,15%
2013	6.00 % (Φινλανδία)	31.00 % (Ρουμανία)	17,81%	18,00%	8,01%

*θετικές απαντήσεις: "7: μέγιστη" (σε κλίμακα από 1-7)

Πίνακας 1.7.1^B: επιθυμητή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης
:θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	6.00% (2005)	16.33% (1999)	11,78%	8,40%	8,34%
Βέλγιο	6.10 % (2003)	17.00 % (1996)	11,12%	11,00%	2,33%
Βουλγαρία	23.00 % (2006-2008)	32.00 % (2004)	25,43%	24,00%	3,31%
Γαλλία	10.00 % (2006, 2012)	19.50 % (1995)	14,23%	13,50%	2,68%
Γερμανία	6.00 % (1998, 2005)	13.00 % (1990- 1992, 1995)	10,08%	10,00%	2,26%
Δανία	4.00 % (1999, 2000, 2004, 2005)	10.00% (1990)	5,61%	5,33%	1,57%
Ελλάδα	24.00 % (1990)	46.00% (2005)	35,34%	33,50%	5,80%
Εσθονία	4.00 % (2005)	8.00 % (2012)	6,21%	6,50%	1,35%
Ηνωμένο Βασίλειο	6.50% (2001)	18.00 % (2004)	10,87%	10,00%	3,15%
Ιρλανδία	9.00 % (2008)	19.00 % (1992)	13,91%	13,00%	2,82%
Ισπανία	12.00 % (2006)	30.00 % (1994, 2013)	22,51%	24,00%	6,60%

Ιταλία	12.00 % (2008)	32.00 % (1992, 1995, 1996)	24,54%	27,00%	6,88%
Κύπρος	23.00 % (2004, 2006-2008)	30.00 % (2012)	25,00%	23,00%	2,77%
Λεττονία	14.00 % (2004, 2005)	22.00 % (2008,2012)	17,57%	16,00%	3,46%
Λιθουανία	18.00 % (2012,2013)	27.00 % (2006)	23,50%	26,00%	3,97%
Λουξεμβούργο	8.00 % (1990)	17.00 % (2013)	11,66%	12,00%	2,39%
Μάλτα	11.00 % (2008)	33.00 % (2004)	19,86%	19,00%	6,74%
Ολλανδία	4.00 % (2005)	13.00 % (1992)	8,73%	8,50%	2,88%
Ουγγαρία	16.00 % (2006)	25.00 % (2012)	20,43%	18,00%	4,04%
Πολωνία	22.00 % (2012)	33.00 % (2004)	28,57%	31,00%	4,31%
Πορτογαλία	16.00 % (2008)	36.50 % (2004)	26,96%	27,00%	5,53%
Ρουμανία	28.00 % (2012)	35.00 % (2008)	31,36%	31,00%	2,32%
Σλοβακία	18.00 % (2012)	25.00 % (2013)	21,86%	22,00%	2,73%
Σλοβενία	14.00 % (2005)	22.00 % (2013)	17,64%	17,50%	2,87%
Σουηδία	5.50 % (1995)	12.00% (1999)	10,59%	9,25%	8,30%
Τσεχία	10.00 % (2012)	19.00 % (2006)	14,14%	13,00%	2,85%
Φινλανδία	2.00 % (1999)	6.00% (2012, 2013)	6,08%	3,75%	9,32%
Ε.Ε.	14.00 % (1998, 1999, 2005, 2006)	20.00% (1992)	16,11%	15,00%	2,03%

*θετικές απαντήσεις: "7: μέγιστη" (σε κλίμακα από 1-7)

Πίνακας 1.7.2^Α: επιθυμητή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης
:θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1990	8.00 % (Ελλάδα)	26.00 % (Λουξεμβούργο)	16,00%	15,50%	6,03%
1991	7.00 % (Ελλάδα)	21.50 % (Δανία)	14,71%	15,00%	4,93%
1992	6.00 % (Ελλάδα)	21.00 % (Δανία)	13,42%	14,00%	4,36%
1993	7.50 % (Ελλάδα)	19.50 % (Βέλγιο)	13,96%	14,00%	4,37%
1994	6.67 % (Ελλάδα)	24.67% (Λουξεμβούργο)	14,17%	14,50%	5,51%
1995	6.50 % (Ιταλία)	20.50 % (Δανία)	13,77%	13,00%	4,31%
1996	6.67% (Ιταλία)	21.33% (Δανία)	14,44%	15,33%	4,48%
1997	8.00 % (Ιταλία)	23.00 % (Δανία, Φινλανδία)	15,78%	17,00%	4,99%
1998	6.00 % (Ελλάδα)	27.00 % (Φινλανδία)	16,13%	16,00%	5,84%
1999	7.00 % (Δανία, Φινλανδία)	27.00 % (Ελλάδα, Πορτογαλία)	16,00%	17,00%	6,26%
2000	8.00 % (Ιταλία)	26.00 % (Φινλανδία)	17,40%	18,00%	5,21%
2001	6.00 % (Ελλάδα)	23.50 % (Δανία)	16,40%	16,50%	5,46%
2002	6.80 % (Ελλάδα)	24.85 % (Φινλανδία)	16,80%	17,70%	5,29%
2003	6.80 % (Ελλάδα)	26.70 % (Φινλανδία)	17,14%	16,90%	5,51%
2004	6.50 % (Ελλάδα)	29.00 % (Εσθονία)	17,13%	16,00%	6,43%
2005	8.00 % (Ρουμανία, Ελλάδα)	28.00 % (Βέλγιο)	17,63%	18,00%	5,89%
2006	6.00 % (Ρουμανία)	27.00 % (Βέλγιο, Δανία)	16,59%	17,00%	6,02%
2007	5.50 % (Ρουμανία)	27.50 % (Φινλανδία)	17,00%	17,00%	5,96%

2008	5.00 % (Ρουμανία)	30.00 % (Φινλανδία)	17,41%	17,00%	6,20%
2009					
2010					
2011					
2012	8.00 % (Βουλγαρία)	27.00 % (Εσθονία, Φινλανδία, Ολλανδία)	17,52%	16,00%	5,80%
2013	7.00 % (Βουλγαρία)	27.00 % (Εσθονία)	15,93%	16,00%	5,33%

*θετικές απαντήσεις: "4: μεσαία" (σε κλίμακα από 1-7)

Πίνακας 1.7.2^B: επιθυμητή κατάσταση υφιστάμενης ταχύτητας ευρωπαϊκής ενοποίησης
:θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	10.67% (1996)	23.00 % (2012)	18,34%	18,00%	3,16%
Βέλγιο	15.33% (1996)	28.00 % (2005)	21,47%	21,00%	4,06%
Βουλγαρία	6.00 % (2008)	10.00 % (2005)	7,93%	8,00%	1,30%
Γαλλία	12.50 % (1995)	20.00 % (2012)	15,80%	16,00%	2,12%
Γερμανία	13.00 % (1995)	23.00 % (2013)	18,38%	17,70%	2,37%
Δανία	19.50 % (1993)	27.50 % (2004)	23,25%	23,00%	2,39%
Ελλάδα	6.00 % (1992, 2001)	11.00 % (2008)	7,86%	7,50%	1,53%
Εσθονία	24.00 % (2008)	29.00 % (2004)	26,29%	26,00%	1,60%
Ηνωμένο Βασίλειο	12.50 % (1995)	27.00 % (2004)	16,61%	16,00%	3,20%
Ιρλανδία	12.00 % (1996)	19.00 % (1997)	15,83%	16,00%	1,86%
Ισπανία	7.67% (1994)	18.00 % (2005, 2008)	13,14%	12,00%	3,00%
Ιταλία	6.50 % (1995)	16.00 % (2008)	9,92%	9,00%	2,98%
Κύπρος	10.00 % (2008)	16.00 % (2005)	13,64%	15,00%	2,21%
Λεττονία	13.00 % (2008)	19.00 % (2004)	16,36%	16,00%	1,93%
Λιθουανία	14.00 % (2005, 2006)	18.00 % (2013)	15,07%	15,00%	1,37%
Λουξεμβούργο	12.00 % (1997)	26.00 % (1990)	19,08%	19,00%	3,24%
Μάλτα	10.00 % (2005)	16.00 % (2008)	13,21%	13,00%	2,34%
Ολλανδία	16.00 % (1998)	27.00 % (2012)	20,63%	20,00%	3,45%
Ουγγαρία	11.00 % (2013)	15.00 % (2005)	12,86%	13,00%	1,21%
Πολωνία	10.00 % (2006)	12.00 % (2005)	10,93%	11,00%	0,61%
Πορτογαλία	7.00 % (1999)	15.00 % (2008)	9,85%	10,00%	1,75%
Ρουμανία	5.00 % (2008)	10.00 % (2012)	7,21%	8,00%	1,78%
Σλοβακία	12.00 % (2005, 2006)	15.00 % (2004, 2012)	13,21%	13,00%	1,29%
Σλοβενία	13.00 % (2013)	21.00 % (2005)	17,36%	17,50%	2,50%
Σουηδία	16.60 % (2003)	25.00 % (2012)	21,91%	21,50%	2,52%
Τσεχία	14.00 % (2004)	23.00 % (2012)	19,36%	20,00%	3,04%
Φινλανδία	19.50 % (1995)	30.00 % (2008)	26,22%	26,85%	2,85%
Ε.Ε.	12.00 % (1995)	18.00 % (2005, 2008, 2012)	15,11%	15,00%	1,76%

*θετικές απαντήσεις: "4: μεσαία" (σε κλίμακα από 1-7)

Πίνακας 1.8.1^Α: επίπεδα ικανοποίησης πολιτών με τη ζωή τους: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1973	8.00 % (Ιταλία)	53.00 % (Ιρλανδία)	32,33%	33,00%	16,19%
1974	8.00 % (Ιταλία)	47,25% (Δανία)	30,22%	32,00%	14,23%
1975	8.00 % (Ιταλία)	43,50 % (Δανία)	28,11%	32,50%	12,53%
1976	8.00 % (Ιταλία)	49,50 % (Δανία)	29,06%	30,50%	13,51%
1977	8.50 % (Ιταλία)	53,50 % (Δανία)	31,83%	38,50%	15,07%
1978	9.50 % (Ιταλία)	56,00 % (Δανία)	32,72%	37,00%	15,76%
1979	9.00 % (Ιταλία)	51,00 % (Δανία)	31,00%	33,00%	14,90%
1980	10.00 % (Ιταλία)	55,00 % (Δανία)	30,78%	34,00%	15,65%
1981	12.00 % (Γαλλία)	59,00 % (Δανία)	30,50%	33,00%	15,35%
1982	12.50 % (Ιταλία)	57,00 % (Δανία)	29,85%	30,00%	14,49%
1983	9.50 % (Ιταλία)	54,50 % (Δανία)	26,60%	24,75%	14,13%
1984	11.00 % (Ιταλία)	57,00 % (Δανία)	28,05%	27,00%	15,16%
1985	3.00 % (Πορτογαλία)	59,00 % (Δανία)	25,25%	22,50%	15,20%
1986	5.00 % (Πορτογαλία)	57,50 % (Δανία)	25,75%	24,00%	14,44%
1987	6.00 % (Πορτογαλία)	54,50 % (Δανία)	25,54%	25,50%	13,60%
1988	9.50 % (Πορτογαλία)	48,50 % (Δανία)	25,17%	23,50%	11,43%
1989	5.00 % (Πορτογαλία)	56,67 % (Δανία)	28,25%	26,33%	14,17%
1990	6.50 % (Πορτογαλία)	63,00 % (Δανία)	29,00%	27,00%	16,10%
1991	6.50 % (Πορτογαλία)	60,50 % (Δανία)	29,67%	27,25%	17,23%
1992	6.00 % (Πορτογαλία)	62,00 % (Δανία)	28,08%	26,00%	17,13%
1993	5.50 % (Πορτογαλία)	64,50 % (Δανία)	26,25%	23,25%	17,23%
1994	5.00 % (Πορτογαλία)	63,50 % (Δανία)	26,21%	22,00%	17,59%
1995	3.00 % (Πορτογαλία)	66,00 % (Δανία)	27,80%	26,00%	17,08%
1996	4.00 % (Πορτογαλία)	66,00 % (Δανία)	26,40%	27,00%	16,20%
1997	6.00 % (Πορτογαλία)	62,00 % (Δανία)	26,80%	23,00%	16,39%
1998	5.00 % (Πορτογαλία)	67,00 % (Δανία)	25,67%	25,00%	16,66%
1999	4.00 % (Πορτογαλία)	63,00 % (Δανία)	25,67%	25,00%	14,54%
2000	3.00 % (Πορτογαλία)	57,00 % (Δανία)	23,07%	22,00%	14,00%
2001	6.33 % (Πορτογαλία)	65,00 % (Δανία)	27,00%	23,00%	15,38%
2002	5.02 % (Πορτογαλία)	61,67 % (Δανία)	18,48%	15,45%	15,03%
2003	3.70 % (Πορτογαλία)	61,00 % (Δανία)	25,27%	24,10%	14,44%
2004	3.00 % (Πορτογαλία, Βουλγαρία)	64,00 % (Δανία)	23,61%	19,50%	16,74%
2005	2.00 % (Βουλγαρία)	65,50 % (Δανία)	22,43%	18,75%	16,00%
2006	2.50 % (Βουλγαρία)	65,00 % (Δανία)	22,50%	18,75%	15,78%
2007	2.50 % (Βουλγαρία)	65,50 % (Δανία)	22,50%	18,50%	15,87%
2008	3.50 % (Βουλγαρία)	64,50 % (Δανία)	21,89%	17,25%	16,31%
2009	2.50 % (Βουλγαρία)	69,00 % (Δανία)	22,14%	17,00%	16,83%
2010	2.50 % (Βουλγαρία)	67,50 % (Δανία)	21,79%	18,50%	16,13%
2011	2.00 % (Πορτογαλία)	69,00 % (Δανία)	21,63%	17,00%	16,78%

2012	1.50 % (Πορτογαλία)	69,50 % (Δανία)	21,02%	17,50%	16,26%
2013	1.50 % (Πορτογαλία)	69,50 % (Δανία)	20,91%	16,00%	16,07%
2014	3.00 % (Πορτογαλία)	71,00 % (Δανία)	24,66%	20,75%	16,72%

*θετικές απαντήσεις: "πολύ ικανοποιημένος"

Πίνακας 1.8.1^B: επίπεδα ικανοποίησης πολιτών με τη ζωή τους: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	17,00 % (2008)	35,50 % (2014)	23,58%	22,50%	4,74%
Βέλγιο	11,25% (2002)	43,00 % (1973)	28,83%	28,75%	7,43%
Βουλγαρία	2,00 % (2005)	3,50 % (2008, 2011)	2,82%	3,00%	0,46%
Γαλλία	6,25% (2002)	23,00 % (2014)	14,34%	14,00%	3,17%
Γερμανία	7,00 % (2002)	29,50 % (2014)	19,43%	19,75%	4,82%
Δανία	43,50 % (1975)	71,00 % (2014)	60,30%	61,83%	6,76%
Ελλάδα	3,00 % (2012)	22,67 % (1989)	11,24%	10,00%	5,34%
Εσθονία	7,50 % (2005)	13,50 % (2014)	9,14%	8,50%	1,75%
Ηνωμένο Βασίλειο	15,45% (2002)	41,50 % (2014)	31,59%	31,00%	4,47%
Ιρλανδία	14,15% (2002)	53,00 % (1973)	34,12%	34,00%	6,23%
Ισπανία	12,50 % (2009)	30,00 % (2004)	19,35%	18,85%	4,53%
Ιταλία	5,00 % (1991)	19,00 % (2008)	10,91%	11,25%	3,25%
Κροατία	15,00 % (2004)	18,00 % (2010)	16,23%	16,00%	1,13%
Κύπρος	20,00 % (2013)	46,00 % (2004)	31,82%	32,00%	6,19%
Λεττονία	5,00 % (2004)	12,00 % (2014)	8,82%	8,50%	1,82%
Λιθουανία	9,50 % (2005)	14,50 % (2014)	11,50%	11,50%	1,66%
Λουξεμβούργο	18,75% (2002)	51,00 % (2004)	38,46%	38,50%	5,77%
Μάλτα	21,50 % (2012)	36,50 % (2014)	28,18%	27,50%	4,87%
Ολλανδία	19,75% (2002)	52,50 % (2008)	43,65%	45,50%	6,38%
Ουγγαρία	5,00 % (2008, 2010, 2012, 2013)	9,50 % (2014)	6,36%	6,00%	1,69%
Πολωνία	10,00 % (2013)	15,00 % (2004, 2014)	12,91%	13,00%	1,87%
Πορτογαλία	1,50 % (2012, 2013)	9,50 % (1988)	4,42%	4,75%	1,76%
Ρουμανία	4,50 % (2006, 2011)	6,50 % (2013)	5,27%	5,00%	0,61%
Σλοβακία	7,00 % (2004)	15,50 % (2014)	11,91%	12,00%	2,54%
Σλοβενία	18,50 % (2013)	27,00 % (2004)	23,00%	23,50%	2,60%
Σουηδία	35,00 % (2000)	49,00 % (2014)	43,09%	45,00%	5,39%
Τσεχία	8,00 % (2004)	18,00 % (2014)	12,55%	12,50%	2,44%
Φινλανδία	22,00 % (2000)	37,50 % (2009)	30,29%	32,25%	5,32%
Ε.Ε.	9,70 % (2002)	24,50 % (1991)	20,56%	20,50%	2,26%

*θετικές απαντήσεις: "πολύ ικανοποιημένος"

Πίνακας 1.8.2^A: επίπεδα ικανοποίησης πολιτών με τη ζωή τους: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1973	39,00 % (Ιρλανδία)	65,00 % (Γερμανία)	52,11%	52,00%	8,25%

1974	45,00 % (Ιρλανδία)	65,25% (Γερμανία)	52,44%	52,00%	6,76%
1975	46,00 % (Δανία)	65,50 % (Γερμανία)	52,78%	51,50%	6,05%
1976	43,50 % (Δανία)	60,00 % (Γερμανία)	52,94%	52,00%	5,44%
1977	41,50 % (Δανία)	61,50 % (Γερμανία)	51,89%	51,00%	5,94%
1978	39,00 % (Δανία)	63,00 % (Γερμανία)	51,06%	49,50%	7,13%
1979	43,00 % (Δανία)	62,00 % (Γερμανία)	52,78%	50,00%	6,96%
1980	40,00 % (Δανία)	68,00 % (Γερμανία)	53,78%	53,00%	7,76%
1981	36,00 % (Δανία)	61,00 % (Γερμανία)	50,00%	50,50%	7,77%
1982	38,00 % (Δανία)	64,00 % (Γερμανία)	51,50%	51,25%	7,87%
1983	40,50 % (Δανία)	64,50 % (Γερμανία)	53,95%	54,50%	7,37%
1984	37,00 % (Δανία)	67,00 % (Γερμανία)	52,90%	54,50%	8,25%
1985	36,00 % (Δανία)	62,00 % (Γερμανία)	52,46%	53,00%	7,18%
1986	37,00 % (Δανία)	64,00 % (Γερμανία)	54,00%	55,00%	7,65%
1987	40,50 % (Δανία)	66,50 % (Γερμανία)	53,67%	54,00%	7,93%
1988	41,00 % (Δανία)	60,00 % (Γερμανία)	50,83%	51,00%	5,22%
1989	38,00 % (Δανία)	64,67 % (Γερμανία, Πορτογαλία)	55,06%	57,00%	8,53%
1990	34,00 % (Δανία)	65,50 % (Πορτογαλία)	54,04%	54,50%	9,08%
1991	35,50 % (Δανία)	66,00 % (Πορτογαλία)	52,88%	54,50%	9,21%
1992	35,00 % (Δανία)	68,50 % (Πορτογαλία)	53,50%	53,50%	9,42%
1993	32,00 % (Δανία)	63,00 % (Γερμανία)	53,75%	56,00%	9,37%
1994	32,50 % (Δανία)	67,00 % (Γερμανία)	54,67%	55,25%	9,65%
1995	31,00 % (Δανία)	64,00 % (Ιταλία)	55,27%	57,00%	9,32%
1996	30,00 % (Δανία)	67,00 % (Ιταλία)	57,13%	60,00%	9,24%
1997	35,00 % (Δανία)	62,00 % (Γαλλία)	55,13%	57,00%	7,53%
1998	30,00 % (Δανία)	64,00 % (Γερμανία)	54,93%	56,00%	8,36%
1999	33,00 % (Δανία)	66,00 % (Ιταλία)	57,87%	59,00%	8,22%
2000	38,00 % (Δανία)	65,00 % (Γαλλία)	57,53%	59,00%	6,89%
2001	31,50 % (Δανία)	65,67 % (Γερμανία)	57,17%	59,33%	9,38%
2002	24,70 % (Λουξεμβούργο)	65,60 % (Φινλανδία)	39,42%	31,45%	15,69%
2003	34,90 % (Δανία)	66,20 % (Φινλανδία)	56,17%	57,30%	7,90%
2004	29,00 % (Βουλγαρία)	69,00 % (Τσεχία)	52,82%	54,50%	9,37%
2005	27,00 % (Βουλγαρία)	69,00 % (Τσεχία)	53,68%	54,00%	9,86%
2006	28,50 % (Βουλγαρία)	69,00 % (Τσεχία)	54,70%	55,00%	9,80%
2007	32,00 % (Δανία)	68,50 % (Εσθονία)	55,71%	57,50%	9,23%
2008	31,50 % (Δανία)	70,50 % (Τσεχία)	54,00%	54,25%	9,59%
2009	29,00 % (Δανία)	68,00 % (Τσεχία)	52,77%	51,50%	9,99%
2010	30,00 % (Δανία)	67,00 % (Τσεχία)	52,96%	53,00%	10,30%
2011	28,00 % (Δανία)	66,50 % (Τσεχία)	52,73%	53,00%	10,28%
2012	27,50 % (Δανία)	66,00 % (Τσεχία)	52,34%	55,75%	11,36%
2013	27,00 % (Δανία)	69,50 % (Τσεχία)	52,70%	54,00%	11,18%
2014	26,50 % (Δανία)	66,50 % (Πολωνία)	53,50%	54,25%	8,67%

*Θετικές απαντήσεις: "αρκετά ικανοποιημένος"

Πίνακας 1.8.2^B: επίπεδα ικανοποίησης πολιτών με τη ζωή τους: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	52,00 % (1996)	66,50 % (2007)	60,45%	62,00%	4,33%
Βέλγιο	30,10 % (2002)	63,00 % (2014)	56,26%	58,50%	6,09%
Βουλγαρία	27,00 % (2005)	42,00 % (2014)	33,73%	35,00%	4,36%
Γαλλία	31,45% (2002)	67,00 % (2013)	60,91%	61,50%	5,41%
Γερμανία	29,55% (2002)	68,00 % (1980)	62,20%	62,75%	5,59%
Δανία	26,50 % (2014)	46,00 % (1965)	35,26%	34,95%	5,18%
Ελλάδα	25,20 % (2002)	57,50 % (2007)	45,12%	45,75%	7,04%
Εσθονία	59,00 % (2012)	68,50 % (2007)	63,68%	64,00%	2,53%
Ηνωμένο Βασίλειο	28,25 % (2002)	60,00 % (1996)	53,98%	54,50%	4,71%
Ιρλανδία	28,65% (2002)	57,30 % (2003)	51,14%	52,00%	5,14%
Ισπανία	45,00 % (1987)	66,50 % (2008)	58,09%	60,50%	6,43%
Ιταλία	31,95% (2002)	67,00 % (1996)	57,80%	59,50%	6,36%
Κροατία	48,00 % (2009)	55,00 % (2004)	51,82%	52,00%	2,02%
Κύπρος	44,00 % (2008)	54,50 % (2004)	50,41%	50,00%	3,04%
Λεττονία	47,50 % (2009)	60,00 % (2014)	53,68%	54,00%	3,61%
Λιθουανία	43,00 % (2010)	56,00 % (2014)	48,27%	46,50%	4,64%
Λουξεμβούργο	24,70 % (2002)	60,00 % (1979)	51,61%	52,25%	5,89%
Μάλτα	49,50 % (2009)	57,50 % (2007)	54,18%	54,00%	2,58%
Ολλανδία	25,30 % (2002)	59,00 % (2000)	48,29%	48,00%	5,05%
Ογγαρία	37,50 % (2009)	53,50 % (2014)	44,05%	44,00%	4,08%
Πολωνία	56,00 % (2004)	66,50 % (2014)	62,36%	63,50%	3,58%
Πορτογαλία	31,50 % (2012)	68,50 % (1992)	55,48%	56,28%	9,34%
Ρουμανία	36,00 % (2010)	49,50 % (2014)	42,32%	41,50%	3,49%
Σλοβακία	52,00 % (2004)	60,00 % (2008)	56,59%	57,00%	2,54%
Σλοβενία	59,00 % (2014)	65,00 % (2005)	63,00%	63,50%	1,67%
Σουηδία	47,00 % (2008, 2011)	59,00 % (1996, 1999, 2000)	52,44%	51,25%	4,44%
Τσεχία	64,00 % (2014)	70,50 % (2008)	67,91%	68,00%	1,84%
Φινλανδία	57,00 % (2004)	66,20 % (2003)	61,87%	61,50%	2,85%
Ε.Ε.	29,75% (2002)	62,00 % (2001)	57,05%	57,75%	4,72%

*θετικές απαντήσεις: "αρκετά ικανοποιημένος"

Πίνακας 1.9.1^A: αντιληπτή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1983	5% (Γερμανία)	24% (Ιρλανδία)	12,40%	12,50%	5,21%
1984	6% (Γερμανία)	17% (Ιρλανδία)	11,05%	11,50%	3,82%
1985	5,5% (Γερμανία)	22% (Ιρλανδία)	12,90%	12,25%	5,00%
1986	6% (Γερμανία)	23,5% (Ιρλανδία)	14,46%	15,50%	5,87%
1987	6% (Γερμανία)	25% (Ισπανία)	16,29%	16,25%	6,32%
1988	5,5% (Γερμανία)	26% (Ιρλανδία)	14,50%	13,00%	6,29%

1989	5,5% (Ολλανδία)	28,5% (Ελλάδα)	15,75%	16,00%	7,00%
1990	6,5% (Ολλανδία)	25% (Ελλάδα)	15,13%	12,50%	6,39%
1991	5,5% (Ολλανδία)	24% (Ιρλανδία)	14,38%	13,50%	5,83%
1992	4% (Ολλανδία)	24,5% (Ιρλανδία)	13,42%	10,50%	6,55%
1993	8% (Ολλανδία, Λουξεμβούργο)	24% (Ιρλανδία)	13,42%	11,00%	5,74%
1994	4% (Ολλανδία)	28% (Ιρλανδία)	13,75%	12,50%	6,30%
1995	6% (Φινλανδία)	22% (Ιρλανδία)	11,17%	11,00%	4,60%
1996	6,25% (Φινλανδία)	22,5% (Ιρλανδία)	11,67%	10,50%	4,86%
1997	6,5% (Φινλανδία)	23,5% (Ελλάδα)	12,13%	10,50%	5,35%
1998	7,5% (Σουηδία)	24,5% (Ιρλανδία)	12,07%	11,00%	4,26%
1999	7% (Ολλανδία)	32,5% (Ιρλανδία)	17,00%	16,00%	6,31%
2000	6% (Ολλανδία)	27% (Ιρλανδία)	14,33%	12,00%	5,56%

*θετικές απαντήσεις: "πολύ σημαντικό"

Πίνακας 1.9.1^B: αντιληπτή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	11% (1995)	20% (1999)	13,79%	12,88%	3,23%
Βέλγιο	7% (1996,97)	14% (1998)	10,06%	9,75%	2,01%
Γαλλία	6,5% (1984)	13,5% (1999)	9,97%	10,50%	1,68%
Γερμανία	5% (1983)	13% (1994)	9,01%	9,75%	2,64%
Δανία	7,5% (1995-97)	20,5% (1987)	12,78%	11,75%	4,46%
Ελλάδα	13% (1983)	28,5% (1989)	20,72%	22,00%	4,15%
Ηνωμένο Βασίλειο	10% (1992)	19,5% (1985)	13,49%	12,88%	2,41%
Ιρλανδία	17% (1984)	32,5% (1999)	24,44%	24,25%	3,12%
Ισπανία	9,5% (1995)	25% (1987)	14,78%	13,00%	4,58%
Ιταλία	11,5% (1995)	23% (1990)	15,43%	14,50%	3,22%
Λουξεμβούργο	8% (1993)	23% (1999)	13,58%	12,50%	3,78%
Ολλανδία	4% (1992)	8,5% (1985)	6,56%	6,50%	1,28%
Πορτογαλία	10,5% (1997,1998)	22% (1992)	16,30%	17,00%	3,35%
Σουηδία	6% (1995)	18% (2000)	10,75%	8,25%	5,15%
Φινλανδία	6% (1995)	13% (1999)	8,29%	7,25%	2,75%
Ε.Ε.	10% (1984)	15% (1990)	12,32%	12,00%	1,55%

*θετικές απαντήσεις: "πολύ σημαντικό"

Πίνακας 1.9.2^A: αντιληπτή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1983	32% (Δανία)	51% (Λουξεμβούργο)	40,50%	41,00%	5,87%
1984	31% (Δανία)	45% (Λουξεμβούργο)	37,05%	37,25%	4,53%
1985	29,5% (Δανία)	48,5% (Λουξεμβούργο)	38,60%	37,75%	6,17%

1986	29,5% (Δανία)	47,5% (Γαλλία)	38,79%	39,50%	6,04%
1987	33,5% (Γερμανία)	51% (Γαλλία)	41,33%	41,00%	5,48%
1988	34% (Γερμανία)	49% (Λουξεμβούργο)	42,04%	42,75%	4,43%
1989	38% (Βέλγιο)	49,5% (Λουξεμβούργο)	42,92%	41,75%	3,74%
1990	39,5% (Ολλανδία)	49% (Πορτογαλία)	43,63%	43,50%	2,70%
1991	37% (Ολλανδία)	51,5% (Πορτογαλία)	42,96%	41,75%	4,61%
1992	39% (Ολλανδία)	51% (Λουξεμβούργο)	43,79%	43,75%	3,14%
1993	39% (Ολλανδία)	55% (Πορτογαλία)	45,83%	45,00%	4,57%
1994	39% (Ολλανδία)	53% (Λουξεμβούργο)	47,25%	47,50%	4,05%
1995	39,5% (Ολλανδία)	59% (Λουξεμβούργο)	46,73%	46,00%	4,56%
1996	39,75% (Ολλανδία)	57,5% (Λουξεμβούργο)	44,20%	42,25%	4,73%
1997	36,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	56% (Λουξεμβούργο)	43,13%	43,00%	5,00%
1998	37% (Ηνωμένο Βασίλειο)	57,5% (Λουξεμβούργο)	46,37%	45,00%	6,06%
1999	39% (Ηνωμένο Βασίλειο)	61,5% (Βέλγιο)	50,37%	50,00%	6,36%
2000	40% (Ηνωμένο Βασίλειο)	59% (Φινλανδία)	50,47%	51,00%	5,28%

*θετικές απαντήσεις: " σημαντικό"

Πίνακας 1.9.2^B: αντιληπτή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	38,5% (1997)	49% (2000)	43,63%	43,63%	3,78%
Βέλγιο	33% (1983)	61,5% (1999)	44,08%	43,50%	7,99%
Γαλλία	39,5% (1984)	54% (2000)	46,06%	45,50%	3,70%
Γερμανία	29,5% (1986)	51% (1994)	40,44%	42,25%	5,77%
Δανία	29,5% (1985)	51% (1999)	41,67%	43,00%	6,73%
Ελλάδα	37,5% (1985)	53,5% (1998)	44,06%	43,00%	4,15%
Ηνωμένο Βασίλειο	33,5% (1985)	45,5% (1995)	39,58%	39,50%	3,20%
Ιρλανδία	38% (1998)	46% (1993)	42,38%	42,75%	2,57%
Ισπανία	32,5% (1986)	53% (2000)	44,48%	44,50%	5,52%
Ιταλία	39,5% (1989)	52% (2000)	44,65%	44,50%	3,26%
Λουξεμβούργο	40% (1990)	59% (1995)	51,61%	51,00%	5,05%
Ολλανδία	33% (1984)	50% (1999)	40,13%	39,50%	3,85%
Πορτογαλία	32% (1986)	55% (1993)	46,48%	46,50%	6,06%
Σουηδία	39,5% (1997)	52,5% (1999)	44,54%	42,75%	5,11%
Φινλανδία	49,5% (1997)	59,5% (1999)	54,29%	53,50%	4,26%
Ε.Ε.	36,5% (1984)	49% (2000)	42,78%	43,00%	3,38%

*θετικές απαντήσεις: " σημαντικό"

Πίνακας 1.10.1^A: επιθυμητή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1983	18% (Δανία)	73,5% (Ιταλία)	51,05%	53,50%	14,97%
1984	15,5% (Δανία)	73,5% (Ιταλία)	51,95%	57,00%	16,35%
1985	12,5% (Δανία)	73,5% (Ιταλία)	51,30%	55,25%	16,78%
1986	13% (Δανία)	72% (Ιταλία)	46,79%	49,50%	14,78%
1987	14% (Δανία)	69% (Ιταλία)	45,33%	47,00%	13,66%
1988	14,5% (Δανία)	66,5% (Ιταλία)	43,17%	44,00%	12,50%
1989	17,5% (Δανία)	65,5% (Ιταλία)	47,00%	48,50%	12,58%
1990	24,5% (Δανία)	70% (Ιταλία)	49,21%	49,75%	12,12%
1991	29,5% (Δανία)	69,5% (Ιταλία)	56,88%	62,75%	12,33%
1992	32% (Δανία)	71,5% (Πορτογαλία)	54,33%	56,75%	11,66%
1993	31% (Δανία)	62% (Ιταλία)	48,33%	49,50%	9,89%
1994	23% (Δανία)	66% (Ιταλία)	43,50%	42,75%	12,20%
1995	29% (Δανία)	67,5% (Ιταλία) ⁴	45,30%	45,50%	11,71%
1996	26,25% (Σουηδία)	64,25% (Ελλάδα)	43,40%	42,25%	11,84%
1997	23,5% (Σουηδία)	67,5% (Ελλάδα)	41,50%	37,50%	12,87%
1998	29,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	66% (Ελλάδα)	43,73%	40,50%	10,62%
1999	25,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	59,5% (Ιταλία)	42,80%	39,00%	10,10%
2000	23% (Ηνωμένο Βασίλειο)	62% (Ιταλία)	42,47%	40,00%	11,62%

*θετικές απαντήσεις: "περισσότερο σημαντικό"

Πίνακας 1.10.1^B: επιθυμητή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	30% (2000)	35,5% (1997)	33,17%	34,00%	2,42%
Βέλγιο	37% (1997)	65% (1991)	49,06%	49,25%	6,51%
Γαλλία	39% (1999)	66% (1985)	53,51%	53,75%	7,16%
Γερμανία	33,5% (1997)	56,5% (1991)	44,13%	43,75%	6,66%
Δανία	12,5% (1985)	36,5% (1999)	24,43%	26,75%	8,46%
Ελλάδα	55% (1985)	67,5% (1997)	60,85%	61,00%	3,63%
Ηνωμένο Βασίλειο	23% (2000)	48,5% (1991)	35,39%	37,25%	6,86%
Ιρλανδία	31,5% (1998)	51% (1991)	39,43%	39,75%	5,63%
Ισπανία	36,5% (1986)	61% (1991)	47,92%	47,50%	5,99%
Ιταλία	57,5% (1998)	73,5% (1983,1984,1985)	66,44%	66,25%	5,07%
Λουξεμβούργο	34,5% (1990)	62,5% (1984)	44,76%	43,13%	8,05%
Ολλανδία	44,5% (1988)	65,5% (1991)	54,11%	54,50%	5,59%
Πορτογαλία	38,5% (1994)	71,5% (1992)	53,83%	54,00%	9,35%

Σουηδία	23,5% (1997)	40% (2000)	31,63%	31,50%	6,43%
Φινλανδία	35% (2000)	41,5% (1999)	38,75%	39,00%	2,32%
Ε.Ε.	41,5% (1999)	59,5% (49,33%	49,25%	5,53%

*θετικές απαντήσεις: "περισσότερο σημαντικό"

Πίνακας 1.10.2^A: επιθυμητή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1983	5,5% (Ελλάδα)	29,5% (Δανία)	17,20%	17,25%	7,24%
1984	8% (Ιταλία)	30% (Δανία)	18,95%	20,00%	6,31%
1985	9,5% (Ιταλία)	25% (Δανία)	18,15%	19,25%	5,02%
1986	10,5% (Ελλάδα)	31% (Δανία)	19,79%	20,50%	6,80%
1987	11,5% (Πορτογαλία)	32,5% (Λουξεμβούργο)	21,08%	21,50%	7,20%
1988	15% (Ιταλία)	36,5% (Λουξεμβούργο)	24,75%	24,25%	7,14%
1989	14% (Ιταλία)	38,5% (Λουξεμβούργο)	22,42%	20,75%	7,30%
1990	10% (Ελλάδα)	41% (Λουξεμβούργο)	21,17%	18,75%	8,42%
1991	9% (Ελλάδα)	35,5% (Λουξεμβούργο)	17,67%	15,75%	7,47%
1992	11,5% (Πορτογαλία)	35,5% (Λουξεμβούργο)	19,71%	15,75%	7,53%
1993	15% (Ελλάδα)	41% (Λουξεμβούργο)	23,08%	22,00%	7,56%
1994	6,5% (Ελλάδα)	19% (Δανία)	12,17%	11,50%	3,66%
1995	13% (Ελλάδα)	34,5% (Δανία)	22,07%	21,50%	6,12%
1996	11,75% (Ελλάδα)	33,5% (Λουξεμβούργο)	22,12%	20,75%	5,83%
1997	10,5% (Ελλάδα)	34,5% (Λουξεμβούργο)	22,17%	22,50%	6,35%
1998	13% (Ελλάδα)	32% (Βέλγιο)	23,87%	24,00%	5,78%
1999	16,5% (Πορτογαλία)	(Λουξεμβούργο)	24,73%	24,50%	6,07%
2000	14% (Πορτογαλία)	36% (Δανία, Λουξεμβούργο)	25,27%	25,00%	6,61%

*θετικές απαντήσεις: " το ίδιο"

Πίνακας 1.10.2^B: επιθυμητή σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	20,5% (1995)	26% (2000)	22,88%	22,25%	2,48%
Βέλγιο	15% (1994)	32% (1998)	23,94%	24,25%	4,53%
Γαλλία	10,5% (1994)	29,5% (1999)	20,46%	21,00%	5,03%
Γερμανία	12% (1994)	25,5% (1997,1998)	19,64%	19,25%	4,10%
Δανία	19% (1994)	36% (2000)	30,25%	30,25%	4,07%
Ελλάδα	5,5% (1983)	18,5% (1999)	12,29%	12,38%	3,63%
Ηνωμένο Βασίλειο	10,5% (1994)	26,5% (1988)	19,60%	19,63%	3,45%

Ιρλανδία	16,5% (1994)	31% (1988,1998,2000)	25,39%	26,00%	4,52%
Ισπανία	12,5% (1994)	23% (1993,1999,2000)	18,63%	18,50%	3,37%
Ιταλία	7,5% (1994)	18% (2000)	13,19%	14,00%	3,08%
Λουξεμβούργο	15% (1994)	41% (1990,1993)	32,44%	34,00%	7,06%
Ολλανδία	10% (1994)	24% (1998,2000)	19,40%	19,88%	3,81%
Πορτογαλία	11% (1994)	21% (1995)	15,20%	16,00%	3,27%
Σουηδία	19% (1997)	26,5% (1999)	22,46%	21,75%	2,82%
Φινλανδία	22,5% (1995)	32% (2000)	24,96%	23,75%	3,59%
Ε.Ε.	10,5% (1994)	23% (1999)	18,60%	18,75%	3,31%

*θετικές απαντήσεις: " το ίδιο"

Πίνακας 1.11.1^Α: ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1973	2.00 % (Ιταλία)	16.00 % (Λουξεμβούργο)	7,89%	7,00%	4,37%
1974					
1975					
1976	1.00 % (Ιταλία)	13.00 % (Λουξεμβούργο, Γερμανία))	7,67%	7,00%	4,18%
1977	1.00 % (Ιταλία)	19.50 % (Λουξεμβούργο)	9,22%	9,50%	4,91%
1978	1.00 % (Ιταλία)	19.50 % (Λουξεμβούργο)	8,78%	8,50%	5,29%
1979	2.00 % (Ιταλία)	20.00 % (Λουξεμβούργο)	8,72%	8,00%	5,41%
1980	3.00 % (Ιταλία)	20.00 % (Ελλάδα)	9,50%	9,00%	5,93%
1981	4.00 % (Ιταλία)	24.00 % (Ελλάδα)	10,90%	9,00%	6,54%
1982	2.50 % (Ιταλία)	21.00 % (Ελλάδα)	9,60%	9,50%	5,53%
1983	1.50 % (Ιταλία)	21.50 % (Ελλάδα)	9,75%	8,25%	6,37%
1984	2.00 % (Ιταλία)	20.00 % (Δανία)	9,65%	8,75%	6,02%
1985	0.00 % (Δανία)	19.00 % (Ελλάδα)	8,83%	8,00%	5,65%
1986	0.00 % (Δανία)	27.00 % (Ισπανία)	10,00%	8,00%	8,19%
1987	0.00 % (Δανία)	25.00 % (Ισπανία)	9,04%	7,25%	7,03%
1988	0.00 % (Δανία)	17.00 % (Λουξεμβούργο)	9,46%	8,00%	5,47%
1989	0.00 % (Δανία)	20.00 % (Λουξεμβούργο)	9,61%	10,67%	5,77%
1990	0.00 % (Δανία)	21.00 % (Λουξεμβούργο)	9,13%	7,75%	6,09%
1991	0.00 % (Δανία)	26.50 % (Λουξεμβούργο)	9,33%	8,75%	6,96%

1992	0.00 % (Δανία)	16.00 % (Λουξεμβούργο)	6,96%	6,75%	4,78%
1993	0.00 % (Δανία)	12.50 % (Λουξεμβούργο, Ιρλανδία)	5,73%	5,50%	3,99%
1994	0.00 % (Δανία)	20.33 % (Λουξεμβούργο)	6,58%	4,83%	5,48%
1995	0.00 % (Δανία)	17.00 % (Λουξεμβούργο)	6,75%	5,00%	4,96%
1996	0.00 % (Δανία)	13.50 % (Ιρλανδία)	6,21%	5,75%	4,11%
1997	0.00 % (Δανία)	15.00 % (Ιρλανδία)	5,43%	4,50%	3,88%
1998	0.00 % (Δανία)	23.00 % (Λουξεμβούργο)	7,14%	5,50%	5,93%
1999	0.00 % (Δανία)	26.50 % (Ισπανία)	11,32%	11,50%	6,83%
2000	0.00 % (Δανία)	35.00 % (Ιρλανδία, Σουηδία)	19,07%	18,50%	12,09%
2001	0.00 % (Δανία)	19.50 % (Λουξεμβούργο)	9,68%	9,50%	5,41%
2002					
2003					
2004	3.00 % (Πορτογαλία)	31.00 % (Δανία)	11,21%	9,50%	7,26%

*θετικές απαντήσεις: " πολύ ικανοποιημένος"

Πίνακας 1.11.1^B: ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	5.00 % (1997)	25.00 % (2000)	11,75%	10,50%	6,22%
Βέλγιο	1.00 % (1998)	19.00 % (2000)	6,66%	6,00%	3,32%
Γαλλία	3.00 % (1980, 1992)	13.00 % (1997)	4,77%	4,25%	1,93%
Γερμανία	5.00 % (1973)	15.50 % (1990)	9,85%	10,00%	2,68%
Δανία	0.00 % (1985- 2001)	31.00 % (2004)	6,02%	0,00%	8,32%
Ελλάδα	4.00 % (1994-97)	24.00 % (1981)	12,15%	10,00%	6,97%
Ηνωμένο Βασίλειο	5.00 % (1995)	26.00 % (2000)	9,35%	8,75%	3,95%
Ιρλανδία	6.00 % (1983)	35.00 % (2000)	11,99%	12,00%	5,65%
Ισπανία	5.00 % (1994-5)	27.00 % (1986)	13,63%	13,25%	6,95%
Ιταλία	0.70 % (1993)	8.00 % (2000)	2,39%	2,00%	1,36%
Λουξεμβούργο	9.00 % (1997)	33.00 % (2000)	17,62%	17,00%	4,88%
Ολλανδία	6.00 % (1981)	32.00 % (2000)	9,64%	8,50%	4,72%

Πορτογαλία	0.00 % (1985)	15.00 % (1999)	4,53%	4,00%	3,02%
Σουηδία	3.00 % (1997)	35.00 % (2000)	9,31%	5,25%	10,57%
Φινλανδία	2.00 % (1997)	22.00 % (2000)	5,85%	3,00%	6,06%
Ε.Ε.	5.00 % (1993, 1997)	17.00 % (2000)	7,72%	8,00%	2,25%

*θετικές απαντήσεις: " πολύ ικανοποιημένος"

Πίνακας 1.11.2^Α: ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1973	25.00 % (Ιταλία)	49.00 % (Βέλγιο)	39,00%	38,00%	6,96%
1974					
1975					
1976	13.00 % (Ιταλία)	66.00 % (Γερμανία)	45,00%	47,00%	14,58%
1977	14.50 % (Ιταλία)	68.00 % (Γερμανία)	48,56%	51,50%	14,76%
1978	21.00 % (Γερμανία)	67.50 % (Γερμανία)	47,44%	49,00%	12,70%
1979	16.5 % (Ιταλία)	69.00 % (Γερμανία)	45,17%	45,50%	14,35%
1980	18.00 % (Ιταλία)	64.00 % (Γερμανία)	40,90%	41,50%	13,62%
1981	16.00 % (Ιταλία)	59.00 % (Γερμανία, Λουξεμβούργο)	42,90%	47,00%	14,43%
1982	17.50 % (Ιταλία)	57.50 % (Γερμανία)	42,20%	44,00%	10,35%
1983	17.00 % (Ιταλία)	59.00 % (Γερμανία)	43,00%	45,00%	11,60%
1984	22.00 % (Ιταλία)	60.50 % (Γερμανία)	44,05%	44,50%	10,93%
1985	24.00 % (Ιταλία)	59.50 % (Γερμανία)	41,58%	39,00%	9,69%
1986	23.00 % (Δανία)	77.00 % (Πορτογαλία)	46,08%	44,25%	15,01%
1987	19.00 % (Δανία)	85.00 % (Πορτογαλία)	47,25%	45,25%	16,96%
1988	15.00 % (Δανία)	69.50 % (Πορτογαλία)	44,42%	43,25%	14,37%
1989	13.00 % (Δανία)	65.33 % (Γερμανία)	45,36%	47,83%	15,05%
1990	17.50 % (Δανία)	63.50 % (Πορτογαλία)	44,42%	45,25%	14,69%
1991	19.50 % (Δανία)	67.00 % (Πορτογαλία)	45,00%	48,00%	13,89%
1992	15.00 % (Ιταλία)	65.00 % (Πορτογαλία)	43,33%	47,00%	15,29%

1993	11.50 % (Ιταλία)	59.50 % (Λουξεμβούργο)	40,96%	44,50%	13,95%
1994	19.67 % (Δανία)	58.33 % (Λουξεμβούργο)	42,45%	48,00%	13,52%
1995	17.00 % (Ιταλία)	60.00 % (Ολλανδία)	43,27%	47,00%	13,70%
1996	16.50 % (Δανία)	62.00 % (Ολλανδία)	43,37%	45,50%	13,08%
1997	14.00 % (Δανία)	64.00 % (Ολλανδία)	43,47%	46,00%	13,89%
1998	26.00 % (Ιταλία)	64.00 % (Ολλανδία)	42,87%	44,00%	13,19%
1999	19.50 % (Δανία)	79.50 % (Ισπανία)	52,30%	51,00%	14,95%
2000	49.00 % (Ελλάδα)	65.00 % (Γαλλία)	58,80%	59,00%	4,30%
2001	24.00 % (Δανία)	61.00 % (Σουηδία)	49,03%	53,00%	10,71%
2002					
2003					
2004	28.00 % (Πορτογαλία)	68.00 % (Φινλανδία)	51,80%	52,00%	11,05%

*Θετικές απαντήσεις: αρκετά ικανοποιημένος

Πίνακας 1.11.2^B: ικανοποίησης με τη λειτουργία της δημοκρατίας: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τοπική Απόκλιση
Αυστρία	50.00 % (1997)	55.00 % (2000)	51,00%	51,00%	1,55%
Βέλγιο	26.00 % (1997)	61.00 % (2000)	44,50%	44,50%	8,63%
Γαλλία	33.00 % (1980)	65.00 % (2000)	41,50%	41,50%	6,85%
Γερμανία	39.00 % (1973)	69.00 % (1979)	58,25%	58,25%	9,00%
Δανία	13.00 % (1989)	60.00 % (2004)	25,50%	25,50%	16,40%
Ελλάδα	26.00 % (1995)	50.00 % (2004)	34,00%	34,00%	6,74%
Ηνωμένο Βασίλειο	37.00 % (1973)	58.00 % (2000)	45,75%	45,75%	4,80%
Ιρλανδία	38.00 % (1983)	61.00 % (1998)	48,50%	48,50%	6,40%
Ισπανία	29.00 % (1994)	79.50 % (1999)	45,08%	45,08%	11,79%
Ιταλία	11.50 % (1993)	61.00 % (2000)	22,75%	22,75%	9,33%
Λουξεμβούργο	36.00 % (1973)	62.00 % (2004)	55,50%	55,50%	6,24%

Ολλανδία	42.00 % (1980)	65.50 % (1999)	56,25%	56,25%	6,22%
Πορτογαλία	28.00 % (2004)	85.00 % (1987)	50,92%	50,92%	17,68%
Σουηδία	49.00 % (1995)	65.00 % (2004)	55,75%	55,75%	5,72%
Φινλανδία	47.00 % (1997, 1998)	68.00 % (2004)	50,25%	50,25%	7,77%
Ε.Ε.	37.50 % (1993)	60.00 % (2000)	42,25%	42,25%	4,23%

*Θετικές απαντήσεις: αρκετά ικανοποιημένος

Πίνακας 1.12.1^A: προσδοκία για την ζωή γενικά το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1995	22,00 % (Αυστρία, Γερμανία)	46,00 % (Ιρλανδία)	33,87%	35,00%	6,92%
1996	15,00 % (Γερμανία)	43,00 % (Φινλανδία)	31,87%	33,00%	7,68%
1997	20,00 % (Γερμανία)	47,00 % (Ιρλανδία)	34,33%	34,00%	8,30%
1998	21,00 % (Γερμανία)	44,00 % (Σουηδία)	33,47%	35,00%	8,21%
1999	20,00 % (Αυστρία)	44,00 % (Ελλάδα)	33,07%	34,00%	8,01%
2000	20,00 % (Αυστρία)	43,00 % (Σουηδία)	33,35%	35,50%	7,57%
2001	18,50 % (Γερμανία)	45,00 % (Σουηδία)	33,63%	35,50%	7,88%
2002	17,85% (Γερμανία)	44,95 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	33,15%	36,75%	7,85%
2003	17,20 % (Γερμανία)	48,40 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	32,67%	34,50%	8,24%
2004	18,50 % (Γερμανία)	48,00 % (Ρουμανία)	33,66%	34,00%	8,37%
2005	20,50 % (Πορτογαλία)	47,50 % (Σουηδία)	34,64%	34,75%	7,66%
2006	20,00 % (Γερμανία)	48,00 % (Ιρλανδία, Σουηδία)	34,57%	33,50%	8,39%
2007	17,50 % (Ουγγαρία)	44,50 % (Σουηδία)	33,29%	33,00%	7,29%
2008	12,50 % (Πορτογαλία)	44,00 % (Σουηδία)	27,71%	27,25%	6,97%
2009	14,00 % (Πορτογαλία)	44,50 % (Σουηδία)	24,48%	24,25%	7,19%
2010	10,50 % (Ελλάδα)	46,00 % (Σουηδία)	24,57%	23,50%	7,35%
2011	9,00 % (Πορτογαλία)	44,50 % (Σουηδία)	23,02%	21,50%	7,65%
2012	9,00 % (Πορτογαλία)	43,50 % (Σουηδία)	22,77%	21,00%	8,60%
2013	11,00 % (Κύπρος)	42,50 % (Σουηδία)	24,80%	24,25%	8,60%
2014	17,00 % (Πορτογαλία)	47,00 % (Σουηδία)	28,30%	26,50%	7,77%

*θετικές απαντήσεις: θα βελτιωθεί

Πίνακας 1.12.1^B: προσδοκία για την ζωή γενικά το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	17,50 % (2012)	24,00 % (2007)	20,62%	20,00%	1,76%
Βέλγιο	22,00 % (2012)	33,50 % (2005)	27,33%	27,23%	2,98%
Βουλγαρία	13,50 % (2013)	23,50 % (2007)	20,00%	21,00%	3,20%

Γαλλία	29,00 % (1995)	41,00 % (2006)	34,64%	35,00%	3,82%
Γερμανία	15,00 % (1996)	22,50 % (2007)	19,39%	19,00%	1,88%
Δανία	26,00 % (1999)	42,00 % (2006)	33,84%	32,50%	4,22%
Ελλάδα	9,50 % (2011)	44,00 % (1999)	29,66%	34,25%	11,40%
Εσθονία	30,00 % (2008)	46,50 % (2006)	37,82%	36,50%	5,04%
Ηνωμένο Βασίλειο	30,50 % (2011)	48,40 % (2003)	39,86%	40,00%	5,02%
Ιρλανδία	19,00 % (2009)	48,00 % (2006)	36,17%	39,13%	10,10%
Ισπανία	19,50 % (2012)	40,00 % (2009)	33,90%	37,95%	6,95%
Ιταλία	16,00 % (2012)	44,00 % (1999)	32,99%	37,50%	9,44%
Κροατία	19,50 % (2009)	33,50 % (2006)	26,36%	25,00%	4,74%
Κύπρος	11,00 % (2013)	36,00 % (2005)	24,68%	25,00%	7,67%
Λεττονία	19,00 % (2009)	44,00 % (2006)	33,77%	34,50%	7,32%
Λιθουανία	20,00 % (2009)	40,00 % (2004, 2006)	31,05%	29,00%	6,98%
Λουξεμβούργο	24,50 % (2011)	34,00 % (2004)	28,80%	28,25%	2,70%
Μάλτα	20,00 % (2011)	40,00 % (2014)	30,41%	33,00%	6,52%
Ολλανδία	23,00 % (2012)	34,00 % (1995)	28,58%	27,75%	3,14%
Ουγγαρία	13,50 % (2012)	29,00 % (2005)	19,86%	19,00%	5,39%
Πολωνία	18,00 % (2012)	35,00 % (2004, 2005)	27,73%	26,50%	6,22%
Πορτογαλία	9,00 % (2011, 2012)	35,00 % (1995)	22,12%	22,00%	8,62%
Ρουμανία	19,00 % (2010)	48,00 % (2004)	33,23%	36,00%	9,22%
Σλοβακία	18,00 % (2009)	33,00 % (2006)	25,36%	26,00%	5,28%
Σλοβενία	17,00 % (2012)	32,00 % (2004)	23,91%	23,00%	5,27%
Σουηδία	37,00 % (1996)	48,00 % (2006)	43,61%	44,00%	2,83%
Τσεχία	13,00 % (2012)	30,50 % (2006)	20,36%	20,00%	6,12%
Φινλανδία	26,00 % (2014)	43,00 % (1996)	34,62%	36,48%	5,54%
Ε.Ε.	22,50 % (2012)	34,50 % (2005)	30,52%	33,00%	4,17%

*θετικές απαντήσεις: θα βελτιωθεί

Πίνακας 1.12.2^Α: προσδοκία για την ζωή γενικά το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1995	35,00 % (Ελλάδα)	63,00 % (Δανία)	50,87%	53,00%	7,75%
1996	31,00 % (Ελλάδα)	60,00 % (Γερμανία)	46,80%	50,00%	7,29%
1997	38,00 % (Ελλάδα)	63,00 % (Δανία)	50,53%	51,00%	6,73%
1998	35,00 % (Ελλάδα)	66,00 % (Λουξεμβούργο)	52,73%	52,00%	8,94%
1999	39,00 % (Ελλάδα)	68,00 % (Δανία)	56,73%	58,00%	9,31%
2000	36,00 % (Ελλάδα)	67,50 % (Αυστρία)	55,52%	55,50%	8,98%
2001	33,00 % (Ελλάδα)	67,00 % (Αυστρία)	54,30%	54,50%	9,11%
2002	35,55 % (Ελλάδα)	66,00 % (Αυστρία)	53,35%	54,35%	8,36%
2003	38,10 % (Ελλάδα)	65,00 % (Αυστρία)	52,40%	54,00%	8,19%
2004	35,00 % (Ρουμανία)	63,00 % (Αυστρία)	48,96%	49,00%	6,81%

2005	34,00 % (Ρουμανία)	65,00 % (Αυστρία)	49,18%	46,25%	7,90%
2006	36,50 % (Ρουμανία)	65,00 % (Αυστρία)	50,04%	48,00%	7,04%
2007	39,50 % (Ρουμανία)	63,00 % (Ολλανδία)	51,07%	49,50%	6,81%
2008	40,00 % (Λιθουανία)	65,50 % (Φινλανδία)	50,39%	48,75%	6,75%
2009	41,00 % (Λιθουανία)	66,00 % (Φινλανδία)	55,00%	55,25%	6,77%
2010	39,50 % (Ρουμανία)	67,00 % (Φινλανδία)	54,46%	54,75%	7,03%
2011	36,00 % (Ελλάδα)	70,00 % (Γερμανία)	55,46%	55,25%	7,38%
2012	30,00 % (Ελλάδα)	69,00 % (Αυστρία)	54,73%	54,50%	8,02%
2013	41,00 % (Ελλάδα)	71,00 % (Γερμανία)	55,96%	56,00%	7,23%
2014	44,00 % (Ρουμανία)	70,00 % (Φινλανδία)	57,23%	57,25%	6,90%

*θετικές απαντήσεις: "το ίδιο"

Πίνακας 1.12.2^B: προσδοκία για την ζωή γενικά το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	17,50%	24,00%	20,62%	20,00%	1,76%
Βέλγιο	22,00%	33,50%	27,33%	27,23%	2,98%
Βουλγαρία	13,50%	23,50%	20,00%	21,00%	3,20%
Γαλλία	29,00%	41,00%	34,64%	35,00%	3,82%
Γερμανία	15,00%	22,50%	19,39%	19,00%	1,88%
Δανία	26,00%	42,00%	33,84%	32,50%	4,22%
Ελλάδα	9,50%	44,00%	29,66%	34,25%	11,40%
Εσθονία	30,00%	46,50%	37,82%	36,50%	5,04%
Ηνωμένο Βασίλειο	30,50%	48,40%	39,86%	40,00%	5,02%
Ιρλανδία	19,00%	48,00%	36,17%	39,13%	10,10%
Ισπανία	19,50%	40,00%	33,90%	37,95%	6,95%
Ιταλία	16,00%	44,00%	32,99%	37,50%	9,44%
Κροατία	19,50%	33,50%	26,36%	25,00%	4,74%
Κύπρος	11,00%	36,00%	24,68%	25,00%	7,67%
Λεττονία	19,00%	44,00%	33,77%	34,50%	7,32%
Λιθουανία	20,00%	40,00%	31,05%	29,00%	6,98%
Λουξεμβούργο	24,50%	34,00%	28,80%	28,25%	2,70%
Μάλτα	20,00%	40,00%	30,41%	33,00%	6,52%
Ολλανδία	23,00%	34,00%	28,58%	27,75%	3,14%
Ουγγαρία	13,50%	29,00%	19,86%	19,00%	5,39%
Πολωνία	18,00%	35,00%	27,73%	26,50%	6,22%
Πορτογαλία	9,00%	35,00%	22,12%	22,00%	8,62%
Ρουμανία	19,00%	48,00%	33,23%	36,00%	9,22%
Σλοβακία	18,00%	33,00%	25,36%	26,00%	5,28%

Σλοβενία	17,00%	32,00%	23,91%	23,00%	5,27%
Σουηδία	37,00%	48,00%	43,61%	44,00%	2,83%
Τσεχία	13,00%	30,50%	20,36%	20,00%	6,12%
Φινλανδία	26,00%	43,00%	34,62%	36,48%	5,54%
Ε.Ε.	22,50%	34,50%	30,52%	33,00%	4,17%

*θετικές απαντήσεις: "το ίδιο"

Πίνακας 1.13.1^A: προσδοκία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος:
θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1995	11,00 % (Βέλγιο)	39,00 % (Σουηδία)	23,13%	23,00%	8,96%
1996	10,00 % (Γερμανία)	36,00 % (Ιρλανδία)	20,20%	17,00%	8,87%
1997	12,00 % (Γερμανία)	52,00 % (Ιρλανδία)	25,40%	22,00%	12,22%
1998	9,00 % (Δανία)	37,00 % (Ισπανία)	21,07%	23,00%	8,47%
1999	13,00 % (Δανία)	46,00 % (Σουηδία)	26,47%	24,00%	9,76%
2000	14,75 % (Δανία)	35,25 % (Σουηδία)	23,08%	22,25%	6,23%
2001	13,50 % (Αυστρία)	25,00 % (Ελλάδα)	19,70%	20,50%	3,74%
2002	13,90 % (Ολλανδία)	24,55 % (Ισπανία)	18,22%	18,00%	3,18%
2003	10,60 % (Βέλγιο)	26,60 % (Ισπανία)	16,74%	16,10%	3,92%
2004	8,00 % (Κύπρος)	39,00 % (Ισπανία)	21,16%	20,00%	7,80%
2005	8,50 % (Πορτογαλία)	37,50 % (Εσθονία)	20,04%	17,75%	6,60%
2006	12,50 % (Πορτογαλία)	46,00 % (Εσθονία)	23,30%	22,00%	8,53%
2007	12,00 % (Ουγγαρία)	35,00 % (Λιθουανία)	24,20%	23,00%	7,11%
2008	7,00 % (Ιρλανδία, Φινλανδία)	29,50 % (Μάλτα)	15,29%	15,25%	5,81%
2009	11,50 % (Κύπρος)	54,50 % (Σουηδία)	24,23%	24,75%	9,98%
2010	7,00 % (Ελλάδα)	47,00 % (Σουηδία)	23,55%	22,25%	9,30%
2011	6,00 % (Πορτογαλία)	36,50 % (Εσθονία)	19,38%	19,00%	6,86%
2012	6,50 % (Πορτογαλία)	35,00 % (Δανία)	17,66%	15,25%	7,17%
2013	9,00 % (Πορτογαλία)	40,00 % (Δανία)	21,05%	19,75%	8,25%
2014	12,50 % (Γερμανία)	45,00 % (Ολλανδία)	24,73%	22,25%	9,52%

*θετικές απαντήσεις: "θα βελτιωθεί"

Πίνακας 1.13.1^B: προσδοκία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος:
θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
-------------	---------------	--------------	-------	----------	-----------------

Αυστρία	13,00 % (1996)	29,50 % (2010)	19,47%	16,95%	5,73%
Βέλγιο	10,60 % (2003)	28,00 % (2009)	17,95%	17,28%	5,49%
Βουλγαρία	12,50 % (2008)	21,50 % (2010)	17,36%	17,00%	3,02%
Γαλλία	11,00 % (1996)	28,50 % (2007)	19,63%	18,75%	4,71%
Γερμανία	10,00 % (1996)	33,00 % (2007)	17,30%	15,50%	6,11%
Δανία	9,00 % (1998)	44,50 % (2014)	25,26%	22,50%	10,47%
Ελλάδα	6,50 % (2011)	28,00 % (1999)	16,08%	15,25%	6,47%
Εσθονία	17,00 % (2008)	46,00 % (2006)	33,41%	33,00%	7,95%
Ηνωμένο Βασίλειο	12,50 % (2008)	39,00 % (2014)	21,65%	18,88%	7,93%
Ιρλανδία	7,00 % (2008)	52,00 % (1997)	28,07%	27,50%	11,58%
Ισπανία	14,00 % (2012)	37,00 % (1998)	24,85%	24,53%	5,39%
Ιταλία	14,60 % (2003)	27,00 % (1997)	20,80%	21,50%	3,47%
Κροατία	12,50 % (2009)	21,50 % (2007)	16,77%	17,00%	2,71%
Κύπρος	8,00 % (2004)	23,50 % (2014)	12,95%	12,50%	4,06%
Λεττονία	11,50 % (2008)	26,50 % (2012)	21,41%	23,50%	5,10%
Λιθουανία	16,00 % (2009)	35,00 % (2007)	26,00%	26,00%	6,86%
Λουξεμβούργο	12,00 % (2008)	29,00 % (2009)	17,36%	16,83%	3,87%
Μάλτα	15,00 % (2011)	42,50 % (2014)	25,95%	23,00%	8,88%
Ολλανδία	12,00 % (1998)	45,00 % (2014)	25,40%	25,25%	10,23%
Ουγγαρία	8,00 % (2008)	29,00 % (2010)	16,32%	17,00%	5,61%
Πολωνία	13,00 % (2012)	30,50 % (2007)	20,73%	21,00%	5,05%
Πορτογαλία	6,00 % (2011)	29,00 % (1995)	15,71%	15,30%	6,75%
Ρουμανία	12,50 % (2010)	39,00 % (2005)	25,27%	27,50%	7,71%
Σλοβακία	14,50 % (2012)	34,50 % (2007)	21,00%	20,00%	5,50%
Σλοβενία	10,50 % (2013)	27,50 % (2009)	19,45%	19,50%	5,55%
Σουηδία	19,00 % (2005)	54,50 % (2009)	30,29%	26,25%	10,48%
Τσεχία	7,00 % (2012)	26,00 % (2006)	16,00%	16,50%	6,00%
Φινλανδία	7,00 % (2008)	38,00 % (1997)	24,19%	22,00%	8,10%
Ε.Ε.	15,50 % (2008)	26,50 % (2009)	20,49%	19,50%	3,16%

*θετικές απαντήσεις: "θα βελτιωθεί"

Πίνακας 1.13.2^Α: προσδοκία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος:
θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1995	23,00 % (Γαλλία)	54,00 % (Δανία)	36,93%	38,00%	8,79%
1996	23,00 % (Ελλάδα)	52,00 % (Δανία)	36,80%	39,00%	7,74%
1997	28,00 % (Ελλάδα)	56,00 % (Δανία)	39,00%	37,00%	7,15%
1998	28,00 % (Ελλάδα)	57,00 % (Λουξεμβούργο)	41,40%	42,00%	7,63%
1999	32,00 % (Ελλάδα)	59,00 % (Ολλανδία)	44,87%	45,00%	8,34%

2000	30,00 % (Ελλάδα)	54,50 % (Δανία)	42,88%	42,25%	7,31%
2001	28,00 % (Ελλάδα)	55,00 % (Δανία)	40,90%	39,50%	7,63%
2002	25,65 % (Ελλάδα)	52,15 % (Δανία)	37,61%	35,45%	8,37%
2003	22,60 % (Ελλάδα)	52,80 % (Φινλανδία)	34,31%	33,40%	9,76%
2004	16,00 % (Κύπρος)	55,00 % (Φινλανδία)	35,45%	36,50%	8,60%
2005	22,50 % (Κύπρος)	59,50 % (Δανία)	38,48%	39,50%	8,81%
2006	27,00 % (Μάλτα)	56,00 % (Δανία)	39,50%	39,00%	7,46%
2007	25,00 % (Κύπρος)	66,00 % (Δανία)	41,29%	39,50%	9,19%
2008	21,50 % (Ουγγαρία)	45,50 % (Φινλανδία)	32,07%	31,75%	6,72%
2009	25,50 % (Ολλανδία)	42,00 % (Πολωνία)	34,77%	34,00%	4,40%
2010	19,00 % (Ελλάδα)	50,50 % (Λεττονία)	37,79%	39,25%	7,27%
2011	16,00 % (Ελλάδα)	53,00 % (Λεττονία)	38,80%	38,50%	8,14%
2012	15,00 % (Ελλάδα)	56,00 % (Λεττονία)	39,02%	38,50%	9,69%
2013	18,50 % (Κύπρος)	60,50 % (Γερμανία)	42,96%	44,75%	9,99%
2014	32,00 % (Ελλάδα)	62,50 % (Γερμανία)	43,89%	44,25%	6,90%

*Θετικές απαντήσεις: "το ίδιο"

Πίνακας 1.13.2^Α: προσδοκία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος:
θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	32,00 % (1995, 1996)	56,00 % (1999)	45,12%	46,10%	6,56%
Βέλγιο	27,50 % (2008)	48,00 % (2007)	37,13%	37,25%	5,91%
Βουλγαρία	37,00 % (2009)	47,00 % (2012)	42,18%	43,00%	2,94%
Γαλλία	23,00 % (2008)	47,00 % (2014)	35,93%	37,00%	6,88%
Γερμανία	25,00 % (2003)	62,50 % (2014)	39,60%	37,50%	10,19%
Δανία	40,00 % (2008)	66,00 % (2007)	51,35%	51,75%	6,18%
Ελλάδα	15,00 % (2012)	39,00 % (2009)	26,62%	26,83%	5,78%
Εσθονία	29,50 % (2008)	52,00 % (2013)	40,18%	40,50%	6,67%

Ηνωμένο Βασίλειο	22,00 % (2008)	46,00 % (1999)	39,52%	41,18%	5,54%
Ιρλανδία	25,00 % (2008)	43,00 % (2005)	36,37%	37,50%	5,20%
Ισπανία	28,50 % (2008)	49,00 % (2001)	41,74%	41,50%	5,70%
Ιταλία	28,60 % (2003)	39,00 % (2014)	34,30%	33,78%	3,12%
Κροατία	31,00 % (2009)	43,50 % (2007)	36,18%	36,50%	3,87%
Κύπρος	16,00 % (2004)	37,50 % (2009)	27,45%	28,00%	7,36%
Λεττονία	32,50 % (2009)	56,00 % (2014)	46,23%	47,00%	8,28%
Λιθουανία	28,00 % (2008)	51,00 % (2013)	41,05%	42,00%	7,13%
Λουξεμβούργο	29,50 % (2008)	57,00 % (1998)	42,61%	42,00%	7,31%
Μάλτα	21,00 % (2004)	39,50 % (2011)	29,95%	30,50%	6,57%
Ολλανδία	22,60 % (2003)	59,00 % (1999)	38,37%	38,75%	9,23%
Ουγγαρία	21,50 % (2008)	48,50 % (2014)	36,41%	37,50%	7,78%
Πολωνία	35,00 % (2004)	46,00 % (2014)	41,68%	42,00%	3,38%
Πορτογαλία	21,00 % (2010)	41,00 % (2014)	31,51%	29,75%	6,58%
Ρουμανία	28,50 % (2010)	41,00 % (2013)	34,73%	35,00%	4,53%
Σλοβακία	31,00 % (2004)	47,50 % (2014)	37,82%	36,50%	4,82%
Σλοβενία	27,00 % (2013)	44,00 % (2007)	35,14%	34,50%	5,04%
Σουηδία	29,00 % (1995)	58,00 % (2013)	40,47%	40,50%	7,46%
Τσεχία	34,00 % (2004)	52,50 % (2014)	41,23%	40,50%	5,44%
Φινλανδία	37,50 % (2009)	62,50 % (2007)	49,41%	48,75%	5,65%
Ε.Ε.	31,00 % (2008)	46,00 % (2014)	38,20%	38,00%	4,01%

*θετικές απαντήσεις: "το ίδιο"

Πίνακας 1.14.1^A: προσδοκία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1995	17,00 % (Γερμανία)	30,00 % (Ολλανδία)	24,33%	25,00%	4,34%
1996	11,00 % (Γερμανία)	32,00 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	23,13%	23,00%	5,95%
1997	15,00 % (Γερμανία)	38,00 % (Ιρλανδία)	25,73%	27,00%	6,22%

1998	18,00 % (Γερμανία)	37,00 % (Σουηδία)	26,13%	27,00%	5,58%
1999	18,00 % (Γερμανία)	39,00 % (Σουηδία)	28,53%	30,00%	5,74%
2000	16,50 % (Γερμανία)	36,75 % (Σουηδία)	27,45%	28,75%	5,47%
2001	15,00 % (Γερμανία)	34,50 % (Σουηδία)	26,37%	27,00%	5,62%
2002	13,10 % (Γερμανία)	32,65 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	24,74%	26,45%	5,39%
2003	11,20 % (Γερμανία)	33,30 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	23,11%	22,60%	5,61%
2004	10,00 % (Γερμανία)	42,00 % (Ρουμανία)	24,11%	22,75%	7,63%
2005	13,50 % (Πορτογαλία)	36,00 % (Εσθονία)	24,50%	23,75%	6,96%
2006	13,00 % (Γερμανία)	42,00 % (Εσθονία)	25,68%	23,75%	7,96%
2007	13,00 % (Ουγγαρία)	39,00 % (Ρουμανία)	25,66%	26,00%	7,22%
2008	9,00 % (Πορτογαλία)	34,00 % (Ρουμανία)	19,91%	19,25%	6,18%
2009	10,50 % (Ιρλανδία)	31,00 % (Σουηδία)	19,00%	18,00%	5,64%
2010	6,50 % (Ελλάδα)	34,00 % (Σουηδία)	19,02%	18,75%	6,16%
2011	5,50 % (Πορτογαλία)	32,00 % (Εσθονία)	18,00%	18,75%	6,34%
2012	6,50 % (Κύπρος)	33,50 % (Εσθονία)	17,63%	15,50%	7,56%
2013	5,00 % (Κύπρος)	33,50 % (Εσθονία)	19,30%	19,25%	6,85%
2014	13,50 % (Ελλάδα)	35,00 % (Σουηδία)	21,91%	19,75%	6,13%

*Θετικές απαντήσεις: "θα βελτιωθεί"

Πίνακας 1.14.1^B: προσδοκία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	14,00 % (1996)	22,50 % (2007)	17,92%	17,75%	1,90%
Βέλγιο	15,50 % (2013)	26,00 % (1999)	20,48%	20,25%	2,79%
Βουλγαρία	12,50 % (2012)	20,00 % (2007)	16,23%	16,50%	2,21%
Γαλλία	20,00 % (1995)	31,50 % (2001)	26,57%	27,45%	3,17%
Γερμανία	11,00 % (1996)	18,00 % (1998, 1999)	14,44%	14,25%	2,13%
Δανία	24,50 % (2012)	34,00 % (2006)	28,00%	27,38%	2,60%
Ελλάδα	6,50 % (2010)	33,00 % (1999)	20,50%	21,00%	8,37%

Εσθονία	26,00 % (2008)	42,00 % (2006)	33,00%	33,50%	4,55%
Ηνωμένο Βασίλειο	22,50 % (2011)	35,00 % (1997)	29,97%	32,00%	3,82%
Ιρλανδία	10,50 % (2009)	38,00 % (1997)	25,56%	27,50%	8,97%
Ισπανία	14,00 % (2012)	33,00 % (1998)	25,49%	27,03%	5,09%
Ιταλία	12,50 % (2012)	30,00 % (1999)	22,17%	22,10%	4,87%
Κροατία	16,00 % (2009)	28,50 % (2007)	22,00%	22,00%	3,96%
Κύπρος	5,00 % (2013)	17,00 % (2005, 2006)	12,73%	13,50%	4,03%
Λεττονία	17,00 % (2009)	37,00 % (2006)	28,64%	29,00%	5,82%
Λιθουανία	15,00 % (2009)	36,50 % (2006)	26,00%	25,00%	6,52%
Λουξεμβούργο	17,50 % (2012)	25,00 % (1995)	21,02%	21,10%	2,07%
Μάλτα	11,00 % (2011)	28,50 % (2014)	17,55%	16,50%	5,43%
Ολλανδία	15,50 % (2012)	32,00 % (1998)	23,96%	23,85%	4,93%
Ουγγαρία	11,00 % (2008)	21,00 % (2004)	16,59%	19,50%	4,19%
Πολωνία	16,50 % (2012)	27,50 % (2007)	21,00%	21,00%	3,38%
Πορτογαλία	5,50 % (2011)	31,00 % (1999)	16,96%	15,50%	7,23%
Ρουμανία	16,50 % (2010)	42,00 % (2004)	29,55%	33,00%	8,16%
Σλοβακία	14,50 % (2012)	25,50 % (2007)	19,64%	20,00%	3,58%
Σλοβενία	12,50 % (2012)	23,00 % (2004)	17,36%	18,00%	3,45%
Σουηδία	24,00 % (1995)	39,00 % (1999)	32,38%	32,38%	4,01%
Τσεχία	8,50 % (2012)	22,00 % (2005)	14,32%	13,50%	4,67%
Φινλανδία	17,00 % (2008)	30,00 % (1999)	24,34%	24,50%	3,92%
Ε.Ε.	18,00 % (2012)	27,00 % (1999)	22,79%	22,90%	2,93%

*Θετικές απαντήσεις: "θα βελτιωθεί"

Πίνακας 1.14.2^Α: προσδοκία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τοπική Απόκλιση
1995	40,00 % (Γαλλία)	62,00 % (Ιταλία)	54,33%	57,00%	7,18%
1996	37,00 % (Ελλάδα)	61,00 % (Ιταλία, Λουξεμβούργο)	54,60%	55,00%	6,72%
1997	44,00 % (Ελλάδα)	62,00 % (Φινλανδία)	54,87%	56,00%	5,14%

1998	48,00 % (Ελλάδα)	66,00 % (Λουξεμβούργο)	56,87%	56,00%	5,13%
1999	48,00 % (Ελλάδα)	67,00 % (Αυστρία)	57,60%	58,00%	6,10%
2000	44,75 % (Ελλάδα)	66,00 % (Αυστρία)	57,67%	58,75%	6,06%
2001	41,50 % (Ελλάδα)	65,00 % (Αυστρία, Γερμανία)	57,73%	59,00%	6,47%
2002	44,45 % (Ελλάδα)	65,15 % (Αυστρία)	56,67%	57,60%	6,09%
2003	45,60 % (Γαλλία)	66,10 % (Δανία)	55,61%	56,20%	7,04%
2004	36,00 % (Ρουμανία)	67,00 % (Φινλανδία)	52,39%	51,75%	7,09%
2005	37,00 % (Ρουμανία)	70,50 % (Λουξεμβούργο)	54,20%	53,25%	7,65%
2006	39,50 % (Ρουμανία)	69,00 % (Φινλανδία)	54,00%	54,00%	7,29%
2007	38,00 % (Ουγγαρία)	70,50 % (Φινλανδία)	53,93%	54,25%	7,64%
2008	34,00 % (Ουγγαρία)	73,00 % (Φινλανδία)	51,91%	51,50%	7,41%
2009	39,50 % (Ουγγαρία)	71,00 % (Φινλανδία)	56,66%	56,50%	8,03%
2010	36,50 % (Ελλάδα)	71,50 % (Φινλανδία)	57,07%	56,75%	8,09%
2011	31,50 % (Ελλάδα)	74,00 % (Φινλανδία)	56,48%	56,25%	9,30%
2012	25,50 % (Ελλάδα)	74,50 % (Φινλανδία)	55,98%	56,25%	10,26%
2013	33,50 % (Ελλάδα)	75,00 % (Γερμανία)	57,68%	56,25%	9,38%
2014	43,50 % (Ελλάδα)	77,00 % (Φινλανδία)	60,55%	59,50%	7,28%

*θετικές απαντήσεις: "το ίδιο"

Πίνακας 1.14.2^B: προσδοκία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	53,00 % (1995)	69,50 % (2013)	63,25%	64,50%	4,60%
Βέλγιο	55,00 % (1996)	66,50 % (2006)	61,55%	61,25%	3,49%
Βουλγαρία	44,00 % (2008)	59,00 % (2014)	51,41%	51,00%	4,33%
Γαλλία	40,00 % (1995)	57,00 % (2009)	51,65%	53,50%	4,65%
Γερμανία	50,20 % (2003)	75,00 % (2013)	62,34%	60,50%	7,26%
Δανία	57,50 % (2006)	69,00 % (2012)	63,33%	62,50%	3,78%
Ελλάδα	25,50 % (2012)	56,00 % (2009)	43,66%	44,60%	7,71%
Εσθονία	47,50 % (2006)	57,00 % (2014)	51,64%	51,50%	2,48%
Ηνωμένο Βασίλειο	47,50 % (2008)	57,50 % (2014)	52,97%	52,90%	2,89%
Ιρλανδία	49,50 % (2006)	60,00 % (1995)	54,29%	54,50%	3,03%

Ισπανία	53,50 % (2005, 2008, 2009)	64,50 % (2014)	58,78%	58,50%	3,20%
Ιταλία	49,00 % (2008)	62,00 % (1995)	56,61%	56,50%	3,13%
Κροατία	47,00 % (2008)	56,00 % (2013, 2014)	51,59%	51,00%	3,02%
Κύπρος	41,50 % (2013)	59,50 % (2014)	51,55%	54,00%	5,77%
Λεττονία	43,50 % (2009)	61,50 % (2014)	52,45%	50,50%	5,79%
Λιθουανία	44,00 % (2008)	59,00 % (2012, 2013)	51,41%	49,50%	5,77%
Λουξεμβούργο	57,00 % (1995)	71,00 % (2011)	64,80%	65,00%	4,03%
Μάλτα	54,00 % (2008)	62,50 % (2013)	57,95%	57,00%	3,03%
Ολλανδία	46,80 % (2003)	67,50 % (2014)	57,31%	56,50%	5,88%
Ουγγαρία	34,00 % (2008)	57,50 % (2014)	44,73%	44,00%	6,82%
Πολωνία	46,00 % (2004)	56,50 % (2013)	52,50%	53,50%	3,17%
Πορτογαλία	38,50 % (2012)	59,50 % (2014)	49,77%	49,75%	5,45%
Ρουμανία	36,00 % (2004)	48,50 % (2013)	42,86%	42,50%	4,63%
Σλοβακία	42,50 % (2005)	60,00 % (2013)	52,00%	53,00%	6,30%
Σλοβενία	52,50 % (2008)	65,00 % (2006)	59,55%	60,00%	4,14%
Σουηδία	48,00 % (1995)	63,50 % (2013)	55,09%	55,50%	3,98%
Τσεχία	48,00 % (2007)	64,50 % (2014)	57,09%	57,50%	5,47%
Φινλανδία	59,00 % (1996)	77,00 % (2014)	67,08%	68,00%	5,71%
Ε.Ε.	51,00 % (2008)	61,50 % (2014)	56,00%	55,38%	2,63%

*θετικές απαντήσεις: "το ίδιο"

Πίνακας 1.15.1^Α: προσδοκία για την απασχόληση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1995	9,00 % (Βέλγιο, Γερμανία)	40,00 % (Δανία)	22,47%	21,00%	9,98%
1996	8,00 % (Γερμανία)	38,00 % (Φινλανδία)	19,60%	16,00%	10,44%
1997	9,00 % (Γερμανία)	58,00 % (Ιρλανδία)	28,67%	25,00%	16,80%
1998	11,00 % (Ελλάδα)	44,00 % (Ιρλανδία)	24,27%	22,00%	9,73%
1999	19,00 % (Λουξεμβούργο)	54,00 % (Ιρλανδία)	30,73%	26,00%	12,60%
2000	15,75 % (Αυστρία)	41,50 % (Σουηδία)	26,73%	24,25%	8,21%
2001	12,50 % (Αυστρία)	32,00 % (Ιταλία)	22,73%	21,50%	5,51%
2002	13,25 % (Γερμανία)	24,85 % (Ισπανία)	19,27%	19,15%	4,03%
2003	9,50 % (Γερμανία)	24,70 % (Ισπανία)	15,81%	15,80%	4,07%
2004	8,00 % (Τσεχία)	39,00 % (Λιθουανία)	19,71%	18,25%	7,53%
2005	7,00 % (Πορτογαλία)	38,00 % (Λιθουανία)	20,05%	18,25%	7,96%
2006	11,50 % (Ελλάδα)	56,50 % (Ολλανδία)	24,57%	21,25%	11,24%

2007	9,00 % (Ουγγαρία)	49,00 % (Λιθουανία)	27,30%	27,50%	10,66%
2008	5,50 % (Ουγγαρία)	33,00 % (Μάλτα)	16,23%	16,00%	7,20%
2009	8,00 % (Κύπρος)	41,50 % (Σουηδία)	19,75%	18,75%	7,73%
2010	6,50 % (Ελλάδα)	54,00 % (Σουηδία)	22,73%	21,25%	10,56%
2011	5,50 % (Ελλάδα)	40,50 % (Δανία)	19,30%	19,25%	8,23%
2012	6,00 % (Πορτογαλία)	35,50 % (Δανία)	16,52%	15,00%	7,64%
2013	5,50 % (Κύπρος)	41,50 % (Δανία)	19,93%	18,75%	8,17%
2014	13,00 % (Γερμανία)	48,50 % (Δανία)	23,52%	19,50%	9,99%

*Θετικές απαντήσεις: "θα βελτιωθεί"

Πίνακας 1.15.1^B: προσδοκία για την απασχόληση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (E28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	9,00 % (1996)	32,50 % (2007)	18,24%	16,13%	6,97%
Βέλγιο	9,00 % (1995)	26,00 % (1999)	17,44%	17,50%	5,72%
Βουλγαρία	12,00 % (2009)	23,50 % (2007)	16,32%	15,50%	3,49%
Γαλλία	11,00 % (1996)	32,00 % (2007)	21,41%	19,75%	5,33%
Γερμανία	8,00 % (1996)	35,50 % (2007)	16,16%	15,50%	6,80%
Δανία	13,00 % (2008)	48,50 % (2014)	31,30%	30,75%	9,91%
Ελλάδα	5,50 % (2011)	23,00 % (1999)	13,68%	13,85%	5,50%
Εσθονία	13,50 % (2008)	42,50 % (2006)	31,45%	33,00%	8,15%
Ηνωμένο Βασίλειο	11,00 % (2008)	39,00 % (1999)	21,91%	20,25%	7,01%
Ιρλανδία	6,00 % (2008)	58,00 % (1997)	28,98%	28,00%	14,14%
Ισπανία	12,50 % (2012)	35,00 % (1998)	24,55%	24,78%	5,46%
Ιταλία	15,00 % (2004)	27,50 % (2001)	20,75%	21,63%	3,66%
Κροατία	11,50 % (2009)	22,00 % (2007)	17,73%	18,50%	3,11%
Κύπρος	5,50 % (2013)	19,50 % (2014)	10,27%	10,00%	3,56%
Λεττονία	12,00 % (2009)	33,00 % (2007)	23,68%	23,50%	6,67%
Λιθουανία	12,50 % (2009)	49,00 % (2007)	28,64%	25,00%	12,82%

Λουξεμβούργο	10,00 % (1997)	24,50 % (2009)	16,71%	16,75%	3,79%
Μάλτα	12,50 % (2011)	41,50 % (2014)	25,50%	23,00%	8,91%
Ολλανδία	9,50 % (2012)	56,50 % (2006)	28,73%	27,50%	12,49%
Ουγγαρία	5,50 % (2008)	27,00 % (2010)	14,23%	12,50%	5,60%
Πολωνία	11,00 % (2012)	41,50 % (2007)	20,64%	18,00%	9,29%
Πορτογαλία	6,00 % (2011, 2012)	27,00 % (1999)	13,94%	12,75%	6,04%
Ρουμανία	11,00 % (2010)	30,00 % (2007)	22,27%	23,50%	5,96%
Σλοβακία	13,50 % (2009)	35,50 % (2007)	21,73%	22,50%	6,45%
Σλοβενία	9,50 % (2013)	24,00 % (2009)	16,05%	17,00%	4,35%
Σουηδία	15,50 % (2008)	54,00 % (2010)	31,85%	30,50%	12,09%
Τσεχία	7,00 % (2012)	23,00 % (2007)	14,73%	15,50%	5,48%
Φινλανδία	15,40 % (2003)	49,00 % (1999)	28,76%	25,50%	9,86%
Ε.Ε.	15,60 % (2003)	28,50 % (2007)	20,65%	20,25%	3,62%

*Θετικές απαντήσεις: "θα βελτιωθεί"

Πίνακας 1.15.2^Α: προσδοκία για την απασχόληση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1995	22,00 % (Βέλγιο)	43,00 % (Σουηδία)	33,67%	33,00%	6,39%
1996	21,00 % (Γερμανία)	50,00 % (Δανία)	33,33%	28,00%	9,26%
1997	24,00 % (Γερμανία)	40,00 % (Αυστρία)	32,40%	32,00%	5,07%
1998	27,00 % (Ελλάδα)	45,00 % (Ολλανδία)	36,07%	36,00%	5,90%
1999	29,00 % (Σουηδία)	49,00 % (Δανία)	38,53%	38,00%	6,24%
2000	29,25 % (Ελλάδα)	50,00 % (Δανία)	37,88%	37,50%	5,98%
2001	27,50 % (Ελλάδα)	51,00 % (Δανία)	37,23%	37,00%	6,36%
2002	25,30 % (Πορτογαλία)	40,75 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	33,07%	33,15%	5,55%
2003	19,20 % (Ολλανδία)	42,50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	28,91%	29,10%	6,76%
2004	18,00 % (Μάλτα)	43,50 % (Ηνωμένο Βασίλειο)	31,93%	33,25%	6,98%
2005	21,00 % (Κύπρος)	45,00 % (Δανία)	34,48%	35,25%	6,88%

2006	23,50 % (Ολλανδία)	52,00 % (Δανία)	36,55%	37,00%	7,02%
2007	28,50 % (Μάλτα)	60,50 % (Δανία)	39,61%	38,25%	6,40%
2008	19,00 % (Ιρλανδία)	48,50 % (Τσεχία)	33,59%	34,75%	6,96%
2009	21,50 % (Ιρλανδία)	41,00 % (Πολωνία)	30,63%	31,00%	4,47%
2010	16,50 % (Ελλάδα)	49,50 % (Λεττονία)	35,86%	36,75%	7,34%
2011	13,50 % (Ελλάδα)	54,00 % (Λεττονία)	37,20%	38,25%	8,28%
2012	12,50 % (Ελλάδα)	56,50 % (Λεττονία)	36,59%	37,75%	10,10%
2013	17,00 % (Κύπρος)	58,00 % (Λεττονία)	39,98%	40,50%	10,26%
2014	29,00 % (Ιταλία)	58,50 % (Λεττονία)	42,54%	42,50%	7,19%

*θετικές απαντήσεις : "το ίδιο"

Πίνακας 1.15.2^B: προσδοκία για την απασχόληση το επόμενο έτος: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	26,00 % (1996)	45,50 % (2010)	39,00%	40,30%	5,56%
Βέλγιο	22,00 % (1995)	44,00 % (2007)	33,63%	34,00%	6,36%
Βουλγαρία	30,50 % (2009)	44,00 % (2014)	38,91%	40,00%	3,58%
Γαλλία	22,90 % (2003)	43,00 % (2014)	32,92%	33,50%	5,61%
Γερμανία	20,00 % (2004)	58,00 % (2014)	34,48%	32,25%	11,06%
Δανία	30,50 % (2003)	60,50 % (2007)	43,89%	43,00%	7,32%
Ελλάδα	12,50 % (2012)	37,00 % (2009)	26,11%	27,25%	6,59%
Εσθονία	25,50 % (2009)	50,00 % (2013)	38,95%	39,00%	7,27%
Ηνωμένο Βασίλειο	25,00 % (2008)	43,50 % (2004, 2013)	38,14%	39,75%	5,33%
Ιρλανδία	19,00 % (2008)	40,50 % (2005, 2006)	33,66%	34,75%	5,83%
Ισπανία	24,50 % (2008)	45,00 % (2014)	38,12%	38,60%	5,19%
Ιταλία	26,50 % (2012)	38,50 % (2007)	32,38%	32,00%	3,38%
Κροατία	26,00 % (2010)	41,50 % (2007)	33,59%	35,50%	4,83%
Κύπρος	17,00 % (2013)	40,00 % (2014)	28,36%	28,00%	7,50%
Λεττονία	32,50 % (2009)	58,50 % (2014)	47,32%	46,50%	8,76%
Λιθουανία	26,00 % (2009)	56,00 % (2014)	40,50%	36,00%	10,35%
Λουξεμβούργο	22,00 % (2009)	47,00 % (1999)	32,89%	33,60%	7,55%
Μάλτα	18,00 % (2004)	44,00 % (2011)	32,05%	32,00%	7,58%
Ολλανδία	19,20 % (2003)	45,00 % (1998)	33,92%	35,25%	7,58%
Ουγγαρία	26,00 % (2008)	49,50 % (2014)	36,64%	36,00%	6,60%
Πολωνία	36,00 % (2004)	47,00 % (2010)	40,73%	40,50%	3,09%
Πορτογαλία	18,00 % (2011)	39,50 % (2014)	28,26%	27,50%	6,50%
Ρουμανία	26,00 % (2004, 2005)	38,50 % (2014)	32,32%	33,00%	5,06%
Σλοβακία	29,50 % (2009)	45,00 % (2014)	36,82%	37,50%	4,41%

Σλοβενία	27,00 % (2013)	44,50 % (2007)	34,73%	34,50%	5,29%
Σουηδία	27,00 % (2008)	51,50 % (2013)	37,12%	36,00%	6,32%
Τσεχία	34,00 % (2009)	50,50 % (2006)	42,73%	41,00%	5,47%
Φινλανδία	33,00 % (2009)	49,50 % (2007)	41,34%	40,75%	3,97%
Ε.Ε.	29,20 % (2003)	44,00 % (2014)	35,12%	35,00%	3,74%

*θετικές απαντήσεις : "το ίδιο"

Πίνακας 1.16.1^A: προσδοκία για την προσωπική εργασιακή κατάσταση το επόμενο έτος:
θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1995	15% (Γαλλία)	26% (Λουξεμβούργο)	20,60%	21,00%	3,78%
1996	11% (Αυστρία, Γερμανία)	24% (Ηνωμένο Βασίλειο)	19,40%	20,00%	3,81%
1997	15% (Γερμανία)	28% (Ισπανία, Ιταλία, Ιρλανδία)	21,80%	21,00%	4,36%
1998	15% (Ηνωμένο Βασίλειο)	31% (Ισπανία, Φινλανδία)	21,93%	21,00%	4,79%
1999	17% (Αυστρία, Γερμανία)	31% (Ισπανία)	24,47%	24,00%	4,61%
2000	16% (Γερμανία)	29,75% (Ισπανία)	23,80%	24,00%	4,42%
2001	15% (Γερμανία)	29,5% (Γαλλία, Ιταλία)	23,13%	22,00%	4,82%
2002	13,3% (Γερμανία)	27,7% (Ισπανία)	21,67%	21,40%	4,63%
2003	11,6% (Γερμανία)	28,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	20,21%	18,30%	4,96%
2004	10% (Τσεχία)	30% (Ιρλανδία)	19,59%	18,50%	5,44%
2005	12% (Ουγγαρία)	29% (Ιρλανδία)	20,13%	19,00%	5,40%
2006	9% (Μάλτα)	33% (Λιθουανία)	21,00%	19,50%	6,80%
2007	10% (Ουγγαρία)	32,5% (Λιθουανία)	21,45%	21,50%	6,00%
2008	7,5% (Ουγγαρία)	25% (Σουηδία)	17,23%	16,00%	4,77%
2009	9,5% (Ουγγαρία)	26,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	16,14%	15,25%	4,78%
2010	6,5% (Ελλάδα)	30,5% (Σουηδία)	16,68%	16,00%	5,27%
2011	6,50 % (Ελλάδα)	28,50 % (Σουηδία)	15,95%	15,75%	5,77%
2012	5,50 % (Κύπρος)	26,50 % (Εσθονία)	15,43%	15,25%	5,87%
2013	3,50 % (Κύπρος)	28,50 % (Εσθονία)	17,50%	18,00%	6,05%
2014	11,00 % (Κύπρος)	29,50 % (Σουηδία)	19,48%	18,50%	5,46%

*θετικές απαντήσεις : "θα βελτιωθεί"

Πίνακας 1.16.1^B: προσδοκία για την προσωπική εργασιακή κατάσταση το επόμενο έτος:
θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	14,00 % (1996)	21,00 % (2007))	16,92%	17,00%	1,46%
Βέλγιο	15,00 % (2012)	23,00 % (1999)	18,07%	18,00%	2,18%
Βουλγαρία	10,00 % (2013)	15,50 % (2007)	13,23%	14,00%	1,78%
Γαλλία	21,00 % (1995)	29,50 % (2001)	24,85%	24,50%	2,35%
Γερμανία	11,00 % (1996)	18,00 % (2007)	14,70%	15,00%	1,68%

Δανία	18,10 % (2003)	26,50 % (2006)	21,31%	21,00%	1,92%
Ελλάδα	6,50 % (2010,2011)	29,00 % (1999)	17,95%	18,75%	7,31%
Εσθονία	20,00 % (2008)	30,50 % (2007)	26,00%	26,50%	3,22%
Ηνωμένο Βασίλειο	21,00 % (1998,2011)	30,00 % (2006)	25,11%	25,25%	2,56%
Ιρλανδία	11,00 % (2009)	31,00 % (2006)	22,04%	23,60%	6,72%
Ισπανία	15,50 % (2012)	31,00 % (1999,2000)	24,77%	26,70%	4,70%
Ιταλία	12,50 % (2012)	29,50 % (2001)	23,06%	23,90%	4,99%
Κροατία	13,50 % (2009)	21,50 % (2007)	18,23%	19,00%	2,37%
Κύπρος	3,50 % (2013)	16,00 % (2004)	10,95%	11,50%	3,78%
Λεττονία	13,50 % (2006)	29,50 % (2006)	23,18%	25,00%	4,83%
Λιθουανία	11,00 % (2009)	33,00 % (2006)	21,23%	21,50%	7,14%
Λουξεμβούργο	14,00 % (2007)	23,00 % (1995)	18,52%	18,15%	2,10%
Μάλτα	8,00 % (2011)	26,50 % (2014)	14,82%	14,50%	5,60%
Ολλανδία	15,00 % (2012)	27,00 % (2006,2007)	21,95%	22,75%	3,43%
Ουγγαρία	7,50 % (2008)	16,00 % (2010)	11,68%	12,00%	2,79%
Πολωνία	13,00 % (2012)	20,00 % (2005)	17,23%	17,50%	2,27%
Πορτογαλία	7,50 % (2011)	28,00 % (1999)	15,38%	14,50%	5,72%
Ρουμανία	11,50 % (2010)	26,50 % (2007)	20,95%	22,00%	4,64%
Σλοβακία	12,00 % (2012)	21,50 % (2007)	15,86%	16,00%	2,80%
Σλοβενία	10,50 % (2012)	17,00 % (2004)	13,64%	13,00%	1,96%
Σουηδία	21,50 % (2003)	30,50 % (2010)	26,34%	26,50%	2,90%
Τσεχία	8,00 % (2010- 2012)	16,50 % (2006)	11,77%	11,50%	3,17%
Φινλανδία	13,00 % (2008)	20,00 % (1998- 2001)	17,28%	17,25%	2,00%
E.E.	16,50 % (2012)	24,00 % (1999- 2001)	20,82%	21,40%	2,28%

*θετικές απαντήσεις: "θα βελτιωθεί"

Πίνακας 1.16.2^A: προσδοκία για την προσωπική εργασιακή κατάσταση το επόμενο έτος:
θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1995	48,00 % (Ελλάδα)	75,00 % (Δανία)	61,67%	61,00%	7,83%
1996	47,00 % (Ελλάδα)	73,00 % (Δανία)	60,60%	62,00%	7,27%
1997	51,00 % (Γερμανία)	72,00 % (Φινλανδία)	59,40%	59,00%	6,51%
1998	54,00 % (Ολλανδία)	70,00 % (Φινλανδία)	61,87%	61,00%	5,19%
1999	52,00 % (Λουξεμβούργο, Ιρλανδία)	73,00 % (Δανία)	61,07%	61,00%	5,79%
2000	51,00 % (Ελλάδα)	71,50 % (Φινλανδία)	61,38%	60,25%	5,56%

2001	49,00 % (Ελλάδα)	70,50 % (Φινλανδία)	61,70%	61,00%	6,01%
2002	47,85 % (Ελλάδα)	72,80 % (Φινλανδία)	61,73%	61,25%	6,43%
2003	46,70 % (Ελλάδα)	75,60 % (Δανία)	61,77%	60,80%	7,25%
2004	22,00 % (Μάλτα)	74,50 % (Φινλανδία)	57,02%	59,00%	11,54%
2005	31,50 % (Ρουμανία)	77,50 % (Φινλανδία)	57,29%	59,00%	11,17%
2006	36,00 % (Λιθουανία)	77,50 % (Φινλανδία)	58,48%	60,00%	10,11%
2007	36,00 % (Ρουμανία)	76,50 % (Φινλανδία)	59,48%	60,50%	10,53%
2008	37,50 % (Λιθουανία)	80,00 % (Φινλανδία)	59,82%	61,50%	9,58%
2009	35,00 % (Λιθουανία)	74,00 % (Φινλανδία)	57,93%	59,50%	10,03%
2010	38,50 % (Ρουμανία)	76,00 % (Φινλανδία)	58,80%	58,75%	8,67%
2011	38,50 % (Ρουμανία)	74,50 % (Δανία)	58,50%	57,75%	8,71%
2012	41,00 % (Ρουμανία)	75,50 % (Δανία)	58,63%	58,50%	9,10%
2013	42,50 % (Ρουμανία)	73,50 % (Δανία)	59,59%	58,50%	8,24%
2014	39,00 % (Ρουμανία)	75,00 % (Φινλανδία)	60,13%	59,00%	7,84%

*θετικές απαντήσεις: " το ίδιο"

Πίνακας 1.16.2^B: προσδοκία για την προσωπική εργασιακή κατάσταση το επόμενο έτος:

θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε28)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	59,00 % (1997)	71,50 % (2014)	66,03%	66,00%	3,00%
Βέλγιο	62,00 % (1995)	68,00 % (2005)	65,09%	64,75%	1,79%
Βουλγαρία	61,00 % (2004)	69,50 % (2014)	65,23%	64,50%	2,62%
Γαλλία	51,00 % (2009)	63,00 % (1999)	56,46%	56,33%	3,41%
Γερμανία	50,00 % (1996)	69,50 % (2013)	63,51%	64,75%	5,42%
Δανία	66,50 % (2006)	75,60 % (2003, 2012)	72,37%	72,65%	2,25%
Ελλάδα	43,00 % (2008)	74,50 % (2012)	54,55%	51,50%	9,58%
Εσθονία	43,00 % (2004)	58,00 % (2009)	48,55%	48,00%	4,35%
Ηνωμένο Βασίλειο	56,50 % (2009)	61,50 % (2012)	58,71%	58,50%	1,46%
Ιρλανδία	57,00 % (1999)	69,00 % (1995)	60,08%	59,38%	2,59%

Ισπανία	55,00 % (1995)	68,00 % (2009)	62,15%	62,13%	3,46%
Ιταλία	57,00 % (2003)	64,40 % (2003)	59,51%	59,25%	1,88%
Κροατία	47,00 % (2005)	58,00 % (2013)	51,86%	51,50%	3,26%
Κύπρος	42,50 % (2013)	66,00 % (2004)	56,73%	59,00%	6,47%
Λεττονία	39,00 % (2004)	59,00 % (2014)	49,32%	50,00%	6,42%
Λιθουανία	35,00 % (2009)	56,00 % (2014)	43,23%	41,00%	7,86%
Λουξεμβούργο	56,00 % (1998)	75,50 % (2007)	62,86%	62,50%	4,71%
Μάλτα	22,00 % (2004)	60,50 % (2008)	48,27%	53,00%	11,85%
Ολλανδία	51,00 % (1997)	60,00 % (1999)	55,10%	55,50%	2,34%
Ουγγαρία	48,50 % (2009)	58,00 % (2007)	53,50%	54,00%	3,25%
Πολωνία	59,50 % (2014)	67,50 % (2009)	64,05%	64,00%	2,16%
Πορτογαλία	50,50 % (2012)	66,00 % (2007)	57,93%	57,75%	3,84%
Ρουμανία	31,50 % (2005)	42,50 % (2013)	38,05%	38,50%	3,24%
Σλοβακία	48,00 % (2005)	59,00 % (2011)	54,55%	55,50%	3,37%
Σλοβενία	65,00 % (2013)	74,50 % (2006)	68,95%	68,50%	2,77%
Σουηδία	55,00 % (1997)	68,00 % (2012)	63,26%	63,25%	2,96%
Τσεχία	55,00 % (2004)	63,50 % (2008)	59,18%	59,00%	2,49%
Φινλανδία	70,00 % (1998)	80,00 % (2008)	73,91%	73,90%	2,66%
Ε.Ε.	57,00 % (1997)	62,00 % (1998)	60,12%	60,10%	1,19%

*θετικές απαντήσεις: " το ίδιο"

Πίνακας 1.17 ^Α: βαθμός εμπιστοσύνης στα πολιτικά κόμματα: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
2003	11,2% (Ιταλία)	38,6% (Δανία)	19,89%	19,30%	7,21%
2004	5% (Πολωνία)	39% (Δανία)	19,04%	17,50%	8,75%
2005	6% (Πολωνία)	43% (Δανία)	20,21%	18,25%	9,67%
2006	7,5% (Λεττονία)	45% (Δανία)	21,36%	20,50%	10,15%
2007	7% (Βουλγαρία, Λεττονία, Λιθουανία)	40% (Δανία)	19,00%	17,00%	9,55%
2008	5% (Λεττονία)	52% (Δανία)	21,30%	16,50%	12,43%
2009	3,5% (Λεττονία)	54% (Δανία)	20,09%	16,75%	12,50%

2010	4% (Λεττονία)	49% (Δανία)	21,00%	18,00%	12,01%
2011	5% (Ελλάδα)	35% (Δανία)	16,29%	14,00%	9,31%
2012	6% (Ιταλία, Ελλάδα)	39% (Δανία)	18,75%	15,25%	10,60%
2013	4% (Ελλάδα)	38,5%(Σουηδία)	17,71%	12,00%	11,35%
2014	5,5% (Σλοβενία)	37,5% (Δανία)	17,52%	14,25%	10,20%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστευόμαι"

Πίνακας 1.17 ^B: βαθμός εμπιστοσύνης στα πολιτικά κόμματα: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	19,3% (2003)	40% (2010)	31,03%	31,50%	6,11%
Βέλγιο	20% (2010)	30% (2013)	25,53%	25,50%	3,09%
Βουλγαρία	7% (2007)	15% (2010,2012)	11,86%	12,50%	2,77%
Γαλλία	7% (2014)	18,5% (2012)	12,03%	11,50%	3,27%
Γερμανία	11,5% (2003)	25,5% (2014)	18,83%	18,75%	4,16%
Δανία	34,5% (2013)	54% (2009)	42,22%	39,50%	6,48%
Ελλάδα	4% (2013)	24% (2006)	14,14%	16,25%	7,26%
Εσθονία	16,5% (2009,2013)	22% (2007)	18,27%	17,50%	1,75%
Ηνωμένο Βασίλειο	10,5% (2009)	18% (2010)	14,16%	14,75%	2,47%
Ιρλανδία	12% (2013)	27,5% (2006)	18,80%	17,50%	5,06%
Ισπανία	5,5% (2013)	35% (2008)	19,71%	21,50%	10,34%
Ιταλία	6% (2012)	22,5% (2006)	14,06%	15,25%	5,70%
Κροατία	5,5% (2009)	9,5% (2005,2008,2012)	8,09%	8,50%	1,39%
Κύπρος	8% (2011)	31% (2008)	18,05%	20,00%	7,90%
Λεττονία	3,5% (2009)	9% (2005,2014)	6,64%	7,00%	1,86%
Λιθουανία	6% (2010)	16% (2006)	9,55%	9,00%	2,88%
Λουξεμβούργο	26,1% (2003)	45,5% (2009)	34,13%	32,50%	5,86%
Μάλτα	17% (2011)	36,5% (2013)	27,64%	28,00%	5,32%
Ολλανδία	25,9% (2003)	45,5% (2008)	36,28%	35,50%	5,53%
Ουγγαρία	8% (2007)	29% (2010)	16,27%	15,50%	6,32%
Πολωνία	5% (2003)	18% (2011)	10,68%	9,50%	4,41%
Πορτογαλία	10% (2014)	19,5% (2009)	15,61%	16,00%	3,00%
Ρουμανία	8% (2011)	18% (2003)	12,86%	12,00%	3,16%
Σλοβακία	9% (2003,2004)	25% (2010)	15,18%	13,50%	4,98%
Σλοβενία	5% (2013)	19,5% (2006)	11,91%	11,00%	5,11%
Σουηδία	18,3% (2003)	38,5% (2012,2013)	29,73%	30,50%	6,97%
Τσεχία	8,5% (2012)	14,5% (2006)	11,32%	11,00%	1,85%
Φινλανδία	19,3% (2003)	36,5% (2012)	30,44%	31,75%	4,86%
Ε.Ε.	14% (2011)	19,5% (2006)	16,92%	17,25%	1,73%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστευόμαι"

Πίνακας 1.18^Α: βαθμός εμπιστοσύνης στο εθνικό κοινοβούλιο: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
2003	26,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	68,3% (Δανία)	43,22%	41,20%	11,20%
2004	8% (Πολωνία)	70% (Δανία)	40,43%	39,50%	16,24%
2005	10% (Πολωνία)	74% (Δανία)	38,48%	37,75%	16,24%
2006	12% (Πολωνία)	73,5% (Δανία)	39,02%	39,25%	16,05%
2007	12,5% (Πολωνία, Βουλγαρία)	79,5% (Δανία)	41,25%	41,75%	19,14%
2008	10% (Βουλγαρία)	75,5% (Δανία)	37,63%	38,00%	19,13%
2009	6% (Λεττονία)	74,5% (Δανία)	34,29%	32,50%	18,72%
2010	6% (Λεττονία)	72% (Δανία)	32,43%	28,00%	17,29%
2011	9,5% (Λιθουανία)	72% (Σουηδία)	32,48%	29,25%	18,59%
2012	9% (Τσεχία)	69% (Σουηδία)	29,45%	23,25%	18,29%
2013	6% (Σλοβενία)	70% (Σουηδία)	28,66%	20,50%	19,10%
2014	7,5% (Σλοβενία)	67% (Σουηδία)	30,30%	22,50%	17,74%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστευόμαι"

Πίνακας 1.18^Β: βαθμός εμπιστοσύνης στο εθνικό κοινοβούλιο: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	43,1% (2003)	56,5% (2009)	51,18%	51,50%	4,25%
Βέλγιο	28% (2010)	57,5% (2007)	44,22%	43,75%	7,46%
Βουλγαρία	10% (2008)	25% (2010)	16,50%	15,50%	4,35%
Γαλλία	22% (2013)	42% (2007)	32,13%	31,75%	5,94%
Γερμανία	31,1% (2003)	50% (2014)	41,51%	42,50%	5,59%
Δανία	59% (2013)	79,5% (2007)	69,65%	71,00%	6,35%
Ελλάδα	10,5% (2012)	61% (2004)	35,78%	40,25%	19,62%
Εσθονία	32,5% (2013)	53% (2007)	39,77%	40,50%	5,93%
Ηνωμένο Βασίλειο	18% (2009)	37,5% (2007)	28,83%	27,50%	6,07%
Ιρλανδία	18% (2013)	40% (2004,2005,2006)	30,48%	32,15%	8,98%
Ισπανία	7,5% (2013)	49,5% (2007)	30,13%	34,75%	15,97%
Ιταλία	9,5% (2012)	36% (2005)	24,86%	26,50%	9,23%
Κροατία	11,5% (2011)	25% (2004)	17,32%	17,50%	4,21%
Κύπρος	18,5% (2012)	66% (2008)	43,18%	47,50%	18,12%
Λεττονία	6% (2009,2010)	26% (2005)	15,59%	16,00%	6,72%
Λιθουανία	7% (2010)	23% (2004)	13,05%	12,00%	4,59%
Λουξεμβούργο	45% (2012,2013)	65,5% (2005)	55,87%	56,25%	6,86%
Μάλτα	29% (2012)	56,5% (2013)	43,27%	44,00%	8,91%
Ολλανδία	41,2% (2003)	65,5% (2007)	53,02%	54,00%	6,38%
Ουγγαρία	15% (2009)	41% (2010)	28,82%	31,00%	8,57%

Πολωνία	8% (2004)	25,5% (2011)	15,95%	14,50%	5,63%
Πορτογαλία	14% (2013)	45,7% (2003)	32,93%	38,50%	11,21%
Ρουμανία	10% (2010)	32% (2004)	18,59%	16,50%	7,00%
Σλοβακία	21,5% (2005)	38% (2010)	31,32%	32,50%	6,26%
Σλοβενία	6% (2013)	39,5% (2006)	23,86%	23,00%	12,46%
Σουηδία	48% (2005)	72% (2011)	62,37%	63,50%	7,29%
Τσεχία	9% (2012)	20,5% (2006)	15,18%	16,00%	3,62%
Φινλανδία	51,6% (2003)	71% (2007)	62,51%	63,00%	5,93%
Ε.Ε.	25,5% (2013)	39% (2007)	32,61%	32,50%	4,16%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.19 ^Α: βαθμός εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
2003	30,9%(Λουξεμβούργο)	67,8%(Ηνωμένο Βασίλειο)	52,85%	53,50%	10,30%
2004	22%(Λουξεμβούργο)	82%(Πολωνία)	53,54%	54,50%	13,72%
2005	23,5%(Λουξεμβούργο)	77,5%(Πολωνία)	56,02%	57,50%	13,45%
2006	26%(Λουξεμβούργο)	75%(Πολωνία)	55,09%	56,25%	12,87%
2007	26,5%(Λουξεμβούργο)	76,5%(Κροατία)	53,21%	53,75%	15,37%
2008	27,5%(Κύπρος)	79,5%(Λετονία)	57,54%	61,00%	16,08%
2009	20%(Λουξεμβούργο)	88%(Λετονία)	60,34%	63,50%	16,22%
2010	27%(Λουξεμβούργο)	85%(Λετονία)	62,11%	65,00%	15,89%
2011	21,5%(Λουξεμβούργο)	86,5%(Ελλάδα)	62,84%	64,00%	17,60%
2012	30%(Λουξεμβούργο)	91%(Ελλάδα)	65,11%	70,50%	15,57%
2013	29%(Μάλτα)	90%(Ισπανία)	66,73%	70,75%	17,03%
2014	34%(Εσθονία)	88%(Ισπανία)	62,89%	66,00%	16,37%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.19 ^Β: βαθμός εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	36,5%(2007)	53%(2014)	43,79%	44,25%	4,88%
Βέλγιο	44,5%(2007)	76%(2010)	56,83%	57,00%	7,90%
Βουλγαρία	48%(2010)	73,5%(2008)	64,23%	65,00%	7,33%
Γαλλία	54%(2007)	78%(2014)	68,00%	70,25%	7,41%
Γερμανία	45%(2014)	67,5%(2005)	57,19%	57,00%	6,80%
Δανία	35%(2007)	60,5%(2013)	44,70%	41,75%	7,58%
Ελλάδα	45%(2004)	91%(2012)	68,88%	68,00%	16,29%
Εσθονία	31,5%(2007)	59,5%(2013)	45,27%	44,00%	8,59%
Ηνωμένο Βασίλειο	61%(2006)	76,5%(2009)	68,19%	68,40%	4,86%
Ιρλανδία	52%(2004)	77%(2013)	63,29%	59,00%	10,19%
Ισπανία	41%(2004)	90%(2013)	62,52%	57,35%	19,32%
Ιταλία	56,5%(2006)	82%(2013)	67,43%	65,00%	8,03%

Κροατία	64%(2004)	86,5%(2011)	76,82%	76,50%	6,76%
Κύπρος	27,5%(2007)	74,5%(2012)	47,41%	40,00%	17,24%
Λεττονία	59,5%(2005)	88%(2009)	74,55%	76,00%	9,05%
Λιθουανία	54%(2004)	84%(2010)	71,45%	71,00%	8,81%
Λουξεμβούργο	20%(2009)	40%(2014)	28,08%	26,75%	6,16%
Μάλτα	29%(2013)	55%(2009)	43,45%	45,00%	8,51%
Ολλανδία	36%(2007)	59%(2004)	49,53%	50,50%	7,54%
Ουγγαρία	44%(2010)	79%(2009)	62,59%	61,50%	10,97%
Πολωνία	64,5%(2011)	82%(2004)	72,95%	73,50%	5,80%
Πορτογαλία	55,1%(2003)	85,5%(2013)	67,93%	64,25%	10,33%
Ρουμανία	52%(2004)	85%(2010)	69,82%	70,50%	10,08%
Σλοβακία	53,5%(2007)	75,5%(2004)	63,82%	63,50%	7,64%
Σλοβενία	55%(2003)	87,5%(2013)	69,68%	67,00%	12,56%
Σουηδία	35%(2011)	61,5%(2005)	44,87%	42,75%	7,29%
Τσεχία	65,5%(2009)	87%(2012)	73,68%	72,00%	8,06%
Φινλανδία	30,5%(2007)	48%(2010)	38,06%	37,25%	6,25%
Ε.Ε.	56%(2007)	71,5%(2013)	63,61%	63,50%	4,22%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.20 ^Α: βαθμός εμπιστοσύνης στα Ηνωμένα Έθνη: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
2003	36%(Ελλάδα)	73,7%(Δανία)	53,07%	50,90%	11,19%
2004	34%(Κύπρος)	74%(Σουηδία)	57,04%	58,00%	9,07%
2005	30,5%(Κύπρος)	74,5%(Σουηδία)	54,39%	54,75%	10,21%
2006	26,5%(Κύπρος)	76%(Σουηδία)	55,07%	57,00%	10,67%
2007	35%(Κύπρος)	75%(Δανία)	54,89%	56,50%	9,92%
2008	34%(Κύπρος)	76%(Δανία)	54,75%	54,75%	10,27%
2009	32,5%(Κύπρος)	77%(Φινλανδία)	55,54%	54,50%	10,77%
2010	18%(Ελλάδα)	76%(Δανία)	51,14%	49,50%	12,90%
2011	20,5%(Ελλάδα)	75,5%(Δανία)	49,20%	48,75%	12,00%
2012	18%(Ελλάδα)	73%(Σουηδία)	46,61%	47,25%	13,20%
2013	18%(Κύπρος)	73,5%(Δανία)	46,71%	48,25%	13,60%
2014	23%(Ελλάδα)	73%(Δανία)	47,11%	47,00%	12,21%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.20 ^Β: βαθμός εμπιστοσύνης στα Ηνωμένα Έθνη: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	50%(2003)	61%(2007)	55,29%	55,50%	3,40%
Βέλγιο	42,8%(2003)	63%(2007)	57,07%	58,50%	5,90%
Βουλγαρία	41%(2007/2014)	54,5%(2009)	48,00%	48,50%	4,04%
Γαλλία	40%(2003)	54%(2007)	47,50%	47,25%	3,66%
Γερμανία	40,5%(2014)	52%(2009)	45,71%	46,50%	4,17%
Δανία	71%(2004)	76%(2010)	74,02%	74,10%	1,59%

Ελλάδα	18%(2012)	39%(2006)	29,71%	34,00%	8,81%
Εσθονία	48,5%(2014)	65%(2010)	57,95%	57,50%	5,11%
Ηνωμένο Βασίλειο	45%(2012)	58%(2004)	50,78%	50,95%	3,47%
Ιρλανδία	43,5%(20011)	63%(2004)	53,23%	55,75%	7,28%
Ισπανία	26%(2012)	56%(2007)	44,16%	45,75%	11,38%
Ιταλία	29%(2013)	52%(2009)	42,50%	45,00%	7,92%
Κροατία	37,5%(2014)	51%(2004)	41,68%	40,50%	3,59%
Κύπρος	18%(2013)	35%(2007)	29,05%	29,00%	5,10%
Λεττονία	41%(2012)	50,5%(2008)	46,91%	49,00%	3,59%
Λιθουανία	44%(2012)	55%(2004)	48,23%	48,00%	3,27%
Λουξεμβούργο	46%(2014)	61,5%(2005)	52,93%	51,55%	4,47%
Μάλτα	49%(2012)	65%(2004)	57,45%	59,00%	5,57%
Ολλανδία	50,7%(2003)	67,5%(2009)	60,77%	61,50%	4,13%
Ουγγαρία	45%(2014)	61,5%(2006)	53,64%	53,50%	4,98%
Πολωνία	47%(2014)	60,5%(2006)	54,45%	54,00%	4,07%
Πορτογαλία	36,5%(2013)	61%(2004)	52,53%	56,50%	8,53%
Ρουμανία	40,5%(2012)	67%(2004)	53,50%	56,00%	8,36%
Σλοβακία	42%(2014)	63%(2010)	53,59%	53,50%	5,56%
Σλοβενία	33%(2013)	58%(2004)	44,73%	43,50%	10,13%
Σουηδία	70%(2011)	76%(2010/2006)	73,14%	73,50%	2,11%
Τσεχία	46,5%(2014)	65,5%(2006)	55,59%	56,00%	6,04%
Φινλανδία	61,8%(2003)	77%(2009)	71,69%	71,50%	3,83%
Ε.Ε.	43%(2012/2013)	54%(2009)	49,24%	50,50%	4,26%

* Θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.21 ^A: βαθμός εμπιστοσύνης στην τηλεόραση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τοπική Απόκλιση
2004	35%(Γαλλία)	71%(Φιλανδία/ Ρουμανία)	58,25%	62,50%	10,93%
2005	39%(Γαλλία)	73%(Εσθονία)	59,61%	63,00%	10,04%
2006	40%(Γαλλία)	75%(Εσθονία)	60,71%	64,50%	10,89%
2007	37,5%(Ελλάδα)	76,5%(Εσθονία)	61,63%	64,50%	10,93%
2008	28%(Ελλάδα)	75%(Φιλανδία)	59,96%	64,00%	12,13%
2009	29%(Ελλάδα)	74%(Σλοβακία)	56,71%	60,00%	12,81%
2010	21%(Ελλάδα)	71%(Τσεχία)	56,61%	57,00%	12,33%
2011	22%(Ελλάδα)	76%(Φιλανδία)	57,75%	59,00%	13,08%
2012	15%(Ελλάδα)	72%(Φιλανδία)	53,75%	54,00%	13,78%
2013	15%(Ελλάδα)	76%(Φιλανδία)	52,89%	53,50%	13,61%
2014	21%(Ελλάδα)	79%(Φιλανδία)	54,29%	56,50%	12,57%

* Θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.21^B: βαθμός εμπιστοσύνης στην τηλεόραση: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική
ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (E27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	64% (2014)	74% (2013)	68,86%	68,00%	3,16%
Βέλγιο	61% (2014)	72% (2011)	64,82%	64,00%	3,52%
Βουλγαρία	61% (2014)	75% (2007)	67,82%	68,00%	4,17%
Γαλλία	34% (2010, 2014)	43% (2007)	37,91%	38,00%	3,18%
Γερμανία	55%(2012)	60% (2004/2005)	57,95%	58,00%	1,77%
Δανία	63% (2012)	74% (2006)	67,32%	67,00%	2,95%
Ελλάδα	15%(2012/2013)	42% (2006)	28,14%	28,00%	10,14%
Εσθονία	68%(2010)	76,5%(2007)	71,23%	70,00%	3,01%
Ηνωμένο Βασίλειο	43%(2004)	54%(2006)	49,95%	50,00%	3,07%
Ιρλανδία	53%(2012)	68%(2008/2009)	62,18%	65,00%	5,90%
Ισπανία	28%(2012)	60%(2008)	42,23%	41,00%	9,92%
Ιταλία	35%(2008/2009)	49%(2014)	40,18%	40,00%	3,92%
Κροατία	39%(2012)	50%(2007/2008)	45,82%	46,00%	3,92%
Κύπρος	42%(2014)	66%(2008)	56,18%	56,00%	7,53%
Λεττονία	58%(2012)	69%(2004)	63,18%	62,00%	4,02%
Λιθουανία	46%(2012)	71%(2006)	56,55%	53,00%	7,69%
Λουξεμβούργο	52%(2010/2011/2013/2014)	63%(2009)	56,14%	56,00%	4,01%
Μάλτα	40%(2012)	55%(2004)	48,73%	50,00%	5,10%
Ολλανδία	61%(2006/2008/2013)	69%(2004)	64,14%	64,00%	2,83%
Ουγγαρία	42%(2005/2009)	54%(2010)	47,86%	48,00%	4,17%
Πολωνία	49%(2009)	57%(2011)	53,09%	53,00%	2,66%
Πορτογαλία	57%(2013)	71%(2008)	65,18%	66,00%	4,09%
Ρουμανία	53%(2012/2013/2014)	74,5%(2005)	63,23%	61,00%	9,03%
Σλοβακία	59%(2013/2014)	74%(2009)	65,82%	66,00%	4,87%
Σλοβενία	32%(2013)	70%(2006)	56,1%	56,00%	10,66%
Σουηδία	61%(2004)	73%(2011)	67,55%	67,00%	3,33%
Τσεχία	60%(2013)	73%(2006)	67,27%	68,00%	4,20%
Φινλανδία	71%(2009, 2010, 2004,2005)	79%(2014)	73,64%	72,00%	2,84%
E.E.	48%(2012/2013)	55%(2007)	51,09%	50,00%	2,39%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.22^A: βαθμός εμπιστοσύνης στο ραδιόφωνο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική
ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
2004	44%(Μάλτα)	78%(Φινλανδία)	64,18%	65,50%	8,74%
2005	39%(Ουγγαρία)	78%(Σουηδία, Φινλανδία)	63,29%	66,00%	9,56%
2006	44%(Ουγγαρία)	81%(Δανία, Φινλανδία)	65,29%	67,00%	9,84%
2007	46%(Ουγγαρία)	83%(Φινλανδία)	65,09%	64,75%	9,54%
2008	41%(Ουγγαρία)	82%(Φινλανδία)	64,07%	65,50%	10,95%
2009	40%(Ουγγαρία)	79%(Φινλανδία)	61,54%	60,50%	10,32%

2010	36%(Ελλάδα)	78%(Σουηδία)	59,93%	57,50%	10,99%
2011	36%(Ελλάδα)	80%(Σουηδία)	59,07%	58,00%	12,22%
2012	28%(Ελλάδα)	80%(Σουηδία)	56,64%	57,50%	13,07%
2013	32%(Ελλάδα)	81%(Φιλανδία)	56,36%	57,00%	13,19%
2014	38%(Κροατία)	82%(Σουηδία/ Φιλανδία)	58,82%	61,00%	12,11%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.22^B: βαθμός εμπιστοσύνης στο ραδιόφωνο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική
ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπι Απόκ
Αυστρία	66%(2014)	77%(2013)	69,41%	68,00%	
Βέλγιο	63%(2012)	73%(2010)	68,50%	69,50%	
Βουλγαρία	45%(2013/2014)	58%(2009)	52,23%	51,00%	
Γαλλία	54%(2010/2012)	64%(2007)	58,27%	57,00%	
Γερμανία	62%(2012)	68%(2005)	65,82%	66,00%	
Δανία	71%(2004/2010)	81%(2006)	73,95%	73,00%	
Ελλάδα	28%(2012)	55%(2006)	44,05%	48,00%	
Εσθονία	67%(2004)	75%(2007)	69,73%	69,00%	
Ηνωμένο Βασίλειο	54%(2011/2012/2014)	64%(2004)	57,18%	55,00%	
Ιρλανδία	59%(2012/2013)	74%(2004)	67,59%	71,00%	
Ισπανία	38%(2012)	68%(2008)	54,27%	51,00%	
Ιταλία	39%(2011/2012/2013)	54%(2014)	46,32%	49,00%	
Κροατία	38%(2014)	52%(2004)	46,64%	48,00%	
Κύπρος	44%(2014)	64%(2008)	56,41%	57,00%	
Λεττονία	56%(2012)	66%(2005)	60,86%	61,00%	
Λιθουανία	52%(2012/2013)	67%(2006)	58,86%	57,00%	
Λουξεμβούργο	58%(2004)	70%(2009)	62,45%	62,00%	
Μάλτα	36%(2011/2012)	54%(2005)	45,64%	46,00%	
Ολλανδία	66%(2013)	77%(2008)	72,41%	72,00%	
Ουγγαρία	39%(2005)	51%(2010)	44,91%	46,00%	
Πολωνία	57%(2013/2011/2010/2008/2007)	62%(2006)	59,09%	59,00%	
Πορτογαλία	52%(2011)	69%(2008/2009)	63,14%	66,00%	
Ρουμανία	50%(2010/2013)	72%(2006)	60,86%	60,00%	
Σλοβακία	65%(2013)	78%(2008)	72,77%	74,50%	
Σλοβενία	35%(2013)	71%(2006)	56,64%	55,00%	
Σουηδία	76%(2004/2009)	82%(2014)	78,73%	79,00%	
Τσεχία	62%(2013)	74%(2004/2006)	70,05%	71,00%	
Φινλανδία	76%(2010)	83%(2007)	79,55%	79,00%	
Ε.Ε.	54%(2012/2013)	63%(2004/2006/2007)	59,00%	58,00%	

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.23^A: βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Κομισιόν: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1999	24,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	60,5% (Ιταλία)	44,40%	46,00%	10,88%
2000	23% (Ηνωμένο Βασίλειο)	61% (Ιρλανδία)	48,20%	53,00%	11,30%
2001	28% (Ηνωμένο Βασίλειο)	63,6% (Λουξεμβούργο)	50,53%	52,00%	10,21%
2002	28% (Ηνωμένο Βασίλειο)	65% (Λουξεμβούργο)	50,47%	51,00%	9,73%
2003	26% (Ηνωμένο Βασίλειο)	61% (Λουξεμβούργο)	50,60%	52,30%	9,71%
2004	32,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	66,5% (Λουξεμβούργο)	55,30%	58,25%	8,29%
2005	28,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	64% (Βέλγιο)	51,32%	50,75%	8,92%
2006	26,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	69% (Σλοβενία)	53,14%	55,25%	8,98%
2007	25,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	67,5% (Βέλγιο)	54,82%	57,25%	9,15%
2008	25,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	66,5% (Βέλγιο)	51,77%	53,50%	8,86%
2009	21,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	62,5% (Σλοβακία)	50,43%	52,25%	9,16%
2010	22,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	65,5% (Σλοβακία)	50,30%	51,00%	10,09%
2011	17% (Ηνωμένο Βασίλειο)	59,5% (Βέλγιο)	44,16%	44,50%	10,04%
2012	20% (Ηνωμένο Βασίλειο)	60% (Δανία)	44,13%	45,00%	10,92%
2013	18,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	58% (Δανία)	42,55%	45,00%	12,02%
2014	21% (Ηνωμένο Βασίλειο)	56,5% (Λιθουανία)	41,68%	43,00%	10,63%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστευομαι"

Πίνακας 1.23^B: βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Κομισιόν: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	37% (2012)	46,5% (2007)	42,22%	42,45%	2,45%
Βέλγιο	48% (2014)	67,5% (2007)	58,76%	59,25%	6,14%
Βουλγαρία	44,5% (2005)	57,5% (2010)	50,55%	51,00%	4,22%
Γαλλία	33% (2014)	54% (2000)	44,59%	44,50%	6,65%
Γερμανία	31% (1999)	47,5% (1999)	38,64%	39,35%	4,40%
Δανία	31% (1999)	62% (2010)	51,93%	54,50%	7,94%
Ελλάδα	20% (2013)	65,5% (2007)	46,56%	51,50%	15,93%
Εσθονία	47% (2014)	61% (2009,2010)	55,73%	55,50%	4,40%
Ηνωμένο Βασίλειο	17% (2011)	32,5% (2004)	24,53%	25,00%	3,81%
Ιρλανδία	37% (2011,2012,2014)	63,5% (2004)	51,97%	53,75%	9,72%
Ισπανία	20% (2013)	58,33% (2001)	44,68%	49,00%	13,28%
Ιταλία	30,5% (2014)	63% (2002)	51,31%	54,50%	10,55%
Κροατία	34% (2009)	48% (2004)	39,18%	38,00%	3,95%
Κύπρος	18,5% (2013)	59,5% (2005)	46,82%	53,50%	14,24%

Λεττονία	35% (2011)	43% (2005)	39,55%	39,50%	2,43%
Λιθουανία	45,5% (2011)	62% (2004)	53,36%	53,00%	4,18%
Λουξεμβούργο	52% (2014)	66,5% (2004)	58,82%	57,00%	4,10%
Μάλτα	43% (2011)	64% (2007)	54,50%	54,50%	6,26%
Ολλανδία	47% (1999)	62% (2008)	53,85%	52,75%	4,34%
Ουγγαρία	49% (2014)	64% (2004,2010)	56,77%	55,00%	5,50%
Πολωνία	44% (2014)	60,5% (2007)	50,91%	50,50%	4,58%
Πορτογαλία	32% (2013)	62% (2005)	52,53%	56,75%	9,07%
Ρουμανία	46% (2013)	62,5% (2005)	55,00%	55,00%	4,86%
Σλοβακία	42,5% (2014)	65,5% (2010)	57,50%	61,00%	6,67%
Σλοβενία	37% (2014)	69% (2006)	52,05%	49,00%	10,96%
Σουηδία	30,5% (1999)	53% (2012)	46,03%	49,00%	7,20%
Τσεχία	34,5% (2014)	56,5% (2007)	48,18%	51,00%	6,95%
Φινλανδία	45% (1999)	59,5% (2004)	53,03%	53,25%	3,88%
Ε.Ε.	35% (2014)	51% (2007)	44,03%	45,50%	4,90%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.24^Α: βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1999	22% (Ηνωμένο Βασίλειο)	71,5% (Ολλανδία)	45,60%	45,00%	10,60%
2000	19% (Ηνωμένο Βασίλειο)	70% (Κάτω Χώρες)	47,13%	47,00%	11,24%
2001	23,33% (Ηνωμένο Βασίλειο)	64,66% (Κάτω Χώρες)	49,44%	50,00%	9,58%
2002	25% (Ηνωμένο Βασίλειο)	67% (Λουξεμβούργο)	50,53%	54,00%	10,45%
2003	25,4% (Ηνωμένο Βασίλειο)	62,8% (Λουξεμβούργο)	49,59%	50,30%	9,30%
2004	34,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	68% (Λουξεμβούργο, Φινλανδία)	51,05%	52,00%	8,84%
2005	28,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	67% (Κάτω Χώρες)	50,00%	50,50%	10,27%
2006	29% (Ηνωμένο Βασίλειο)	70,5% (Κάτω Χώρες)	51,95%	51,25%	9,97%
2007	28% (Ηνωμένο Βασίλειο)	75,5% (Κάτω Χώρες)	53,96%	54,50%	10,50%
2008	27,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	79% (Κάτω Χώρες)	53,89%	55,50%	11,09%
2009	22% (Ηνωμένο Βασίλειο)	71,5% (Φινλανδία)	50,25%	51,25%	11,07%
2010	22,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	67,5% (Δανία)	48,55%	47,25%	10,73%
2011	20% (Ηνωμένο Βασίλειο)	64% (Δανία)	44,14%	42,75%	11,36%
2012	16,5% (Ελλάδα)	67% (Δανία)	42,18%	42,75%	12,22%
2013	13,5% (Κύπρος)	63,5% (Δανία)	40,95%	41,25%	13,52%

2014	17% (Ισπανία)	61% (Φινλανδία)	39,18%	38,50%	11,89%
-------------	---------------	-----------------	--------	--------	--------

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.24^B: βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	42% (2000)	58,5% (2009)	50,05%	50,00%	4,21%
Βέλγιο	43,5% (2014)	65,5% (2007,2008)	53,38%	51,50%	7,97%
Βουλγαρία	42% (2007)	52,5% (2010)	47,32%	48,50%	3,61%
Γαλλία	29% (2014)	46% (2000)	38,13%	37,95%	5,29%
Γερμανία	36,5% (2014)	63% (2007)	49,38%	50,05%	7,74%
Δανία	41,5% (1999)	70,5% (2008)	59,78%	63,75%	9,21%
Ελλάδα	16,5% (2012)	60% (2005)	39,61%	42,17%	14,06%
Εσθονία	46,5% (2014)	58,5% (2010)	52,68%	51,50%	3,97%
Ηνωμένο Βασίλειο	19% (2000)	34,5% (2006)	24,36%	22,92%	4,21%
Ιρλανδία	30% (2012)	57,1% (2003)	47,70%	52,25%	10,44%
Ισπανία	17% (2013,2014)	54% (2009)	38,81%	42,00%	11,88%
Ιταλία	25% (2014)	54% (2002)	43,71%	46,00%	8,69%
Κροατία	33% (2005)	40% (2004)	37,05%	38,00%	2,18%
Κύπρος	13,5% (2013)	56,5% (2008)	43,91%	48,00%	14,19%
Λεττονία	32,5% (2010,2011)	40,5% (2011)	37,00%	37,00%	2,63%
Λιθουανία	43% (2011)	54% (2004)	47,77%	48,00%	3,74%
Λουξεμβούργο	46,5% (2014)	67% (2002)	59,53%	59,75%	4,94%
Μάλτα	42% (2011)	58,5% (2007)	52,32%	52,50%	5,03%
Ολλανδία	51,5% (2013)	79% (2008)	64,90%	64,83%	7,41%
Ουγγαρία	36,5% (2014)	51% (2010)	45,09%	46,50%	4,47%
Πολωνία	35,5% (2005,2009,2014)	47,5% (2007)	40,14%	40,50%	4,17%
Πορτογαλία	29% (2013)	61,5% (2009)	48,51%	52,17%	9,46%
Ρουμανία	39% (2004)	51% (2007)	45,82%	45,50%	4,48%
Σλοβακία	44,5% (2014)	66,5% (2010)	55,64%	54,00%	6,38%
Σλοβενία	32% (2014)	64,5% (2007)	49,27%	48,50%	11,33%
Σουηδία	40% (1999)	62% (2008)	52,51%	54,50%	6,42%
Τσεχία	37% (2014)	57,5% (2007,2008)	51,00%	51,00%	6,43%
Φινλανδία	51% (1999,2000)	71,5% (2009)	61,54%	62,25%	6,61%
Ε.Ε.	32,5% (2014)	50% (2007)	42,96%	43,90%	5,27%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.25^A: βαθμός εμπιστοσύνης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
------	---------------	--------------	-------	----------	-----------------

1999	30% (Ηνωμένο Βασίλειο)	67,5% (Ιταλία)	53,40%	55,00%	9,59%
2000	27% (Ηνωμένο Βασίλειο)	68% (Ιταλία)	54,93%	58,00%	12,03%
2001	31% (Ηνωμένο Βασίλειο)	70,33% (Λουξεμβούργο)	56,78%	57,00%	10,32%
2002	32% (Ηνωμένο Βασίλειο)	70% (Ιταλία)	56,47%	57,00%	9,07%
2003	31,3% (Ηνωμένο Βασίλειο)	69% (Ιταλία)	56,75%	57,80%	9,14%
2004	34,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	70% (Βέλγιο)	60,52%	62,50%	8,09%
2005	31% (Ηνωμένο Βασίλειο)	68% (Ρουμανία)	55,48%	54,75%	8,70%
2006	28% (Ηνωμένο Βασίλειο)	69% (Σλοβενία)	56,45%	57,25%	8,94%
2007	29% (Ηνωμένο Βασίλειο)	71% (Σλοβακία)	58,98%	60,00%	9,44%
2008	27% (Ηνωμένο Βασίλειο)	69,5% (Σλοβακία)	55,93%	58,50%	9,08%
2009	23,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	69% (Σλοβακία)	54,54%	55,75%	9,68%
2010	23,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	73,5% (Σλοβακία)	53,66%	55,00%	10,47%
2011	20,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	62,5% (Βέλγιο)	48,68%	48,75%	10,33%
2012	22,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	64,5% (Δανία)	47,36%	48,00%	10,58%
2013	21,5% (Ισπανία)	62,5% (Δανία)	45,89%	46,75%	11,64%
2014	23% (Ισπανία)	59,5% (Λιθουανία)	45,05%	45,50%	10,20%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστεύομαι"

Πίνακας 1.25^B: βαθμός εμπιστοσύνης στο Ευρωπαϊκή Κοινοβούλιο: θετικές απαντήσεις* (περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	40% (2000)	56% (2003)	48,31%	48,00%	3,95%
Βέλγιο	51% (2014)	70% (2004)	61,71%	62,75%	5,33%
Βουλγαρία	50,5% (2005)	63% (2009)	56,59%	57,50%	3,76%
Γαλλία	36,5% (2014)	58% (2000)	49,80%	50,75%	6,81%
Γερμανία	41% (2011)	55% (2007)	47,84%	48,50%	4,40%
Δανία	49,5% (1999)	68% (2007)	59,54%	59,75%	5,44%
Ελλάδα	27,5% (2012)	71% (2007)	53,59%	59,00%	15,25%
Εσθονία	49% (2014)	64% (2009)	57,91%	56,50%	4,90%
Ηνωμένο Βασίλειο	20,5% (2011)	34,5% (2004)	27,33%	27,50%	4,17%
Ιρλανδία	39,5% (2012)	68% (2000)	56,19%	59,50%	10,38%
Ισπανία	21,5% (2013)	66% (2000)	49,47%	54,00%	15,39%
Ιταλία	36% (2014)	70% (2003)	56,89%	58,50%	11,68%
Κροατία	37% (2009)	52% (2004)	42,00%	41,00%	4,25%
Κύπρος	26,5% (2013)	64% (2004)	50,18%	55,00%	12,70%

Λεττονία	38% (2011)	45,5% (2005)	42,59%	43,50%	2,27%
Λιθουανία	50% (2011)	66% (2004)	56,50%	56,00%	4,10%
Λουξεμβούργο	55,5% (2014)	70,33% (2001)	63,48%	63,25%	4,11%
Μάλτα	49,5% (2011)	65,5% (2007)	57,23%	57,00%	5,05%
Ολλανδία	47,5% (2013)	60,5% (2007)	56,01%	57,00%	4,11%
Ουγγαρία	51% (2014)	68% (2004)	61,45%	59,00%	5,90%
Πολωνία	47% (2014)	60% (2007)	52,86%	51,00%	3,91%
Πορτογαλία	33% (2013)	65% (2006)	54,90%	60,00%	9,58%
Ρουμανία	49% (2013)	69% (2007)	60,86%	61,50%	5,87%
Σλοβακία	43,5% (2014)	73,5% (2010)	63,55%	66,50%	9,06%
Σλοβενία	37,5% (2013)	69% (2006)	52,91%	47,50%	11,95%
Σουηδία	40% (2000)	64,5% (2004)	53,05%	55,00%	6,87%
Τσεχία	37,5% (2014)	60% (2004)	52,32%	54,50%	7,47%
Φινλανδία	52% (2013)	64,5% (2004)	56,26%	56,00%	3,11%
E.E.	39,5% (2014)	55,5% (2004)	49,54%	51,50%	5,45%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστευόμαι"

Πίνακας 1.26^Α: βαθμός εμπιστοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
2003	20,3% (Ηνωμένο Βασίλειο)	64,7% (Ελλάδα)	43,81%	40,40%	13,04%
2004	33% (Σουηδία)	74% (Ρουμανία)	54,29%	56,50%	9,65%
2005	26% (Ηνωμένο Βασίλειο)	66% (Ρουμανία)	49,11%	52,00%	9,72%
2006	28,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	67,5% (Ρουμανία)	52,55%	55,00%	10,15%
2007	30,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	69,5% (Εσθονία)	56,61%	60,00%	9,59%
2008	27% (Ηνωμένο Βασίλειο)	68,5% (Σλοβακία)	54,29%	57,75%	10,41%
2009	22,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	68,5% (Εσθονία)	53,00%	55,00%	10,27%
2010	20% (Ηνωμένο Βασίλειο)	68% (Εσθονία)	48,11%	48,50%	10,25%
2011	20,5% (Ηνωμένο Βασίλειο)	59,5% (Βουλγαρία)	43,77%	45,25%	9,48%
2012	18% (Ηνωμένο Βασίλειο)	57,5% (Βουλγαρία)	37,93%	38,75%	9,83%
2013	15% (Κύπρος)	55% (Βουλγαρία)	37,39%	37,75%	11,33%
2014	21% (Ηνωμένο Βασίλειο)	59% (Ρουμανία)	40,29%	42,25%	10,49%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστευόμαι"

Πίνακας 1.26^B: βαθμός εμπιστοσύνης Ευρωπαϊκή Ένωση: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (E27)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	35% (2012)	46% (2007)	40,48%	40,50%	3,88%
Βέλγιο	44% (2014)	69% (2007)	55,89%	57,25%	8,04%
Βουλγαρία	51,5% (2014)	66% (2009)	57,95%	57,50%	3,78%
Γαλλία	31% (2013)	51% (2007)	40,35%	39,50%	6,43%
Γερμανία	29% (2013)	47,5% (2007)	38,05%	38,00%	6,53%
Δανία	40,4% (2003)	62% (2007)	51,66%	49,75%	7,25%
Ελλάδα	18,5% (2012)	64,7% (2003)	47,14%	58,00%	18,92%
Εσθονία	49% (2012)	69,5% (2007)	58,77%	56,00%	8,20%
Ηνωμένο Βασίλειο	18% (2012)	35% (2004)	24,07%	21,75%	5,27%
Ιρλανδία	30,5% (2012)	58% (2004)	45,78%	48,75%	10,50%
Ισπανία	19% (2013)	61,5% (2007)	44,38%	49,75%	16,22%
Ιταλία	24% (2013)	57,2% (2003)	43,14%	46,00%	12,29%
Κροατία	31,5% (2005)	42% (2004)	35,41%	34,50%	3,02%
Κύπρος	15% (2013)	65% (2008)	47,00%	54,00%	16,45%
Λεττονία	38% (2012)	48,5% (2007)	43,50%	44,00%	3,51%
Λιθουανία	48% (2012)	68% (2004)	56,50%	56,50%	5,57%
Λουξεμβούργο	42,5% (2013)	60% (2004)	51,31%	51,35%	5,96%
Μάλτα	45,5% (2012)	62% (2008)	54,45%	54,00%	5,17%
Ολλανδία	37,5% (2013)	61,5% (2008)	48,08%	46,00%	8,67%
Ουγγαρία	41% (2012)	65,5% (2006)	53,59%	51,50%	7,72%
Πολωνία	42% (2013)	65% (2007)	51,50%	51,50%	6,66%
Πορτογαλία	24,5% (2013)	63% (2004)	48,98%	55,75%	13,64%
Ρουμανία	46,5% (2012,2013)	74% (2004)	60,77%	64,50%	8,82%
Σλοβακία	42% (2014)	68,5% (2008)	57,23%	60,00%	9,06%
Σλοβενία	35,5% (2013)	66,5% (2006,2007)	51,14%	50,00%	11,69%
Σουηδία	28% (2003)	48,5% (2008)	39,58%	40,50%	6,81%
Τσεχία	32% (2012)	61% (2006)	48,73%	52,00%	10,57%
Φινλανδία	32,7% (2003)	53,5% (2009)	46,14%	46,75%	5,98%
E.E.	31% (2013)	52,5% (2007)	42,24%	43,25%	7,26%

* θετικές απαντήσεις: "τείνω να εμπιστευομαι"

Πίνακας 1.27^A: υποστήριξη σε μια μελλοντική ευρωπαϊκή ταυτότητα: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1992	1% (Δανία, Ελλάδα, Πορτογαλία)	6% (Λουξεμβούργο)	3,17%	3,00%	1,80%
1993	0% (Ελλάδα)	5% (Γαλλία)	2,92%	3,00%	1,44%

1994	2% (Ελλάδα)	12% (Λουξεμβούργο)	6,08%	5,50%	3,42%
1995	0,5% (Αυστρία)	17,5% (Λουξεμβούργο)	4,60%	4,00%	4,34%
1996	1% (Φιλανδία)	12% (Λουξεμβούργο)	4,27%	4,00%	2,71%
1997	1% (Φιλανδία)	16% (Λουξεμβούργο)	4,60%	4,00%	3,62%
1998	1% (Ελλάδα)	13,5% (Λουξεμβούργο)	4,07%	3,00%	3,09%
1999	0% (Φιλανδία)	20% (Λουξεμβούργο)	4,07%	3,00%	4,74%
2000	1% (Ελλάδα, Πορτογαλία, Σουηδία, Φιλανδία, Ολλανδία)	10% (Λουξεμβούργο)	3,47%	2,00%	2,83%
2001	1% (Φιλανδία)	14,5% (Λουξεμβούργο)	3,67%	2,50%	3,26%
2002	0,8% (Φιλανδία)	14,9% (Λουξεμβούργο)	3,53%	2,30%	3,43%
2003	0,5% (Δανία)	15,3% (Λουξεμβούργο)	3,40%	2,60%	3,64%
2004	1,4% (Φιλανδία)	17,5% (Λουξεμβούργο)	4,06%	2,50%	4,11%
2005	0% (Φιλανδία)	9% (Λουξεμβούργο)	2,60%	2,00%	2,38%
2006					
2007					
2008					
2009					
2010	1%(Δανία, Σουηδία, Φιλανδία, Αυστρία)	16% (Λουξεμβούργο)	3,33%	2,00%	3,81%
2011					
2012					
2013	0% (Δανία)	8,5% (Λουξεμβούργο)	2,40%	1,50%	2,25%
2014	0,5% (Ελλάδα)	6% (Λουξεμβούργο)	1,80%	1,50%	1,68%

* θετικές απαντήσεις: "Ευρωπαϊκή ταυτότητα"

Πίνακας 1.27^B: υποστήριξη σε μια μελλοντική ευρωπαϊκή ταυτότητα: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	0,5% (1995)	3,5% (2004)	2,31%	2,65%	0,94%
Βέλγιο	2% (2014)	10% (1994)	5,77%	6,00%	2,03%
Γαλλία	1%(2014)	11%(1994)	5,02%	5,00%	2,22%
Γερμανία	2%(2013,2014)	8% (1994)	4,29%	4,10%	1,53%
Δανία	0%(2013)	3% (1993,1994, 1999)	1,78%	2,00%	0,89%
Ελλάδα	0%(1993,2005,2013)	2,3%(2003)	1,26%	1,00%	0,80%
Ηνωμένο Βασίλειο	1,00%	6% (1994,1995, 1997)	3,29%	3,00%	1,71%
Ιρλανδία	1%(2003)	5% (2013)	2,32%	2,00%	0,90%
Ισπανία	3% (1992)	6% (1997)	4,35%	4,00%	0,84%

Ιταλία	1% (2014)	6% (1997)	3,88%	4,00%	1,47%
Λουξεμβούργο	4% (1993)	20% (1999)	12,51%	13,50%	4,62%
Ολλανδία	1% (1993, 1999, 2000, 2005, 2013, 2014)	6% (1995)	2,43%	2,25%	1,44%
Πορτογαλία	0,5%(2014)	3% (1994, 1996,1997)	1,85%	2,00%	0,81%
Σουηδία	1% (1999, 2000,2005 ,2010,2013,2014)	2% (1995, 1996, 1997, 1998)	1,46%	1,40%	0,46%
Φινλανδία	0% (1999,2 =005)	1,5% (1998, 2013)	0,88%	1,00%	0,47%
Ε.Ε.	2% (2005, 2014)	7%(1994)	3,86%	4,00%	1,29%

* Θετικές απαντήσεις: "Ευρωπαϊκή ταυτότητα"

Πίνακας 1.28^Α: υποστήριξη σε μια μελλοντική μεικτή ταυτότητα: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά έτος)

Έτος	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
1992	3% (Δανία, Ελλάδα, Πορτογαλία)	10%(Λουξεμβούργο)	5,83%	5,50%	2,55%
1993	4% (Δανία ,Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Πορτογαλία)	11%(Ιταλία)	6,58%	6,50%	2,64%
1994	3%(Ελλάδα)	14%(Βέλγιο, Γερμανία)	8,50%	8,00%	4,30%
1995	2,5% (Αυστρία, Πορτογαλία)	12%(Γαλλία, Ιταλία)	5,87%	5,00%	3,12%
1996	3% (Ελλάδα, Πορτογαλία)	14%(Λουξεμβούργο)	5,87%	5,00%	2,75%
1997	1%(Ελλάδα)	11%(Λουξεμβούργο)	4,93%	4,00%	2,96%
1998	2,5%(Πορτογαλία)	9,5%(Λουξεμβούργο)	5,50%	5,00%	2,32%
1999	2% (Ελλάδα ,Πορτογαλία)	11%(Λουξεμβούργο)	5,27%	5,00%	2,71%
2000	3% (Πορτογαλία, Φινλανδία)	11%(Βέλγιο, Λουξεμβούργο)	6,67%	7,00%	2,79%
2001	2,5%(Πορτογαλία)	11,5%(Λουξεμβούργο)	5,67%	5,00%	2,62%
2002	2,8%(Πορτογαλία)	12,95%(Λουξεμβούργο)	6,02%	5,55%	2,83%
2003	2,2%(Φινλανδία)	14,4%(Λουξεμβούργο)	6,38%	5,90%	3,12%
2004	3%(Ιρλανδία)	10,5%(Λουξεμβούργο)	5,93%	4,50%	2,55%
2005	2%(Ηνωμένο Βασίλειο)	13%(Λουξεμβούργο)	6,60%	6,00%	3,07%
2006					
2007					
2008					
2009					
2010	2%(Ηνωμένο Βασίλειο)	12%(Λουξεμβούργο)	6,60%	6,00%	2,59%
2011					
2012					
2013	3%(Ηνωμένο Βασίλειο)	14%(Λουξεμβούργο)	6,43%	7,00%	2,89%
2014	2%(Ελλάδα)	12,5%(Λουξεμβούργο)	5,57%	5,00%	2,88%

* θετικές απαντήσεις: "Ευρωπαϊκή και Εθνική ταυτότητα"

Πίνακας 1.28^B: υποστήριξη σε μια μελλοντική μεικτή ταυτότητα: θετικές απαντήσεις*
(περιγραφική ανάλυση ανά χώρα)

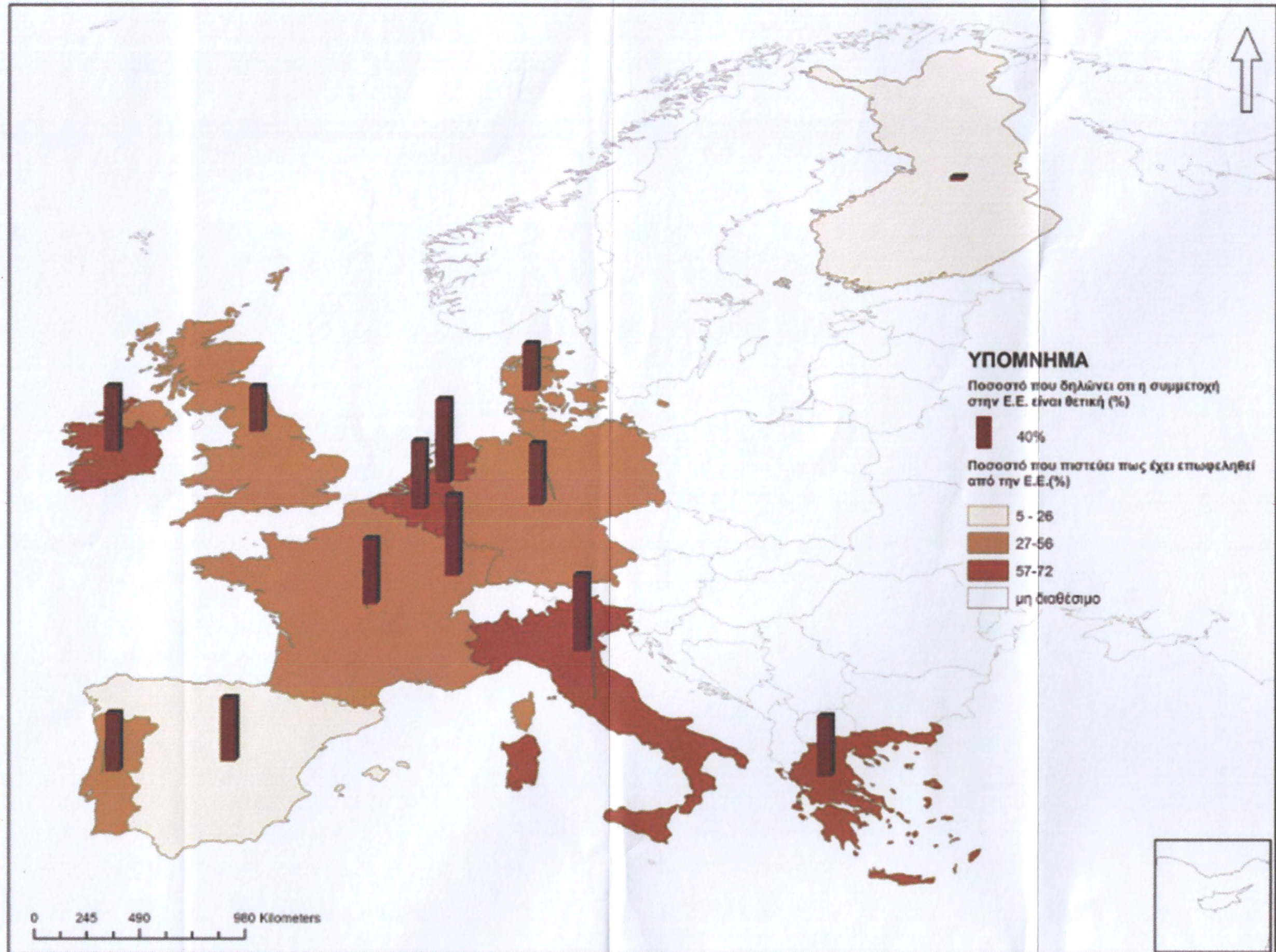
Χώρες (Ε15)	Ελάχιστη Τιμή	Μέγιστη Τιμή	Μέσος	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Αυστρία	2,5%(1995)	8%(1996)	6,08%	6,00%	1,38%
Βέλγιο	7%(1996,1998)	14%(1994)	8,96%	8,50%	1,65%
Γαλλία	6%(1992,1999)	12%(1994)	8,21%	8,00%	1,45%
Γερμανία	6%(1996)	14%(1994)	8,99%	9,00%	1,69%
Δανία	3% (1992,1995, 1997,1998, 1999)	8%(2005)	4,23%	4,00%	1,35%
Ελλάδα	1%(1997)	7%(2010)	3,44%	3,50%	1,32%
Ηνωμένο Βασίλειο	2%(2005,2010)	7%(1994)	3,93%	4,00%	1,33%
Ιρλανδία	3% (1995,1997,2004,2014)	5% (1992,1994, 2005)	3,88%	4,00%	0,67%
Ισπανία	3%(1997)	8%(2000)	5,16%	5,00%	1,03%
Ιταλία	5%(2014)	12%(1994)	7,91%	7,50%	1,89%
Λουξεμβούργο	9%(1993)	14,4%(2003)	11,84%	12,00%	1,61%
Ολλανδία	5%(1996,1997,1999)	9% (1993,1994)	6,77%	7,00%	1,20%
Πορτογαλία	2%(1997,1999)	6%(2010)	3,11%	3,00%	0,95%
Σουηδία	3%(1998)	5% (1996, 2000, 2005, 2010, 2014)	4,36%	4,50%	0,63%
Φινλανδία	2%(1997)	8%(2013)	3,93%	3,75%	1,59%
Ε.Ε.	6% (1992, 1996-7, 1999, 2001, 2013-14)	10%(1994)	6,72%	6,50%	0,97%

* θετικές απαντήσεις: "Ευρωπαϊκή και Εθνική ταυτότητα"

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΑΡΤΩΝ**Περιεχόμενα Παραρτήματος Χαρτών**

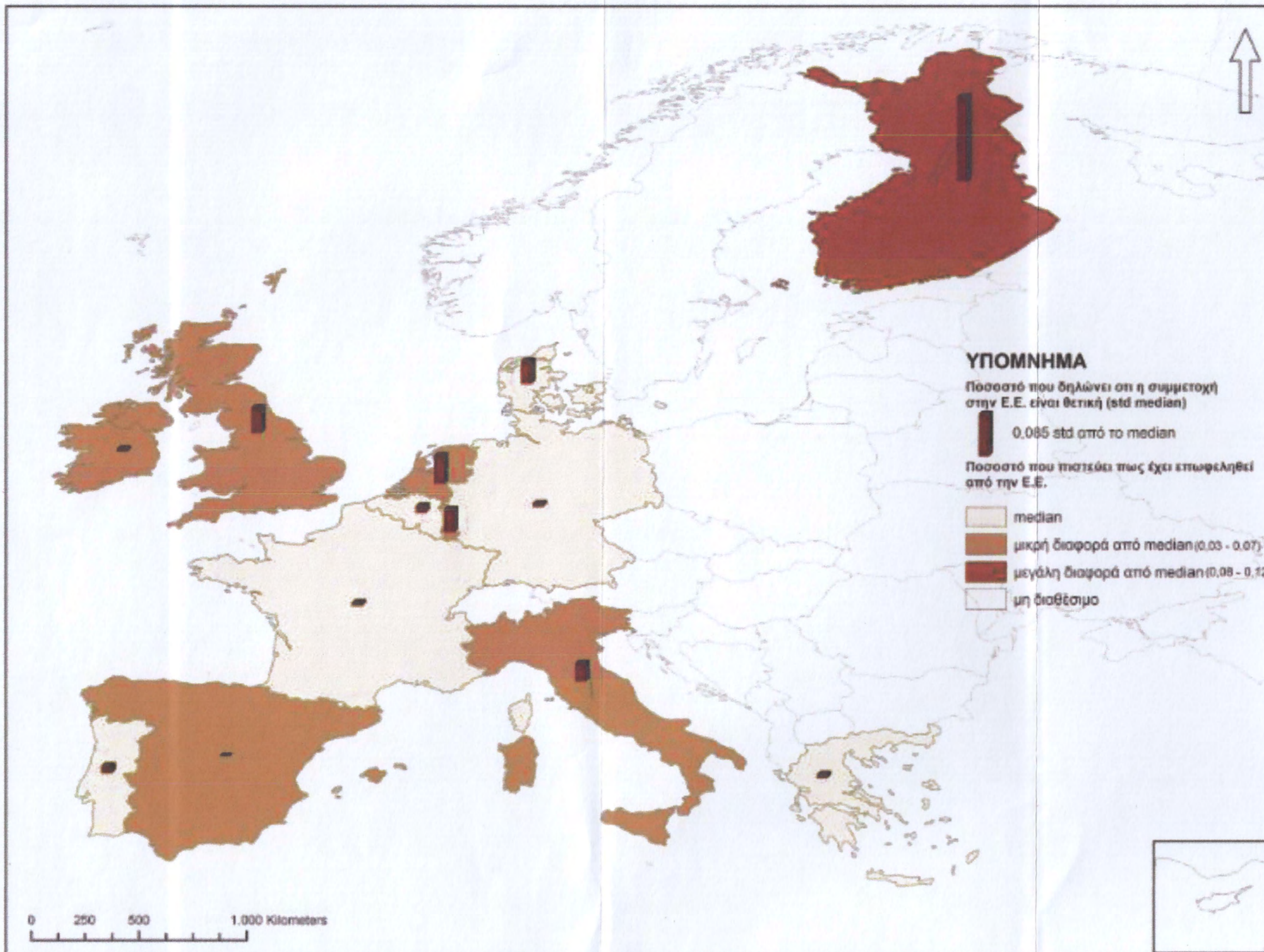
Χάρτης 2.α. : Ποσοστό συμμετοχής και όφελος από την ΕΕ : 1983-1993	1
Χάρτης 2.β. : Επίπεδα συμμετοχής και όφελος από την ΕΕ : Απόκλιση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (1983-1993).....	2
Χάρτης 2.γ. : Επίπεδα συμμετοχής και όφελος από την ΕΕ : 2009-2011	3
Χάρτης 2.δ. : Επίπεδα συμμετοχής και όφελος από την ΕΕ : Απόκλιση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (2009-2011).....	4
Χάρτης 2.ε. : Επιθυμία για ταχύτερη ευρωπαϊκή ενοποίηση: Μέσος όρος 1990-2013	5
Χάρτης 2.στ. : Αισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος (2008).	
Χάρτης 2.ζ. : Αισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος (2014).	6
Χάρτης 2.ζ. : Αισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος (2008).....	7
Χάρτης 2.η. : Αισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος (2014).....	8
Χάρτης 2.θ : Το χάσμα της εμπιστοσύνης στον ευρωπαϊκό κοινοβουλευτικό θεσμό (2007)...	9
Χάρτης 2.ι : Το χάσμα της εμπιστοσύνης στον ευρωπαϊκό κοινοβουλευτικό θεσμό (2013)	10
Χάρτης 2.ια. : Το χάσμα της εμπιστοσύνης στην υπερεθνική διακυβέρνηση (2007).....	11
Χάρτης 2.ιβ. : Το χάσμα της εμπιστοσύνης στην υπερεθνική διακυβέρνηση (2013).....	12

Χάρτης 2.α : Ποσοστό συμμετοχής και όφελος από την ΕΕ : 1983-1993

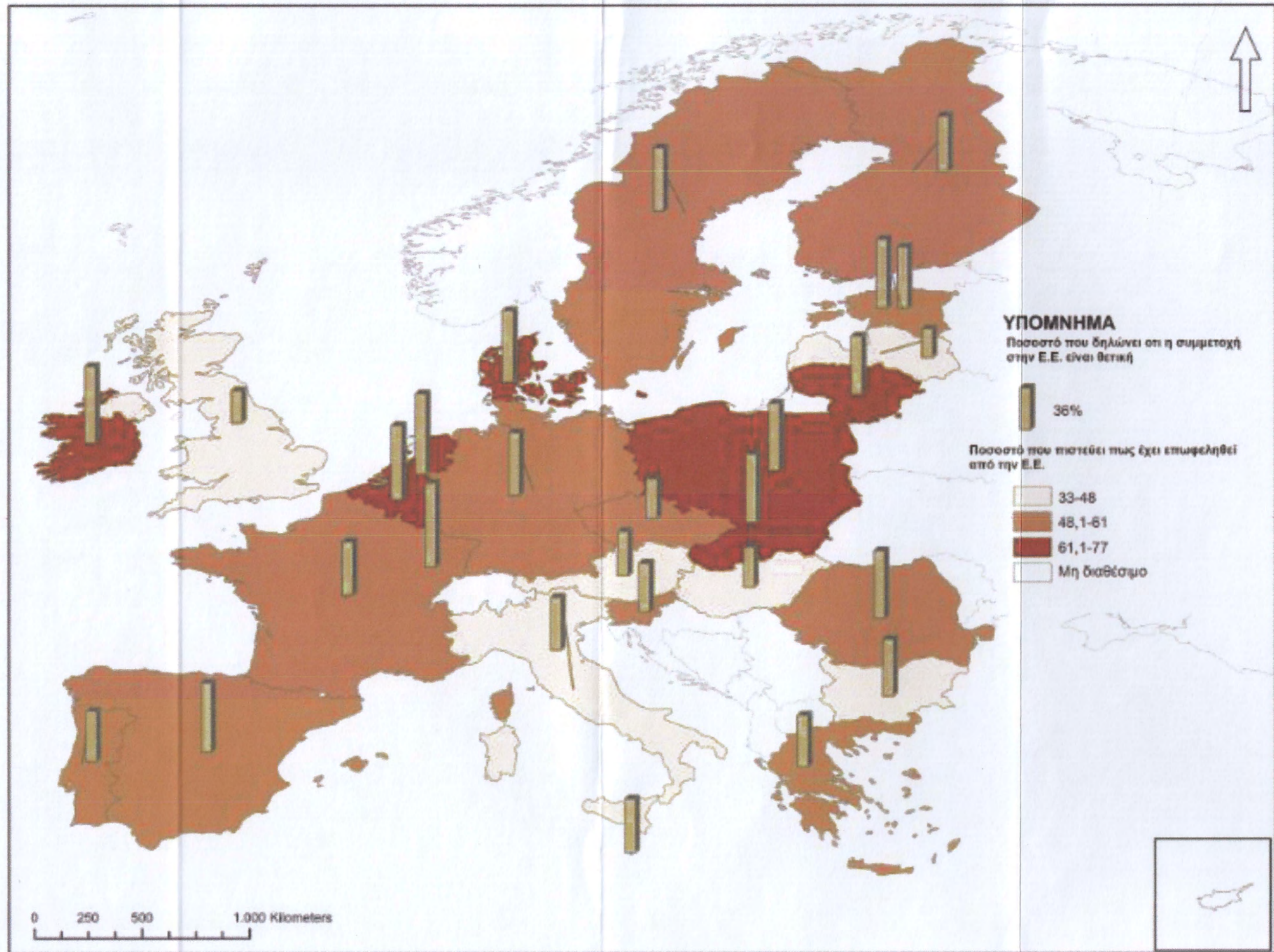
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.β. : Επίπεδα συμμετοχής και όφελος από την ΕΕ : Απόκλιση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (1983-1993)

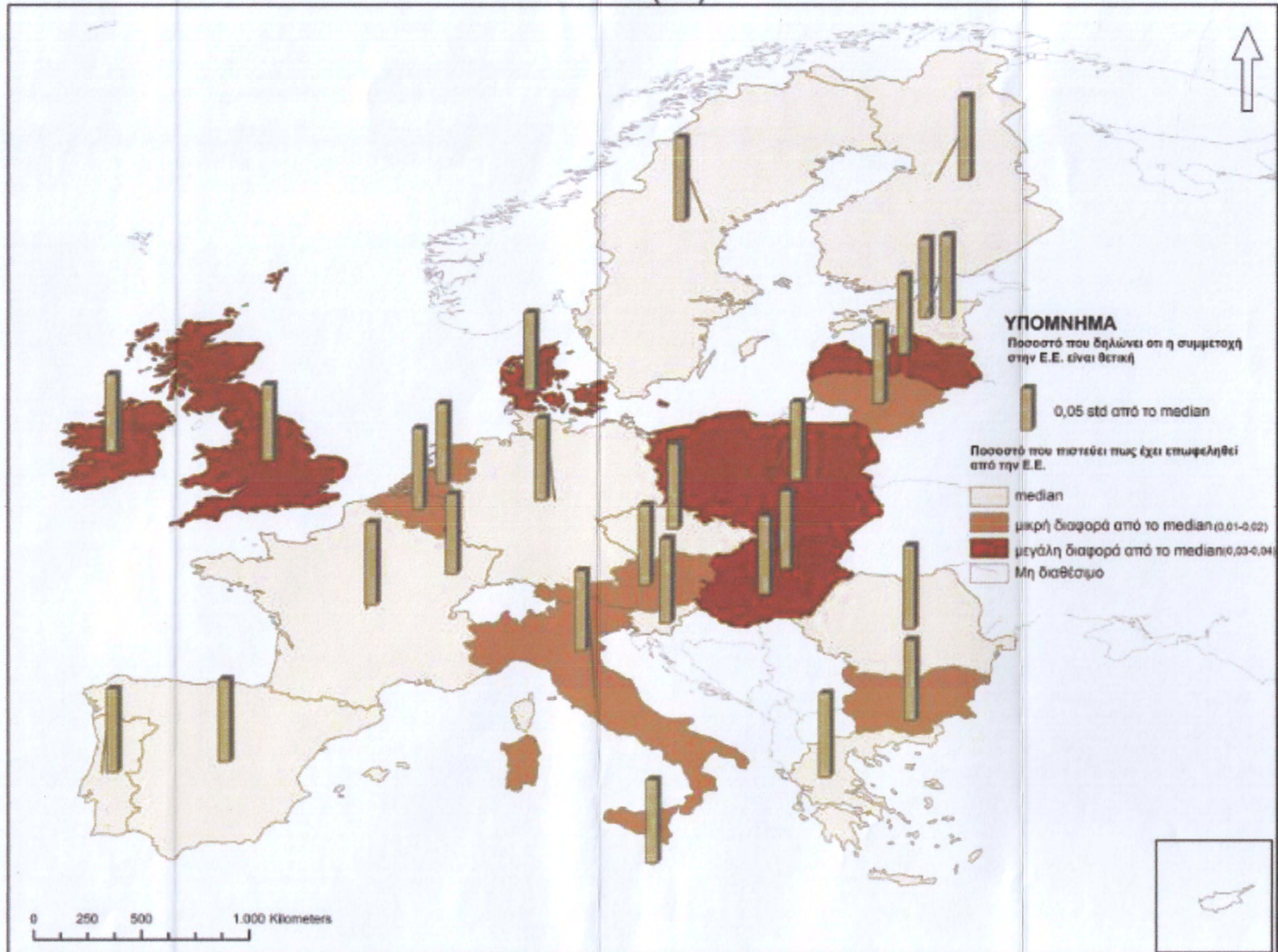
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.γ. : Επίπεδα συμμετοχής και όφελος από την ΕΕ : 2009-2011

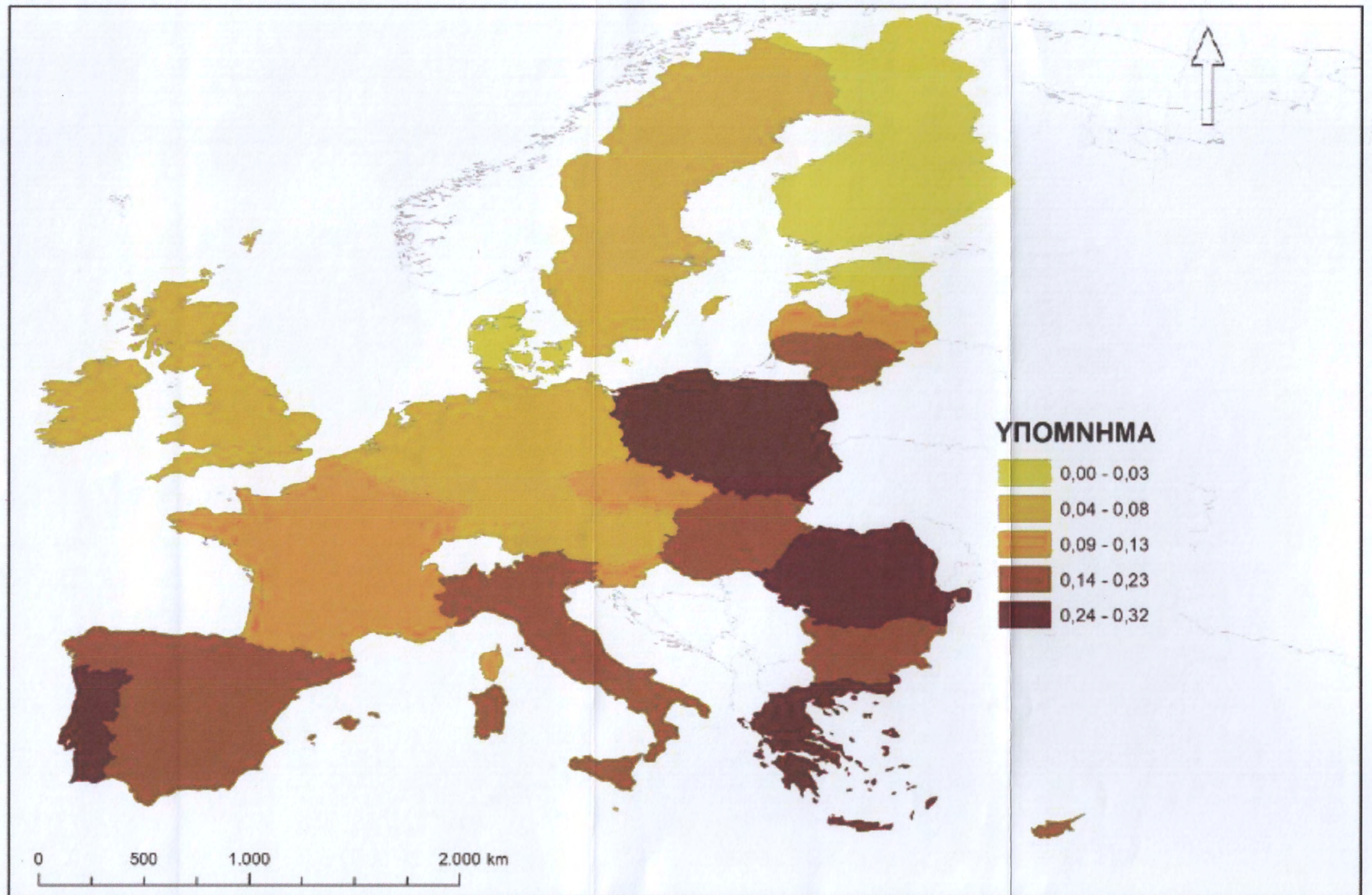
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / *ιδία επεξεργασία*

Χάρτης 2.δ. : Επίπεδα συμμετοχής και όφελος από την ΕΕ : Απόκλιση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (2009-2011)

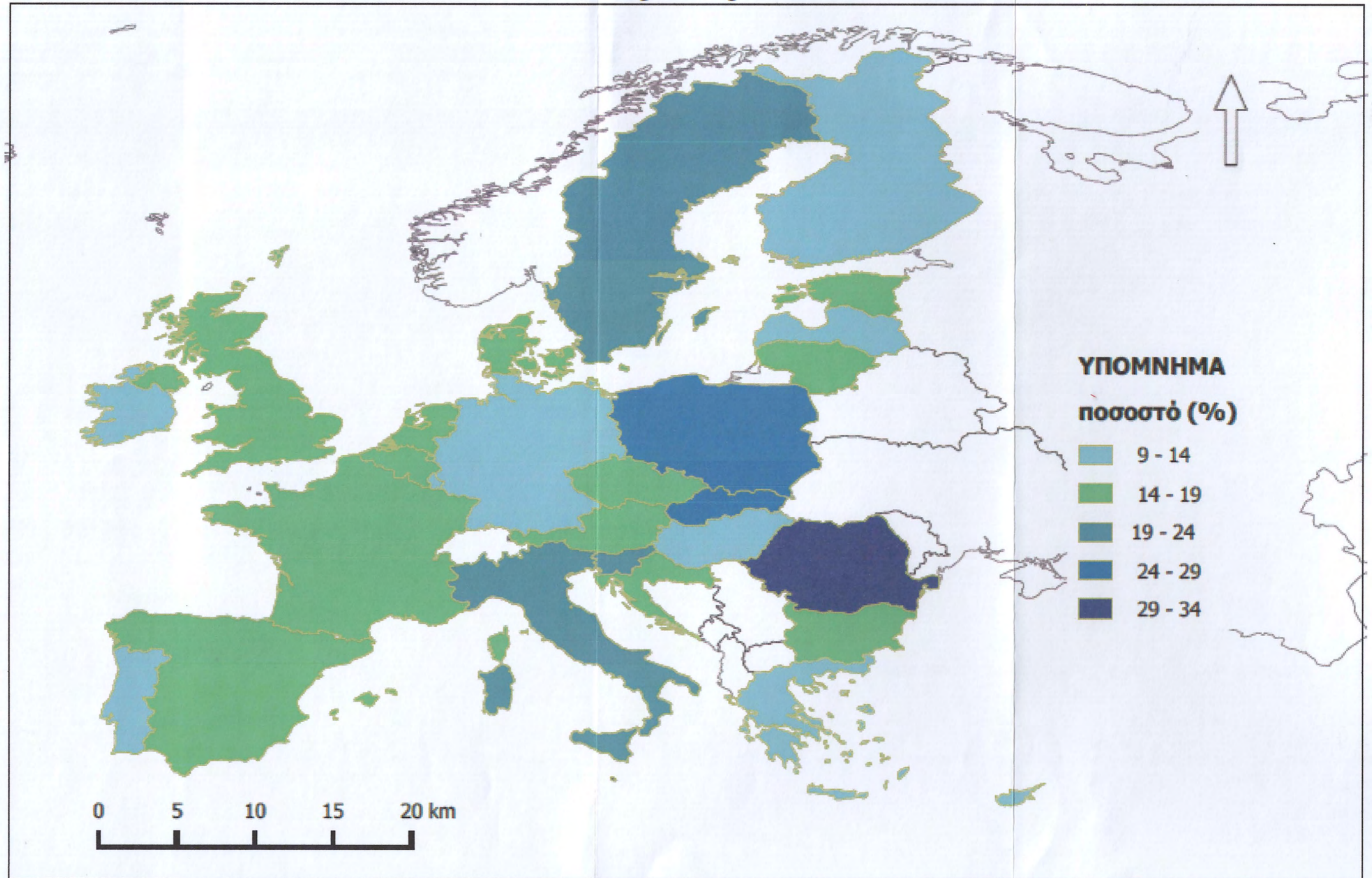
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.ε : Επιθυμία για ταχύτερη ευρωπαϊκή ενοποίηση: Μέσος όρος 1990-2013

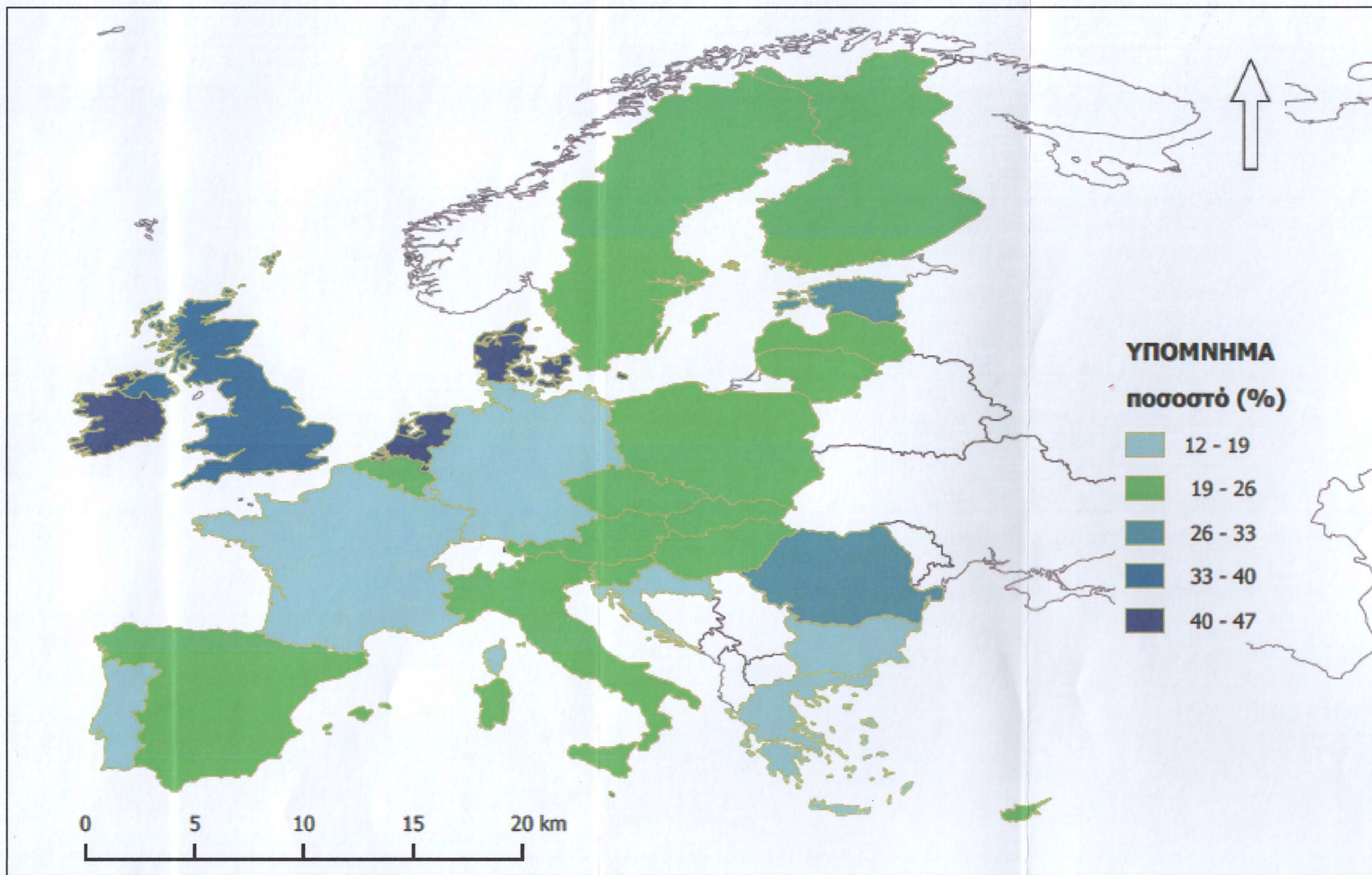
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.στ. : Αισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος (2008)

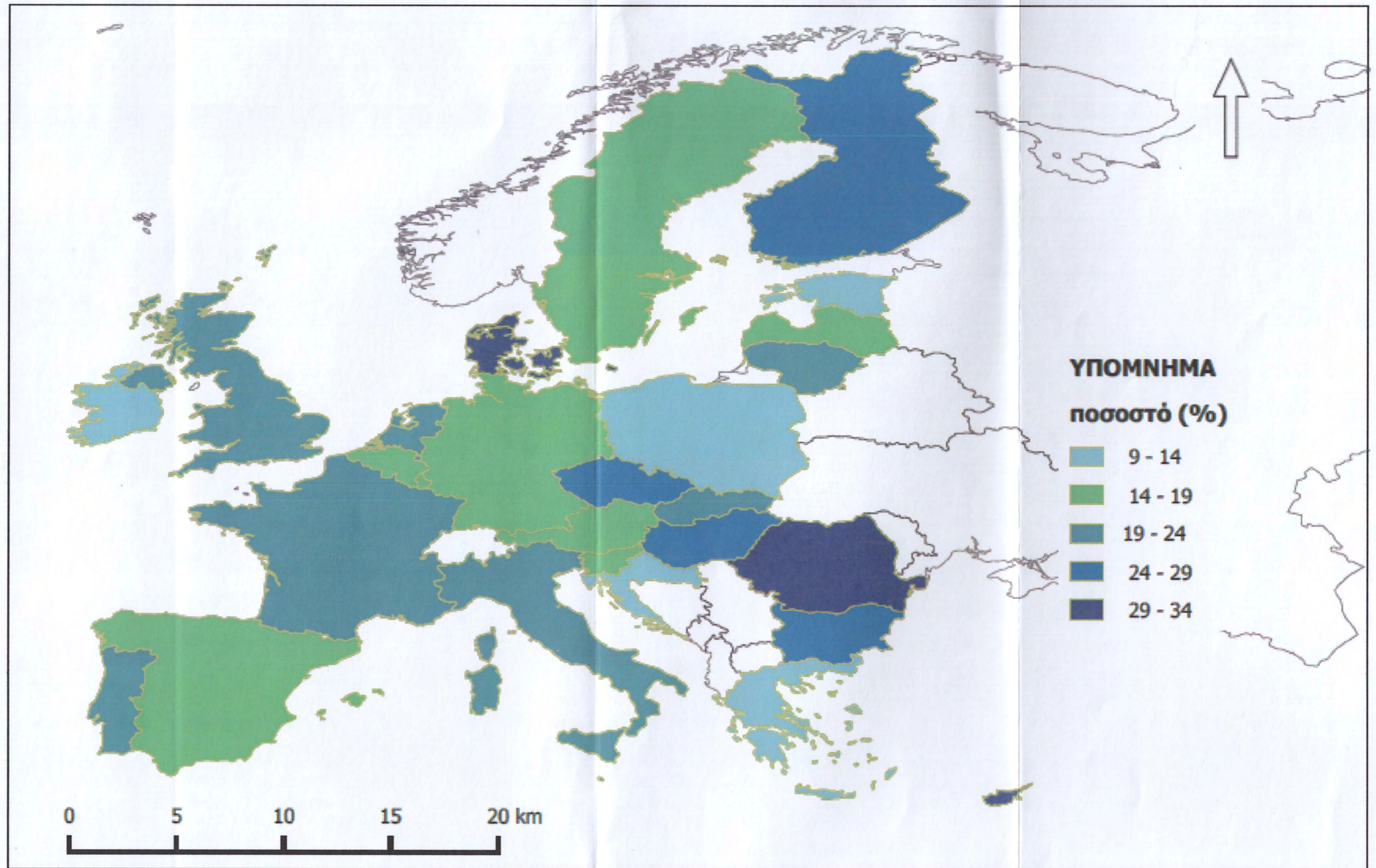
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.ζ. : Αισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση της χώρας το επόμενο έτος (2014)

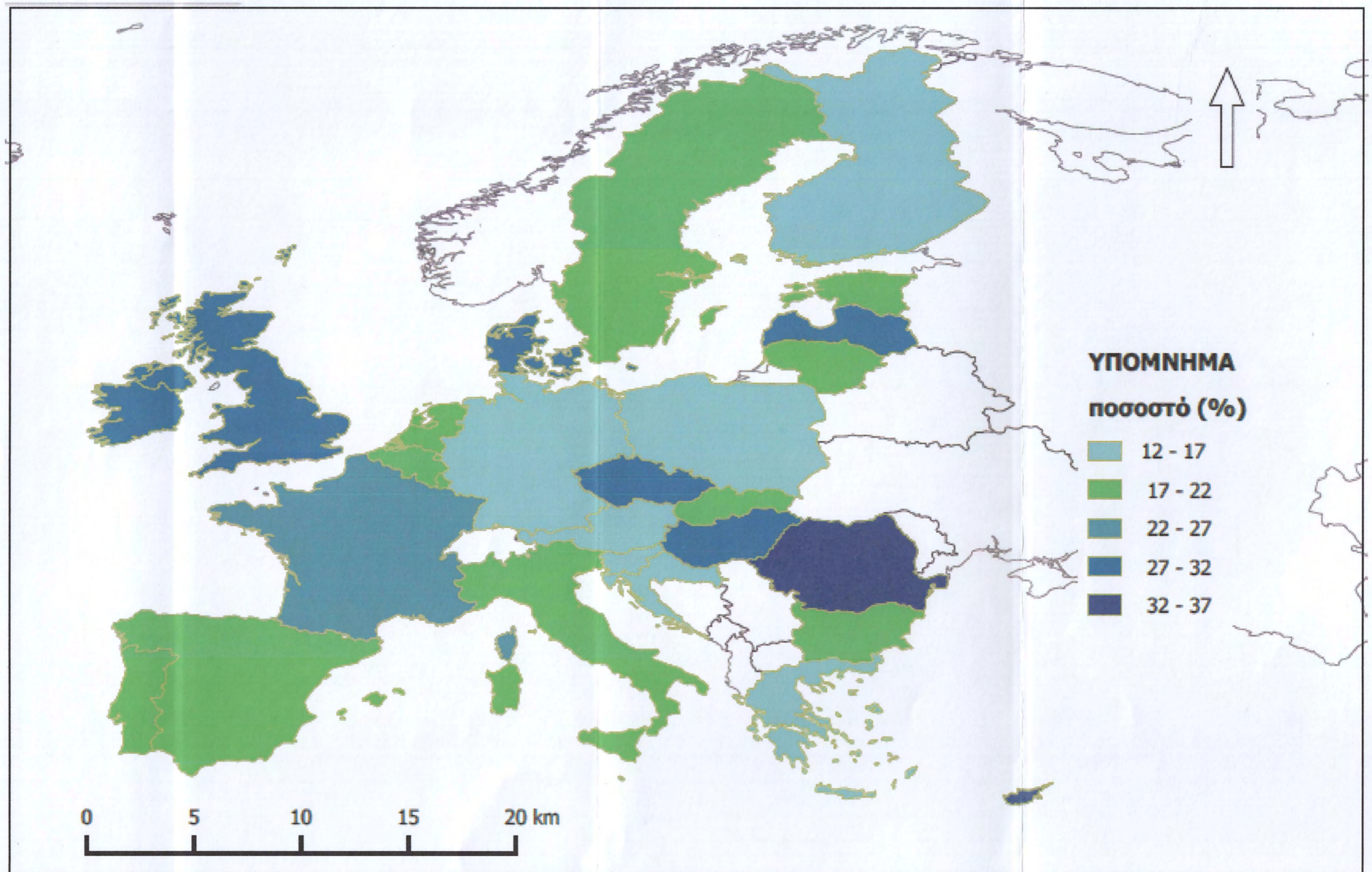
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.ζ. : Αισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος (2008)

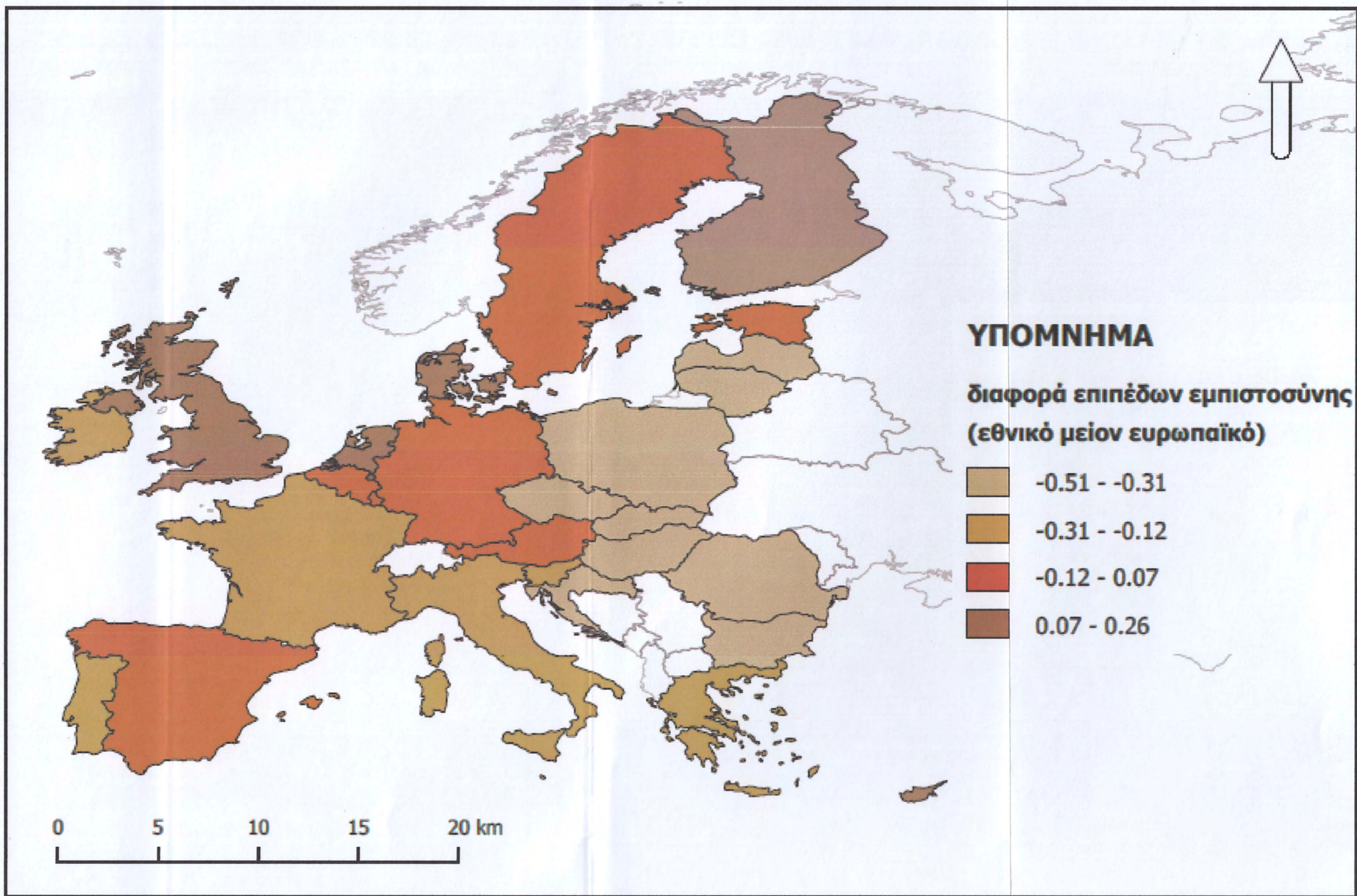
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.η : Αισιοδοξία για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο έτος (2014)

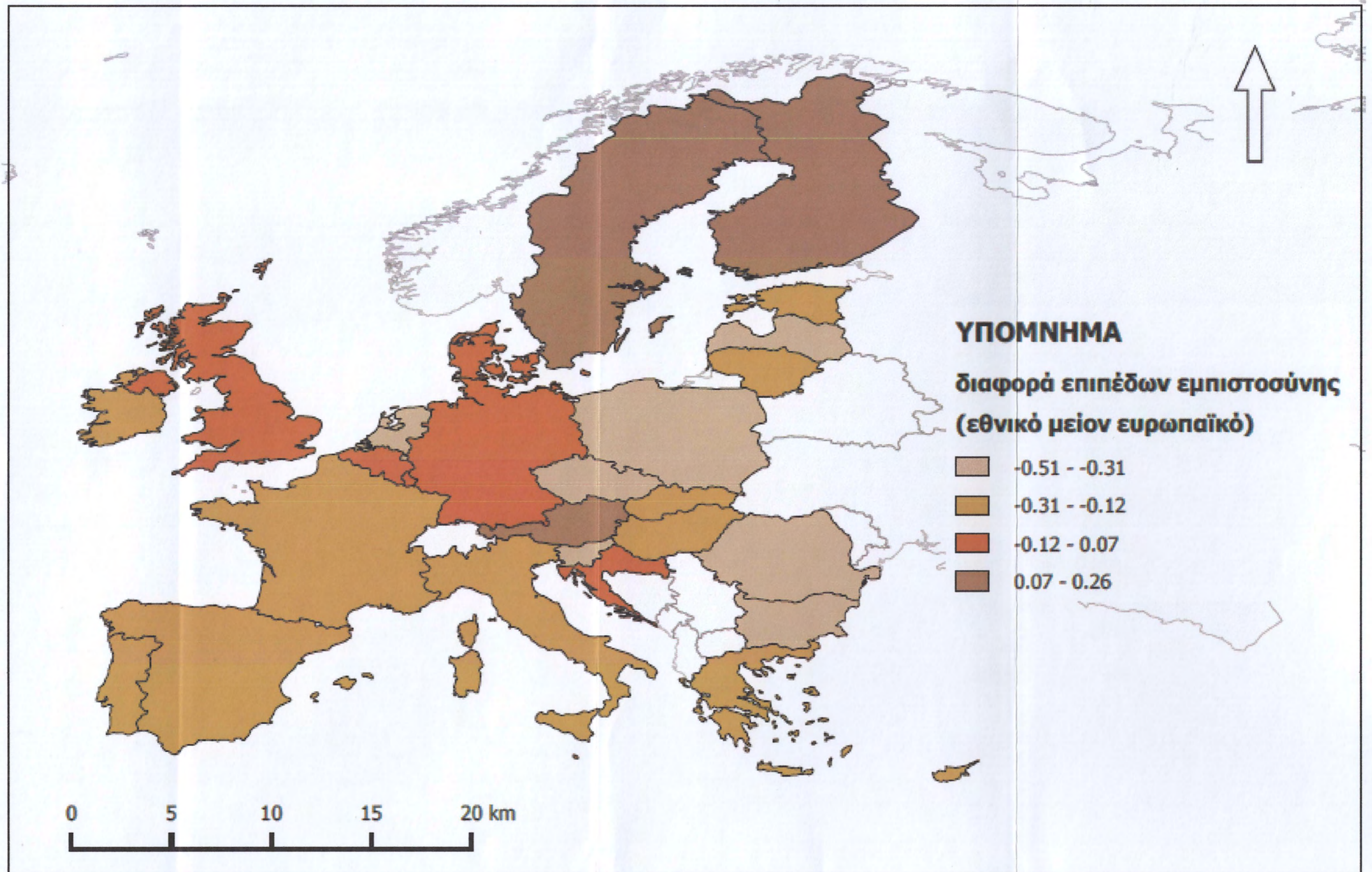
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.θ : Το χάσμα της εμπιστοσύνης στον ευρωπαϊκό κοινοβουλευτικό θεσμό (2007)

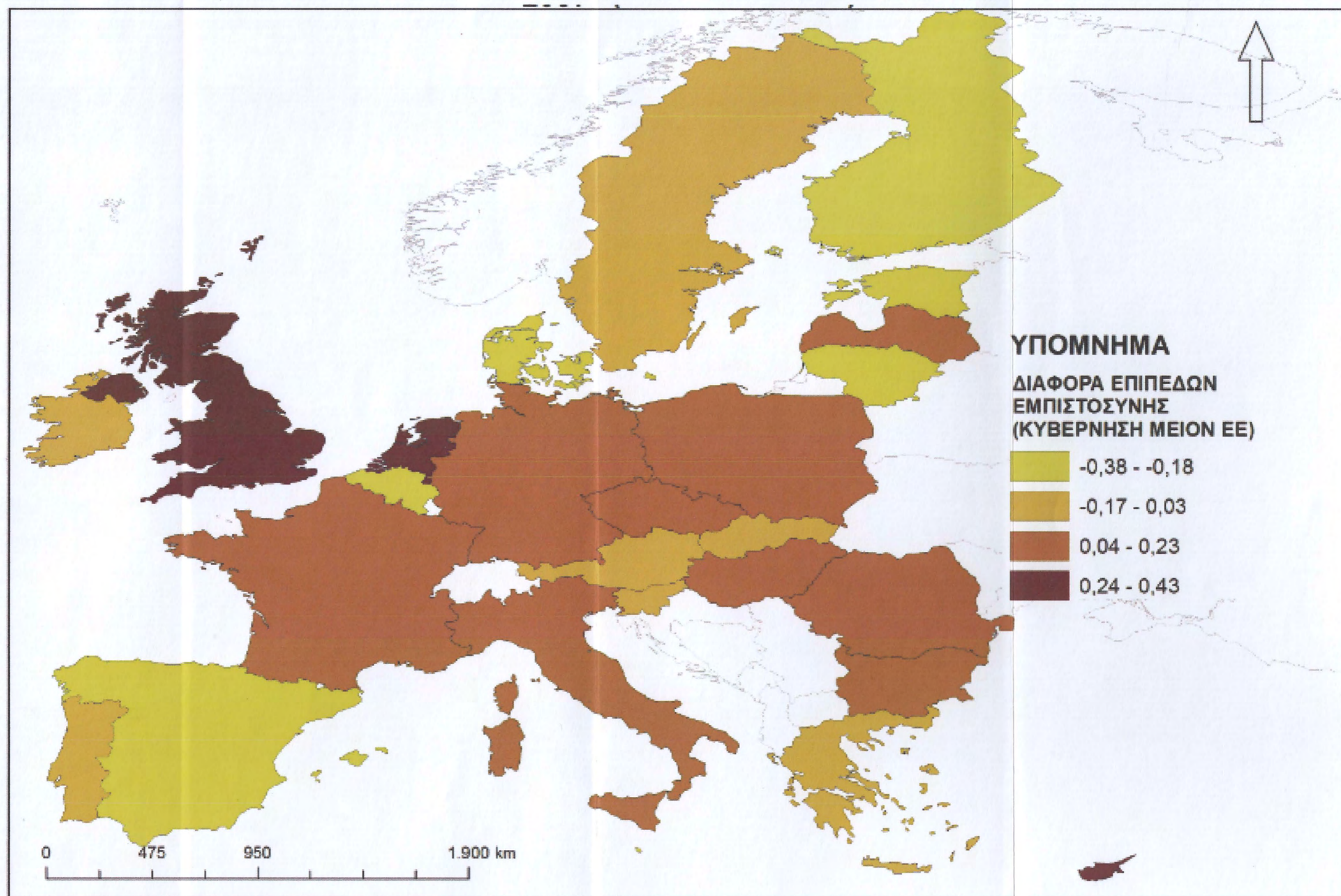
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.1: Το χάσμα της εμπιστοσύνης στον ευρωπαϊκό κοινοβουλευτικό θεσμό (2013)

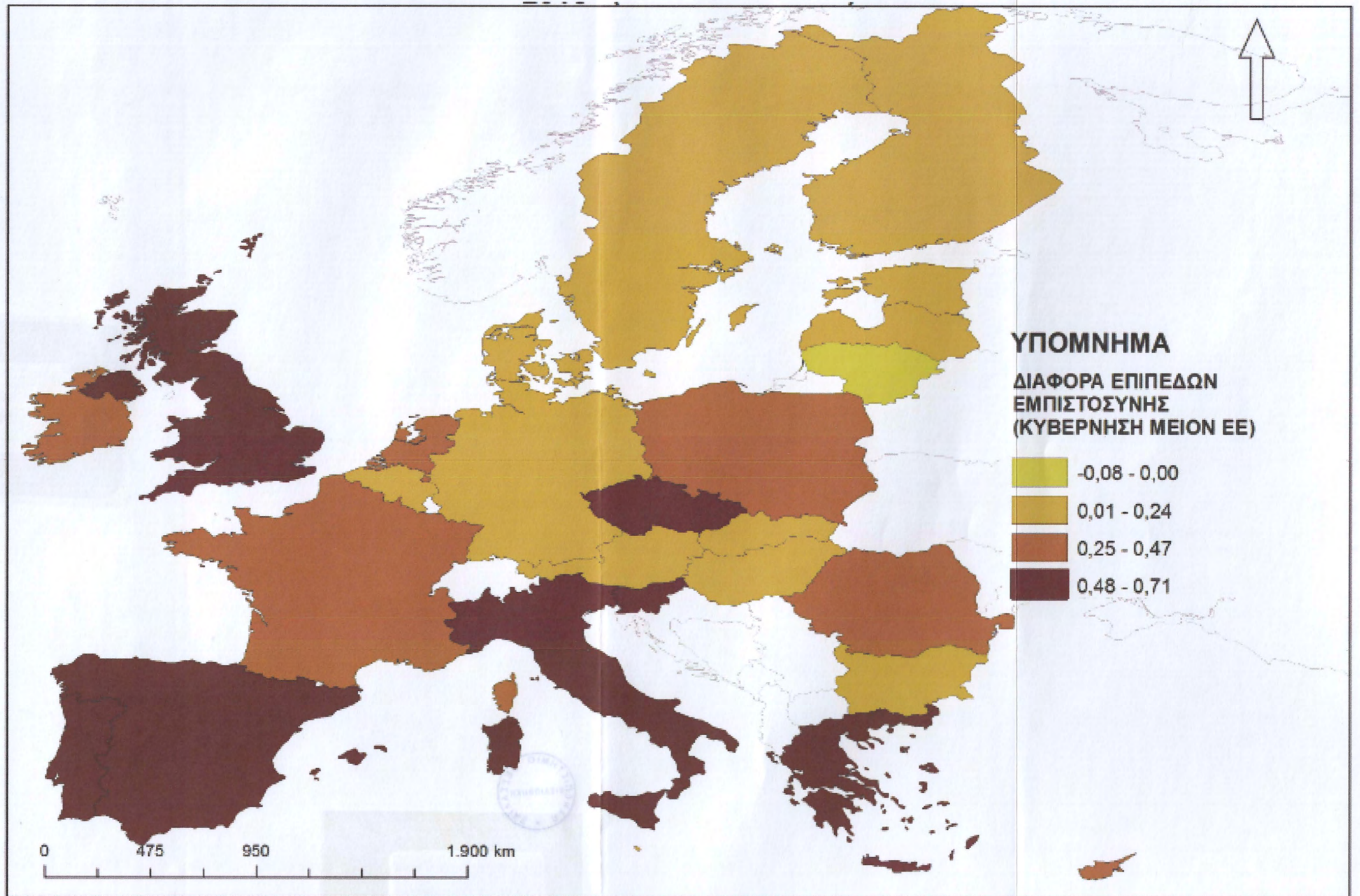
Πηγή: Standard Eurobarometer, European Commission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.α. : Το χάσμα της εμπιστοσύνης στην υπερεθνική διακυβέρνηση (2007)

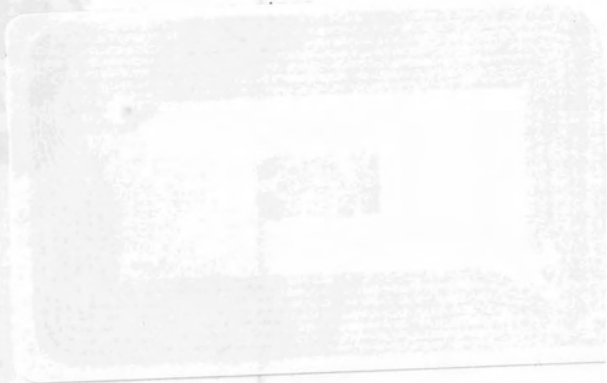

Πηγή: Stadar Eurobarometer, European Comission / ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2.ιβ. : Το χάσμα της εμπιστοσύνης στην υπερεθνική διακυβέρνηση (2013)

Κατάλογος των βιβλίων που ανήκουν στην βιβλιοθήκη (1913)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000125570

Library of the Faculty of Education, Thessaloniki University